

การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

นางสาวสุภาดา ศรีสารคาม

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PHYSICAL PLANNING FOR PUBLIC SPACE UTILIZATION
AT COMMUNITY LEVEL, WAT KALAYA SUB-DISTRICT, THONBURI DISTRICT

Miss Supada Srisarakham

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Community Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

สุภาดา ศรีสารคาม : การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี (PHYSICAL PLANNING FOR PUBLIC SPACE UTILIZATION
AT COMMUNITY LEVEL, WAT KALAYA SUB-DISTRICT, THONBURI DISTRICT)

อ. ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชศรี ภัคคีษฐเจริญ, 283 หน้า.

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับ
ชุมชน ในชุมชนทั้ง 6 ของแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี ได้แก่ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนวัดประยูรวงศ์
ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนบุปผาราม ชุมชนโรงคราม โดยประมวลผลจากข้อมูลประวัติความ
เป็นมาของชุมชน ข้อมูลจากการสำรวจลักษณะเชิงพื้นที่ในรายละเอียดของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน
 ตลอดจนข้อมูลจากการสังเกตการณ์ภาคสนามในการบันทึกรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ในปัจจุบัน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีและประสบความสำเร็จในชุมชน คือ
พื้นที่ที่มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ กล่าวคือ มีความหลากหลายของกลุ่มคน ประเภทของกิจกรรม
ในหลากหลายช่วงเวลา พื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้มักมีคุณสมบัติเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งในระดับเมือง
และระดับย่าน กล่าวคือ อยู่บริเวณจุดตัดการสัญจรทางเท้าที่สำคัญ มีประโยชน์การใช้ที่ดินและอาคาร
แบบผสมผสาน อยู่ใกล้อาคารที่มีความสำคัญทั้งในเชิงสัญลักษณ์และเชิงประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนมี
คุณสมบัติทางภูมิทัศน์ที่ดีและเหมาะสมด้วย

การสำรวจพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์พบว่า พื้นที่ที่มีการใช้งานอย่าง
อเนกประโยชน์ควรได้รับการวางแผนส่งเสริมให้คงคุณสมบัติเชิงพื้นที่ที่ดีต่อไป ในขณะที่พื้นที่ว่าง
สาธารณะอื่นๆ ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีคุณสมบัติเชิงพื้นที่ให้ครบถ้วน เพื่อทำให้เกิดการใช้
งานอย่างอเนกประโยชน์ ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะเดิมของชุมชนที่หายไปเนื่องจากการพัฒนา
เปลี่ยนแปลง ควรมีการวางแผนทบทวนและสนับสนุนให้สร้างพื้นที่ใหม่ที่เหมาะสมขึ้นทดแทนต่อไป

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....การวางผังชุมชน.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2550.....

477 41848 25 : MAJOR COMMUNITY PLANNING

KEY WORD: PHYSICAL PLANNING / PUBLIC SPACE / WAT KALAYA SUB-DISTRICT

COMMUNITY

SUPADA SRISARAKHAM : PHYSICAL PLANNING FOR PUBLIC SPACE UTILIZATION AT COMMUNITY LEVEL, WAT KALAYA SUB-DISTRICT, THONBURI DISTRICT

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. KHAISRI PAKSUKCHARERN, Ph.D , 283 pp

This research aims to propose a physical plan for public space use in a community level of six communities in Wat Kalaya sub-district which are Wat Kalaya, Wat Prayurawong, Kudee Chine, Kudee Khao, Buppharam and Rong Kram communities. This is carried out by synthesizing data on the communities' historical record, their public spaces' spatial configuration and the empirical data on their space use patterns.

The literature review confirms that good and successful public spaces of a community level are multi-use spaces, that are, spaces used by mix types of users and activity and in various times of the day. These spaces always possess suitable spatial qualities of both global and local levels. In details, they usually locate along major pedestrian intersections; are in a mix land and building use area; are adjacent to an important building in terms of symbolic and use; have suitable urban design and landscape qualities.

The detailed study on all public spaces in Wat Kalaya sub-district community supports that the existing multi-use public spaces should be maintained of their global and local spatial qualities while the other unsuccessful ones should be planned to mend these spatial discrepancies. New public spaces should also be created to compensate the old ones that have been lost or replaced by other new and irrelevant uses.

Department.....Urban and Regional Planning...Student's signature.....
Field of study..Community Planning.....Advisor's signature .....
Academic year .....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะพ่อ แม่ พี่เอ๋ น้องบุญ และท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชศรี ภักดีสุข เจริญ ที่เชี่ยวชาญ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่งตลอดมา รวมทั้งคณาจารย์ประจำภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน เลขา ภาคฯ พี่ตุ้ม พี่แสง และที่ขาดไม่ได้คือกำลังใจ แรงงานช่วยเหลือ จากคุณพิน รวมไปถึงเพื่อนๆ พี่ๆในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ทุกคน และต้ม พี่เจ้ หมิว เพื่อนๆ จากครุศาสตร์สถาปัตยกรรม 'ลาดกระบัง รวมไปถึงอีกหลายบุคคลที่ไม่ได้กล่าวถึง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสมมุติฐานของงานวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของเนื้อหา.....	9
1.5 ขั้นตอนการศึกษา.....	9
1.6 การศึกษาแหล่งที่มาของข้อมูล.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	12
2.1.1 ความหมายของชุมชน.....	12
2.1.2 ประเภทของชุมชน.....	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	14
2.2.1 ความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	15
2.2.2 ความสำคัญและประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	16
2.2.3 ความสำคัญของการเดินเท้าในพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	17
2.2.4 แนวความคิดของการสร้างพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี.....	30
2.3 การวางแผนเชิงกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน.....	40
2.4 สรุปจากการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอ กรอบแนวคิด.....	42

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา.....	45
3.1 เนื้อหางานวิจัย.....	45
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	50
4.1 พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในแขวงวัดกัลยาณณ์.....	50
4.2 ข้อมูลพื้นฐานด้าน กายภาพ สังคม เศรษฐกิจ.....	55
4.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	55
4.2.2 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	58
4.2.3 รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร.....	61
4.3.4 สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน.....	63
4.2.5 ลักษณะทางสังคม.....	79
4.2.6 ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	85
4.3 การวิเคราะห์ประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	86
4.4 การสุ่มเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา.....	93
บทที่ 5 ศึกษาการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ.....	96
5.1 การศึกษาภาพลักษณะในเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะ	96
ตามคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี.....	
5.1.1 คุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี.....	96
5.1.2 คุณสมบัตินี้ระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	97
5.2 การบันทึกภาพแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้วย	
วิธีบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง.....	142
5.2.1 ภาพแบบการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคน	
ประเภทต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลา.....	142
5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณะในเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะและ	
รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของคนในแขวงวัดกัลยาณณ์.....	230

บทที่ 6 วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาเชิงพื้นที่และการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับ	
การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์.....	237
6.1 วิเคราะห์ศักยภาพ และปัญหาเชิงพื้นที่ ของพื้นที่ว่างสาธารณะ	
ในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์.....	237
6.1.1 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบทางสัญจร.....	237
6.1.2 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อม.....	244
6.2 แนวทางการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ	
ระดับชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์.....	263
 บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	275
7.1 สรุปผลการศึกษากการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ	275
ระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	
7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	278
 รายการอ้างอิง	279
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	283

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากร ครอบครัวและหลังคาเรือนแต่ละชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณัม.....	79
ตารางที่ 4.2 แสดงการปะมวลผลจากการแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ และการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น.....	91
ตารางที่ 5.1 แสดงคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่.....	133
ตารางที่ 5.2 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของชอยวัดกัลยาณัม.....	152
ตารางที่ 5.3 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของถนนเทศบาลสาย1.....	167
ตารางที่ 5.4 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่.....	182
ตารางที่ 5.5 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง...	195
ตารางที่ 5.6 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร....	211
ตารางที่ 5.7 แสดงการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ของวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร.....	227

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 สนามหลวงและลานคนเมือง ที่เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง ซึ่งรองรับกิจกรรมทางราชการ สันทนาการ หรือการเมืองของ คนกรุงเทพมหานคร.....	18
ภาพที่ 2.2 สวนสันติชัยปราการ พื้นที่ว่างสาธารณะระดับย่าน ซึ่งรองรับ กิจกรรมที่หลากหลาย ของคนเมืองในย่านถนนพระอาทิตย์และ ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร.....	18
ภาพที่ 2.3 พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนซึ่งมีการใช้งานในภาพแบบของสนามเด็กเล่น ต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี	19
ภาพที่ 2.4 พื้นที่ว่างสาธารณะที่ใช้งานเพื่อซื้อ-ขายแลกเปลี่ยนสินค้าด้านหน้า ที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ จ.สงขลา.....	20
ภาพที่ 2.5 พื้นที่ว่างสาธารณะใช้งานเพื่อการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและ การปราศรัยทางการเมืองที่สนามหลวง กรุงเทพมหานคร.....	21
ภาพที่ 2.6 พื้นที่ว่างสาธารณะที่รองรับกิจกรรมการออกกำลังกาย ที่สวนสันติภาพ เขตพญาไท และกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหรือเพื่อเพิ่มคุณค่า ประดับประดาเมือง ที่สวนรถไฟ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร.....	22
ภาพที่ 2.7 ทางเท้าขนานไปกับแนวของถนนพหลโยธิน บริเวณด้านหน้าสวนรถไฟ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร	24
ภาพที่ 2.8 ทางเท้าที่เป็นทางลัดระหว่างชุมชนกุฎีขาวกับถนนเทศบาลสาย 2 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร.....	24
ภาพที่ 2.9 ถนนคนเดิน ประตูท่าแพ เชียงใหม่.....	25
ภาพที่ 2.10 ทางเดินในแนวขวางเส้นทางที่อยู่ระดับถนน กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น.....	26
ภาพที่ 2.11 ภาพแบบการใช้พื้นที่ในลาน victory point บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เขตราชเทวี กรุงเทพ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นป้ายรับ-ส่งผู้โดยสารของระบบ ขนส่งมวลชน และเป็นจุดเชื่อมต่อการสัญจรระหว่างรถประจำทางรถไฟฟ้า รวมไปถึงการเดินเท้า.....	31
ภาพที่ 2.12 การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาตอนเย็น ที่ลานหน้าน้ำพุภาพปั้นเทพเจ้า...	32
ภาพที่ 2.13 บรรยากาศการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของกลุ่มคนที่หลากหลาย	32

ภาพที่ 2.14	ร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมทางเท้าใกล้ๆ กับ Piazza Navona.....	33
ภาพที่ 2.15	การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาปกติ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี.....	34
ภาพที่ 2.16	การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเทศกาล ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี.....	34
ภาพที่ 2.17	ผังของ Todos Santos Plaza ที่มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างชัดเจน.....	35
ภาพที่ 2.18	กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นใน Todos Santos Plaza ซึ่งมีลักษณะทางกายภาพ เหมาะสมต่อภาพแบบการใช้งาน.....	36
ภาพที่ 2.19	การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ของกลุ่มคนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆในเวลา ที่หลากหลาย ใน Campus Martius ที่เมือง Taskforce.....	37
ภาพที่ 2.20	แผนภาพแสดงกรอบแนวคิด.....	44
ภาพที่ 4.1	วิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ เมืองธนบุรี และฝั่งพระนคร ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5.....	51
ภาพที่ 4.2	บรรยากาศของการใช้ประโยชน์อาคารในลักษณะต่างๆอาคาร.....	61
ภาพที่ 4.3	แสดงสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ในแขวงวัดกัลยาณ์.....	63
ภาพที่ 4.4	แสดงสถาบันการศึกษาขนาดกลางในแขวงวัดกัลยาณ์.....	63
ภาพที่ 4.5	โรงเรียนที่มีความสำคัญระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์.....	64
ภาพที่ 4.6	สถานบริการสาธารณสุข ในแขวงวัดกัลยาณ์.....	65
ภาพที่ 4.7	แสดงบรรยากาศของสถานีตำรวจบุปผาราม.....	65
ภาพที่ 4.8	แสดงบรรยากาศของสำนักเทศกิจ.....	66
ภาพที่ 4.9	แสดงบรรยากาศของตลาดนกกระจอกในปัจจุบัน.....	67
ภาพที่ 4.10	ซูปเปอร์มาเก็ตขนาดใหญ่ในแขวงวัดกัลยาณ์.....	69
ภาพที่ 4.11	ตัวอย่างถนนสายหลักในแขวงวัดกัลยาณ์.....	71
ภาพที่ 4.12	ตัวอย่างถนนสายรองในแขวงวัดกัลยาณ์.....	72
ภาพที่ 4.13	ตัวอย่างถนนสายย่อยหรือทางเดินภายในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์.....	72
ภาพที่ 4.14	แสดงบรรยากาศท่าเรือข้ามฟากท่าวัดกัลยาณ์.....	73
ภาพที่ 4.15	แสดงบรรยากาศท่าเรือข้ามฟากท่ากุฎีจีน.....	73
ภาพที่ 4.16	ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ที่สอดคล้องกับ พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับเมือง.....	87

ภาพที่ 4.17 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณีสอดคล้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับย่าน	88
ภาพที่ 4.18 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณีสอดคล้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับชุมชน.....	88
ภาพที่ 4.19 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในแขวงวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	89
ภาพที่ 4.20 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางสังคมในแขวงวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	90
ภาพที่ 5.1 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	102
ภาพที่ 5.2 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในถนนเทศบาลสาย1.....	108
ภาพที่ 5.3 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่.....	115
ภาพที่ 5.4 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง.....	121
ภาพที่ 5.5 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในปี พ.ศ.2539.....	127
ภาพที่ 5.6 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารปัจจุบัน	128
ภาพที่ 5.7 ภาพแบบกิจกรรมที่เกิดในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร.....	134
ภาพที่ 5.8 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 1 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	144
ภาพที่ 5.9 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 1 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	145
ภาพที่ 5.10 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 2 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	146
ภาพที่ 5.11 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 2 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	147
ภาพที่ 5.12 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 3 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	148
ภาพที่ 5.13 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 3 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	149
ภาพที่ 5.15 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 4 ในซอยวัดกัลยาณีสอดคล้องกับ.....	151

ภาพที่ 5.61 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 3 ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์.....	222
ภาพที่ 5.62 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 4 ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวันระหว่างสัปดาห์.....	223
ภาพที่ 5.63 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 4 ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์.....	224
ภาพที่ 5.64 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 5 ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวันระหว่างสัปดาห์.....	225
ภาพที่ 5.65 ภาพแบบการใช้พื้นที่ตำแหน่งที่ 5 ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์.....	226

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนที่

	หน้า
แผนที่ 1.1 ตำแหน่งที่ตั้งเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร.....	5
แผนที่ 1.2 ตำแหน่งและขอบเขตของแขวงต่างๆ ในเขตธนบุรี.....	6
แผนที่ 1.3 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	7
แผนที่ 1.4 ชุมชนสำคัญในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	8
แผนที่ 2.1 ภาพแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเขตจตุจักร ปีพ.ศ.2546	38
แผนที่ 2.2 ตัวอย่างแผนที่แสดงภาพแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและ ที่ว่างของ Giambattista Nolli ,Rome	39
แผนที่ 2.3 แสดงวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นของมวลอาคาร และพื้นที่ว่าง ชุมชนกระทู้ จ.ภูเก็ต	39
แผนที่ 4.1 วิวัฒนาการการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์.....	52
แผนที่ 4.2 วิวัฒนาการภาพแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่าง ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์.....	53
แผนที่ 4.3 ที่ตั้งและอาณาเขตของแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	56
แผนที่ 4.4 ชุมชนที่ศึกษาในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	57
แผนที่ 4.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับผังเมืองรวม แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	59
แผนที่ 4.6 การใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับชุมชน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	60
แผนที่ 4.7 การใช้ประโยชน์อาคาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี	62
แผนที่ 4.8 สาธารณูปการในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	68
แผนที่ 4.9 เส้นทางคมนาคมและขนส่งทางบกในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	69
แผนที่ 4.10 เส้นทางคมนาคมและขนส่งทางน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	70
แผนที่ 4.11 พื้นที่ว่างสาธารณะปัจจุบันในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	75
แผนที่ 4.12 แบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะจากการจัดสร้างขึ้นตามการใช้งาน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี	78
แผนที่ 4.13 ตำแหน่งที่ตั้งอาคารทางศาสนาในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	83
แผนที่ 4.14 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ในอาคารทางศาสนา ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี.....	84
แผนที่ 4.15 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะจากการสุ่มเลือกพื้นที่.....	85
แผนที่ 5.1 ตำแหน่งที่ตั้งของซอยวัดกัลยาณ์.....	98

แผนที่ 6.3 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการโอบล้อมด้วยแนวด้านหน้าอาคาร ที่ต่อเนื่องและมีความเชื่อมต่อในการเข้า-ออก และมีความยืดหยุ่น ในการใช้งาน.....	241
แผนที่ 6.4 ตำแหน่งของแบบที่มีทางสัญจรระดับความเป็นอเนกประโยชน์สูงสุด.....	242
แผนที่ 6.5 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่อยู่บริเวณจุดเชื่อมต่อการสัญจร.....	246
แผนที่ 6.6 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่อยู่บริเวณอาคารหรือสถานที่สำคัญ.....	247
แผนที่ 6.7 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดที่อยู่ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก	248
แผนที่ 6.8 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบที่เหมาะสม.....	249
แผนที่ 6.9 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการโอบล้อมด้วยแนวด้านหน้าอาคาร โดยรอบที่เหมาะสม.....	250
แผนที่ 6.10 ตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีระดับความเป็นอเนก ประโยชน์สูงสุด	251
แผนที่ 6.11 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรที่ไม่ได้อยู่ในบริเวณอาคารหรือ สถานที่ที่มีความสำคัญ.....	254
แผนที่ 6.12 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรที่ไม่ได้อยู่ในบริเวณที่มี สิ่งอำนวยความสะดวก	255
แผนที่ 6.13 ขนาดพื้นที่และสภาพภูมิทัศน์ที่ไม่เหมาะสมของพื้นที่ว่างสาธารณะ แบบเส้นทางสัญจร.....	256
แผนที่ 6.14 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีขนาด สภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม.....	258
แผนที่ 6.15 ตำแหน่งที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ ในแขวงวัดกัลยาณ์.....	260
แผนที่ 6.16 ตำแหน่งและเส้นทางสัญจรของพื้นที่ว่างสาธารณะ แบบสัญจรที่มีระดับความเป็นอเนกประโยชน์สูงสุด.....	265
แผนที่ 6.18 ตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะ ทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	267
แผนที่ 6.19 เสนอแนะพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งแบบเส้นทางสัญจร และแบบปิดล้อมที่ใช้ทดแทนพื้นที่เก่าที่หายไป.....	271

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสมมุติฐานของงานวิจัย

พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนที่แท้จริง เป็นพื้นที่ว่างที่มีความสำคัญทางสังคมที่คนในชุมชนเข้าไปสร้างและเสริมความสัมพันธ์ต่อกันผ่านรูปแบบกิจกรรมต่างๆ มากมาย ตั้งแต่เวลาเช้าถึงค่ำ ดังนั้น จึงมีความหมายที่ผูกพันทั้งในเชิงของ “คน” “พื้นที่” “กิจกรรม” และ “เวลา” หรืออีกนัยหนึ่ง ชุมชนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีความสัมพันธ์ทางสังคม และวิถีอาชีพที่เข้มแข็ง อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ ได้ โดยสื่อผ่านพื้นที่สาธารณะที่รองรับ พื้นที่สาธารณะระดับชุมชนที่ประสบความสำเร็จยังถือเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของชุมชนในเรื่องต่างๆ ได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองกับหน่วยงานของรัฐ ชุมชนอื่นๆ หรือในระดับเมืองได้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2548)

ความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ว่างสาธารณะ คือ *ประการแรก* ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนที่แท้จริงนั้น “ขาดแคลน” หรือ “หายไป” อันเนื่องจากการขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างหรือพื้นที่ที่มีการใช้สอยใหม่ มีผลทำให้พื้นที่เก่าถูกทำลาย เช่น การขยายตัวของพื้นที่พาณิชย์กรรมเข้าไปในพื้นที่ว่างสาธารณะเดิม การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ลานวัดเป็นสมบัติส่วนตัวของวัด เกิดกิจกรรมทางด้านพุทธพาณิชย์ คือจัดเป็นที่จอดรถเพื่อเก็บค่าจอดรถ ทำให้วัดไม่ได้เป็นศูนย์กลางกิจกรรมนันทนาการของชุมชนอีกต่อไป หรือเส้นทางเดินเท้าริมถนนภายในชุมชนที่ถูกลดขนาดลงและเพิ่มขนาดเส้นทางสัญจรของรถ ซึ่งแสดงถึงการให้ความสำคัญกับยานพาหนะมากกว่าคนเดินเท้าทำให้กิจกรรมที่เกิดบนเส้นทางเดินเท้าลดลงบางส่วนได้เปลี่ยนไปใช้พื้นที่ร่วมกับทางสัญจรของรถ เช่น การตั้งร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม โดยการจับจองพื้นที่ของรถเข็นหรือร้านค้าแผงลอย การสัญจรผ่านโดยการเดินเท้า ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกสบาย ความไม่ปลอดภัยในการเข้าใช้พื้นที่ระหว่างคนเดินเท้า และคนใช้รถ เป็นต้น *ประการที่สอง* ในกรณีของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากร ตลอดจนมีวิถีความสัมพันธ์ทางสังคม วิถีอาชีพที่เปลี่ยนไป เช่น คนในชุมชนไม่ได้ทำการเกษตรเป็นหลักอีกต่อไป แต่มีการศึกษาดีขึ้นและออกไปรับราชการ หรือทำงานบริษัทห้างร้านในเมือง ส่งผลทำให้ “รูปแบบกิจกรรม” และ “เวลาของการใช้พื้นที่” ของคนในชุมชนไม่สัมพันธ์กันอีกต่อไป และชุมชนก็ขาดการวางแผนที่จะสร้าง “พื้นที่ใหม่สำหรับวิถีชีวิตใหม่” หรือ “ปรับพื้นที่เก่าให้สามารถรองรับวิถีชีวิตใหม่” ได้ หรือไม่ก็มีการปรับแบบผิดวิธี เช่น การทดแทนลานสำหรับประชุมลูกบ้านด้วยการสร้างหอ

กระจายข่าวแทน ซึ่งถือเป็นการ "สื่อสารทางเดียว" และเป็นการสื่อสารแบบ "บนลงล่าง" ไม่อาจนับเป็นพื้นที่ทางสังคมของชุมชนได้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นกับหลายชุมชนโดยเฉพาะชุมชนในกรุงเทพฯ อันเนื่องมาจากเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญมากขึ้น ผู้คนมีการแข่งขันกันสูง เพื่อยกระดับตนเองให้มีความทันสมัย และได้รับการยอมรับจากสังคมสิ่งที่เคยปฏิบัติ ทำมาแต่อดีต เดิมเริ่มถูกลดความนิยมลง

แม้กระทั่งเมืองราชธานีเก่าอย่างกรุงธนบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์เมือง ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านภายในชุมชนหลายชุมชนแม้กระทั่งชุมชนดั้งเดิมที่มีความเก่าแก่อย่างชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ ที่มีพัฒนาการรูปแบบ วิถีชีวิตอย่างหลากหลาย เฉพาะกลุ่ม มีความแตกต่างในด้านรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน กิจกรรม ศาสนาความเชื่อ ประเพณี ทำให้เกิดชุมชนเก่าแก่ที่มีทั้งชุมชนชาวพุทธ ได้แก่ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนชาวคริสต์ ได้แก่ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนอิสลาม ได้แก่ ชุมชนกุฎีขาว นอกจากนี้ยังมีชุมชนที่ตั้งขึ้นมาใหม่ได้ประมาณ 20-30 ปี อีก 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนประยูรวงศ์ ชุมชนบุปผาราม และชุมชนโรงคราม ทั้ง 3 ชุมชนเกิดจากการที่มีประชากรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อทำมาหากิน ทั้งจากต่างจังหวัด และจากพื้นที่อื่นๆ ของกรุงเทพฯ นอกจากความหลากหลายของกลุ่มคนและการเป็นชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิม ทำให้ในพื้นที่ซึ่งมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ อาคารทางศาสนาที่สำคัญ มีผลส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การศึกษาหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อศาสนา

ในปัจจุบันพื้นที่ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์มีการผสมผสานการอยู่ร่วมกันของชุมชนเก่าและชุมชนใหม่ที่จะมีผลต่อความหลากหลายของคน วิถีชีวิต กิจกรรม ช่วงเวลา รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างชัดเจน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่เป็นหลัก ตั้งแต่มีกลุ่มอาคารต่างๆหนาแน่นขึ้น ทำให้พื้นที่ว่างระหว่างอาคารลดลง การให้ความสำคัญกับการสัญจรของรถมากกว่าการสัญจรโดยการเดินเท้าของคน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน อันเนื่องมาจากหากมีผู้คนนิยมสัญจรผ่านไปมาโดยการเดินเท้าในพื้นที่แล้ว โอกาสที่จะมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนโดยรอบนั้นสูง ไม่ว่าจะเป็น การซื้อ-ขายสินค้าอุปโภค บริโภคตามร้านค้าที่ตั้งอยู่ตลอดแนวเส้นทางเดินเท้า หรือการพบปะพูดคุยทักทายกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทางรัฐบาลได้จัดหาพื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น สนามเด็กเล่น สวนหย่อมให้กับชุมชนในแขวง แต่กลับพบว่าไม่ค่อยมีคนเข้ามาใช้พื้นที่ ส่วนพื้นที่ที่เคยใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนในอดีต เช่น พื้นที่บริเวณอาคารทางศาสนาที่มีความเก่าแก่หลายแห่งในชุมชน เนื่องจากมีผู้คนเข้ามากราบไหว้ เยี่ยมชมพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จึงกลับกลายเป็นที่บริการเช่าจอดรถเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ หลายชุมชนในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ได้มีวิถีชีวิตอาชีพเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับความเจริญของเมือง ส่งผลให้ "รูปแบบกิจกรรม" และ "เวลา" ของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะใน

ชุมชนไม่สัมพันธ์กัน พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งไม่มีการใช้ประโยชน์ถูกปล่อยทิ้งร้าง เป็นโอกาสให้นายทุนเข้ามาจับจองเช่า-ซื้อพื้นที่เพื่อทำประโยชน์ให้กับตัวเองเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ที่เหลืออยู่ก็ไม่ได้เพียงพอต่อกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชน กอปรกับไม่มีการวางแผนเพื่อที่จะสร้างพื้นที่ใหม่ หรือปรับพื้นที่เก่าให้รับกับวิถีชีวิตแบบใหม่ จากปัญหาหลักที่ได้กล่าวในข้างต้น จึงนำไปสู่คำถามในงานวิจัยได้ว่า “การวางแผนเชิงกายภาพจะส่งผลต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะได้อย่างไร” และได้ตั้งสมมุติฐานว่า “พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดี จะส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายในการเข้าใช้พื้นที่ของคน กิจกรรม ช่วงเวลา และถือได้ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นสามารถรองรับการใช้งานได้อย่างอเนกประโยชน์”

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน แขวงวัดกัลยาณ์ เพื่อรองรับวิถีทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการสร้างพื้นที่ว่างสาธารณะใหม่ทดแทนพื้นที่เก่าที่หายไป หรือการปรับพื้นที่เก่าให้สอดคล้องกับ “กิจกรรม” และ “เวลา” ของชุมชนในปัจจุบัน โดยให้ตอบรับกับนโยบายของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ที่มีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองน่าอยู่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดหาพื้นที่โล่งเพื่อนันทนาการ การจัดภูมิทัศน์สวนสาธารณะ ในระดับเมือง ย่าน และชุมชนอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี โดยเน้นรูปแบบของพัฒนาการทางกายภาพสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงลักษณะเชิงพื้นที่ (spatial characteristics) ของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ ในรายละเอียดของตำแหน่งที่ตั้ง สันฐาน สภาพทางกายภาพ

3. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ (space use characteristics) ของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนปัจจุบัน โดยแยกแยะตามรายละเอียดของคน กิจกรรม และเวลา

4. วิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพเชิงกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์

5. เสนอแนะการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ที่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา พื้นที่ชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ (สำนักงานเขตรอนบุรี , 2549) ทั้งหมด 6 ชุมชน ได้แก่

- 1.ชุมชนวัดกัลยาณ์ มีจำนวน 280 หลังคาเรือน ประชากร 1,850 คน
- 2.ชุมชนกุฎีจีน มีจำนวน 280 หลังคาเรือน ประชากร 1,470 คน
- 3.ชุมชนกุฎีขาว มีจำนวน 295 หลังคาเรือน ประชากร 1,137 คน
- 4.ชุมชนบุปผาราม มีจำนวน 232 หลังคาเรือน ประชากร 1,372 คน
- 5.ชุมชนโรงคราม มีจำนวน 98 หลังคาเรือน ประชากร 581 คน
- 6.ชุมชนวัดประยูรวงศ์ มีจำนวน 228 หลังคาเรือน ประชากร 1,603 คน

รวมพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 0.19 ตารางกิโลเมตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 1.1 ตำแหน่งที่ตั้งเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่เขตธนบุรี</p> <p> พื้นที่เขตต่างๆในกรุงเทพมหานคร</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div data-bbox="734 1803 957 1982"> </div> <div data-bbox="973 1803 1260 1982"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1276 1803 1412 1982"> <p>0 0.2 0.4 km</p> </div> </div>
---	--

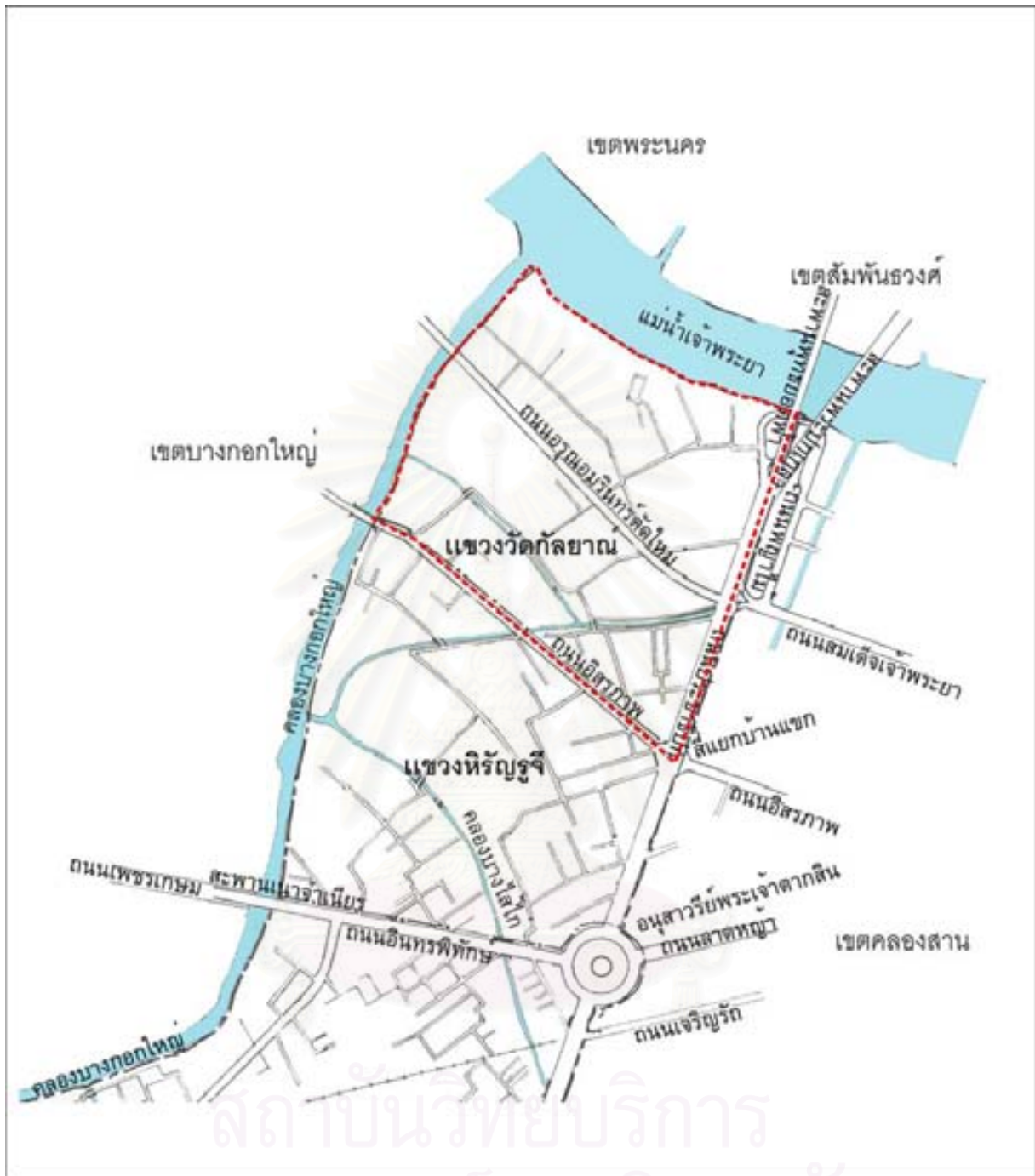
ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร (www.bma.or.th) , 2548

แผนที่ 1.2 ตำแหน่งและขอบเขตของแขวงต่างๆในเขตธนบุรี

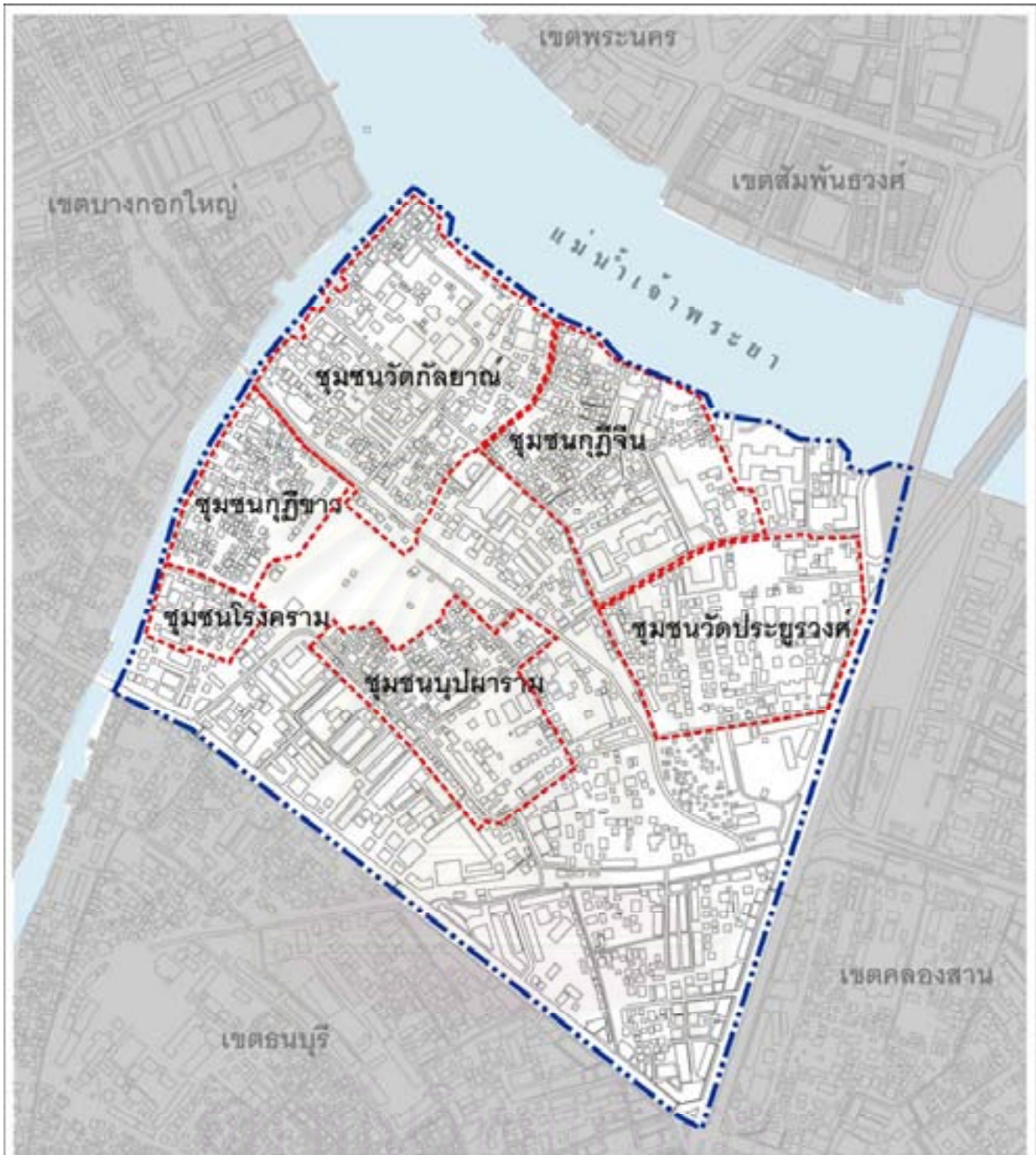

แผนที่ 1.3 แขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ถนน แม่น้ำ, คลอง ขอบเขตแขวง <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร (www.bma.or.th) , 2548</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div data-bbox="774 1780 989 1960"> </div> <div data-bbox="997 1780 1276 1960"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1284 1780 1412 1960"> </div> </div>
---	--

แผนที่ 1.4 ชุมชนสำคัญในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

1.4 ขอบเขตของเนื้อหา

ทำการศึกษาพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชน โดยเน้นศึกษาลักษณะเชิงพื้นที่ ในรายละเอียดที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง สัดส่วน สภาพแวดล้อมของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน แขวงวัดกัลยาณ์ และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ตามรายละเอียดกลุ่มคน กิจกรรมและช่วงเวลา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ดังนี้

- การแก้ไข ปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีปัญหา
- การธำรงรักษาลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งานอย่าง
อเนกประโยชน์ให้คงอยู่ และประยุกต์ไปใช้กับพื้นที่อื่น
- การจัดหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อทดแทนพื้นที่ว่างสาธารณะเก่าที่หายไป

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด
2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษาในด้าน พัฒนาการการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมที่สัมพันธ์กับพื้นที่ว่างสาธารณะ และลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้นเพื่อตรวจสอบลักษณะทั่วไปของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ศึกษา
3. ลงสำรวจพื้นที่ และบันทึกผล ลักษณะเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจและบันทึกผล เพื่อประมวลปัญหาและศักยภาพในพื้นที่ในพื้นที่ศึกษา
5. เสนอแนะแนวทางการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ที่เหมาะสม

1.6 การศึกษาแหล่งที่มาของข้อมูล

ซึ่งมีข้อมูล 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมเอกสาร บทความ งานวิจัยจากหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนี้
  - ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตธนบุรี
  - ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตธนบุรี
  - สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร
  - กรมแผนที่ทหาร

- หอสมุดกลาง และห้องสมุดสถาบันการศึกษา
- เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการลงสำรวจ สังเกตการณ์ และทำการบันทึกผลที่ได้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจและทราบถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
2. ทราบถึงรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ตลอดจนปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับวิถีทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์
3. ได้แนวทางการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ ตลอดจนแนวทางการประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆที่ใกล้เคียง

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

พื้นที่ว่างสาธารณะ (public open space) หมายถึง พื้นที่ว่างนอกขอบเขตการปกคลุมของอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ และมีการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมสาธารณะ ทั้งนี้ เน้นการใช้ประโยชน์โดยคนเดินเท้าเป็นสำคัญ และไม่ได้คำนึงถึงกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นสำคัญ พื้นที่ว่างสาธารณะอาจเป็นพื้นที่ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น

พื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง (public open space of a civic level) พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้ในระดับเมือง เพื่อรองรับกิจกรรมสาธารณะของคนหลากหลายประเภท ภายในเมืองร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ตามช่วงวันและเวลาต่างๆ หรือเป็นพื้นที่ว่างที่เว้นไว้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์เป็นสาธารณะสำหรับเมือง เช่น ถนนคนเดินขนาดใหญ่ ทางเท้าริมถนนสายหลัก สวนสาธารณะระดับเมือง ตลาด ลานหน้าสถานที่ราชการ/อนุสาวรีย์ต่างๆ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ที่มีการใช้งานเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ของคนหลากหลายประเภทในเมือง เพื่อทำกิจกรรมสำคัญทางสังคม ศาสนา และเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งนี้ ในพื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง จะพบคนหลากหลายประเภท หลากหลายวัตถุประสงค์ ผู้เข้าใช้พื้นที่อาจไม่จำเป็นต้องรู้จัก หรือมีความสัมพันธ์กันทางสังคม แต่มักเป็นการรวมตัวกันของคนหลากหลายในชั่วขณะหนึ่งเพียงสั้นๆ

พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน (public open space of a community level) พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้ภายในชุมชน โดยอาจแทรกตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆ หรือเกาะตัวตามโครงข่ายการสัญจรย่อยภายในชุมชน โดยคนในชุมชนใช้ประโยชน์เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

อย่างสม่ำเสมอ ตามช่วงวันและเวลาต่างๆ หรือเป็นพื้นที่ว่างที่เว้นไว้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ เป็นสาธารณะสำหรับชุมชน เช่น ถนนคนเดิน ทางเท้าริมถนนภายในชุมชน สวนสาธารณะ ตลาดนัด ลานกีฬา ลานเด็กเล่น ลานวัด ลานโรงเรียน ที่มีการใช้งานเป็นลานอเนกประสงค์ของชุมชน เพื่อกิจกรรมทางสังคม ศาสนา และเศรษฐกิจต่างๆ เช่นการสัญจรผ่านไป-มาโดยการเดินเท้า การพบปะพูดคุยสังสรรค์ การทำพิธีกรรมทางศาสนา / ทางราชการ การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ภายในชุมชน ทั้งนี้ ผู้คนที่ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนมีแนวโน้มว่าจะรู้จักหรือมีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่ก็อาจพบคนแปลกหน้าจากต่างถิ่น ต่างพื้นที่เข้ามาใช้พื้นที่ได้ แต่มักเป็นจำนวนน้อยกว่าคนในชุมชนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากที่ได้กล่าวในบทนำว่า พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนมีความหมายที่ผูกพันระหว่างพื้นที่และคน กิจกรรม ตลอดจนช่วงเวลา การกำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัยการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน

2.4 วิเคราะห์และสรุป เพื่อเสนอกรอบแนวความคิดในงานวิจัย

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน

2.1.1 ความหมายของชุมชน

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของ “ชุมชน” ไว้ดังนี้

Dunham (1958) อ้างถึงใน สุเทพ เชาวลิต (2524) กล่าวว่า ชุมชน คือ กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน มีส่วนสำคัญของชีวิตต่างๆไปอย่างเดียวกัน ดั่งมองได้จากมรรยาท ประเพณี ขนบธรรมเนียมและแบบแห่งการพูด

มารวิณ อี. โอลเซล (1968) อ้างถึงใน สนธยา พลศรี (2545) ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณหนึ่งที่บรรดาสมาชิกตอบสนองความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้

สุวิทย์ ยิงวรพันธ์ (2521) ให้ความหมายไว้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มชนที่รวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะโดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ศาสนาเดียวกันก็ตาม ที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

ประเวศ วะสี (2541) อ้างถึงใน สนธยา พลศรี (2545) ให้ความหมายไว้ว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสาร

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่อาศัยรวมกัน ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันทั้งทางด้านจิตใจ อาชีพ การดำรงชีวิต ภาพแบบกิจกรรม มีการเรียนรู้เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดภาพแบบความสัมพันธ์กันภายในชุมชน ส่งผลให้เกิดกฎเกณฑ์ ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม หรือองค์กรของชุมชน ที่มีการรักษาสืบทอดมายังลูกหลาน

2.1.2 ประเภทของชุมชน

ชิรวัดน์ นิจนตร (2528) ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของชุมชนดังนี้

1) การแบ่งตามลักษณะของท้องถิ่นและความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การแบ่งตามลักษณะนี้ได้สอดคล้องกับการแบ่งชุมชนของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532) โดยแบ่งไว้ 2 ประเภทคือ

ก. ชุมชนชนบท (rural community) คือ เป็นชุมชนที่มีลักษณะของท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านวัตถุ มีความลำบากในการคมนาคมขนส่ง สังคมในชนบทมีการเคลื่อนไหวน้อยมาก ซึ่งหมายถึง การโยกย้าย การเปลี่ยนแปลงของฐานะ ไม่ค่อยมี และมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ในการประกอบอาชีพจะคล้ายคลึงกัน คือโดยมากประกอบอาชีพเกี่ยวกับ เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ประมง เป็นต้น

ข. ชุมชนเมือง (urban community) เป็นชุมชนที่มีภูมิภาคนาอยู่กันอย่างหนาแน่นในเมือง ประชาชนในชุมชนเมืองมักมีความรู้จักรหรือสนิทสนมกันไม่มาก มีการติดต่อสื่อสารกันแบบธุรกิจ หน้าที่การงาน เนื่องจากชุมชนเมืองมีลักษณะเป็นศูนย์กลางความหลากหลายของกิจกรรมทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ดังนั้นในความหลากหลายจึงมีความแตกต่างทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางด้านศาสนา วิถีชีวิต การปกครองกฎระเบียบ ในทางกายภาพก็เช่นกัน ที่มีลักษณะของที่พักอาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆจะมีการดัดแปลงจากธรรมชาติให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เช่น มีการก่อสร้างตึกสูงๆ มีการสร้างทางด่วน โรงพยาบาล สถานศึกษาที่ทันสมัย เป็นต้น จากลักษณะในความเป็นศูนย์กลางที่หลากหลายดังกล่าว ชิรวัดน์ นิจนตร (2528) จึงได้ทำการแบ่งลักษณะของการตั้งอาคาร บ้านเรือนและกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนเมือง ดังนี้

- เขตศูนย์กลางการค้า การบริหาร การคมนาคมขนส่ง การบริการ และที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ
- เขตเมืองเก่าซึ่งมีถนนแคบ และบ้านเรือนตั้งกันอย่างแออัด
- เขตบ้านเรือนของประชาชนยากจน คือเป็นบ้านเรือนหลังเล็กๆ ปลูกสร้างพอให้ป้องกันแดด ฝนได้ มีประชาชนอยู่อย่างหนาแน่น

เรียกว่า สลัม

นอกจากจะมีการแบ่งชุมชนตามลักษณะของท้องถิ่นและความสัมพันธ์ของชุมชนแล้ว ยังได้มีการแบ่งชุมชนตามลักษณะของกิจกรรมในชุมชน ดังนี้

2) การแบ่งชุมชนตามลักษณะของกิจกรรมทางสังคม (social activities)

ก. ชุมชนโดยรอบศูนย์การค้า (trade center) ชุมชนบางแห่ง เช่น เขตตัวเมืองหรือเขตเทศบาล มักจะมีร้านค้าจำหน่ายของใช้ในชีวิตประจำวัน หรือมีตลาดสดขายอาหารและผักสด จึงมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้า ของคนในเมืองและนอกเมือง ถ้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่และมีความเจริญสูงก็อาจมีห้างสรรพสินค้า หรือย่านการค้าที่มีสินค้าทุกประเภทไว้จำหน่าย

ข. ชุมชนโดยรอบศูนย์กลางการขนส่ง (transportation center) เป็นชุมชนที่เกิดตามเส้นทางคมนาคมหรือเส้นทางขนส่ง เช่น ชุมทางรถไฟ ที่รวมของรถโดยสารประจำทาง หรือรถบรรทุกที่ต้องมาขนถ่ายสินค้า หรือเป็นทางแยกที่ผู้โดยสารจำนวนมากต้องผ่าน จึงมีร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม เพื่อให้บริการผู้โดยสาร นานๆ เข้าจึงเกิดการขยายเป็นชุมชน ในบางชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำหรือชายฝั่ง ก็อาจมีท่าเรือสำหรับรับส่งสินค้าและคนโดยสาร เป็นต้น

ค. ชุมชนโดยรอบศูนย์กลางการบริการต่างๆ (service center) เป็นชุมชนที่เกิดจากประชาชนมาอยู่รวมกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ ชุมชนแต่ละแห่งอาจมีบริการหลายประเภทรวมกันอยู่ เช่น ในตัวเมืองใหญ่ๆ อาจมีทั้งบริการด้านการปกครอง การศึกษา สาธารณสุข และเป็นแหล่งบันเทิง ชุมชนบางแห่งมีลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น เป็นเมืองชายแดน เมืองโบราณ สถานที่ตากอากาศ

อย่างไรก็ตามชุมชนตามลักษณะกิจกรรมเหล่านี้ ไม่ได้หมายความว่าแต่ละกิจกรรมจะทำหน้าที่แยกจากกันอย่างเด็ดขาด ในบางชุมชนที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายอาจมีกิจกรรมการขนส่งหรือการบริการอื่นๆ ปะปนอยู่ ดังนั้นในการแบ่งชุมชนตามลักษณะกิจกรรมจะพิจารณาตามกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของชุมชนนั้นๆ ลักษณะย่อยอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบสังคมก็ยังมีอยู่

การแบ่งประเภทของชุมชนที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแม้จะมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งที่หลากหลาย สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนแต่ละประเภทย่อมมีการแสดงออกมาในภาพรวมของลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแล้วแต่ว่าลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมาในด้านใดจะมีความโดดเด่นออกมาเพื่อเป็นตัวสื่อได้ว่าชุมชนนั้นน่าจะเป็นชุมชนประเภทใด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ

การศึกษาถึงแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับต่างๆ รวมทั้ง ประเภทและความสำคัญ ความสำคัญของการเดินเท้า ไปจนถึงแนวคิดในการสร้างพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

2.2.1 ความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะ

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ “พื้นที่สาธารณะ” ไว้ ดังนี้ public space ในความหมายของ Moudon (1991) อ้างถึงใน อริยา อรุณินท์ คือที่สำหรับผู้คนมาพบปะกัน เพื่อรับอากาศ แสงแดด ให้ความชุ่มชื้น ความเป็นชีวิตชีวาของคนเมือง โดยพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นพื้นที่ว่างในอาคารหรือนอกอาคารก็ได้ แต่สำหรับพื้นที่ว่างสาธารณะ หรือ public open space (Project for Public Space, 2000) ได้หมายความว่า สภาพแวดล้อมกลางแจ้งที่ถูกออกแบบขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยลดบรรยากาศที่วุ่นวายจากการดำเนินชีวิตในสังคมเมืองใหญ่ หรือพื้นที่ซึ่งเกิดจากการรวบรวมพื้นที่ดินขนาดเล็กที่กระจัดกระจายมาไว้ด้วยกัน โดยส่วนใหญ่มักเป็นสถานที่ที่ร่มรื่น และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชน วัฒนธรรม และกิจกรรมเชิงประเพณีได้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว เป็นพื้นที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือชุมชนนั้นๆ ได้เผยออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน อันแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตในที่สาธารณะ กลายเป็นบรรยากาศที่มีลักษณะเฉพาะตัวตั้งแต่ระดับชุมชน สถานที่ การติดต่อระหว่างคนในชุมชน ตลอดจนความเป็นถิ่นที่ในพื้นดินนั้นๆ พื้นที่ว่างสาธารณะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้เวลาและมีประสบการณ์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีส่วนทำให้สภาพเศรษฐกิจในท้องถิ่นเกิดสภาพคล่อง และเพิ่มมูลค่าในแง่การใช้สอยที่ดินของเมืองหรือชุมชนแต่ละแห่งให้สูงขึ้น บ่อยครั้งที่พื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้มีส่วนช่วยบรรเทาความเคร่งเครียดจากการใช้เวลาในยานพาหนะเป็นเวลานานเช่นรถยนต์ หรือรถประจำทาง โดยได้เปิดโอกาสให้คนเข้ามาสัมผัสกับสภาพธรรมชาติ บ้างเป็นครั้งคราว สีเขียวของต้นไม้ พืชพรรณที่ปลูกอยู่ในเมืองจะช่วยให้เกิดความประทับใจ และเต็มใจที่จะช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งเป็นการเพิ่มจำนวนสัตว์ชนิดต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในเมือง เพื่อความสมดุลของระบบนิเวศบนพื้นดินนั้นๆ ในเวลาเดียวกัน

ขวัญสรอง อติโพธิ (2547) ได้กล่าวถึงความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะว่า เป็นพื้นที่ที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองหรือเป็นชุมชนที่น่าอยู่ ว่ามีทั้งมิติเชิงพื้นที่และมิติเชิงสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นสถานที่ภายนอกอาคารที่คนในเมืองหรือในชุมชนมารวมกันอยู่ เพื่อพบปะกันทางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งในวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยจัดได้ว่า เป็นเสมือนศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต โดยการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน ศาลา ประชาคม เป็นที่มาพบปะพูดคุย หรือพักผ่อนในการดำเนินชีวิตประจำวัน พื้นที่ว่างสาธารณะ

อาจเป็นศูนย์รวมของการจัดกิจกรรมหลายๆอย่างของชุมชน รวมถึงกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและชุมชนก็เป็นได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือ พื้นที่ว่างสาธารณะต้องเป็นที่ที่ได้เห็นคน เห็นคำว่า "สังคม"ที่แทรกเข้าไปทุกๆ ชีวิต ซึ่งการสร้างสรรคพื้นที่ว่างสาธารณะไม่ใช่แค่มีพื้นที่ แต่ต้องมีวิถีใช้ หรือวิถีชีวิตของคนที่จะมาสัมพันธ์กับที่ว่าง

พื้นที่ว่างสาธารณะ (วารสารข่าวเมืองนำอยู่ , 2547) มีความหมายลึกและกว้างมากกว่า "พื้นที่" (space) ซึ่งเป็นเพียงมิติทางกายภาพ แต่จะหมายรวมไปถึงการยอมรับร่วมของคนในเมืองหรือในชุมชนนั้นๆ ว่าเป็นแหล่งหรือย่านที่ใช้ทำกิจกรรมที่อยากจะสร้างสรรค์ร่วมกัน รวมถึงวิถีการใช้ หรือวิถีชีวิตของคนที่จะมาสัมพันธ์กับที่ว่าง เกิดความผูกพันและเป็นกลุ่มเป็นพวกเดียวกัน

จากข้างต้นสรุปความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะได้ว่า เป็นพื้นที่ว่างภายนอกอาคาร สามารถดึงดูดให้เกิดการใช้งานอย่างหลากหลายกิจกรรม สำหรับกลุ่มคนหลากหลายประเภท โดยในความหลากหลายของกิจกรรมและกลุ่มคนนั้น มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันระหว่างกลุ่มคนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งมีความใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของคน เช่น พื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ในชุมชน หรือเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนก็ว่าได้ โดยพื้นที่ดังกล่าวอาจแทรกตัว หรือเกาะตัวอยู่ตามโครงข่ายการสัญจรภายในชุมชน โดยคนในชุมชนใช้ประโยชน์จากพื้นที่เหล่านี้เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน อย่างสม่ำเสมอ ตามช่วงวันและเวลาต่างๆ เช่น ถนนคนเดิน ทางเท้า สวนสาธารณะ ตลาดนัด ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ลานวัด ลานโรงเรียน ที่มีการใช้งานอย่างอเนกประสงค์โดยชุมชนเพื่อกิจกรรมทางสังคม ศาสนา และเศรษฐกิจต่างๆ เช่น หุดคุ้ยสังสรรค์ ทำพิธีกรรมทางศาสนา/ทางราชการ ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งนี้ ผู้คนที่ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนมีแนวโน้มว่าจะรู้จัก หรือมีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่ก็อาจพบคนแปลกหน้าจากต่างถิ่น ต่างพื้นที่เข้ามาใช้พื้นที่ได้ แต่มักเป็นจำนวนน้อยกว่าคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนมีภาพแบบ ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับชุมชน และแสดงข้อจำกัดออกมาในเรื่องการรองรับการใช้งานทั้งกิจกรรมและกลุ่มผู้ใช้

2.2.2 ความสำคัญและประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ

จามรี อาระยานิมิตสกุล (2527) ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะว่าเป็นระบบโครงสร้างหลักของเมือง เพราะเป็นเสมือนศูนย์กลางการค้าเงินชีวิต เป็นจุดรวมของชีวิตทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม รวมทั้งทำหน้าที่เป็นโครงข่ายการสัญจรหลักของเมือง พื้นที่ว่างสาธารณะมักอยู่ในตำแหน่งที่มีความสัมพันธ์กับอาคารสาธารณะที่สำคัญ เช่น

โบสถ์ ศาลากลาง โรงละคร พิพิธภัณฑ์ หรือพระราชวัง โดยทำให้อาคารสาธารณะเหล่านี้มีระยะห่างจากอาคารอื่นๆ โดยรอบมากขึ้น มีการเปิดมุมมองเพื่อให้การมองเห็นอาคารเหล่านี้ชัดเจนขึ้นจากระยะไกลและทำให้อาคารคูมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในระดับชุมชนพื้นที่ว่างสาธารณะมักมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ดังที่ Tunnard , Pushkarew และ Tankel ได้กล่าวถึงไว้อย่างสอดคล้องกันในเรื่องของความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีผลต่อกิจกรรมต่างๆ คือ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวชุมชนเมือง ทั้งในด้านการพักผ่อนที่มีการออกกำลังกาย เช่น เดิน ซี่จักรยาน เล่นกีฬา วิ่งออกกำลังกาย เป็นต้น และการพักผ่อนที่ไม่ออกกำลังกาย เช่น ชื่นชมธรรมชาติ ภูมิทัศน์ของเมือง ฟังดนตรี นั่งเล่นในสวนสาธารณะ นอกจากนี้พื้นที่ว่างสาธารณะยังเป็นส่วนที่ช่วยประดับประดา ส่งเสริมให้ทัศนียภาพของเมืองมีความสวยงาม เป็นการเสริมคุณค่าทางด้านลักษณะเมือง จนก่อให้เกิดเอกลักษณ์ของเมือง พื้นที่ว่างสาธารณะยังมีผลทางด้านจิตใจต่อชุมชนในเมือง ที่ทำให้รู้สึกสงบหลุดพ้นจากความสับสนวุ่นวายได้

พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถแบ่งตามนิยยะต่างๆ ได้ดังนี้

1) พื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งตามความสำคัญระดับเมือง ในเมืองพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมและการใช้ประโยชน์จากคนหลากหลายกลุ่ม ในเมืองจึงต้องมีพื้นที่ว่างสาธารณะหลายระดับ เนื่องจากการมีประชากรที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม การเมือง และการปกครอง ที่แตกต่างกัน พื้นที่ว่างสาธารณะจึงต้องรองรับกลุ่มคนและกิจกรรมตามความสำคัญอย่างแตกต่างกันในระดับเมือง และระดับชุมชน ดังนี้

ก. พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับเมือง มักมีขนาดใหญ่และมักมีการให้บริการที่กว้าง เพื่อตอบสนองการเข้ามาใช้งานของผู้คนจากหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นจากพื้นที่อื่น หรือพื้นที่โดยรอบ ซึ่งหมายรวมถึงผู้คนในย่านหรือชุมชนบริเวณนั้นเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ระดับเมือง ผู้ที่เข้ามาใช้ต้องอาศัยระบบขนส่งในการเดินทาง เนื่องจากพื้นที่มีขอบเขตกว้างในการให้บริการ อาจใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณครึ่งชั่วโมง ถึงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ผู้ใช้ส่วนใหญ่อาจมาเป็นกลุ่ม มีความถี่ในการใช้งานน้อย แต่ใช้เป็นเวลานานในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ตัวอย่างพื้นที่ว่างสาธารณะระดับนี้ได้แก่ สวนสาธารณะระดับเมือง ลานคนเมือง สนามหลวง จัตุรัสกลางเมือง ชายหาดสาธารณะ เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 สนามหลวง และ ลานคนเมือง ที่เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง ซึ่งรองรับกิจกรรมทางราชการ สันทนาการ หรือการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร (www.gotoknow.org/blog/bonlight/194022549)

ภาพที่ 2.2 สวนสันติชัยปราการ ซึ่งรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย ของคนในย่านถนนพระอาทิตย์และ ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร (www.geocities.com.lekpage/santi.html , 2550)

ข. พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับชุมชน มีรัศมีการให้บริการ อยู่ในระยะเดินเท้าได้หรือมากกว่าเล็กน้อย มักตอบสนองกิจกรรม และกลุ่มผู้ใช้ภายในชุมชนเอง มีขนาดพอเหมาะกับกิจกรรม ผู้ใช้ส่วนมากเป็นคนภายในชุมชน มีแนวโน้มที่จะรู้จักกันสนิทสนมกัน มีความถี่ในการใช้งานสูง คือใช้ทุกวันแต่อาจเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับนี้ได้แก่ ทางเท้า สนามเด็กเล่น สวนหย่อม สวนสาธารณะระดับชุมชน ลานเอนกประสงค์ชุมชน ลานวัด ในบางครั้งอาจใช้เป็นพื้นที่ในการจัดงานเทศกาลต่างๆ ภายในชุมชน เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนซึ่งมีการใช้งานในภาพแบบของสนามเด็กเล่น ต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี (www.oknation.net/blog/vorana/2007/09/13/entry-1, 2550)

ขนาดกลุ่มผู้ใช้ กิจกรรม ช่วงเวลาที่ใช้ ตลอดจนรัศมีการให้บริการของพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นปัจจัยกำหนดความสำคัญในระดับต่างๆ ทั้งเมือง ย่าน ชุมชน สำหรับพื้นที่ว่างสาธารณะ

2) พื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งตามกิจกรรมการใช้งาน สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยใช้เป็นสถานที่เพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนทางธุรกิจการค้า การผลิตหรือเก็บสินค้า อาจมีมากกว่าหนึ่งแห่งภายในเมือง ย่าน ชุมชน โดยแต่ละแห่งเป็นสถานที่เฉพาะสินค้าแต่ละประเภทและธุรกิจ

ภาพที่ 2.4 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งานเพื่อซื้อ-ขายแลกเปลี่ยนสินค้า ด้านหน้า
ที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ จ.สงขลา (www.gimyong.com/travel/market/,2550)

ข. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม เป็นสถานที่รองรับการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ ถ่ายทอด กระจายข่าว ที่ผู้คนจะมาพบปะ เยี่ยมเยือนให้ข่าวสารกัน ทำกิจกรรมโดยคนที่มีความสนใจเหมือนกัน เช่น ลานชุมชน เป็นต้น นอกจากกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์แล้ว กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเคารพ ศรัทธา เช่น การประกอบพิธี การบูชา การสวดมนต์ ก็เป็นกิจกรรมทางสังคมเช่นกัน โดยพื้นที่ดังกล่าวมักจะเป็นทางเข้าบริเวณด้านหน้าอาคารสาธารณะ หรืออาคารศาสนสถาน เช่น ลานหน้าวัด ลานหน้าโรงเรียน หรืออาคารทางราชการ เป็นต้น

ภาพที่ 2.5 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งานเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และการปราศรัยทางการเมืองที่สนามหลวง กรุงเทพมหานคร (www.gotoknow.org/blog/bonlight/19402_2550)

ค. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสันตนาการและสุนทริยภาพ เพื่อการพักผ่อน เล่นกีฬา หรือเพื่อต้อนรับสุนทริยภาพเพื่อผลด้านการมองเห็น เพื่อความงาม ประดับประดาเมือง ส่งเสริมคุณค่า ความสำคัญ หรือเอกลักษณ์ของอาคารที่มีความสำคัญ นอกจากนี้บางครั้งยังเป็นสถานที่เพื่อกระจายคนจำนวนมากออกมาจากอาคารขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากตัวสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 2.6 พื้นที่ว่างสาธารณะที่รองรับกิจกรรมการออกกำลังกาย ที่สวนสันติภาพ เขตพญาไท และกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหรือเพื่อเพิ่มคุณค่า ประดับประดาเมือง ที่สวนรถไฟ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (www.citycritics.blogspot.com/2007_02_01_archive.html , 2550)

ด้วยภาพแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น สามารถบ่งบอกได้ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทใดได้บ้าง โดยมีการพิจารณา ในด้านของ คน กิจกรรม เวลาในการเข้ามาใช้พื้นที่ ร่วมด้วย

2.2.3 ความสำคัญของการเดินเท้าในพื้นที่ว่างสาธารณะ

1) ความสำคัญของการเดินเท้า

ทีมนักวิชาการของมหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ดบรุกซ์ ประเทศอังกฤษ (1996) อ้างถึงในกำธร กุลชล (2545) สนับสนุนความสำคัญของการเดินเท้าในเมือง จากผลการวิจัยว่า จะทำให้สังคมอบอุ่นขึ้นด้วยกิจกรรมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนที่สัญจรทางเท้า ซึ่งจะช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัย ธุรกิจการค้าจะคึกคัก การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวจะลดลง การใช้บริการขนส่งสาธารณะจะเพิ่มขึ้นส่งผลให้มลภาวะลดลงและประหยัดพลังงาน

Badner (1989) กล่าวว่า ทางเท้ามีหน้าที่หลัก คือ รองรับการสัญจร มีความสำคัญทัดเทียมกับถนน ดังที่ เจน จากอบส์ ได้กล่าวว่า ทางเท้าคือ ดัชนีชี้วัดคุณภาพเมือง ถ้าเมืองใดมีทางเท้าที่มีชีวิตชีวา เมืองนั้นก็มีความน่าสนใจ แต่ถ้าทางเท้านั้นเงียบเหงา จะรู้สึกน่าเบื่อและไม่ปลอดภัย

ไชศรี ภักดีสุขเจริญ (2547) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเดินเท้าในเมืองว่าการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่ (moving to) และการสัญจรเพื่อผ่านพื้นที่ (moving through) ของคนเดินเท้าที่หลากหลายวัตถุประสงค์ หลากหลายประเภทของผู้คน และหลากหลายช่วงเวลา จะทำให้ย่านหรือหย่อมเมืองนั้นๆ มีบรรยากาศของคนเดินเท้าที่คึกคัก ไม่เงียบเหงา หรือเปลี่ยวจนน่ากลัวอันตราย ไม่ว่าจะป็นในช่วงเวลาใดของวัน

กล่าวได้ว่า การเดินเท้าในเมืองนั้นมีความสำคัญที่ก่อให้เกิดความมีชีวิตชีวาในพื้นที่ว่างสาธารณะ และเหนี่ยวนำให้เกิดกิจกรรมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ในระหว่างกลุ่มคนเดินเท้าด้วยกัน เป็นผลให้มีผู้คนผ่านและใช้พื้นที่ตลอดเวลา

2) ประเภทของทางเดินเท้า

สามารถแบ่งประเภททางเดินเท้าได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

ก. ทางเท้าขนานไปกับแนวของถนน (side walk) คือ ทางเท้าที่อยู่ขนานสองข้างของถนนในเมือง มักมีการสัญจรหนาแน่น

สงเคราะห์โดยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2.7 ทางเท้าขนานไปกับแนวของถนนพหลโยธิน บริเวณด้านหน้าสวนรถไฟ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (www.citycritics.blogspot.com/2007_02_01_archive.html, 2550)

ข. ทางเท้าชนิดที่เป็นทางลัด (pedestrian short-cut) คือ ทางเท้าลัดไปด้านใน ด้านหลังพื้นที่หรือริมแม่น้ำ มักเป็นที่รู้จักกันเฉพาะกลุ่ม ทางลัดเหล่านี้หากได้รับการส่งเสริมให้อยู่ในระบบทางเท้าของเมือง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมสองข้างทางจะเพิ่มความคล่องตัวให้กับระบบการสัญจรของเมืองได้

ภาพที่ 2.8 ทางเท้าที่เป็นทางลัดระหว่างชุมชนกุฎีขาวกับถนนเทศบาลสาย 2 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร (ผู้วิจัย, 2550)

ค. ย่านทางเดินเท้า (pedestrian zone) เป็นพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้เพื่อการเดินเท้าโดยเฉพาะ เช่น ทางเท้าระหว่างอาคารพาณิชย์ หรืออาณาเขตการเดินเท้า

(pedestrian mall) หรือ ย่านที่คนสามารถเดินเชื่อมต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยปลอดจากการสัญจรของยานพาหนะ บริเวณดังกล่าวมักเป็นย่านพาณิชย์กรรมที่มีบรรยากาศในเชิงนันทนาการและมีชีวิตชีวา และยังสามารถเป็นทางลัดจากการเดินทางตามแนวถนนในเมืองได้ด้วย

ง. ทางเท้าชั่วคราว (temporary pedestrian route) เช่น การปิดถนนบางสาย ในวันพิเศษเพื่อใช้เป็นทางเดินเท้า หรือย่านนันทนาการ เช่น ตลาดนัดต่างๆ เป็นต้น

ภาพที่ 2.9 ถนนคนเดิน ประตูท่าแพ เชียงใหม่

(<http://www.lannacomer.net/lanna/pic/Chiangmai2.jpg>, 2550)

จ. ทางเดินที่อยู่ในแนวขวางเส้นทาง (pedestrian cross walk) เพื่อช่วยให้การเชื่อมต่อทางเดินเท้าเป็นระบบที่มีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

- over pass หมายถึง ทางเดินเท้าแนวขวางเส้นทางที่อยู่เหนือระดับถนน เช่น สะพานลอย ทางเชื่อมระหว่างอาคาร สะพานคนเดินข้ามแม่น้ำ คูคลอง หรืออื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

- pass หมายถึง ทางเดินเท้าแนวขวางเส้นทางที่อยู่ระดับถนน เช่น ทางม้าลาย เป็นต้น โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของคนเดินเท้าเป็นสำคัญ สามารถจำแนกทางเท้าประเภทนี้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- แบบควบคุม (controlled crossing) ใช้สัญญาณไฟจราจร ตำรวจจราจรผู้ควบคุม คอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยเฉพาะบริเวณที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่น ซึ่งจำเป็นต้องมีการควบคุม เพื่อความปลอดภัยในการเดินข้ามถนน

- แบบไม่ควบคุม (uncontrolled crossing) ในบริเวณที่มีปริมาณการจราจรเบาบาง หรือเขตที่มีการจำกัดความเร็วของยานพาหนะ เป็นต้น

ภาพที่ 2.10 ทางเดินในแนวขวางเส้นทางที่อยู่ระดับถนน กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
(www.search.com/reference/pedestrian_crossing, 2550)

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพแบบการเดินเท้า

Jacobs (1961) ได้กล่าวถึง ความหลากหลายของกิจกรรมและการใช้ประโยชน์บนพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ว่าเกิดขึ้นจากคุณสมบัติทางกายภาพบางประการของสิ่งแวดล้อมเมือง เช่น จำนวนประตูของอาคารที่สามารถเปิดออกสู่ถนนได้โดยตรง ช่วงทางเดินสั้นๆ แต่ต่อเนื่องกัน โดยตลอด หรือลักษณะถนนที่เอื้อให้เกิดการเลี้ยวเดินบ่อยครั้ง อย่างที่ Corbusier ได้กล่าวถึงการตัดถนนภาพโค้งในย่านที่เน้นทางเดินเท้า จะทำให้เกิดมุมมองใหม่ตลอดเวลา ไม่น่าเบื่อ เหมือนกับการเดินบนถนนเส้นตรง

Whyte (1980) อ้างถึงไนไฮศรี ภักดีสุขเจริญ (2547) ได้กล่าวว่า ความนิยมในการเข้าใช้พื้นที่สาธารณะของคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านความงาม องค์ประกอบตกแต่งต่างๆ กระทั่งภาพร่างและขอบเขตของที่ว่างสาธารณะ แต่มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการที่มีผลต่อการสร้างควมมีชีวิตชีวาของพื้นที่ว่างสาธารณะ ดังนี้

- ปริมาณความหนาแน่นของการสัญจรของคนเดินเท้าในบริเวณโดยรอบพื้นที่
- ความสะดวกในการเข้าถึงและเชื่อมต่อของพื้นที่นั้นกับพื้นที่อื่นๆ ในชุมชน

งานวิจัยเรื่อง ภาพแบบการใช้พื้นที่ของชุมชนโดยรอบสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังของ ศุภธิดา สว่างแจ้ง (2548) ให้เหตุผลถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพแบบทางเดินเท้า ได้แก่ ความหลากหลายของการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร ความหลากหลายของกิจกรรม ภูมิทัศน์เมืองที่ดี โครงข่ายการประสานของระบบทางเดินเท้าที่ปลอดจากการสัญจรของยานพาหนะ ลักษณะของพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย การเชื่อมต่อมุมมองและความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ตลอดจนความสัมพันธ์ของตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะกับโครงข่ายทางสัญจรโดยรอบ โดยทั้งหมดที่กล่าวมายังเป็นองค์ประกอบสำคัญมีผลต่อการสร้างความมีชีวิตชีวาของพื้นที่ว่างสาธารณะในเมืองด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพแบบทางเดินเท้าที่นั้นเกิดจากลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมชุมชนหรือเมืองนั้นๆ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร ภูมิทัศน์เมืองที่ดี โครงข่ายที่มีความเชื่อมต่อกันของทางเดินเท้าและมุมมองเป็นต้น โดยลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมชุมชนหรือเมืองดังกล่าว จะนำไปสู่การผสมผสานความหลากหลายทั้งของคน กิจกรรม และช่วงเวลา

4) แนวทางการพัฒนาย่านเดินเท้า

Badner (1989) อธิบายถึง ทางเดินเท้าโดยทั่วไป คือเส้นทางสัญจรของประชาชน ปัจจุบันการพัฒนาย่านเดินเท้าทำให้ทางเดินเท้าได้กลายเป็นการสัญจรสาธารณะประเภทหนึ่งในย่านศูนย์กลางเมือง ย่านธุรกิจการค้า เกิดเป็นพื้นที่โล่งกลางเมือง แนวทางการพัฒนาย่านทางเดินเท้าสามารถแบ่งได้เป็น 3 ภาพแบบ ดังนี้

ก. ย่านเดินเท้าชนิดเต็มภาพแบบ คือ ภาพแบบการพัฒนาย่านเดินเท้า โดยไม่มีการขนส่งภาพแบบอื่นภายในย่าน ทำได้โดยการปิดเส้นทางจราจรเดิม ปรับปรุงให้เป็นย่านเดินเท้าโดยเฉพาะ โดยออกแบบระบบโครงข่ายเส้นทาง เลือกลงวัสดุพื้น จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ประดับตกแต่ง ในการออกแบบปรับปรุงจะต้องมีการศึกษาข้อมูลของย่านและชุมชนเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ด้วย

ข. ย่านเดินเท้ากึ่งระบบการขนส่งสาธารณะ คือ ภาพแบบการพัฒนา ย่านเดินเท้าโดยไม่ให้มีการขนส่งส่วนบุคคลในพื้นที่ คงไว้แต่ระบบขนส่งมวลชนเฉพาะในเส้นทางที่จัดไว้ เพื่อเป็นจุดรับส่งประชาชนเข้าสู่พื้นที่ เช่น รถโดยสารสาธารณะ รถรางไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ กำหนดให้ใช้ทางเท้าเป็นการสัญจรหลัก ประกอบกับการใช้มาตรการกำกับต่างๆ ได้แก่ การห้ามจอดรถริมทางเท้า การกำหนดความกว้างของทางเดินเท้า รวมทั้งบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมและผู้คนประเภทต่างๆ ในย่าน ทั้งร้านค้า สำนักงาน สถานบริการ ประเภทต่างๆ รวมทั้งที่พักอาศัย

ค. ย่านเดินเท้าถึงการสัญจรปกติ การพัฒนาทางเดินเท้าภาพแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการจราจร และพื้นที่สำหรับจอดรถลง โดยการออกแบบ และปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมและดึงดูด เลือกใช้การสัญจรแบบเดินเท้าในอาคาร จัดสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดเส้นทาง มีโครงข่ายที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างถนนสายหลัก และถนนสายย่อยภายในเมือง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆ

เตชา บุญค้ำ (2540) ได้กล่าวถึงแนวความคิดใหม่ในการพัฒนาย่านเดินเท้า ว่าทางเดินเท้าควรมีบรรยากาศที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้รื่นรมย์ไปพร้อมๆ กับประโยชน์ในแง่การใช้งาน มีความมั่นคงถาวร ง่ายต่อการดูแลรักษา มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยกลมกลืนกับบริบท มีทางสัญจรที่ไม่แออัด สบาย ตกแต่งประดับทางเท้าให้มีชีวิตชีวา ทางเท้าบางช่วงที่มีความกว้างมากพออาจสนับสนุนให้มีกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเพิ่มชีวิตชีวาให้กับเมือง และทำให้ทางเดินเท้ามีความหมายมากขึ้น แต่การใช้พื้นที่ลักษณะนี้ควรมีการควบคุมภาพแบบการจัดวางให้อยู่ในระเบียบ อีกกิจกรรมหนึ่งคือ การโฆษณาซึ่งเป็นรายได้ของหน่วยงานที่บริหารเมือง เพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาสถานที่ การโฆษณาบนทางเดินเท้า ได้แก่ การทำป้ายขนาดย่อมหรือตู้เตี้ยเล็ก หรือป้ายห้อง แชนแนลๆ ประดับตามแนวทางเดิน สีเส้นของป้ายจะช่วยให้ทางเดินดูมีชีวิตชีวาขึ้น แต่ไม่ควรใช้ในบริเวณที่มีสิ่งประกอบถนนหรือป้ายร้านค้ามากอยู่แล้ว

5) แนวคิดในการออกแบบเส้นทางเดินเท้า

อรัญรัตน์ ประถมรัตน์, (2547) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการออกแบบเส้นทางเดินเท้า โดยคำนึงถึงองค์ประกอบและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาพแบบทางเดินเท้า ดังนี้

ก. ความปลอดภัย (safety) เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ (pedestrian accidents) ที่อาจเกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุที่เกิดจากความมืดบนทางเท้า อุบัติเหตุบริเวณทางแยก เป็นต้น

ข. ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมริมทางเดินเท้า (continually changing pedestrian environment) เช่น การใช้ที่ดินและกิจกรรมในย่านนั้นๆ ความชัดเจนในการมองเห็นสภาพ องค์ประกอบต่างๆ บนทางเดินเท้า สัญลักษณ์ ป้ายสัญญาณจราจร และการจราจรโดยรอบ

ค. ความสะดวกสบาย (convenience) ขึ้นอยู่กับ

- ความต่อเนื่อง (continuity) ช่วยสร้างความน่าสนใจในระหว่างเดินทาง ทำให้สามารถเดินได้ในระยะไกลขึ้นจนถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

- ความพร้อมสรรพ (availability) เช่น การปรับแต่งผิวทางเท้า การใช้

ทางลาด เป็นต้น

- ความดัดตรง (directness) ช่วยให้ประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้ถึงจุดหมายได้เร็วขึ้น

ง) ความเพลิดเพลิน (pleasure) ประกอบด้วย

- ความน่าสนใจ (interest) เช่น มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนทางเดินเท้า การประดับประดาทางเดินเท้า ในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่างๆ

- การป้องกัน (protection) การสร้างสิ่งป้องกันสภาพอากาศเช่น แดด ลม ฝน โดยการทำหลังคาคลุมทางเดินเท้า การทำรั้วกั้นระหว่างถนนกับทางเดินเท้าเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

- ความเกี่ยวเนื่อง (coherence) สร้างแนวคิดในการจัดเส้นทางเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น

Unterman (1984) อ้างถึงใน วิทยุญา พิชญุกานต์ (2544) กล่าวถึงการออกแบบทางเดินเท้าซึ่งประกอบด้วย การจัดองค์ประกอบบนทางเดินเท้า ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ทางเดินเท้าสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ได้แก่

ก) การจัดสัดส่วนพื้น (floor configuration) ทั้งที่เป็นทางบันได ทางลาด ทางราบ หรือทั้ง 2 อย่างประกอบกัน ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาประกอบกันกับทางเดินเท้าทั่วไป

ข) อุปกรณ์องค์ประกอบทางเดินเท้า (pedestrian furniture) ซึ่งเป็นทั้งเครื่องป้องกันอันตราย สิ่งอำนวยความสะดวก โดยจะมีส่วนในการดึงดูดให้ใช้ทางเดินเท้า เช่น พื้นผิวทางเดินเท้า เก้าอี้กลางถนน ทางข้าม ที่ปักผู้โดยสารรถประจำทาง ถังขยะ ป้ายโฆษณา ป้ายรถประจำทาง เป็นต้น

ค) ขนาดของทางเดินเท้า ขึ้นอยู่กับปริมาณการสัญจรเส้นทางนั้น โดยปกติเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานสากลระบุว่าทางเดินเท้าในย่านธุรกิจการค้าซึ่งมีผู้สัญจรไปมาหนาแน่น ทางเดินควรมีความกว้างอย่างน้อยที่สุด 3.00 เมตร และในระดับรองลงมาคือ 2.00 เมตร

6) เทคนิคในการเพิ่มทางเดินเท้าในเมือง

เดชา บุญค้ำ (2540) กล่าวถึงเทคนิคในการเพิ่มทางเดินเท้าในเมืองว่าสามารถทำได้หลายกรณี เช่น

ก. ยกเลิกช่องจอดรถในแนวถนนนั้นๆ โดยจัดหาที่จอดรถในบริเวณอื่นแทนแล้วใช้พื้นที่ช่องจอดรถในการขยายทางเดินเท้า

ข. ในกรณีที่ทางเท้ามีการจราจรหนาแน่นเพียงข้างเดียว อาจลดทางเดิน

เท้าด้านหนึ่ง แล้วเพิ่มความกว้างของทางเท้าอีกด้าน

ค. กรณีถนนนั้นมีเกาะกลางถนน อาจลดขนาดเกาะกลางถนน หรือทำลายเกาะกลางถนน หากไม่มีผลกระทบต่อส่วนอื่น แล้วใช้พื้นที่ผิวจราจรที่เพิ่มขึ้นในการเพิ่มขนาดทางเดินเท้า

ง. พัฒนาทางเดินเท้าระหว่างด้านหลังอาคาร ในกรณีที่ไม่สามารถขยายทางออกได้เพียงพอ แต่วิธีนี้ต้องมีการวางแผนระยะยาวโดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ดี ความร่วมมือ และกฎหมายควบคุมช่วยในการดำเนินการ

จ. เพิ่มทางเดินลัด เพื่อลดภาระการสัญจรในทางเดินหลัก เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำได้ เช่น ทางเดินลัดเมืองท่าทางเดินเลียบริมแม่น้ำสู่ย่านพักอาศัย

ฉ. ในกรณีที่ไม่สามารถเพิ่มทางเดินเท้าด้วยวิธีใดๆแล้ว อาจแก้ปัญหาโดยการจัดระเบียบทางเดินเท้า ห้ามรुक้าทางเดินเท้าของร้านค้าบริเวณใกล้เคียง การจัดระเบียบสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น เช่น ตู้โทรศัพท์ที่มีขนาดพอเหมาะ ติดตั้งร่วมกับเสาไฟฟ้าหรือถังขยะ อาจมีขนาดเล็ก แต่เพิ่มจำนวน หรือติดตั้งถังขยะร่วมกับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เป็นต้น

2.2.4 แนวความคิดของการสร้างพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะและสภาพแวดล้อมของการเดินเท้า การวางแผนเชิงกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนที่ต้องสอดคล้องกับ คนตลอดจนกิจกรรม ช่วงเวลา สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

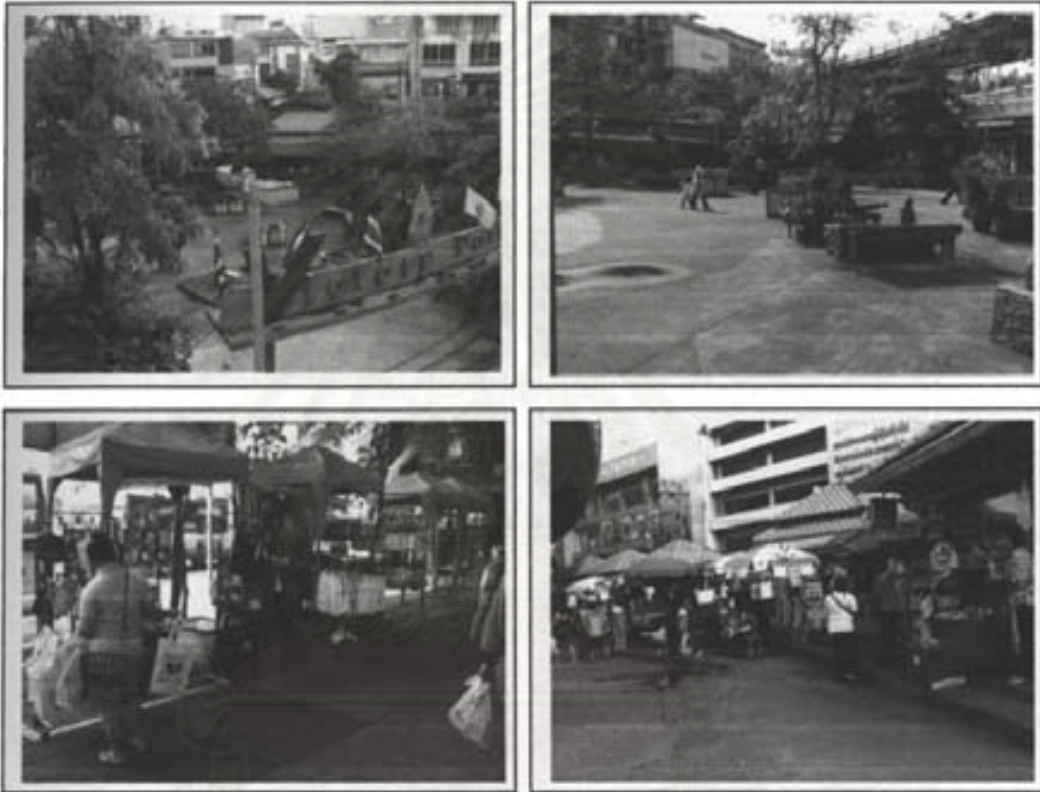
1) คุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

ก. คุณสมบัติทางกายภาพระดับเมือง

- ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ เช่น ตั้งอยู่กับป้ายรับ-ส่งผู้โดยสารของระบบขนส่งมวลชน หรือตั้งอยู่ในบริเวณทางแยก หรือทางสัญจรหลักของถนนภายในชุมชน ดังที่ Gibberd(1967) ที่ได้ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่เน้นถึงคุณสมบัติทางกายภาพและสัญญาณของเมือง สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของจัตุรัสเมืองก็คือ ตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งควรอยู่ใกล้กับเส้นทางหรือพื้นที่ที่มีระดับการสัญจรของคนเดินเท้าในอัตราที่สูง ซึ่งจะมีผลไปสู่การเชื่อมต่อกับพื้นที่โดยรอบหรือเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นโครงข่ายไปยังพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ เกิดการเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างสะดวก โดยในการเชื่อมต่ออาจเป็นเส้นทางสัญจร ประเภท ทางเดินเท้า ทางจักรยาน ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดภาพแบบการใช้งาน

ในพื้นที่ที่หลากหลายของกิจกรรม และเป็นการกระจายกลุ่มผู้ใช้ไปยังพื้นที่ว่างสาธารณะต่างๆ อย่างทั่วถึงดัง เช่น ลานวิกตอรี พอยท์ (Victory Point) บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ในเวลา กลางวันพื้นที่ดังกล่าวถูกใช้งานในด้านการนั่งพักผ่อนหย่อนใจ พบปะพูดคุยกันของผู้คนที่สัญจร ผ่านไปมา พื้นที่บางส่วนได้ตั้งร้านขายของอย่างหนาแน่นซึ่งได้รับความสนใจจากผู้คนที่สัญจรผ่าน ไปมาอย่างมาก พื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้กับป้ายรับ-ส่งผู้โดยสาร ที่เป็นจุดเชื่อมต่อในการเดินทาง หลายประเภทของผู้คนทั้ง รถโดยสารประจำทาง รถรับจ้าง รถไฟฟ้า หรือแม้แต่การเดินเท้า ซึ่งมี อัตราการสัญจรผ่านของผู้คนที่สูงมากในตลอดทั้งวัน

ภาพที่ 2.11 ภาพแบบการใช้พื้นที่ในลานวิกตอรี พอยท์ (Victory Point) บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เขต รามเทวี กรุงเทพฯ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นป้ายรับ-ส่งผู้โดยสารของระบบขนส่งมวลชน และเป็นจุดเชื่อมต่อการ สัญจรระหว่างรถประจำทาง รถไฟฟ้า รวมไปถึงการเดินเท้า (ผู้วิจัย , 2556)

- ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารหรือสถานที่ที่มีความสำคัญในระดับ เมือง เช่น ลานวัด หรือ พื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ด้านหน้าอาคารทางราชการ โรงเรียน รวมไปถึง อาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว สามารถใช้ประกอบกิจกรรมที่เป็น สาธารณะประโยชน์ต่อคนในชุมชนได้ และ จารมี อาระยานิมิตสกุล (2527) ยังได้ให้เหตุผลเสริม อีกว่าเป็นผลให้อาคารแห่งนั้นดูเด่น สง่า มีความสำคัญแตกต่างจากอาคารอื่นโดยรอบ เช่น เพ็ญธา

นาโวนา (Piazza Navona) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะตั้งอยู่ด้านหน้าโบสถ์ มีลักษณะที่แคบและยาว โดยทั้งสองปลายของพื้นที่ด้านหนึ่งเป็นน้ำพุ และอีกด้านหนึ่งเป็นน้ำพุ ภาพปั้นเทพเจ้า พื้นที่นี้ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จในการใช้งาน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่รวมกิจกรรมของคนที่หลากหลายตลอดทั้งวัน โดยเด็ก ๆ ก็เข้ามาวิ่งเล่น มีนักดนตรีอิสระมาเล่นดนตรี แสดงความสามารถ กลุ่มวัยรุ่นก็เข้ามาเล่นกีฬาที่กีฬาประเภท สเก็ตบอร์ด โรลเลอร์เบต หนุ่มสาว หรือผู้ใหญ่ก็เข้ามานั่งพูดคุยกันแลกเปลี่ยนทัศนคติ นอกจากนี้พื้นที่โดยรอบ เพียซา นาโวนา (Piazza Navona) ยังมีร้านอาหารตั้งอยู่ริมทางเท้าด้วย

ภาพที่ 2.12 การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาตอนเย็น ที่ลานหน้าน้ำพุภาพปั้นเทพเจ้า (Kate , 1980)

ภาพที่ 2.13 บรรยากาศการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของกลุ่มคนที่หลากหลาย (Kate , 1980)

ภาพที่ 2.14 ร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมทางเท้าใกล้กับเปียซา นาโวนา (Piazza Navona) (Kate , 1980)

- ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสิ่งอำนวยความสะดวก ดังที่ Carr et.al. (1995) อ้างถึงใน ไชศรี ภัคดิษฐเจริญ (2547) ได้ศึกษาพื้นที่สาธารณะเมืองและอธิบายถึงปริมาณการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในเมืองที่ประสบความสำเร็จอย่างมากนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ที่ผู้ออกแบบกำหนดให้เท่านั้น แต่เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญต่างๆอันประกอบด้วย ประการแรก ความสะดวกสบาย เช่น การเตรียมพร้อมต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดให้มีที่นั่งพัก-ร้านอาหารอย่างเพียงพอในบริเวณ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่เหมาะสม เช่น ม้านั่ง ถังขยะ ตู้โทรศัพท์ เป็นต้น ประการที่สอง การมีบรรยากาศที่เอื้อต่อกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ปลอดภัยจากยานพาหนะ ดังเช่นที่ เปียซา เดล แคมโป (Piazza Del Campo) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญมาก พื้นที่ดังกล่าวเกิดขึ้นในศตวรรษที่13 พื้นที่แห่งนี้ตั้งอยู่กลางระหว่างอาคารเก่าแก่ 3 หลัง ผลจากการที่พื้นที่นี้อยู่กลางระหว่างอาคาร 3 หลัง ส่งผลให้ได้พื้นที่ว่างสาธารณะรับร่มเงาจากอาคารเกือบตลอดทั้งวัน อาคารที่อยู่ในเปียซา เดล แคมโป (Piazza Del Campo) ชั้นล่างเป็นห้องสวดมนต์ ทำให้ผู้ที่ผ่านไปมาพื้นที่บริเวณนั้นรู้สึกได้ถึงความศักดิ์สิทธิ์และความสงบ นอกจากนี้พื้นที่ เปียซา เดล แคมโป (Piazza Del Campo) ยังมีร้านอาหาร เครื่องดื่มตั้งอยู่ตามทางเดิน และสามารถนั่งดื่ม กินได้ตลอดทั้งวัน ในช่วงเทศกาล เปียซา เดล แคมโป (Piazza Del Campo) จะเต็มไปด้วยผู้คน que มาชุมนุมเพื่อชมการแสดง การละเล่น ขบวนพาเหรดต่างๆ บ้านเรือนโดยรอบก็มีการประดับประดาธงเพื่อความสวยงาม (Kate , 1980)

ภาพที่ 2.15 การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาปกติ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี (Kate , 1980)

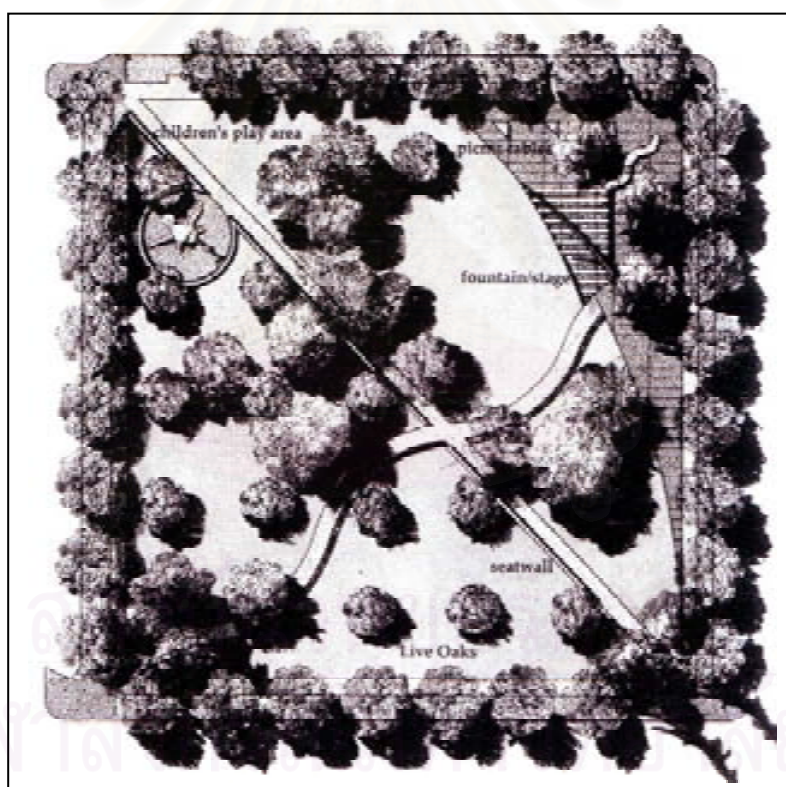
ภาพที่ 2.16 การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเทศกาล ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี (Kate , 1980)

- มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสม ดังที่ Trancik อ้างถึงใน กำธร กุลชล (2545) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในพื้นที่ของชุมชนใดที่มีพื้นที่ว่างและมวลอาคาร จัดวางอยู่ในพื้นที่นั้นอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกิดภาพทรงที่ดีของเมืองหรือชุมชนนั้น ส่งผลไปถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมต่อของพื้นที่ว่างแต่ละแห่งที่สอดรับกัน เกิดการเคลื่อนไหวของกิจกรรม และผู้คนกระจายไปสู่พื้นที่ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

ข. คุณสมบัติทางกายภาพระดับพื้นที่ย่อย

- มีขนาดพื้นที่ สภาพภูมิทัศน์ และมุมมองในการมองพื้นที่โดยรอบอย่างสวยงาม สบายตา และในทางกลับกันมุมมองจากภายนอกที่มองเข้ามาในพื้นที่ก็มีความสวยงาม สบายตา เช่นกัน โดยการที่พื้นที่ว่างสาธารณะมีขนาดที่เหมาะสมต่อภาพแบบการใช้นั้นจะทำให้เกิดการใช้พื้นที่ได้อย่างทั่วถึง

- มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อภาพแบบการใช้นั้นที่ว่างสาธารณะ เช่น การใช้วัสดุ พื้นผิว ความลาดชันของพื้นที่หรือทางเดินที่เหมาะสมต่อผู้ใช้ที่หลากหลายเพศ อายุ ซึ่งจะมีผลกระทบให้ผู้คนออกมาทำกิจกรรมภายนอกอาคารได้มากขึ้น เช่น พื้นที่ โทโดส แซนโตส พลาซา (Todos Santos Plaza) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ลักษณะพื้นที่เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการแบ่งพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆอย่างชัดเจน เช่น พื้นที่สนามเด็กเล่น พื้นที่สำหรับนั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

ภาพที่ 2.17 ผังของ โทโดส แซนโตส พลาซา (Todos Santos Plaza) มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างชัดเจน (Hargreaver , 1993)

ภาพที่ 2.18 กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นใน โทโดส ซานโตส พลาซ่า (Todos Santos Plaza) ซึ่งมีลักษณะทางกายภาพเหมาะสมต่อภาพแบบการใช้งาน (Hargreaver , 1993)

- เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีอาคารข้างเคียงโอบล้อมอย่างเหมาะสม โดยอาคารที่โอบล้อมนั้นก็มีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมองหรือเป็นเส้นทางเข้าและออกระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะและพื้นที่อื่นๆโดยรอบ ซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ที่มากขึ้นในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- เป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับคน กิจกรรม และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย หรือกล่าวได้ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถรองรับการใช้งานได้อย่างอเนกประโยชน์นั่นเอง เช่น พื้นที่ว่างสาธารณะในบริเวณมหาวิทยาลัย มาร์ติัส (Campus Martius) ที่ได้ทำการปรับปรุงพื้นที่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย สร้างกิจกรรมขึ้น เพื่อดึงดูดนักศึกษา และคนในเมืองให้ออกมาใช้พื้นที่ภายนอกอาคาร พื้นที่แห่งนี้ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการใช้งานเป็นอย่างมาก ภายหลังจากที่มีการปรับปรุงและเปิดให้เข้าใช้พื้นที่ ได้มีร้านค้า ร้านอาหารต่างๆเกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียง พื้นที่แห่งนี้มีผู้คนเข้ามาใช้ประโยชน์อย่างคึกคักในแต่ละวัน เช่น เป็นพื้นที่สำหรับพบปะพูดคุย มีการจัดแสดงดนตรีและละครต่างๆอยู่บ่อยครั้ง และในฤดูหนาวก็ถูกแปลงเป็นลานสเก็ตน้ำแข็ง

ภาพที่ 2.19 การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ของกลุ่มคนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆในช่วงเวลาที่หลากหลาย ในบริเวณมหาวิทยาลัยมาร์ติส (Campus Martius) ที่เมือง Taskforce (www.pps.org/ / Campus Martius.html , 2549)

แนวทางการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน จากการทบทวนงานวิจัยการวิเคราะห์ภาพลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ สามารถกระทำได้ดังนี้

- การวิเคราะห์ภาพแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร (land use and building use pattern) โดย Conzen (1981) อ้างถึงในสมลักษณ์ บุญณรงค์ (2549) ได้อธิบายถึงภาพแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร (land use and building use pattern) ว่าเป็นการศึกษาถึงกิจกรรมการใช้สอยของมนุษย์บนผืนดินหรืออาคารนั้นๆ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะการรวมกลุ่มหรือกระจายตัวของกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น การเชื่อมโยงของกิจกรรมการใช้สอยที่เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน หรืออาจเกิดความขัดแย้งกัน ในการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านกายภาพของ

พื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีโดยผ่านภาพแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร (land use and building use pattern) อาจแสดงให้เห็นถึงภาพแบบของกิจกรรมที่มีอยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นๆ

แผนที่ 2.1 ภาพแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารเขตจตุจักร ปีพ.ศ.2546 (วันเสด็จ แก้วคก , 2548)

- การวิเคราะห์ภาพแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง (figure and ground pattern) Rowe และ Koetter อ้างถึงใน สมลักษณ์ บุญณรงค์ (2549) ได้ อธิบายหลักการวิเคราะห์ความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง โดยใช้ทฤษฎีภาพและพื้น (Figure and Ground pattern Theory) ว่าเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมวลของ สิ่งก่อสร้างที่ปกคลุมดินที่เห็นเป็นภาพ (figure) และพื้นที่ว่างระหว่างมวลสิ่งปลูกสร้างนั้น หรือพื้น (ground) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถอธิบายถึงภาพลักษณะของมวลสิ่งปลูกสร้างกับพื้นที่ว่าง วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและพื้น ในลักษณะทางกายภาพ คือเพื่อ สร้างความเข้าใจในการมองเห็น ลักษณะการกระจายตัวของเมือง โดยสามารถแยกแยะความ เป็นย่านที่มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพที่แตกต่างกันออกจากเมืองได้ การวิเคราะห์โดยมองจาก ภาพและพื้น (figure and ground) จะทำให้เห็นภาพแบบ (pattern) ระหว่างพื้นที่ว่างที่เป็นแนว ถนน พื้นที่เปิดโล่งที่เป็นสาธารณะ และส่วนบุคคล การกระจุกตัวและการกระจายตัวของเมือง

การจัดวางตำแหน่งของกลุ่มอาคารกับพื้นที่ว่าง ทำให้เกิดกลุ่มย่านของเมืองมีลักษณะเด่นชัดขึ้นมา ซึ่งเรียกว่า "เนื้อเมือง" (urban fabric)

แผนที่ 2.2 ตัวอย่างแผนที่แสดงภาพแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่างของ Giambattista Nolli ,Rome (Finding Lost Space , 1748)

แผนที่ 2.3 แสดงวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างชุมชนกระบุรี จ.ภูเก็ต (สมลักษณ์ บุญณรงค์ , 2549)

2) พื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีในนิยามะของประเภทผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลาที่ใช้

ก. มีความหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายด้านเพศ เช่น ผู้หญิง ผู้ชาย ด้านอายุ เช่น เด็ก คนแก่ วัยรุ่น ด้านระดับอาชีพ เช่น พ่อค้า ช่างราชการ รับจ้าง เพราะจะนำไปสู่การเกิดปฏิสัมพันธ์ของคนหลายๆกลุ่ม

ข. มีความหลากหลายของกิจกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ กล่าวคือ พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถใช้งานได้จริงและมีกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ใช้กลับมาอีกครั้งแล้วครั้งเล่า ถ้าพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นขาดกิจกรรม เป็นพื้นที่ว่างเปล่าไม่ถูกใช้งานก็จะเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าจะต้องมีสิ่งผิดพลาดบางอย่างแน่นอน

ค. มีการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาที่หลากหลายของวันหรือกล่าวได้ว่าในพื้นที่ว่างสาธารณะจะถูกจับจอง เกือบตลอดเวลาของวันและทุกวัน

แนวทางการบันทึก และวิเคราะห์ภาพแบบการใช้พื้นที่ (space use pattern) ของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน เพื่อระบุระดับความหลากหลายด้านกิจกรรม ช่วงเวลา และกลุ่มผู้ใช้ สามารถเป็นดัชนีชี้วัดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะใดเป็นพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จหลังจากนั้นจึงสามารถสืบค้นได้ว่าพื้นที่นั้นมีคุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี วิธีการบันทึกเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ภาพแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ

- การสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น (initial site survey) เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไป และลักษณะของพื้นที่ ในเชิงกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมในภาพรวม และมีการบันทึกภาพตามสภาพจริงของพื้นที่

- การถ่ายภาพต่อเนื่อง (time lapse photo) เพื่อบันทึกภาพแบบการใช้พื้นที่ตามช่วงเวลาต่างๆของคน โดยการตั้งกล้องบันทึกภาพที่มุมมองเดิม ทุกช่วงเวลาที่กำหนด เช่น ทุก 1 หรือ 2 ชั่วโมง ตลอดทั้งวัน และทำการบันทึกซ้ำในวันธรรมดา วันสุดสัปดาห์ หรือวันพิเศษอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อนำภาพมาเรียงลำดับต่อกัน ตามช่วงเวลาตั้งแต่เช้า เทียง เย็น กลางคืน จะทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงภาพแบบการใช้พื้นที่ ทั้งประเภทของคน การทำกิจกรรม และช่วงเวลาที่ใช้

ทั้งนี้จากเครื่องมือการวิเคราะห์ดังกล่าว ทั้งการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ การวิเคราะห์ภาพแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ จะทำให้สามารถระบุพื้นที่ที่มีภาพแบบการใช้งานอย่างเอนกประโยชน์กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่มีการเข้าใช้อย่างหลากหลายกลุ่มคน กิจกรรม และช่วงเวลา ซึ่งสามารถระบุคุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่นั้นได้ โดยการวิเคราะห์ 2 วิธีประกอบกับกัน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน

2.3 การวางแผนเชิงกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน

การวางแผนเชิงกายภาพ คือ การวางแผนแนวทาง เพื่อแก้และป้องกันปัญหาของพื้นที่ ด้วยการชี้แนะและควบคุมลักษณะกายภาพในพื้นที่นั้นๆ (วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฉบับพิเศษ , 2536)

สิทธิพร ภิรมย์รัตน์ ได้ให้ความหมายของการวางแผนกายภาพ คือ การกำหนด (determination) การกระจายคุณลักษณะเชิงพื้นที่ (spatial distribution) ที่ส่งผลและรับอิทธิพลจากพฤติกรรมมนุษย์และสภาพการณ์ (condition)

ดังนั้นสามารถสรุปความหมาย "การวางแผนเชิงกายภาพ" คือ กระบวนการทางผังเมืองที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสภาพทางกายภาพของพื้นที่

ในการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน จึงเป็นการสร้างเสริมพื้นที่ว่างสาธารณะให้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีมีคุณสมบัติหรือลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็น การปรับปรุง/แก้ไขพื้นที่ว่างสาธารณะในปัจจุบันที่ไม่สอดคล้องกับการใช้พื้นที่ที่หลากหลายของคน กิจกรรม และเวลา หรือการจัดหาพื้นที่ใหม่ทดแทนพื้นที่เดิมที่หายไป และส่งเสริม รักษาพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมให้คงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถนำคุณสมบัติหรือลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นที่

2.4 สรุปการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอกรอบงานวิจัย

ความเป็นชุมชน หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่อาณาบริเวณเดียวกัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันทั้งทางด้านจิตใจ การดำรงชีวิต อาชีพ ภาพแบบกิจกรรม มีการเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดภาพแบบความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจภายในชุมชน ที่ส่งผลให้เกิดกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติร่วมกันในชุมชน ที่มีการรักษา สืบทอดมายังลูกหลาน โดยมีพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจในชุมชนนั้น โดยในชุมชนนั้นจะมีการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ 2 ระดับ ได้แก่

- พื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง ซึ่งมีขนาดใหญ่และมีรัศมีการให้บริการที่กว้างเพื่อตอบสนองการเข้าใช้งานของผู้คนที่หลากหลาย ทั้งผู้คนในย่านหรือชุมชนบริเวณนั้น หรือพื้นที่อื่นๆ โดยรอบ หมายรวมถึงเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจระดับเมือง ผู้ที่เข้ามาใช้ต้องอาศัยระบบขนส่งในการเดินทาง เนื่องจากพื้นที่มีขอบเขตกว้างในการให้บริการ อาจใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณครึ่งชั่วโมง ถึงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ผู้ใช้ส่วนใหญ่อาจมาเป็นกลุ่ม มีความถี่ในการใช้งานน้อย แต่ใช้เวลานานในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์

- พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ซึ่ง พื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมืองบางแห่งมีการใช้งานในระดับชุมชนซ้อนทับด้วย โดยพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนจะมีรัศมีการให้บริการอยู่ในระยะเดินเท้าได้หรือมากกว่าเล็กน้อย มักตอบสนองกิจกรรม และกลุ่มผู้ใช้ภายในชุมชนเอง มีขนาดพอเหมาะกับการใช้งาน ผู้ใช้ส่วนมากเป็นคนภายในชุมชน มีแนวโน้มที่จะรู้จักกันสนิทสนมกัน มีความถี่ในการใช้งานสูง คือใช้ทุกวันแต่อาจเป็นช่วงเวลาสั้นๆ

ทั้งนี้ จากการศึกษาค้นคว้าเป็นจำนวนมากล้วนมีผลสนับสนุนว่า พื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีและเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้น มักมีคุณสมบัติดังนี้

1) คุณสมบัติระดับเมืองของพื้นที่ว่างสาธารณะ

- มีที่ตั้งใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ
- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมือง

- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือพื้นที่สำหรับหลบแดด ฝน เป็นต้น

- มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

2). คุณสมบัติระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะ

- มีขนาดพื้นที่และสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อภาพแบบกิจกรรมกลุ่มผู้ใช้และเวลาที่ใช้

- มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อภาพแบบการใช้กิจกรรมกลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบ

- มีการปิดล้อมที่ดี โดยมีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมอง ทั้งเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบ

- มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับภาพแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย

นอกจากนี้การศึกษาภาพแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเป็นระบบ สามารถทำได้โดยการลงสำรวจพื้นที่ เพื่อสังเกตการณ์ระดับความหลากหลายของการใช้พื้นที่ของกิจกรรม และช่วงเวลา โดยหากพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะใดมีระดับความหลากหลายของ กิจกรรม ช่วงเวลามาก ย่อมหมายถึงว่า พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นๆ มีการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์ ถือเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่ได้รับความนิยมในการเข้าใช้งาน มีความสอดคล้องกับชีวิตสังคม และเศรษฐกิจของคนในชุมชนนั้นๆ อย่างแท้จริง ส่วนพื้นที่ใดที่มีการระดับความหลากหลายน้อยแสดงว่าพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ไม่พึงประสงค์ มักถูกทิ้งร้าง หรือแสดงว่าผู้คนในชุมชนไม่นิยมเข้าใช้งาน เนื่องจากไม่สอดคล้องกับชีวิตสังคม เศรษฐกิจของคนในชุมชน

จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะ กับภาพแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะมีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งจะเอื้อให้เกิดการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ กล่าวคือ หากพื้นที่ใดมีระดับการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์สูง ย่อมแสดงว่าพื้นที่มีลักษณะคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะสอดคล้อง เหมาะสมกับภาพแบบการใช้งาน แต่หากพบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะใด ที่มีระดับการใช้งานอย่างอเนกประโยชน์น้อย แสดงว่าพื้นที่ว่างสาธารณะมีคุณสมบัติไม่สมบูรณ์ หรือขาดคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะบางประการไป นอกจากนี้ยังมีกรณีของพื้นที่ว่างสาธารณะถูกใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ทดแทนการใช้ประโยชน์ในด้านเดิม ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะเก๋หายไ้ไป ดังนั้นควรที่จะมีการวางแผนเชิงกายภาพซึ่งเป็นกระบวนการทางผังเมืองที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสภาพทางกายภาพของพื้นที่

ดังนั้นการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน จึงมีความหมายรวมถึง การวางแผนสำหรับพื้นที่ว่างสาธารณะใน 3 ระดับ ได้แก่

1) พื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชนที่มีคุณสมบัติระดับเมืองและระดับพื้นที่ย่อยที่ติดอยู่แล้ว จะส่งผลว่า ภาพแบบของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีระดับความเอนกประสงค์สูง หรือมีระดับความหลากหลายของคน กิจกรรม เวลามาก พื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ ควรมีการเก็บบันทึก และดำรงรักษาคุณสมบัติดังกล่าว ด้วยการจัดสรรงบประมาณดูแลรักษารับผิดชอบโดยหน่วยงานของรัฐ และนำคุณสมบัติดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นในชุมชน

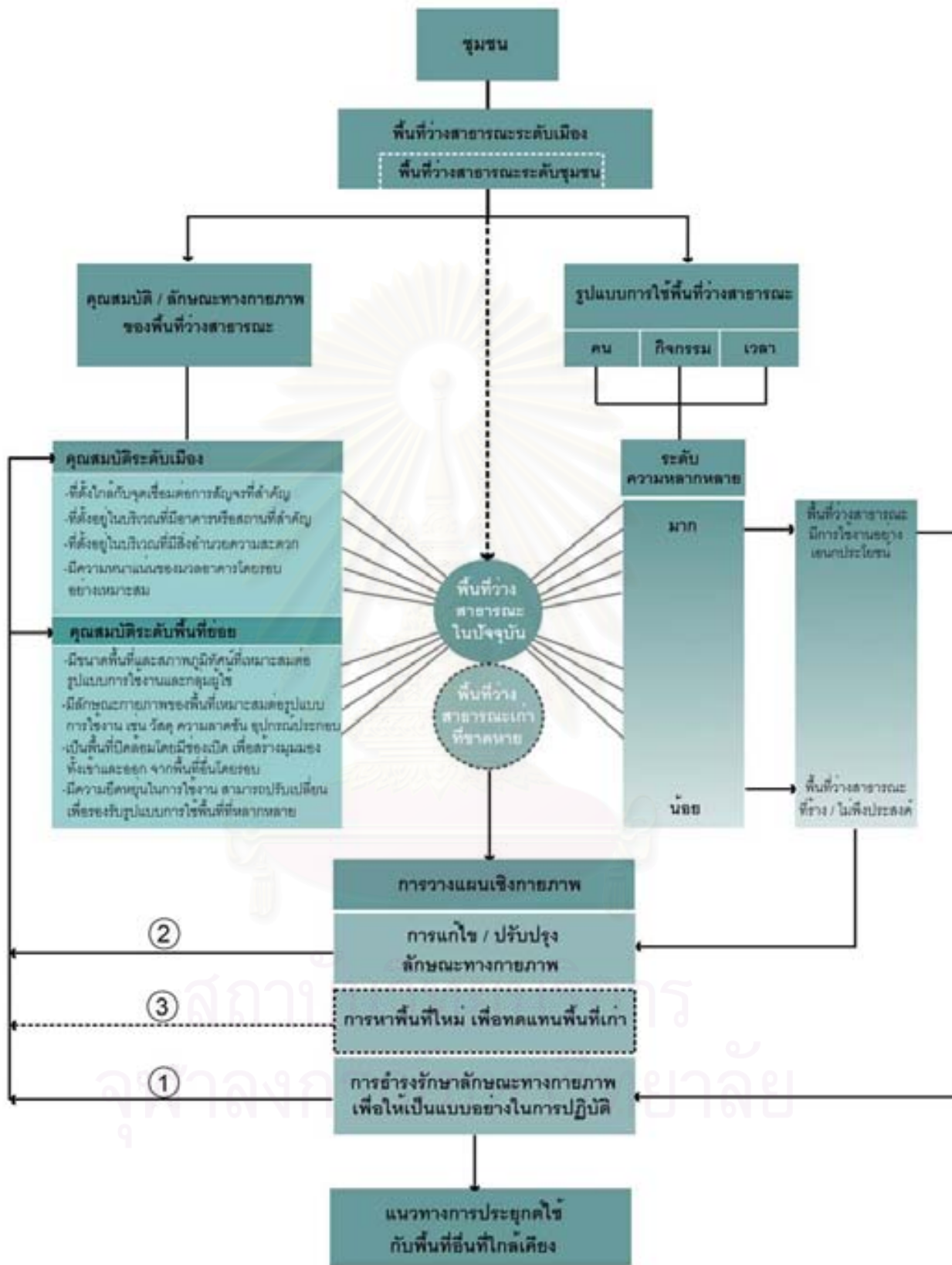
2) พื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชนที่ขาดคุณสมบัติที่ดีทั้งระดับเมืองและระดับพื้นที่ย่อย จะปรากฏภาพแบบของการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีระดับความเอนกประโยชน์น้อยหรือ มีระดับความหลากหลายของคน กิจกรรม และช่วงเวลาน้อย ดังนั้นการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนเหล่านี้ ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคุณสมบัติระดับเมืองและระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะตามที่ขาด

3) พื้นที่ว่างสาธารณะที่เคยมีอยู่เดิม แต่ถูกใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ซึ่งทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะเก่าหายไป เช่น การใช้ลานด้านหน้าวัดเป็นพื้นที่ให้เช่าที่จอดรถ เป็นต้น ดังนั้นการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนเหล่านี้ ควรมีการจัดหาพื้นที่ที่มีศักยภาพแห่งใหม่ทดแทนพื้นที่ว่างสาธารณะเก่าที่หายไป หรือทบทวนวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ใหม่

จากข้อสรุปข้างต้น สามารถสร้างเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการศึกษาตามภาพที่ 2.20

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2.20 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากรูปที่ 2.20 กรอบแนวคิดในการศึกษาที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปลักษณะเชิงพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อนำไปสู่การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ มีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

3.1 เนื้อหางานวิจัย

ทำการศึกษาพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนเพื่อทำการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนให้ถูกต้องตามคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ดังนี้

1) ความหมาย ประเภทของชุมชน เพื่อให้เข้าใจนิยามและขอบเขตของชุมชนในงานวิทยานิพนธ์

2) ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ พื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งตามความสำคัญระดับเมือง และแบ่งตามกิจกรรมการใช้งาน เพื่อให้ทราบถึงความหมาย ขอบเขตและประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในงานวิทยานิพนธ์

3) ความสำคัญของการเดินเท้าในพื้นที่ว่างสาธารณะ ประเภท ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อรูปแบบการเดินเท้า แนวทางการพัฒนา ย่านทางเดินเท้า รวมไปถึงแนวคิดในการออกแบบทางเดินเท้า และเทคนิคการเพิ่มทางเดินเท้าในเมือง

4) แนวคิดการสร้างพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี ซึ่งได้จากการประมวลผลการศึกษา วรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยต่างๆ ในข้างต้น แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ก. คุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีจะทำให้ทราบถึงคุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี ซึ่งแบ่งได้ 2 ระดับ ดังนี้

- คุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง ได้แก่

1. มีที่ตั้งใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ

2. มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมือง
3. มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือพื้นที่สำหรับหลบแดด ฝน เป็นต้น
4. มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
  - คุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะระดับพื้นที่ย่อย ได้แก่
    5. มีขนาดพื้นที่และสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้และช่วงเวลาที่ใช้
    6. มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เหมาะสมต่อรูปแบบการใช้กิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบ
    7. มีการปิดล้อมที่ดี โดยมีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมอง ทั้งเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบ
    8. มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย

ข. พื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีในนัยยะของประเภทผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลาทำให้ทราบถึง รูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความหลากหลายของผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลา

3.2.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาในการตั้งถิ่นฐาน สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ชุมชน รวมทั้งพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งการศึกษาในรายละเอียดได้ดังนี้

1) การค้นคว้าข้อมูลเอกสาร งานวิจัย แผนที่ เพื่อสรุปความเป็นมาในการตั้งถิ่นฐาน สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ของพื้นที่ทั่วไปรวมทั้งพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนวัดกัลยาณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายโยธาธิการ ของสำนักงานเขตธนบุรี สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร กรมแผนที่ทหาร หอสมุดกลางและห้องสมุดสถาบันการศึกษา ตลอดจนเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปข้อมูลในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนาโดยมีแผนที่ รูปภาพเป็นส่วนประกอบ

2) การลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้นเพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบันของพื้นที่ชุมชน ตลอดจนรูปแบบการทั่วไปในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน โดยจะทำการบันทึกข้อมูลพื้นฐานในด้าน

- ระดับความสำคัญ และประเภทการใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะ
- รูปแบบการใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะ
- กลุ่มผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- ช่วงวันและเวลาเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

ทั้งนี้เพื่อทำการจัดกลุ่มเบื้องต้นของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนวัดกัลยาณมิตรตามระดับความสำคัญ รูปแบบการใช้งาน ช่วงวันเวลาในการเข้าใช้ และกลุ่มผู้ใช้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตาราง และจัดลำดับพื้นที่ที่ได้รับความนิยมในการใช้งานจากมากไปหาน้อย โดยกำหนดเกณฑ์จากความหลากหลายของกลุ่มคน กิจกรรม และช่วงเวลา

3.2.3 เลือกตัวอย่างกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีระดับความนิยมในการใช้งานมาก เพื่อทำการสำรวจและบันทึกผล ในรายละเอียด 2 ประการ ดังนี้

- 1) คุณลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะ
- 2) รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยการลงสำรวจพื้นที่และบันทึกผลโดยการถ่ายภาพต่อเนื่องตามช่วงวัน-เวลาต่างๆ(time lapse photo)

ทั้งนี้การวิเคราะห์คุณลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นใช้วิเคราะห์ร่วมกับ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่การใช้ประโยชน์อาคาร แผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่าง จากนั้นทำการสรุปข้อมูลด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาโดยมีแผนที่ รูปภาพประกอบเพื่อการระบุคุณสมบัติทางกายภาพที่มี และที่ขาดในพื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนวัดกัลยาณมิตร

ส่วนการบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยการลงสำรวจพื้นที่และบันทึกผลโดยการถ่ายภาพต่อเนื่อง(time lapse photo) นั้นทำเพื่อระบุรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ของคน ตามช่วงเวลาต่างๆ โดยการตั้งกล้องบันทึกภาพที่มุมมองเดิม ทุกเวลาที่กำหนด เช่น ทุก 1 หรือ 2 ชั่วโมง ตลอดทั้งวัน และทำการบันทึกซ้ำในวันธรรมดา วันสุดสัปดาห์ หรือวันพิเศษอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อนำภาพมาเรียงลำดับต่อกัน ตามช่วงเวลาตั้งแต่เช้า เทียง เย็น ค่ำ จะทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้พื้นที่ หรือระดับความหลากหลายของคน การทำกิจกรรม และช่วงเวลาที่ใช้

ข้อกำหนดในการเก็บข้อมูลเพื่อบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

- ประเภทของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ผู้ที่สัญจรโดยการเดินเท้า ผู้ที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ โดยจำแนกเป็น 5 กลุ่ม ตามกลุ่มอายุและบทบาททางสังคม ได้แก่ เด็ก-นักเรียน วัยรุ่น-นักศึกษา ผู้ใหญ่-คนทำงาน ผู้สูงอายุ พระ-เณร

- เวลาของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ จะทำการเก็บข้อมูลทั้งวันธรรมดาและวันหยุด ในวันธรรมดาคะเลือกเก็บข้อมูลในวันอังคาร – วันพฤหัสบดี เนื่องจากในวันจันทร์และวันศุกร์เป็นวันต้นและท้ายสัปดาห์ อาจจะมีปัจจัยอื่น ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินท่างสัญจรภายในชุมชนเป็นกรณีพิเศษ โดยในการเก็บข้อมูลจะถ่ายภาพโดยกำหนดช่วงเวลาในการถ่ายภาพตั้งแต่เวลาเช้า เทียง เย็นไปจนถึงเวลาค่ำ

เมื่อเก็บข้อมูลโดยภาพถ่ายต่อเนื่อง (time lapse photo) ตามช่วงวัน เวลาต่างๆ ตามที่กำหนดแล้ว ทำการแจกแจงข้อมูลเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยนำภาพมาเรียงต่อกัน และสรุปผลออกมาเป็นตารางแจกแจงการเข้าใช้พื้นที่ของกลุ่มคนที่มาทำกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาที่ต่างกัน

จากผลการศึกษา ในลำดับต่อไปจะทำการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของทั้ง 2 วิธีการ ซึ่งจะทำให้ทราบถึง ความสอดคล้องของการที่มีรูปแบบเชิงพื้นที่ในพื้นที่ว่างสาธารณะที่เหมาะสมย่อมจะเอื้อให้เกิดรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ของผู้คน

3.2.4 วิเคราะห์คุณลักษณะเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นคุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี โดยสัมพันธ์กับระดับการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อแจกแจงและระบุว่าพื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนวัดกัลยาณ์มีระดับความนิยมในการใช้งานสอดคล้องคุณสมบัติทางกายภาพอย่างไร โดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์ดังนี้

1) คุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีระดับความนิยมในการใช้งานสูง ควรพิจารณาที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพที่ยั่งยืนและนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับความนิยมในการใช้งานต่อไป

2) ระบุพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานในปัจจุบัน และระบุคุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะหรือสาเหตุอื่นๆ ที่มีผลต่อความนิยมในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

3) ระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เกิดขึ้นใหม่ เพื่อสอดคล้องกับวิธีการใช้งานปัจจุบันของชุมชนวัดกัลยาณ์

หมายเหตุ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชน ซึ่งเลือกวิธีการเก็บข้อมูลโดย การลงสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม เนื่องจากต้องการผลการบันทึกจากปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ ดังนั้นจึงไม่ได้ใช้แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความเห็นจากคนในชุมชน เพราะจะทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีความเบี่ยงเบน อันเกิดจากทัศนคติ ความคิดเห็น หรืออคติส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผลของการบันทึกปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้น สามารถแสดงออกถึงความชอบ ความต้องการหรือเจตนา มีการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอยู่แล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ในบทนี้ทำการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ เพื่อให้ทราบรายละเอียดของพื้นที่ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อใช้ในการลงสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วน คือ

4.1 พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ ซึ่งเน้นที่รูปแบบพัฒนาการทางกายภาพที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม

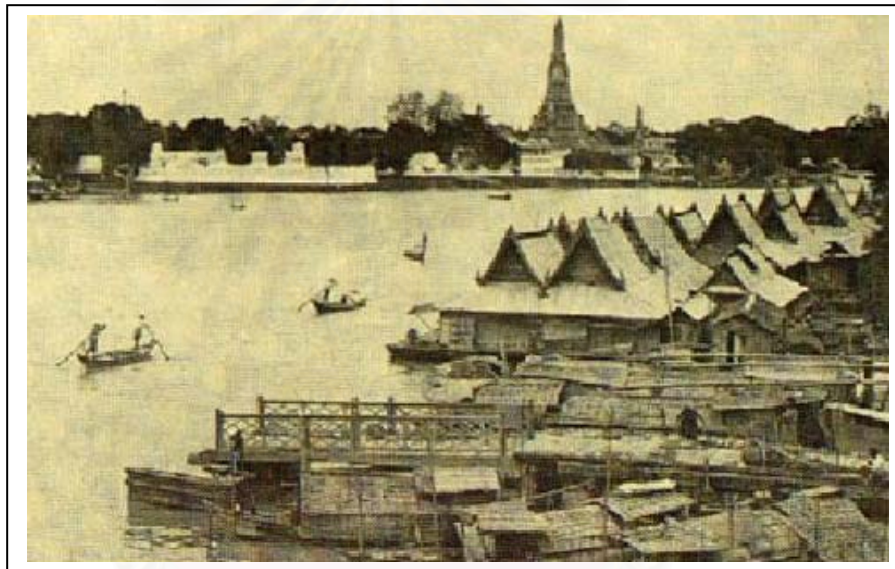
4.2 ข้อมูลพื้นฐานทางด้าน กายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ โดยสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ปัจจุบัน

4.3 พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ เพื่อทำการแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 แบ่งตามความสำคัญระดับเมือง ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 3 ระดับ คือ ระดับเมือง ย่าน และชุมชน ประเภทที่ 2 แบ่งตามกิจกรรมการใช้งานโดยจำแนกย่อยได้อีก 3 ประเภท คือ พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อกิจกรรมทางสังคม และเพื่อกิจกรรมทางสันทนาการและสุนทรียภาพ

4.4 สุ่มเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์ลักษณะเชิงพื้นที่และรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่

4.1 พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์

พื้นที่ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์นี้ พบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนตั้งแต่ในสมัยอยุธยา มีกลุ่มคนที่มีระดับความหลากหลายทางสังคมมากมายทั้งไทย จีน ตะวันตก มุสลิม ในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310) เมืองธนบุรีมีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยุธยาแม่น้ำลำคลองเป็นส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประมงน้ำจืด การเกษตรทั้งทำนาและทำสวนผลไม้ และอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก ส่งผลให้เป็นเมืองท่าที่สำคัญในสมัยนั้น จนถึงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 1 – 3 (พ.ศ. 2325-2394) เมืองธนบุรีก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก การตั้งถิ่นฐานยังอยู่ในบริเวณริมน้ำเป็นส่วนใหญ่ แต่เริ่มมีตลาดบกเกิดขึ้น ซึ่งเกิดในกลุ่มพ่อค้าเขตกำแพงพระนครเท่านั้น

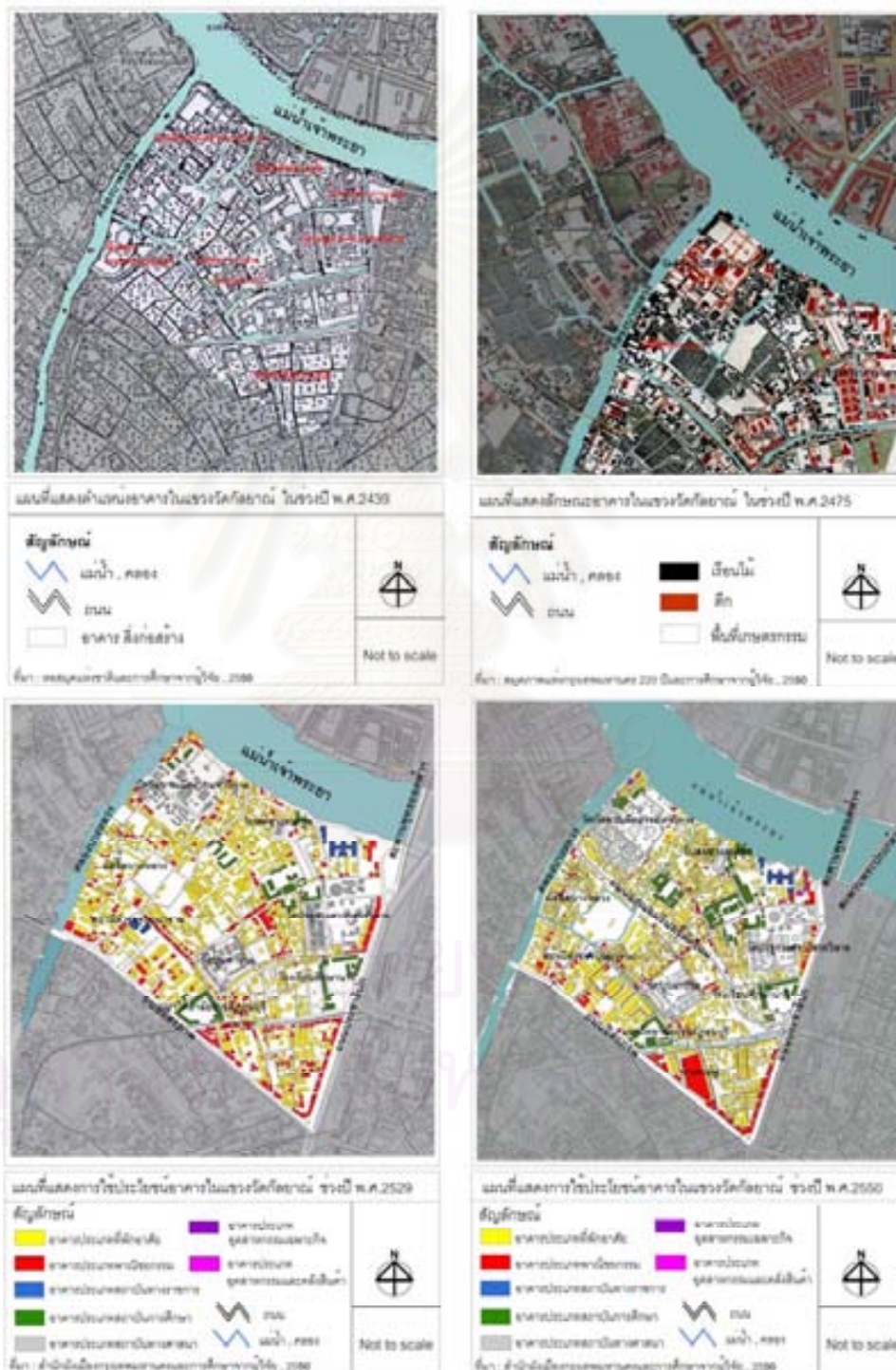

รูปที่ 4.1 วิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ เมืองธนบุรี และฝั่งพระนคร
ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 (สมุดภาพแห่งกรุงเทพมหานคร 220 ปี, 2539)

ต่อมาช่วงรัชกาลที่ 4 - 6 เริ่มรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีการก่อสร้างอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบยุโรป ชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากชุมชนริมน้ำเป็นชุมชนบก และมีการตัดถนนเกิดขึ้น คือ ถนนอรุณอมรินทร์และถนนอิสรภาพ จากนั้นต่อมาในช่วงสมัย ร.7 - จนถึงสมัยรัชกาลปัจจุบัน มีการสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพิ่มมากขึ้น เช่น สร้างสะพานพุทธยอดฟ้าฯข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อความสะดวกในการคมนาคม ส่งผลให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในฝั่งธนบุรี พื้นที่จากเดิมที่เคยใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร ได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย สถาบันทางราชการ สถาบันทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น (นุชนาฏ เชาวลิต , 2542)

จากข้างต้น พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพเป็นอย่างมาก ดังจะแสดงแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคารและแผนที่แสดงความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่าง เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงในทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งช่วงการศึกษาดังนี้ ช่วงที่ 1 ปี พ.ศ.2439 , ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ.2475 , ช่วงที่ 3 ปี พ.ศ.2529 , ช่วงที่ 4 ปี พ.ศ.2550

แผนที่ 4.1 วิวัฒนาการการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์

แผนที่ 4.2 วิวัฒนาการรูปแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่างในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์

จากแผนที่ 4.2 และ 4.3 พบว่าในช่วงปี พ.ศ.2439 กลุ่มอาคารนิยมตั้งอยู่ตามแนวแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองบางหลวงเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว จะเป็นการกระจุกตัวของกลุ่มอาคารบ้านเรือน ค่อนข้างหนาแน่น ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของราชวงศ์ ชุนนาง พระ

สงฆ์ พัดค้า พื้นที่แห่งนั้นนอกจากจะมีกลุ่มอาคารตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำลำคลองและโดยรอบอาคารทางศาสนาแล้ว ยังมีพื้นที่การเพาะปลูกเรียกสวนไร่นาในบริเวณที่ลึกเข้ามาจากริมแม่น้ำลำคลองอีกด้วย โดยมีลักษณะการตั้งอาคารบ้านเรือน 2 กลุ่ม คือกลุ่มอาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ริมคลองบางหลวงหรือคลองบางกอกใหญ่ และกลุ่มอาคารที่ตั้งอยู่ในสวน ทั้ง 2 กลุ่มมีการใช้ประโยชน์จากน้ำเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การคมนาคม รวมไปถึงเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากเป็นพื้นที่ทำสวน ปลูกผลไม้ จะมีการใช้น้ำมากและใช้ตลอดเวลา ดังนั้นบ้านเรือนที่อยู่ในสวนแม้ว่าจะไม่ได้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง แต่พื้นที่สวนจะต้องมีการขุดร่องน้ำ หรือเรียกว่า คู หรือบางแห่งเรียกลำกระโดง เพื่อชักน้ำเข้าในสวน และใช้เป็นเส้นทางลำเลียงผลผลิตออกมาจากสวนด้วย ร่องน้ำหรือคู เป็นตัวแบ่งขอบเขตสวนของเจ้าของสวนแต่ละคน ภายในสวนแต่ละคนจะมีการแบ่งพื้นที่ย่อยเรียกว่า ชนัด แต่ละชนัดจะมีถนนคัน เรียกถนนว่าขวาง โดยสวนแต่ละแห่งจะมีพื้นที่ขวาง 1 ขวาง ที่มีความกว้างประมาณ 3-4 วา หรือประมาณ 6-8 เมตร เพื่อใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ตั้งประจำทำบุญสวนประจำปีเลี้ยงอาหารแขกในการลงแขก ทำสวนลอกเลน และกิจกรรมต่างๆที่เด็กๆและเพื่อนบ้านมาชุมนุมกันด้วยความสุขและอิมห้อม เช่น การเผาข้าวหลาม เผามะพร้าว เป็นต้น (สมใจ นิมเล็ก, 2545) ดังนั้นพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ นอกจากจะแทรกตัวอยู่ในพื้นที่อาคารทางศาสนาและพื้นที่ว่างระหว่างอาคารแล้ว ยังซ้อนทับอยู่ในพื้นที่เพาะปลูกเรียกสวนไร่นา ของชาวสวนอีกด้วย สำหรับในช่วงปีพ.ศ. 2475 เริ่มมีกลุ่มอาคารหนาแน่นขึ้นในบริเวณที่เคยเป็นพื้นที่เพาะปลูกเรียกสวนไร่นาในบางส่วน และมีการถมพื้นที่ร่องน้ำเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ในการสร้างอาคาร แต่ภาพรวมยังเป็นการกระจุกตัวอยู่เป็นกลุ่มเป็นชุมชนและอยู่ใกล้กับอาคารทางศาสนา ในช่วงปีพ.ศ. 2529 มีกลุ่มอาคารขึ้นอย่างหนาแน่นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและเชื่อมต่อถึงกันระหว่างฝั่งธนบุรีกับฝั่งพระนคร เกิดการขยายตัวของเมือง ผู้คนนิยมมาตั้งถิ่นฐานบริเวณฝั่งธนบุรีมากขึ้น รวมไปถึงพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ พื้นที่ว่างที่มีอยู่จะเป็นพื้นที่ว่างระหว่างอาคารเป็นส่วนใหญ่ และมีรูปแบบการใช้ประโยชน์อาคารในด้านประเภทที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ ภายหลังจากที่มีการตัดถนนอรุณอมรินทร์และปรับปรุงเส้นทางสัญจรต่างๆภายในพื้นที่ ในช่วงปีพ.ศ. 2550 พบว่ามีกลุ่มอาคารเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นมวลอาคารมีขนาดเล็กลงกว่าในช่วงปีพ.ศ. 2529 พื้นที่ภายในแขวงถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝั่งถนน และกลุ่มอาคารเกาะตัวไปตามแนวเส้นทางสัญจรทางบกชัดเจนมากขึ้น พื้นที่ว่างในพื้นที่เดิมน้อยลง โดยเฉพาะพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร ยังคงเหลือแต่พื้นที่ว่างบางส่วนของเอกชนและภายในสถานศึกษา พื้นที่ว่างภายในศาสนสถาน พื้นที่ว่างที่อยู่ริมเส้นทางสัญจรหรือทางเดินเท้าริมถนน และพื้นที่ว่างที่มีการจัดตั้งขึ้นมาจากทางหน่วยงานของรัฐ เช่น สวนหย่อม สวนสาธารณะ เป็นต้น

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ดังนี้ ในสมัยก่อนผู้คนนิยมตั้งถิ่นฐานใกล้กับแม่น้ำลำคลอง เนื่องจากแม่น้ำลำคลองได้เอื้อประโยชน์และมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงอยู่ของผู้คนในพื้นที่ ทั้งการใช้น้ำในชีวิตประจำวัน การเพาะปลูกทำสวน การสัญจรไปมา หรือแม้กระทั่งเพื่อการติดต่อค้าขาย เป็นต้น ดังนั้นคน กิจกรรมต่างๆ จึงกระจุกตัวอยู่ตามแนวแม่น้ำลำคลองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นที่ที่ลึกเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในด้านการเพาะปลูกทำการเกษตร ซึ่งได้มีการขุดร่องน้ำเพื่อชักน้ำเข้าในสวนและใช้ประโยชน์จากน้ำในด้านต่างๆด้วย ต่อมาเมื่อเริ่มมีโครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมต่อกันได้มากขึ้น จึงเริ่มมีการเปลี่ยนจากสัญจรทางน้ำเป็นทางบก ผู้คนเริ่มตั้งถิ่นฐาน อยู่อาศัยในพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร และเกิดความหลากหลายของผู้คนและกิจกรรม กอปรกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆเพิ่มขึ้นตามการพัฒนาของเมืองทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม พื้นที่แขวงวัดกัลยาณจึงเกิดการใช้ประโยชน์พื้นที่หลากหลายขึ้น ทั้งประเภทที่อยู่อาศัย ศาสนสถาน พานิชยกรรม สถานศึกษา รวมไปถึงพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนหย่อม เป็นต้น

4.2 ข้อมูลพื้นฐานด้าน กายภาพ สังคม เศรษฐกิจ

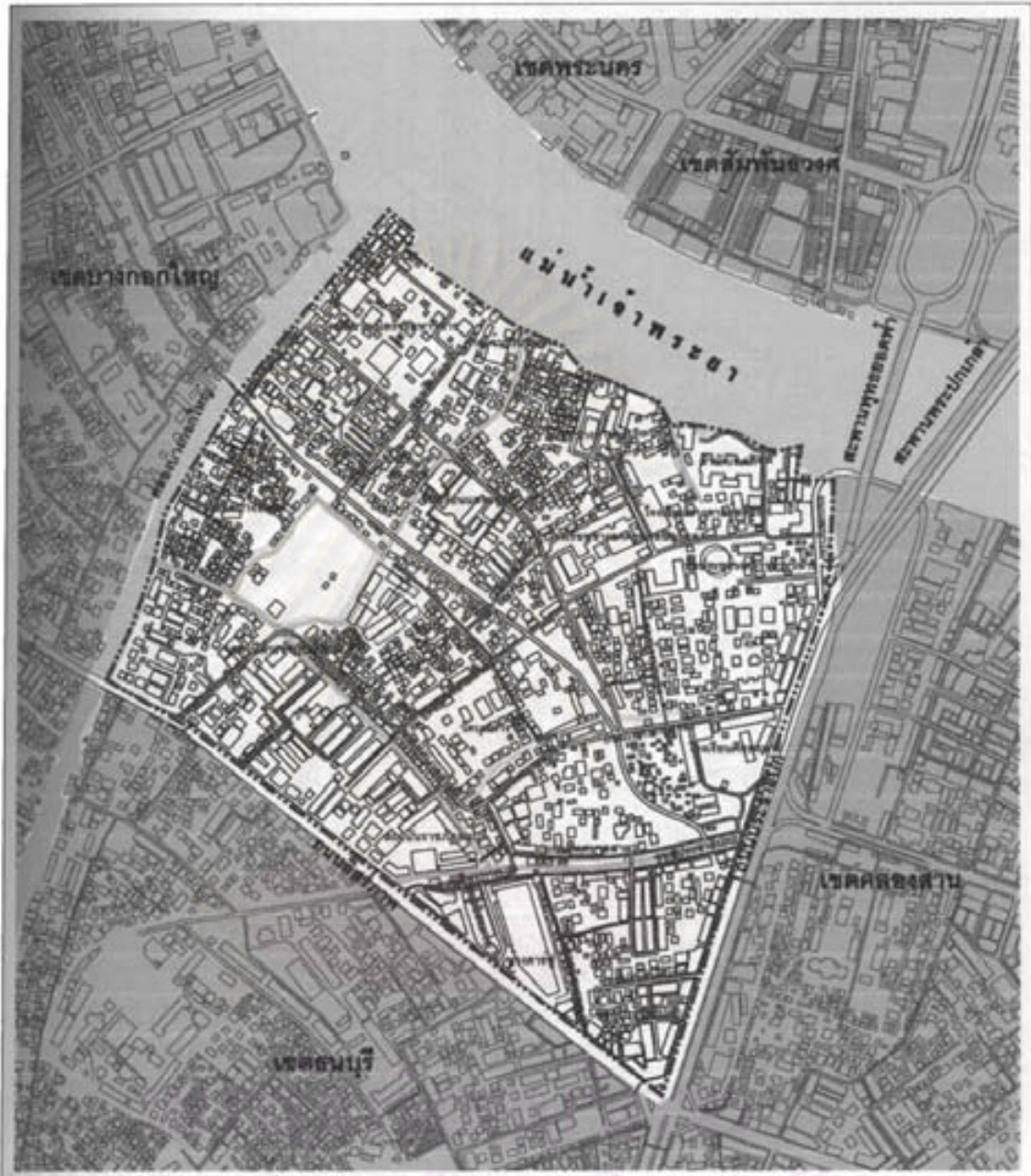
4.2.1 **ที่ตั้งและอาณาเขต** แขวงวัดกัลยาณตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ 0.785 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	แม่น้ำเจ้าพระยา
ทิศใต้	ติดกับ	ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ถนนประชาธิปไตย เขตคลองสาน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	คลองบางกอกใหญ่ (คลองบางหลวงในอดีต) เขตบางกอกใหญ่

พื้นที่แขวงวัดกัลยาณเป็นพื้นที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรหลักในสมัยอยุธยา ธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พื้นที่นี้มีบทบาทเป็นแหล่งที่พักอาศัยของชุมชนต่างๆ มาแต่อดีต และสำคัญที่สุดคือชุมชนต่างๆ นี้มีความแตกต่างกันในแง่เชื้อชาติ ศาสนา ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันโดยปราศจากความขัดแย้ง มีการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม ในที่สุดจึงเกิดเป็นความหลากหลายทางสังคมในพื้นที่แห่งนี้ โดยเป็นที่ตั้งของชุมชนเก่าแก่ถึง 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดกัลยาณ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนวัดบุปผาราม ชุมชนวัดประยูรวงศ์ และชุมชนโรงคราม นอกจากนี้ก็มีชุมชนย่อยเกิดขึ้นใหม่ในช่วง 5-20 ปีที่ผ่านมาแต่ยังไม่มีการจัดตั้งเป็นชุมชนในวิธานิพนธ์ฉบับนี้จึงเน้นการศึกษาเฉพาะชุมชนดั้งเดิมในแขวงวัดกัลยาณ ทั้ง 6 ชุมชน เพื่อ

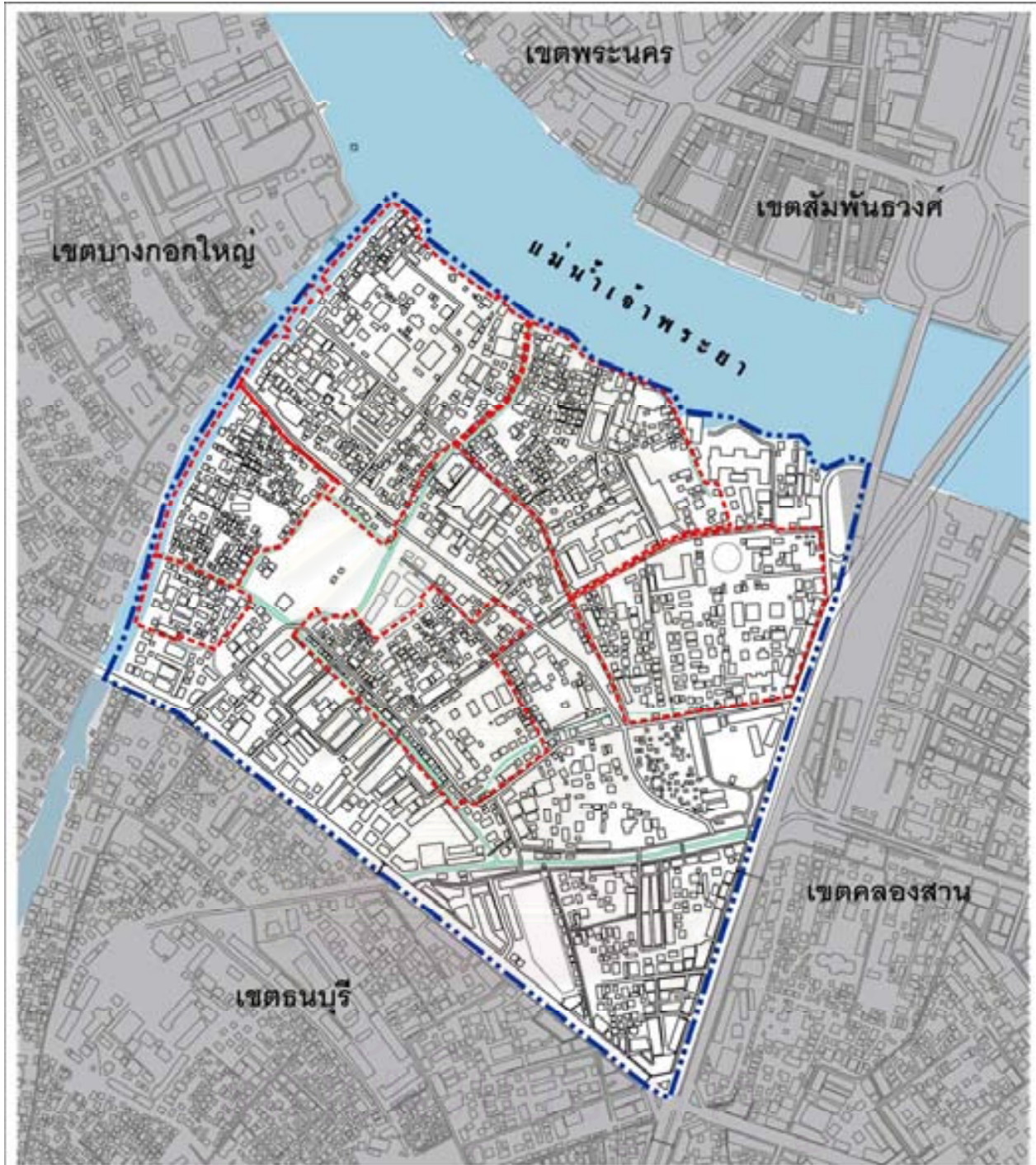
นำไปสู่การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในระดับชุมชน (จิตติวัฒน์ นงนุช , 2542)

แผนที่ 4.3 ที่ตั้งและอาณาเขตของแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

<p> แสดงขอบเขตของพื้นที่ ถนน แม่น้ำ , คลอง </p> <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและกรมการศึกษาดูงาน , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div style="text-align: center;"> </div> </div>
---	--

แผนที่ 4.4 ชุมชนที่ศึกษาในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

4.2.2. รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน

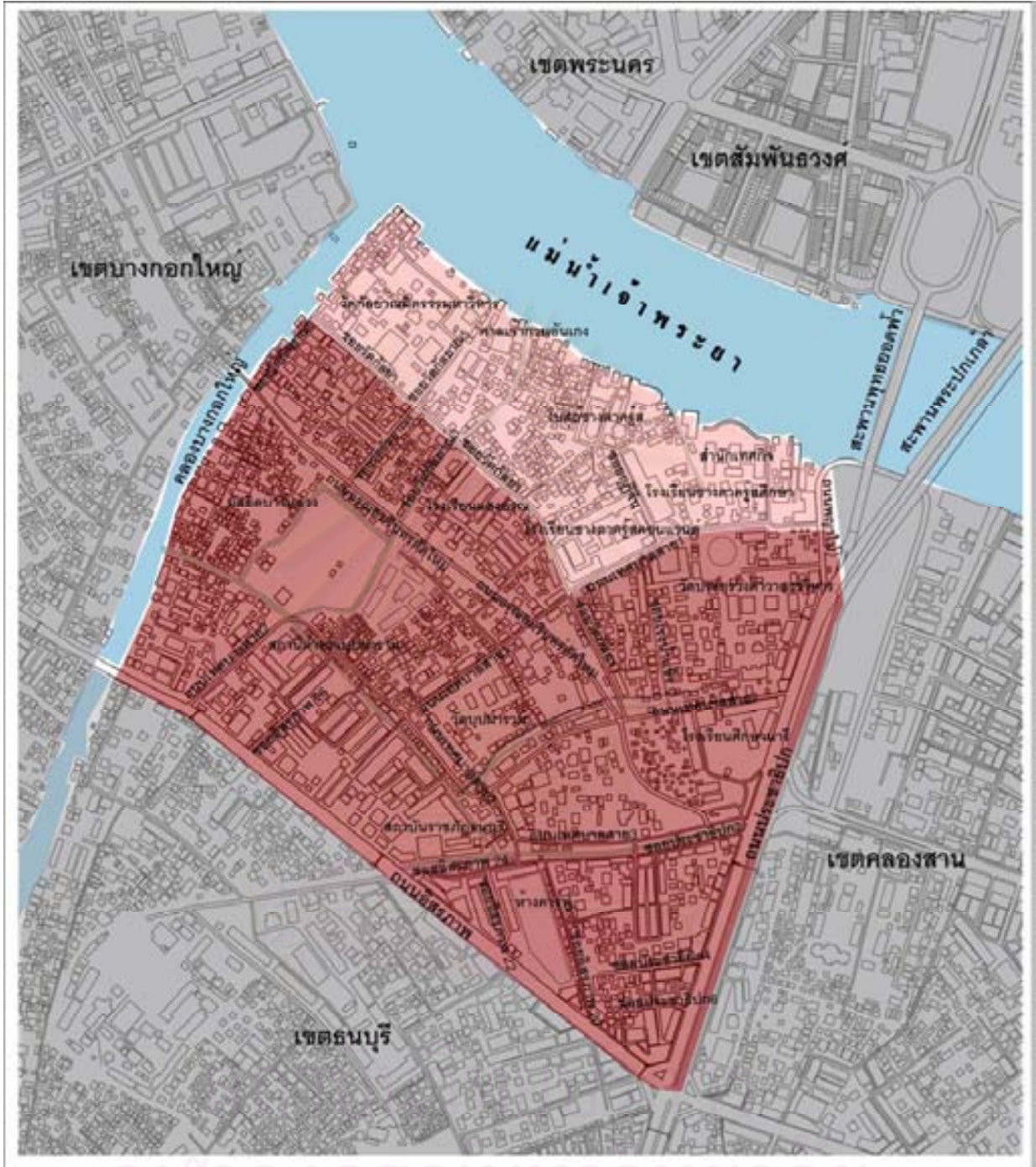
จากการตั้งถิ่นฐานของชุมชนภายในแขวงวัดกัลยาณที่มีมาอย่างช้านาน และมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อย่างหลากหลาย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามประกาศของผังเมืองรวม มี 2 ลักษณะ คือ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย(สีน้ำตาลอ่อน) และ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีน้ำตาล) ส่วนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับชุมชน พบว่า มี 7 ลักษณะ คือ ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม (สีแดง) ที่อยู่อาศัย(สีเหลือง) สถาบันทางราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ(สีน้ำเงิน) สถาบันทางศาสนา(สีเทาอ่อน) สถาบันทางการศึกษา (สีเขียวมะกอก) ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ(สีม่วงอ่อน) ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า(สีม่วง)

จากรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินมีเนื้อหาในการแบ่งตามลักษณะการใช้ที่ดินตามประกาศผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ปี 2549 เป็นหลัก ดังนี้

ก. ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย(สีน้ำตาลอ่อน) ได้แก่บริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จนถึงแนวซอยวัดกัลยาณ ซึ่งในการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับชุมชนนั้นเป็นบริเวณที่มีวัดสำคัญๆและศาสนสถานอื่นๆ ตลอดจนอาคารบ้านเรือนที่มีลักษณะเฉพาะอีกจำนวนหนึ่ง บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ตั้งของชุมชนวัดกัลยาณ ชุมชนกุฎีจีน นอกจากนี้ยังมีการตั้งสถาบันทางราชการ คืออาคารศาลากลางจังหวัดธนบุรี (ปัจจุบันใช้เป็นที่สำนักงานเทศกิจ กรุงเทพมหานคร) และอาคารสถานศึกษา ซึ่งในส่วนของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับชุมชน พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินนอกจากจะเป็นประเภทในด้านศาสนา สถาบันทางราชการ สถานศึกษาแล้ว ก็ใช้ประโยชน์ในด้านที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่

ข. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีน้ำตาล) หรือจะจัดได้ว่าที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ได้แก่ บริเวณแนวซอยวัดกัลยาณ จรดกับถนนเทศบาลสาย 1 ไปจนถึงพื้นที่ด้านถนนอิสรภาพและถนนประชาธิปไตย พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของชุมชนวัดประยูรวงศ์ ชุมชนโรงคราม ชุมชนกุฎีขาว และชุมชนบุปผาราม นอกจากนั้นยังเป็นที่ตั้งของชุมชนย่อยๆอีกจำนวนหนึ่ง รูปแบบการใช้ที่ดินจึงเป็นในด้านที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ และมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมในบริเวณตามแนวริมเส้นทางสัญจรเป็นส่วนใหญ่ และมีแนวโน้มว่า พื้นที่ในส่วนนี้มีแนวโน้มพัฒนาเพื่อการพาณิชยกรรมในรูปแบบต่างเพิ่มขึ้น เช่น อพาร์ทเมนต์ให้เช่า หรืออาคารสำนักงานต่างๆ เป็นต้นเนื่องจากมีสถานศึกษาและแหล่งงานในรูปแบบต่างๆภายในพื้นที่

แผนที่ 4.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับผังเมืองรวม แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

สัญลักษณ์

- ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
- ที่ดินที่ประเภทอยู่อาศัยหนาแน่นมาก
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและภาควิชาการจากผู้วิจัย , 2550

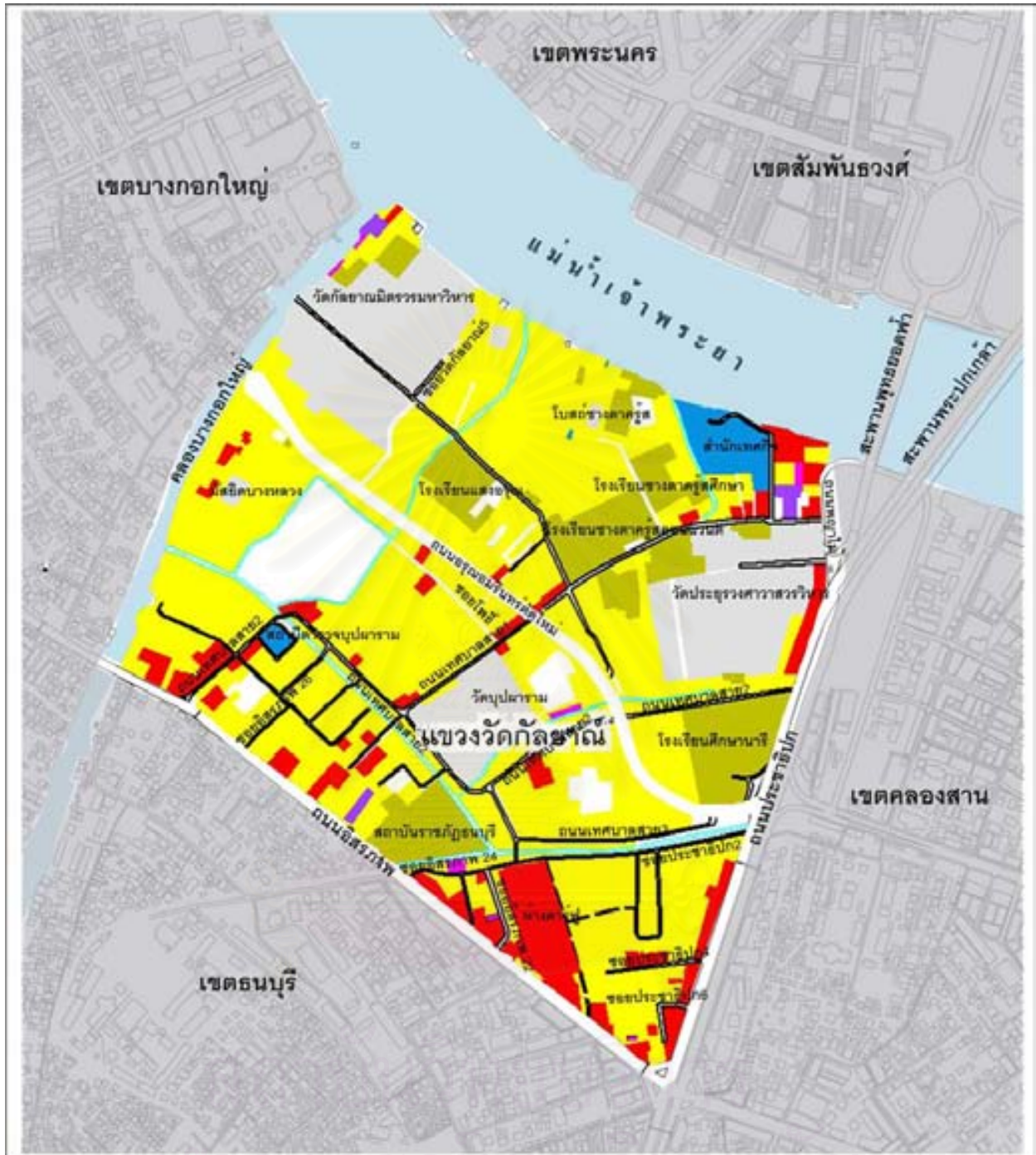
การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณูปโภคระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

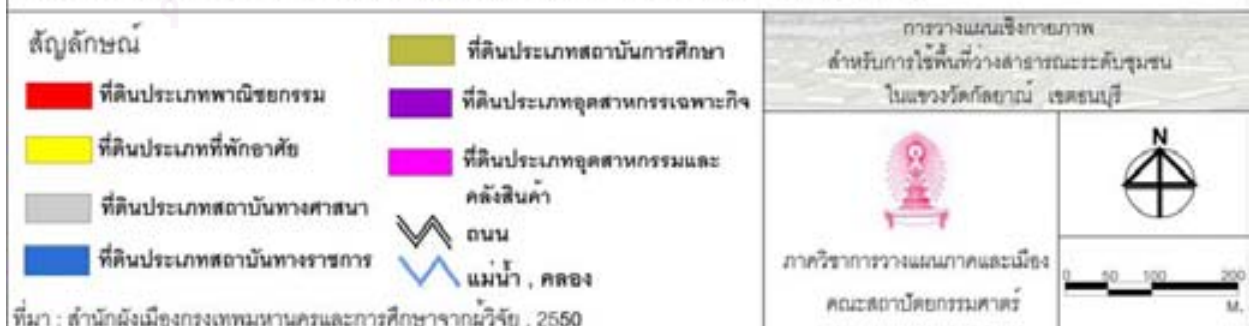
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

แผนที่ 4.6 การใช้ประโยชน์ที่ดินระดับชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีปัจจุบัน

4.2.3 รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร

ลักษณะของรูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร จะมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับชุมชน คือพื้นที่ในแขวงวัดกัลยาณ์ส่วนมากเป็นอาคารที่พักอาศัย(สีเหลือง) ซึ่งตั้งอยู่รายล้อมอาคารประเภทสถาบันทางศาสนา(สีเทา) ส่วนอาคารประเภทสถาบันทางราชการ (สีน้ำเงิน) สถาบันทางการศึกษา(สีเขียว) และการพาณิชย์กรรม(สีแดง)จะมีการเกาะตัวอยู่ตามริมถนนสายต่างๆ จากรูปที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าพื้นที่ในแขวงวัดกัลยาณ์เป็นชุมชนพักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูง รูปแบบอาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้และบ้านไม้สังกะสี ที่มีความสูง 1-2 ชั้น เทรกด้วยอาคารพาณิชย์กรรมเก่า ส่วนอาคารที่อยู่ตามถนนสายอิสรภาพ ถนนประชาธิปไตย ส่วนมากเป็นอาคารพาณิชย์กรรม ซึ่งรูปแบบอาคารจะเป็นอาคารพาณิชย์กรรมทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ ผสมผสานกัน

โรงเรียนวรรณบูรณศึกษา

สำนักงานเทศกิจ

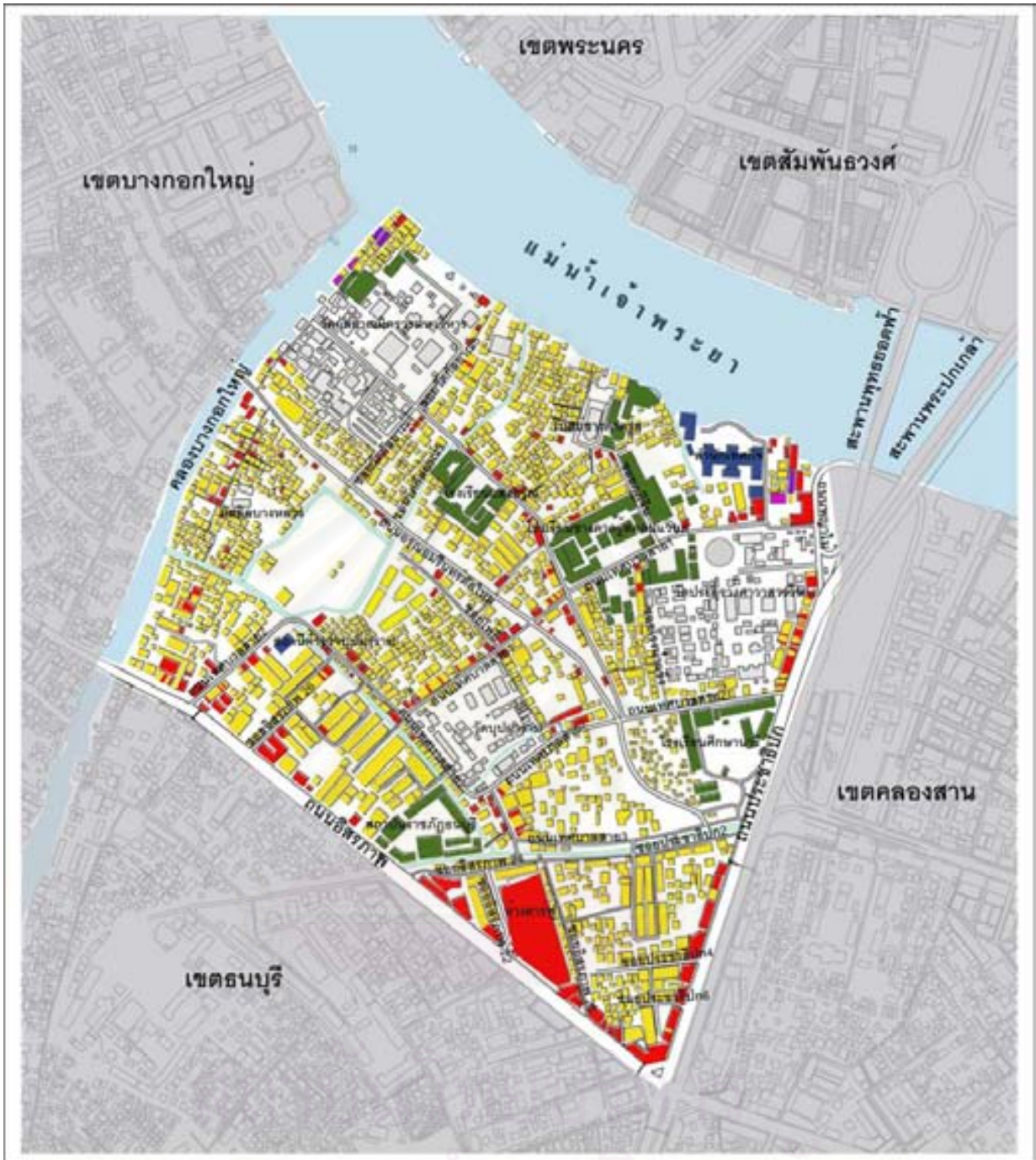
อาคารพาณิชย์กรรม

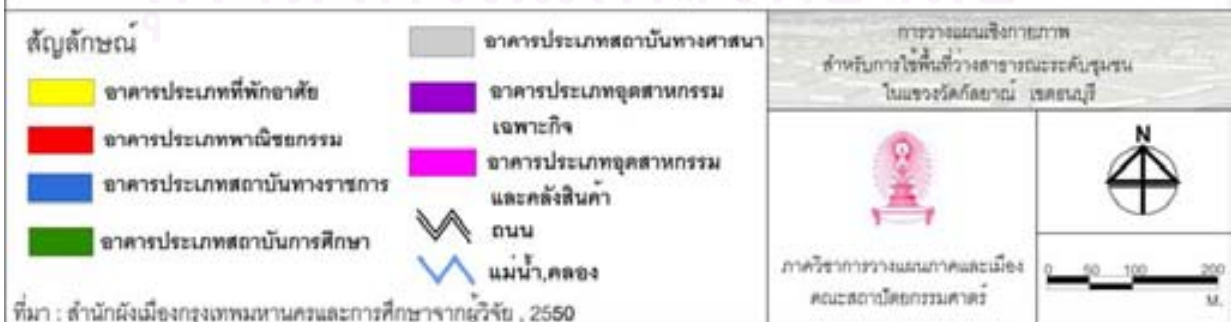
อาคารที่พักอาศัย

รูปที่ 4.2 บรรยากาศของการใช้ประโยชน์อาคารในลักษณะต่างๆแขวงชุมชนวัดกัลยาณ์ (ผู้วิจัย,2550)

แผนที่ 4.7 การใช้ประโยชน์อาคารแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีปัจจุบัน

4.2.4 สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน

ก. สาธารณูปการต่างๆ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- สถาบันการศึกษาในแขวงวัดกัลยาณ์ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- สถาบันราชภัฏและโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนช่างตาครู้ชคอนแวนต์

สถาบันราชภัฏธนบุรี

โรงเรียนช่างตาครู้ชคอนแวนต์

โรงเรียนศึกษานารี

รูปที่ 4.3 สถาบันการศึกษานานาชาติใหญ่ในแขวงวัดกัลยาณ์ (โดยผู้วิจัย , 2550)

- โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนวัดกัลยาณ์ โรงเรียนวัดประยูรวงศ์ โรงเรียนช่างตาครู้ชศึกษา โรงเรียนวรรณบูรณศึกษา โรงเรียนแสงอรุณ เด็กที่มาเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กภายในแขวงและพื้นที่โดยรอบ

โรงเรียนวัดประยูรวงศ์

โรงเรียนวัดกัลยาณ์

โรงเรียนช่างตาครูส์ศึกษา

โรงเรียนวรรณบูรณศึกษา

โรงเรียนแสงอรุณ

รูปที่ 4.4 สถานับนการศึกษาขนาดกลางในแขวงวัดกัลยาณ (โดยผู้วิจัย , 2550)

- โรงเรียนอนุบาล ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลแสงอรุณ โรงเรียนอนุบาลวรรณบูรณศึกษา เด็กที่เข้ามาศึกษาเป็นส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในชุมชนต่างๆ ในแขวงวัดกัลยาณ โดยเฉพาะเด็กๆที่มาจากชุมชนกุฎีจีนและชุมชนกุฎีขาว

โรงเรียนอนุบาลวรรณบูรณศึกษา

โรงเรียนอนุบาลแสงอรุณ

รูปที่ 4.5 โรงเรียนที่มีความสำคัญระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ (โดยผู้วิจัย , 2550)

- บริการสาธารณสุข พบว่ามีสถานบริการสาธารณสุขขนาดเล็ก ดังนี้

ศูนย์อนามัยชุมชนวัดประยูรวงศ์ 1 แห่ง

ศูนย์บริการสาธารณสุข 26 เขตธนบุรี 1 แห่ง

คลินิกแพทย์เอกชนพบอยู่ทั่วไปในแขวง

คลินิกแพทย์เอกชนและร้านขายยา มีการกระจายตัวไปตามริมถนนสายหลัก ส่วนภายในแขวงวัดกัลยาณีนั้นพบเพียง ศูนย์อนามัยชุมชนวัดประยูรวงศ์และศูนย์บริการสาธารณสุข 26 เขตธนบุรี โดยมากแล้วคนในแขวงโดยเฉพาะคนในชุมชนวัดประยูรวงศ์ ชุมชนวัดกัลยาณณ์ และชุมชนกุฎีจีนนิยมเข้ามาใช้บริการ เนื่องจากอยู่ใกล้บ้านและเดินทางไปมาสะดวก อย่างไรก็ตาม ยังเคยปรากฏศูนย์สุขภาพในบริเวณชุมชนกุฎีขาว แต่ปัจจุบันยกเลิกไปแล้ว เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน

ศูนย์บริการสาธารณสุข 26 เขตธนบุรี

ศูนย์อนามัยชุมชนวัดประยูรวงศ์

รูปที่ 4.6 สถานบริการสาธารณสุข ในแขวงวัดกัลยาณณ์ (โดยผู้วิจัย , 2550)

- สถานีตำรวจภายในพื้นที่ศึกษาอยู่ในความดูแลของสถานีตำรวจบุปผาราม ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนบุปผาราม ถนนอิสรภาพเทศบาลสาย 2

รูปที่ 4.7 บรรยากาศของสถานีตำรวจบุปผาราม(โดยผู้วิจัย , 2550)

- สำนักเทศกิจเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น ตั้งอยู่ติดกับ ศูนย์บริการสาธารณสุข 26 เขตธนบุรี ด้านหน้าอาคารหันหน้าไปทางแม่น้ำเจ้าพระยา

รูปที่ 4.8 บรรยากาศด้านหน้าของสำนักเทศกิจ(โดยผู้วิจัย , 2550)

- ตลาดนกกกระจอกเป็นตลาดสดเพียงแห่งเดียว เหตุที่ชื่อว่านกกกระจอก เนื่องจากมีชาวบ้านหลายคนเล่ากันว่า เป็นตลาดที่มีการค้าขายข้าวสารและของแห้งมากจนมี นกกกระจอกจำนวนมากมาอาศัยอยู่ แต่บ้างก็ว่าตลาดแห่งนี้มีการซื้อขายที่ผู้คนจอแจมาก เหมือนนกกกระจอก จึงเรียกชื่อว่า “นกกกระจอก” ปัจจุบันบริเวณตลาดได้ถูกเวนคืนเพื่อก่อสร้าง ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่และมีเอกชนได้จับจองที่ดินสร้างอาคารพาณิชย์ โดยทำการรื้อย้าย อาคารในตลาดออกไป อย่างไรก็ตามบรรดาพ่อค้าแม่ค้าก็ยังคงกระจุกตัวตั้งร้านค้าในบริเวณ ใกล้เคียง คือ บริเวณซอยวัดกัลยาณมิตร ในชุมชนวัดประยูรวงศ์ เพื่อทำการค้าขาย สำหรับชุมชนใน บริเวณโดยรอบจะทำการจับจ่ายซื้อของให้เพียงพอในหนึ่งวัน เนื่องจากร้านค้าในตลาดแห่งนี้จะ ขายของสดในช่วงเช้าเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 4.9 บรรยากาศของตลาดนกรระจอกในปัจจุบัน (โดยผู้วิจัย , 2549)

- ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ เป็นสาธารณูปการที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่
ศึกษาตั้งอยู่ริมถนนอิสราภาพ คนในชุมชนส่วนมากนิยมไปใช้บริการเนื่องจากมีสินค้าให้เลือกครบ
ครั้นในสถานที่แห่งเดียว ซูเปอร์มาเก็ตขนาดใหญ่นี้มีอยู่ 2 แห่ง คือ ห้างคาร์ฟู และห้างท็อป
ซูเปอร์มาเก็ต

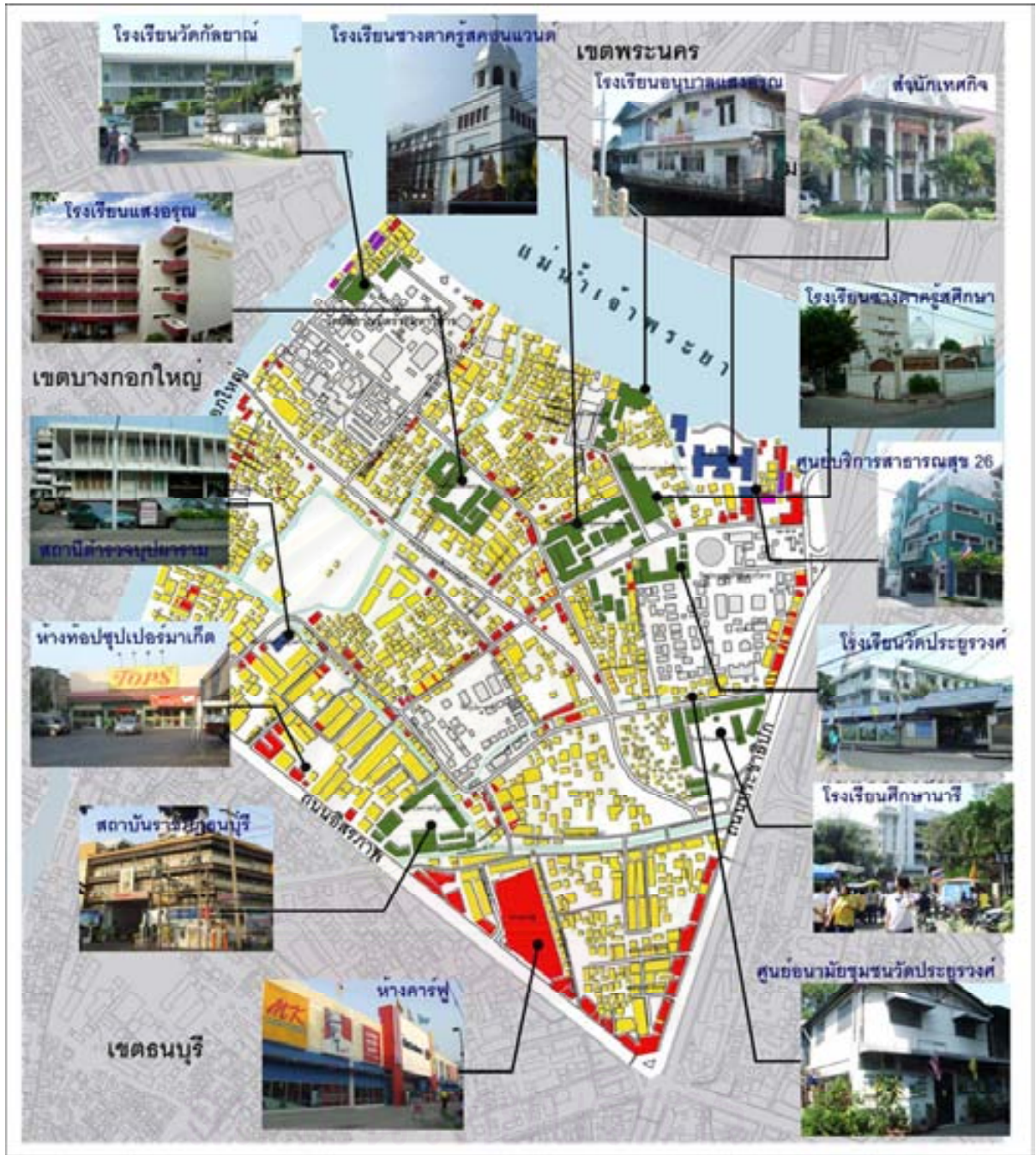
ห้างคาร์ฟู

ห้างท็อปซูเปอร์มาเก็ต

รูปที่ 4.10 ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ในแขวงวัดกัลยาณ์ (โดยผู้วิจัย ,2550)

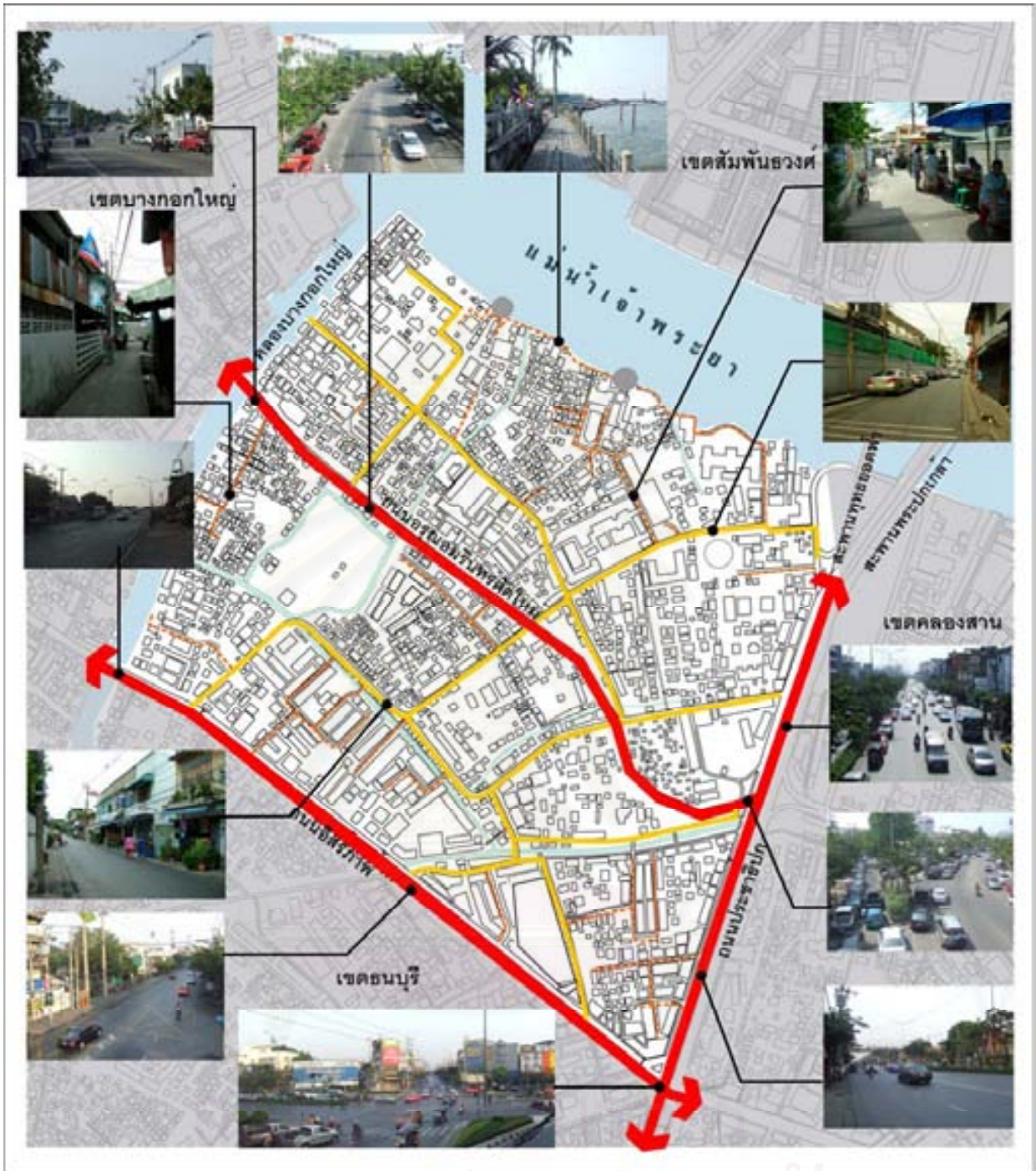

แผนที่ 4.8 สาธารณูปการต่างๆ ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี

สัญลักษณ์ ■ อาคารประเภทที่พักอาศัย ■ อาคารประเภทพาณิชย์ยกรรม ■ อาคารประเภทสถาบันทางราชการ ■ อาคารประเภทสถาบันการศึกษา ■ อาคารประเภทสถาบันทางศาสนา ■ อาคารประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ ■ อาคารประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า 〰 ถนน 〰 แม่น้ำ, คลอง		การวางแผนรักษาภาพ ส่วนรับการใช้ที่ดินจากสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี		
ที่มา : สำนักงานเมืองชลของสหภาพนครและการศึกษาจากมูลนิธิฯ, 2550		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์		

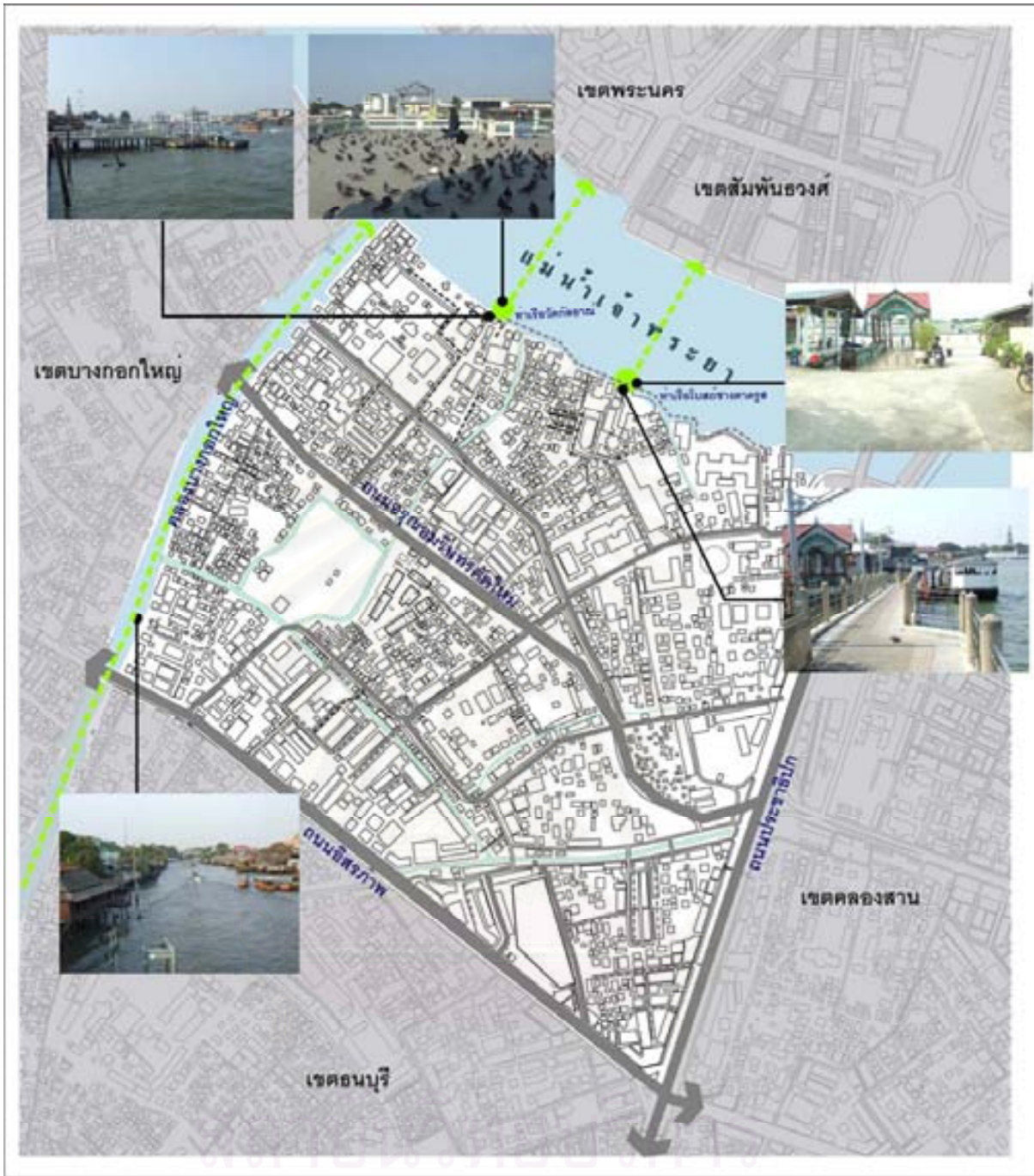

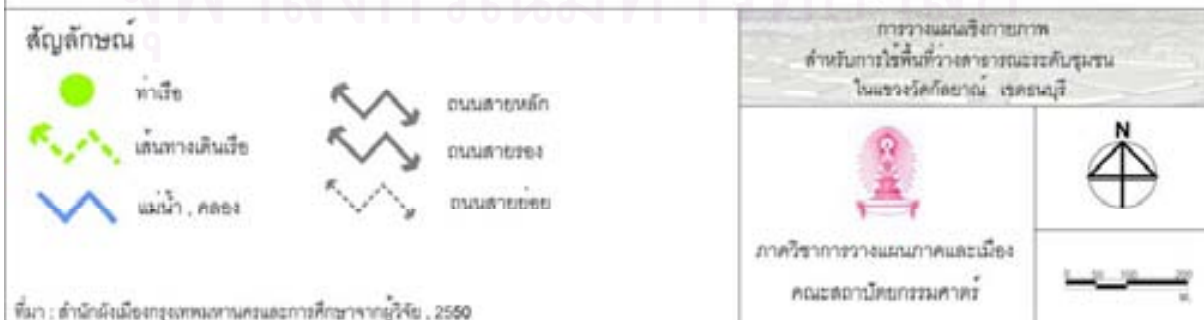
แผนที่ 4.9 เส้นทางคมนาคมและขนส่งทางบกในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ถนนสายหลัก ถนนสายรอง ถนนสายย่อย แม่น้ำ, คลอง 	<ul style="list-style-type: none"> ท่าเรือ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	<p> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p></p>
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้, 2550</p>				

แผนที่ 4.10 เส้นทางการคมนาคมและขนส่งทางน้ำในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

ข. **เส้นทางคมนาคมและการขนส่ง** พื้นที่แขวงวัดกัลยาณณ์ในปัจจุบันมีการสัญจรได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ดังนั้นการคมนาคมขนส่งในพื้นที่จึงแบ่งตามความสำคัญของระบบการสัญจรได้ 2 ลักษณะ คือ

- **ระบบการสัญจรทางบก** สามารถแบ่งออกได้อีก 3 ประเภท คือ

- ถนนสายหลัก หมายถึง ถนนที่มีขนาดใหญ่ 12-18 เมตร สามารถรองรับการจราจรขนาดใหญ่และมีจำนวนมาก ได้แก่ ถนนอิสรภาพ ถนนประชาธิปไตย และถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
- ถนนสายรอง หมายถึง ถนนที่เชื่อมกับถนนสายหลัก และรถขนาดใหญ่สามารถสัญจรได้ เช่น รถดับเพลิง เป็นต้น ถนนสายรองในพื้นที่นี้ได้แก่ ถนนเทศบาลสาย 1, 2 และสาย 3 นอกจากนี้ยังมีถนนซอยย่อยอีกที่สามารถเชื่อมโยงกับถนนอิสรภาพ และถนนประชาธิปไตยได้
- ถนนสายย่อยหรือทางเดินภายในชุมชนเป็นทางเดินขนาดเล็กที่รถยนต์ขนาดใหญ่ไม่สามารถผ่านเข้าออกได้ ซึ่งปรากฏอยู่ในเกือบทุกชุมชนที่อยู่พื้นที่ศึกษา

รูปที่ 4.11 ตัวอย่างถนนสายหลักในแขวงวัดกัลยาณณ์ (โดยผู้วิจัย , 2550)

รูปที่ 4.12 ตัวอย่างถนนสายรองในแขวงวัดกัลยาณ์ (โดยผู้วิจัย , 2550)

รูปที่ 4.13 ตัวอย่างถนนสายย่อยหรือทางเดินภายในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ (โดยผู้วิจัย , 2550)

- ระบบสัญจรทางน้ำ สามารถแบ่งได้อีก 2 ประเภท คือ

- เรือข้ามฟาก โดยมาจากท่าเรือราชินีสู่ท่าวัดกัลยาณ์ และท่าน้ำกุฎีจีน ผู้โดยสารมักเป็นคนในชุมชนวัดกัลยาณ์และชุมชนกุฎีจีน เพื่อข้ามไปซื้อสินค้าที่ปากคลองตลาด ตลอดจนนักเรียนที่ข้ามฟากมาเรียนที่โรงเรียนในฝั่งธนบุรีเป็นหลัก
- เรือหางยาว แล่นจากท่าเรือราชินีไปตามคลองบางกอกใหญ่ จนถึงปากน้ำเขตภาษีเจริญ ซึ่งผู้โดยสารส่วนมากเป็นข้าราชการ นักเรียนและคนทั่วไปที่อยู่บริเวณท้ายคลองบางกอกใหญ่

รูปที่ 4.14 บรรยากาศท่าเรือข้ามฟากท่าวัดกัลยาณัม (โดยผู้วิจัย , 2549)

รูปที่ 4.15 บรรยากาศท่าเรือข้ามฟากท่ากุฎีจีน (โดยผู้วิจัย , 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ระบบไฟฟ้า การให้บริการไฟฟ้าในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ดำเนินการโดยการไฟฟ้านครหลวงจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่ชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์อย่างทั่วถึง

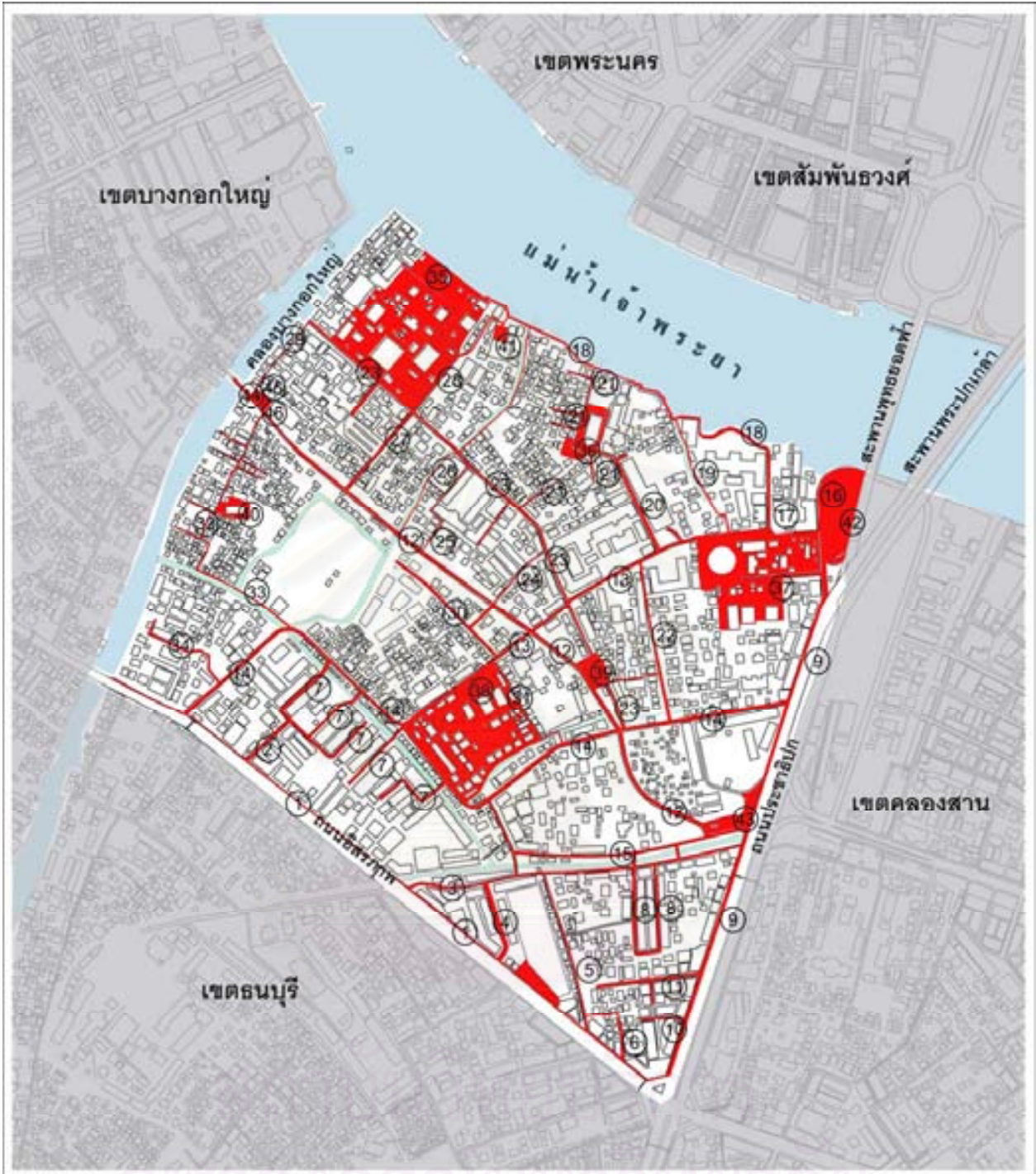
ง. ระบบประปา ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์มีบริการน้ำประปาครอบคลุมทุกครัวเรือน ดำเนินการโดยการประปานครหลวง ซึ่งโรงงานผลิตน้ำธนบุรีเป็นโรงงานผลิตน้ำให้แก่พื้นที่ศึกษา

จ. ระบบระบายน้ำ พื้นที่ในบริเวณแขวงวัดกัลยาณ์ มีการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกั้นริมน้ำสูง 2.00 เมตร ซึ่งได้ดำเนินการโดยกทม. แล้วเสร็จเมื่อประมาณปี 2535 เนื่องจากแขวงวัดกัลยาณ์ เป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก ทำให้ต้องมีการก่อสร้างประตูกั้นน้ำในบริเวณคลองย่อยที่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองบางกอกใหญ่ เพื่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ทำให้สภาพคลองย่อยๆดังกล่าวไม่สามารถสัญจรและกลายเป็นทางระบายน้ำหลักจากบ้านเรือนแต่ละหลังในชุมชน ลงสู่คลองเหล่านี้โดยตรงโดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ติดคลองย่อยๆเหล่านั้น ซึ่งไม่มีการก่อสร้างท่อระบายน้ำสาธารณะหรือบ่อบำบัดน้ำเสีย ทำให้สภาพคลองกลายเป็นทางระบายน้ำขนาดใหญ่ ที่ขาดการดูแลรักษาจนเกิดสภาพเน่าเหม็นและเป็นที่สะสมของขยะ ซึ่งไม่สามารถเข้าไปจัดเก็บได้ในปัจจุบัน

ข. การจัดเก็บขยะ ดำเนินการโดยเขตธนบุรี จัดเก็บตามจุดใหญ่ๆ เช่น บริเวณวัด โรงเรียน และบริเวณที่รถสามารถเข้าถึงได้ อาทิตย์ละ 2 ครั้ง ปัจจุบันการจัดเก็บขยะยังทำได้ไม่ดีนัก เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงและคนจัดเก็บมีจำนวนน้อย ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างในชุมชนที่เข้าถึงยาก พื้นที่รกร้าง และบริเวณคลองระบายน้ำต่างๆจากสำรวจพบว่าพื้นที่ที่มีการจัดเก็บขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคนในชุมชนช่วยกันรณรงค์เรื่องความสะอาด ได้แก่ ชุมชนกุฎีจีน สำหรับชุมชนที่มีที่มีการจัดเก็บพอสมควร แต่บางจุดมีปัญหาในการเข้าถึง ได้แก่ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนวัดประยูรวงศ์ บริเวณที่มีปัญหาขยะตกค้างในชุมชน และที่ว่างรกร้างที่ยังไม่มีการจัดเก็บ ได้แก่ ชุมชนวัดบุปผาราม และชุมชนโรงคราม บริเวณนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนั้น ปรากฏว่าบริเวณที่มีการบุกรุกที่สาธารณะ เพื่อจับจองเป็นที่พักอาศัยยังไม่มีการจัดเก็บขยะอย่างเป็นระบบ ได้แก่ บริเวณหลังโรงเรียนทางตาครูชศึกษาและบริเวณหลังโรงเรียนศึกษานารี ตลอดจนบริเวณที่โล่งว่างต่างๆล้วนเป็นที่กองขยะสะสมทั้งสิ้น

ฉ. พื้นที่ว่างสาธารณะ พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญ ทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในพื้นที่ศึกษา มีดังนี้

แผนที่ 4.11 พื้นที่ว่างสาธารณะปัจจุบันในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะ ถนน แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและภาควิชาการศึกษาด้านภูมิสถาปัตย์, 2550</p>	<p>การวางแผนผังกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <div style="text-align: right;"> </div>
---	---

จากแผนที่ข้างต้นพบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ศึกษามี 46 แห่ง และสามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะจากการจัดสร้างขึ้นตามการใช้งาน โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

1. ทางเท้าถนนอิสรภาพ(ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณัม)
2. ซอยอิสรภาพ 26
3. ซอยอิสรภาพ 24(จากต้นซอยอิสรภาพ 24 –ต้นซอยประชาธิปไตย 2)
4. ซอยอิสรภาพ 22
5. ซอยอิสรภาพ 20
6. ซอยอิสรภาพ 18
7. ซอยย่อยถนนเทศบาลสาย 2 (ทางโค้งสน.ตร.บุปผาราม-สามแยกถนนเทศบาลสาย 3)
8. ซอยย่อยภายในซอยประชาธิปไตย 2
9. ทางเท้าถนนประชาธิปไตย(ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณัม)
10. ซอยประชาธิปไตย 6
11. ซอยประชาธิปไตย 4
12. ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
13. ถนนเทศบาลสาย 1
14. ถนนเทศบาลสาย 2
15. ถนนเทศบาลสาย 3 (จากด้านถนนประชาธิปไตยจรดทางแยกที่ไปถนนเทศบาลสาย 2)
16. ถนนพญาไม้
17. ทางเข้าสำนักเทศกิจ
18. ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา
19. ทางเดินเลียบบคลองพลอย (ช่วงแยกทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยาถึงถนนเทศบาล1)
20. ซอยกุฎีจีน (ช่วงระหว่างถนนเทศบาลสาย 1 ถึงประตูทางเข้าโบสถ์ซางตาครู้ส)
21. ซอยกุฎีจีน1-9 (ทางเดินภายในชุมชน)
22. ซอยโรงน้ำแข็ง
23. ซอยวัดกัลยาณัม
24. ซอยวัดกัลยาณัม1

25. ซอยวัดกัลยาณัม 2
26. ซอยวัดกัลยาณัม 3 (ทางเดินเลียบบคลองกุฎีจีน)
27. ซอยวัดกัลยาณัม 4
28. ซอยวัดกัลยาณัม 5
29. ซอยวัดกัลยาณัม 6
30. ซอยโพธิ์
31. ซอยเอื้องซอยโพธิ์ (ข้างวัดบุปผาราม)
32. ทางเดินภายในชุมชนกุฎีขาว
33. ทางเดินเลียบบคลองกุฎีขาว
34. ทางเดินภายในชุมชนโรงคราม

กลุ่มที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม ซึ่งพื้นที่ว่างสาธารณะในกลุ่มนี้สามารถแยกย่อยได้อีกคือ

กลุ่มที่ 2.1 พื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ระหว่างอาคารเกิดการใช้ประโยชน์เอง

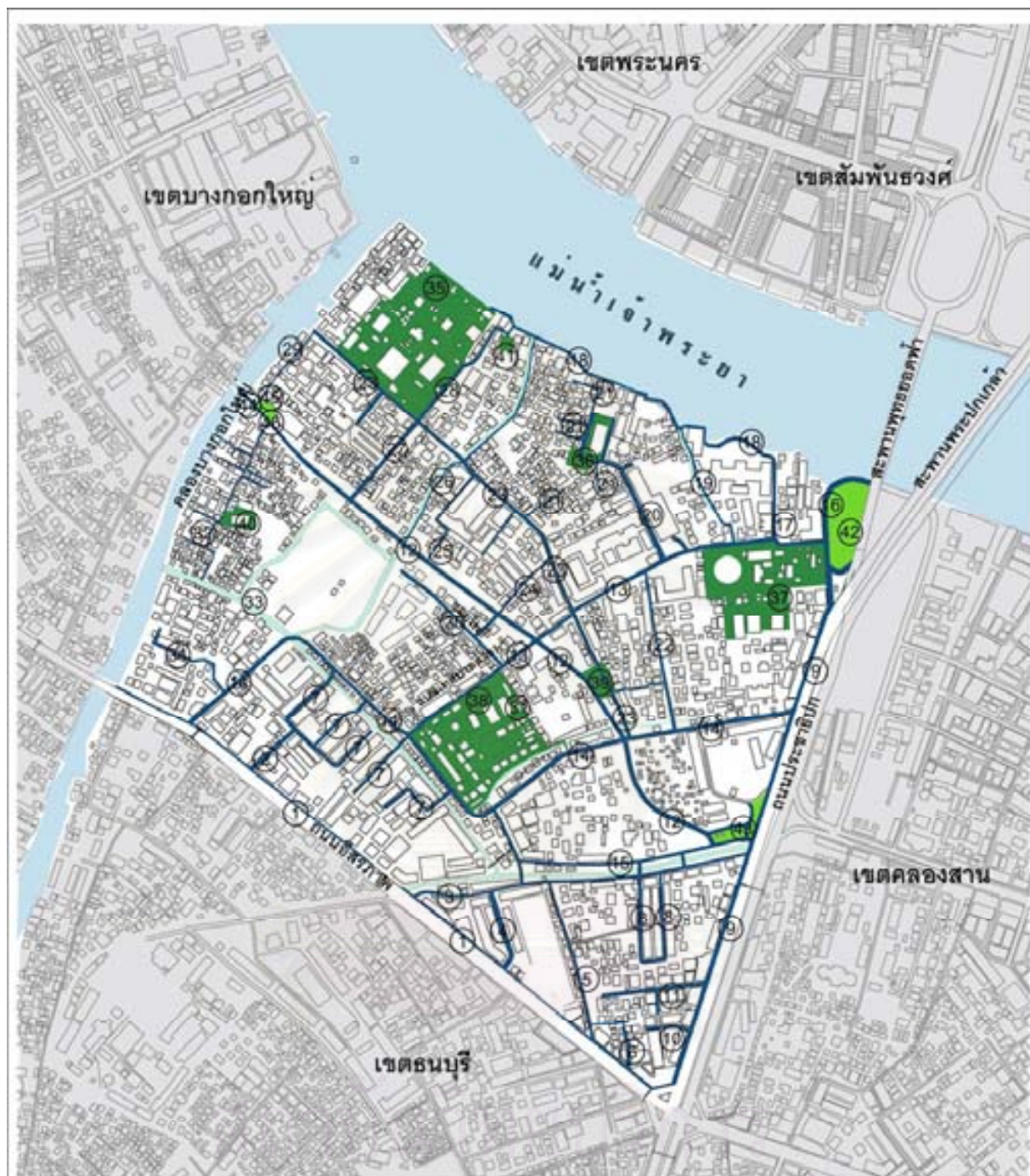
35. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
36. โบสถ์ข้างตาคูู้ส
37. วัดประยูรวงศาวาส
38. วัดบุปผาราม
39. ตลาดนกกระจอก
40. มัสยิดบางหลวง
41. ศาลเจ้ากวนอิมเกง

กลุ่มที่ 2.2 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์

42. สวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ
43. สวนหย่อมวงเวียนเล็กรวมไปถึงบริเวณด้านหน้าโรงเรียนศึกษานารี
44. สนามกีฬาใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์
45. สนามเด็กเล่นใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์
46. สวนหย่อมอนุทินสวัสดิ์

ซึ่งการแบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้แสดงในแผนที่ 4.12 ดังนี้

แผนที่ 4.12 แบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะจากการจัดสร้างขึ้นตามการใช้งานในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

สัญลักษณ์

	พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร		ถนน
	พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม ที่อยู่ระหว่างอาคารบริการใช้ประโยชน์เอง		แม่น้ำ, คลอง
	พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม มีการจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์		

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางผังภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา พบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ ได้แทรกตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆไม่ว่าจะเป็น เส้นทางสัญจรสายต่างๆ พื้นที่โดยรอบอาคารสาธารณะ ทั้งอาคารทางศาสนา ตลาด และพื้นที่ในละแวกบ้าน ซึ่งการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะ ซ้อนทับกับประโยชน์ใช้สอยหลักของพื้นที่นั้นๆรวมด้วย พื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่บนตำแหน่งที่ ใกล้เคียงกันและมีการเชื่อมต่อถึงกันระหว่างพื้นที่ว่างแบบเส้นทางสัญจรและพื้นที่ว่างแบบพื้นที่ ปิดล้อมจะเกิดกลุ่มอาคารตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่บริเวณนั้นอย่างหนาแน่น กว่าพื้นที่ที่เป็นแบบ เส้นทางสัญจรเพียงอย่างเดียว

4.2.5 ลักษณะทางสังคม

1) ประชากร จากข้อมูลที่สำรวจในปี พ.ศ. 2548 ของสำนักงานเขตธนบุรี พบว่า ประชากรในแขวงวัดกัลยาณ์ มีทั้งหมด 8,013 คน สามารถแบ่งเป็น ชาย 3,740 คน หญิง 4,273 คน มีจำนวนครอบครัวทั้งหมด 1,596 ครอบครัว และมีบ้านเรือนทั้งหมด 1,350 หลังคาเรือน โดย จำนวนประชากร ครอบครัวและหลังคาเรือดังกล่าว สามารถแบ่งออกมาแต่ละชุมชนได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากร ครอบครัวและหลังคาเรือน แต่ละชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์

ชื่อชุมชน	ชาย	หญิง	รวม	ครอบครัว	หลังคาเรือน
1. กุฎีจีน	820	1,030	1,850	346	280
2. วัดประยูรวงศ์	742	861	1,603	261	228
3. วัดกัลยาณ์	686	784	1,470	314	280
4. นุปนาราม	658	714	1,372	257	232
5. กุฎีขาว	556	581	1,137	295	230
6. โรงคราม	278	303	581	123	100
รวม	3,740	4,273	8,013	1,596	1,350

(ที่มา : ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตธนบุรี ,2549)

แต่อย่างไรก็ตามจากการลงสำรวจพื้นที่และสอบถามคนในชุมชนพบว่า มี ประชากรในพื้นที่ศึกษามีมากกว่าข้อมูลทะเบียนราษฎรของสำนักงานเขตธนบุรี เนื่องจากมีบุคคล ต่างจังหวัดย้ายเข้ามาทำงานและเช่าพักอาศัยในพื้นที่ แสดงให้เห็นถึงประชากรแฝงอัน เนื่องมาจากกลุ่มคนทำงาน

จากความหลากหลายของกลุ่มคนที่มีในพื้นที่ ทำให้เกิดระบบชุมชนที่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของการนับถือศาสนา สามารถแบ่งลักษณะชุมชนได้ 4 ลักษณะ ดังนี้ (ฐิติวัฒน์ นงนุช , 2542)

- ชุมชนชาวพุทธ จะมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่บริเวณโดยรอบวัด กัลยาณมิตร วัดประยูรวงศาวาส และทางด้านหน้าวัดบุปผาราม ซึ่งกลุ่มคนไทยพุทธดังกล่าวได้มีการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยมาประมาณ 3 ชั่วอายุคนแล้ว แต่ในปัจจุบันผู้อยู่อาศัยเดิมได้มีการย้ายออกไปแล้วบ้างบางส่วนเนื่องจากสภาพที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่มีความหนาแน่น กลายเป็นชุมชนแออัด

- ชุมชนชาวคริสต์ ได้อยู่อาศัยภายในชุมชนแออัดโดยรอบโบสถ์ข้างตาคูร์ส ในปัจจุบันผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่แท้จริงได้มีการย้ายออกไปบ้างแล้วจากพื้นที่แห่งนี้ เนื่องจากสภาพปัญหาที่คล้ายกับชุมชนชาวพุทธ ผู้อยู่อาศัยบางส่วนในปัจจุบันเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาทำงานที่กรุงเทพฯ

- ชุมชนชาวมุสลิม อยู่อาศัยโดยรอบมัสยิดบางหลวงหรือกุฎีขาว ลักษณะบ้านพักอาศัยมีขนาดเล็กในชุมชนแออัด รูปแบบวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ทั่วไปยังยึดถือมัสยิดเป็นศูนย์กลาง ลูกหลานชาวมุสลิมจะได้รับการศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนของชาวพุทธ แต่ก็ยังได้รับการศึกษาภาษาและศาสนาของตนเองที่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่ได้ก่อตั้งมาเป็นเวลานานแล้วซึ่งตั้งอยู่ติดกับมัสยิดบางหลวง ภายในชุมชนเองมีการรวมกลุ่มกันชัดเจนกว่าชุมชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ โดยมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ เช่น สมาคมชาวหมู่บ้านบางหลวงผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

- ชุมชนแออัดในลักษณะบุกรุกพื้นที่ โดยมีการอยู่อาศัยในบริเวณใกล้กับโรงเรียนศึกษานารี เดิมบริเวณนี้เป็นพื้นที่โล่งรก เป็นพื้นที่ที่คนอีสานอพยพเข้ามาทำงานและใช้เป็นที่ปลูกสร้างที่พักอาศัย ปัจจุบันเมื่อมีถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดผ่านพื้นที่ ทำให้ชุมชนดังกล่าวได้แยกอยู่ตามสองฝั่งถนน

2) ศาสนา จากการนับถือศาสนาแต่ละชุมชนแล้ว พบว่า ศาสนาพุทธส่วนใหญ่ผู้ที่นับถือจะเป็นประชาชนในชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนวัดประยูรวงศาวาส และชุมชนโรงคราม ส่วนศาสนาคริสต์ส่วนใหญ่ผู้ที่นับถือจะเป็น ชุมชนกุฎีจีน และศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ผู้ที่นับถือจะเป็น ชุมชนกุฎีขาว อย่างไรก็ตามในแต่ละชุมชนนั้นมิใช่ว่าคนในชุมชนทั้งหมดนับถือศาสนาเดียวกัน ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงคนส่วนใหญ่ในชุมชน หรือร้อยละ 90 - ร้อยละ 95 เท่านั้น ยังมีคนในชุมชนที่นับถือศาสนาอื่นอยู่เช่นกัน ทั้งสามศาสนานั้นสามารถอยู่รวมกันได้เป็นอย่างดี และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ตนได้อย่างเหมาะสม

3) **วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น** กิจกรรมและประเพณีส่วนใหญ่โดยรวมแล้วมีลักษณะคล้ายคลึงตามวิถีการดำเนินชีวิตชาวไทยทั่วไป แต่ก็มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาที่แตกต่างกันไป ดังเช่น ศาสนาพุทธ ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น สถานที่ประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่ คือวัด ซึ่งในพื้นที่ศึกษามีวัดดังนี้ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร วัดบุปผารามวรวิหาร นอกจากนี้วัดจะเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว มีประชาชนบางส่วนที่มีเชื้อสายจีนซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ทำให้พื้นที่ในแขวงวัดกัลยาณมิตรมีศาลเจ้า คือ ศาลเจ้ากวนอิม องค์ประธานของศาลเป็นเจ้าแม่กวนอิม ส่วนศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามก็มีการประกอบกิจกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเช่นกัน เช่น วันคริสมาสต์ ของชุมชนชาวคริสต์(ส่วนมากเป็นชาวชุมชนกุฎีจีน) ซึ่งสถานที่ประกอบพิธีกรรมคือ โบสถ์ซางตาครู้ส ส่วนประเพณีการถือศีลอดจะเป็นของชุมชนชาวอิสลาม(ส่วนมากเป็นชาวชุมชนกุฎีขาว) สถานที่ประกอบพิธีกรรมดังกล่าวจะเป็นมัสยิดบางหลวง

4) **สถานที่ท่องเที่ยว** สถานที่ท่องเที่ยวโดยมากในพื้นที่ศึกษาจะเป็นอาคารทางศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งมีดังนี้ (ฐิติวัฒน์ นงนุช , 2542)

- **วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร** เจ้าพระยานิกรบดินทร ได้อุทิศที่ดินสร้างถวายเป็นอารามหลวง เมื่อ ปี 2368 ในสมัย ร.3 ได้พระราชทานนามว่า วัดกัลยาณมิตร มีโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ พระพุทธรูปไตรรัตนนายก (หลวงพ่อดำปอกง) หอระฆังที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม

- **โบสถ์ซางตาครู้ส (กุฎีจีน)** เป็นโบสถ์ที่มีอายุได้ 92 ปี ตัวอาคารได้รับการผสมผสานสถาปัตยกรรมแบบนีโอคลาสสิกผสมแบบเรเนสซองส์ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนทรงสี่เหลี่ยมมีจุดเด่นที่หอคอยของอาคารซึ่งเป็นรูปโดม ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับพระที่นั่งอนันตสมาคมภายในอาคารประดับด้วยกระจกสี Stain Glass ที่ประดับไว้เหนือบานหน้าต่างเป็นภาพเหตุการณ์บางตอนในพระคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ และภาพรำพึงสายประคำศักดิ์สิทธิ์

- **มัสยิดบางหลวง** สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใน ปี พ.ศ. 2325 สมัยรัชกาลที่ 1 ซึ่งมีอายุมากกว่า 200 ปี โดยพ่อค้ามุสลิม ซึ่งเป็นมัสยิดทรงไทยที่ผสมกลมกลืนศิลปะของไทย จีน ฝรั่งเศส และเป็นมัสยิดแห่งเดียวในโลกที่สร้างอาคารก่ออิฐถือปูนเป็นทรงไทย แม้ว่ารูปทรงอาคารของมัสยิดจะเป็นทรงไทยแต่ภายในตัวอาคารผู้สร้างเองก็ได้บรรจุหลักสำคัญของศาสนาอิสลามไว้ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของมัสยิดทุกแห่งต้องมี คือ มี มิมบร (แท่นแสดงธรรม คล้ายธรรมาสน์ของพระภิกษุ) มีหอรบ (ซุ้มที่ครอบมิมบร) โครงสร้างภายในก็เป็น พื้นราบ สะอาด ปราศจากรูปเคารพ

มีเสาค้ำยันพาไล จำนวน 30 ต้น เท่ากับบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอาน ที่มี 30 บท และห้อง
ละหมาดมี 12 หน้าต่าง 1 ประตู รวม 13 ช่อง เท่ากับจำนวนรูกุ่น หรือกฎละหมาด 13 ข้อ

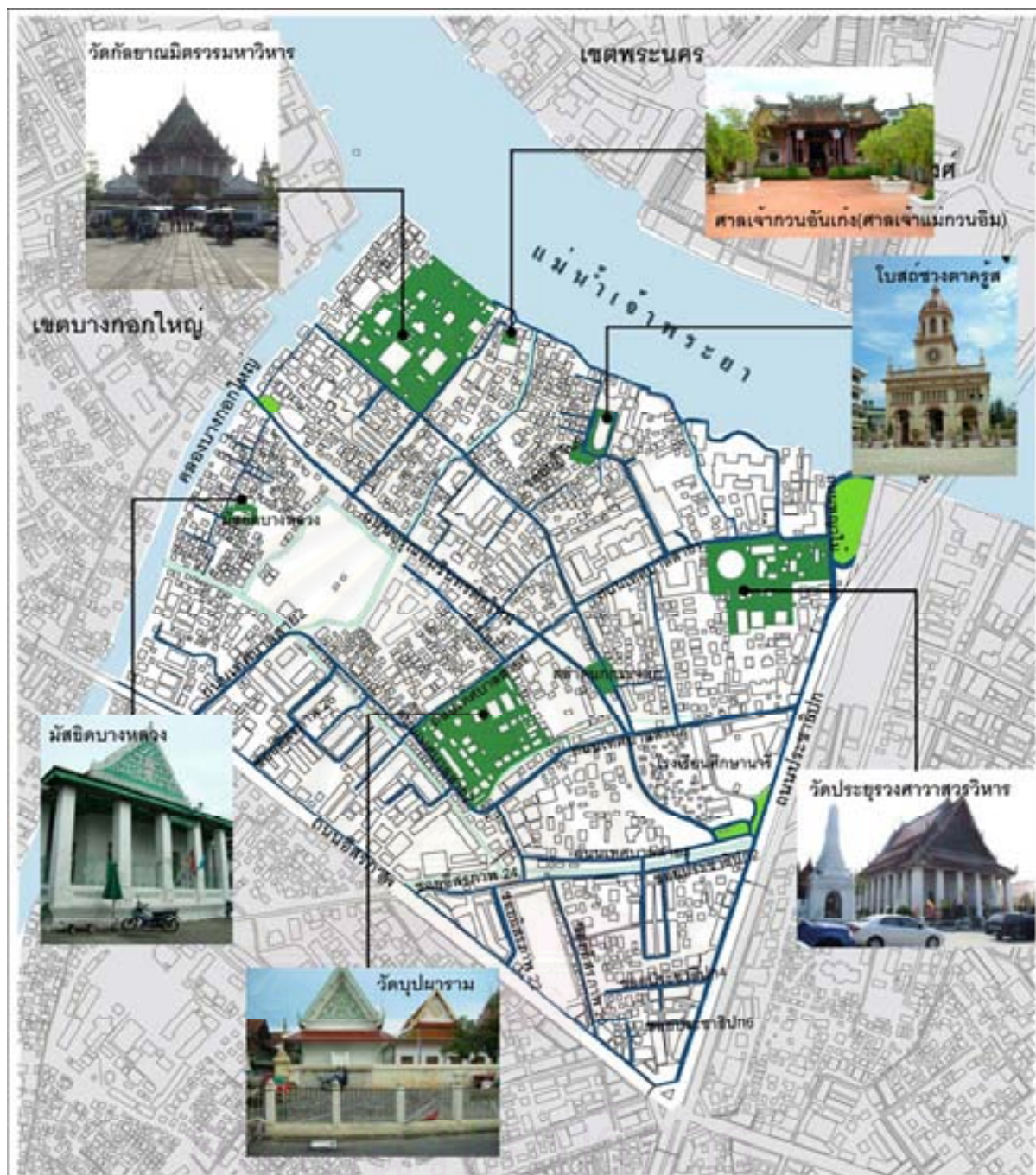
- วัดประจวบรวงสาวาสวรวิหาร สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์
(ดิษ บุนยนาท) ได้อุทิศสวนกาแฟสร้างวัดเมื่อ ปี 2371 ชาวบ้านเรียกว่ารั้วเหล็ก เนื่องจากสังรั้ว
เหล็กจากอังกฤษมาสร้างเป็นกำแพงวัด โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ พระอุโบสถ
ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระพุทธรูปน้อย พระเจดีย์องค์ใหญ่ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระสารีริกธาตุ และภูเขา
เต่าหรือเขามอ ภายในเป็นศิลปะแบบโกธิค จำลองแนวความคิดมาจากน้ำตาเทียนที่หยดลงมา
จากเทียนในสมัยรัชกาลที่ 3

ด้วยรูปแบบลักษณะทางสังคมที่มีความแตกต่างกันภายในแขวงวัดกัลยาณ
ส่งผลให้เกิดกิจกรรมบางอย่างที่แตกต่างกันเช่น ประเพณีหรือพิธีกรรมทางศาสนา กอรปกับ
สถานที่สำคัญในแขวงหลายแห่งเป็นทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เมื่อ
พิจารณาจากแผนที่ 4.14 พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณได้แทรกตัวอยู่ใน
สถานที่สำคัญต่างๆเช่นกัน พื้นที่ดังกล่าวจึงเกิดรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีการใช้ประโยชน์
พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นโดยตรงและที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างสาธารณะในรูปแบบอื่นๆที่
ซ้อนทับขึ้นมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.14 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ในอาคารทางศาสนาในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมที่อยู่ระหว่างอาคารกิจการใช้ประโยชน์เอง พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมมีการจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> ถนน แม่น้ำ, คลอง 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและภาควิชาการศึกษาดูงานวิจัย , 2550</p>	 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	

4.2.6 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

จากรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็น ศาสนสถาน ชุมชน สถาบันทางการศึกษาที่ใช้รองรับคนในชุมชน เศรษฐกิจที่มีในพื้นที่จึงเป็นการพาณิชย์กรรมขนาดเล็ก เช่น ร้านขายอาหาร ร้านขายของชำ เป็นต้น และประชาชนส่วนมากในพื้นที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ ในแขวงวัดกัลยาณ์ ได้มีการจับจองพื้นที่บางส่วนของพื้นที่ว่างสาธารณะทำกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดรายได้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกิจการด้านการซื้อขายบริเวณตลาด ริมถนน พื้นที่ชอยภายในแขวงหรือในบริเวณพื้นที่โดยรอบอาคารที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอาคารที่มีความสำคัญทางศาสนา นอกจากกิจกรรมด้านการซื้อ-ขายแลกเปลี่ยน ยังมีการบริการขนส่งสาธารณะประเภท มอเตอร์ไซค์รับจ้าง รถตุ๊ก-ตุ๊ก หรือ รถแท็กซี่ ก็มีการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้เพื่อเป็นสถานที่จอดเพื่อรอรับ-ส่งผู้โดยสาร

จากที่ศึกษาลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ในช่วงต้นสามารถสรุปได้ว่าพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์แห่งนี้ มีกลุ่มคนทางสังคมอยู่มากมาย ส่งผลไปถึงการตั้งกลุ่มอาคารประเภทต่างๆ ทั้งอาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์กรรม อาคารทางราชการ อาคารทางการศึกษา อาคารทางศาสนา รวมไปถึงพื้นที่ว่างสาธารณะที่ได้แทรกตัวอยู่ในพื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารต่างๆ และเส้นทางสัญจรสำหรับคนเดินเท้าด้วย ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทั้งในด้านกลุ่มผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลา โดยแต่เดิมในสมัยก่อนที่ยังไม่มีการสร้างถนนนั้น เส้นทางน้ำจึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะเช่นกัน เนื่องจากส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่แห่งนี้ทั้งในด้านการสัญจร การค้าขาย และนันทนาการ เป็นต้น ในส่วนของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมนั้น สมัยก่อนพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกในบริเวณที่เรียกว่า “ขวาง” ในบางช่วงเวลาพื้นที่ขวางได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะสำหรับคนในชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างคนในชุมชน นอกจากนี้พื้นที่ว่างที่อยู่โดยรอบอาคารก็มีการเข้ามาใช้ประโยชน์ของผู้คนเช่นกัน โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณอาคารทางศาสนา ซึ่งเกิดกิจกรรมของชุมชนมากมายและเป็นศูนย์รวมทางจิตใจด้วย แต่เมื่อมีการพัฒนาเมือง ไปสู่ความเจริญก่อสร้างถนนและมีโครงข่ายการสัญจรที่เชื่อมต่อกัน ทำให้พื้นที่ริมน้ำที่มีกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างหลากหลายมีบทบาทน้อยลง เริ่มใช้พื้นที่บนบกมากขึ้นทั้งการตั้งอาคารบ้านเรือน รวมไปถึงเส้นทางสัญจรของคนที่ใช้ทั้งยานพาหนะและการเดินเท้า สำหรับกลุ่มอาคารหลายแห่งที่มีมานานและคงอยู่จนถึงปัจจุบัน เช่น อาคารทางด้านศาสนา ซึ่งพื้นที่โดยรอบอาคารยังเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นศูนย์รวมของจิตใจเหมือนเช่นเดิม แต่ความสำคัญอีกด้านในปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นมาคือ การเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่

สำคัญ ส่งผลให้เกิดกิจกรรมและกลุ่มผู้คนที่หลากหลายขึ้นอีก เช่น การที่นักท่องเที่ยวเข้าไปกราบไหว้พระ เที้ยวชมและศึกษาหาความรู้อาคาร สถานที่ทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงเส้นทางสัญจรที่มีความเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่โดยรอบอาคารทางศาสนาในข้างต้น ซึ่งได้เชื่อให้เกิดการเข้าถึงอาคารหรือสถานที่แห่งนั้นอย่างสะดวก และส่งผลให้เกิดกิจกรรมตามมาทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ เช่น การสนทนาพบปะพูดคุยกัน การซื้อ-ขายสินค้า เป็นต้น และด้วยพัฒนาการและความหลากหลายต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะซึ่งมีความสัมพันธ์กับ ลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ของแขวงวัดกัลยาณ์ จึงได้ทำการวิเคราะห์เพื่อแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะทีในลำดับต่อไป

4.3 การวิเคราะห์ประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ

จากหน้า 72 หัวข้อ อ.พื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ได้แสดงตำแหน่งที่ตั้ง และการแบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่จัดสร้างขึ้นตามการใช้งาน 46 แห่ง ในลำดับต่อไปจะทำการวิเคราะห์ในรายละเอียดโดยการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น (initial site survey) เพื่อแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ ตามหลักการที่ได้ศึกษาในบทที่ 2 คือ 1) พื้นที่ว่างสาธารณะที่แบ่งตามความสำคัญระดับเมือง 2) พื้นที่ว่างสาธารณะที่แบ่งตามกิจกรรมการใช้งาน โดยจะแสดงผลการสังเกตการณ์เบื้องต้นออกมาเป็นตารางแสดงการใช้งานของพื้นที่ เพื่อสุ่มเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะที่จะใช้เป็นกรณีศึกษาในการบันทึกการเข้าใช้พื้นที่โดยการถ่ายภาพต่อเนื่อง (time-lapse photo) ต่อไป

ในการสังเกตการณ์นอกจากจะทำการศึกษาประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะแล้วยังพิจารณาไปถึงกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งมี เด็ก/นักเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา ผู้ใหญ่/วัยทำงาน คนแก่ เณร/พระ โดยจะทำการศึกษาในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุด ซึ่งในวันดังกล่าวจะแบ่งช่วงเวลาในการศึกษา เป็น 4 ช่วงเวลา ดังนี้ คือ ช่วงเช้า (7.00-8.30 น.) ช่วงเที่ยงวัน(11.30 – 13.00 น.) ช่วงเย็น(16.00 – 17.30 น.) และช่วงหัวค่ำ (19.00-20.30 น.) และทำการลงสำรวจพื้นที่และบันทึกผลรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะตามปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์

ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ได้ 2 ประเภท คือ

1.พื้นที่ว่างสาธารณะที่แบ่งตามความสำคัญระดับเมือง โดยทั้ง 46 แห่งสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ โดยพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมืองจะถือได้ว่าก็มีว่ามีสำคัญในระดับย่านหรือชุมชนด้วย และพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับย่านก็จะมีสำคัญในระดับชุมชนด้วยเช่นกัน

1.1 พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ ที่มีความสำคัญในระดับเมือง คือพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร ได้แก่ ทางเท้าถนนอิสรภาพ ทางเท้าถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ถนนพญาไม้ ซึ่งเป็นบริเวณทางเท้าริมถนนสายหลัก ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม ได้แก่ วัดกัลยาณ์มิตรธรรมหาวิหาร วัดประยุรวงศาวาสวร

วิหาร สวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ เป็นส่วนมากพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ใกล้สถานที่ทางศาสนาที่มีขนาดใหญ่และมีชื่อเสียง เป็นต้น

ทางเท้าตามแนวถนนประชาธิปไตย

ประชาชนเข้ามากราบไหว้พระในวัดกัลยาณมิตร

รูปที่ 4.16 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณมิตรที่สอดคล้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับเมือง (จากผู้วิจัย , 2550)

1.2 พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนวัดกัลยาณมิตรที่มีความสำคัญในระดับย่าน คือ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร ได้แก่ ซอยอิสรภาพ24 ซอยอิสรภาพ22 ซอยอิสรภาพ 20 ถนนเทศบาลสาย1 ถนนเทศบาลสาย2 ถนนเทศบาลสาย3 ทางเข้าสำนักเทศกิจ ทางเดินเลียบริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซอยกุฎีจีน ซอยวัดกัลยาณมิตร ซอยวัดกัลยาณมิตร4 ซอยวัดกัลยาณมิตร5 ซึ่งเป็นลักษณะของพื้นที่ทางเท้าริมถนนสายรองหรือซอยขนาดใหญ่ ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม ได้แก่ ศาลเจ้ากวนอิมแกง วัดบุปผาราม ตลาดนกกระจอก สวนหย่อมวงเวียนเล็ก สนามเด็กเล่นใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์ สวนหย่อมอนุทินสวัสดิ์ สนามกีฬาใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์ โดยเป็นพื้นที่ในสถานที่ทางศาสนา สวนหย่อม สวนสาธารณะ มีพื้นที่รองรับกิจกรรมที่นอกเหนือไป เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นบริเวณเพื่อการออกกำลังกาย กลุ่มผู้ใช้จะเป็นคนในชุมชนนั้นๆ หรือชุมชนใกล้เคียง เท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้คนเข้ามาพักผ่อน หลบแดด ในสวนหย่อมวงเวียนเล็ก
ข้างโรงเรียนศึกษานารี

ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา ที่สั้นทางสามารถ
เชื่อมต่อทางสัญจรในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์

รูปที่ 4.17 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ที่สอดคล้องกับ

พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับย่าน (จากผู้วิจัย , 2550)

1.3 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับชุมชน คือ พื้นที่ว่างสาธารณะ

แบบเส้นทางสัญจร ได้แก่ ซอยอิสรภาพ26 ซอยอิสรภาพ18 ซอยในในถนนเทศบาลสาย2 ซอย
ย่อยในถนนประชาธิปไตย2 ซอยประชาธิปไตย6 ซอยประชาธิปไตย4 ทางเดินเลียบบคลองพลอย ซอยกุฎี
จีน(1-9)ซึ่งเป็นทางเดินภายในชุมชน ซอยโรงน้ำแข็ง ซอยวัดกัลยาณ์1 ซอยวัดกัลยาณ์2 ซอยวัด
กัลยาณ์3 ซอยวัดกัลยาณ์6 ซอยโพธิ์ ซอยเยื้องซอยโพธิ์ ทางเดินหลักภายในชุมชนกุฎีขาว ทางเดิน
เลียบบคลองกุฎีขาว ทางเดินหลักภายในชุมชนโรงคราม ซึ่งพบว่าส่วนมากเป็นพื้นที่ทางเท้าภายใน
ซอยหรือทางเดินภายในชุมชน ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมได้แก่ โบสถ์ทางตาครู้ส
พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ในสถานที่ทางศาสนาของชุมชนนั้นๆ มีการใช้งานโดย
ผู้คนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่

เด็กๆ ในชุมชนกุฎีขาว นิยมเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ
ร่วมกันในบริเวณโดยรอบมัสยิดบางหลวง

ทางสัญจรหลักของชุมชนโรงคราม ที่ใช้เป็นพื้นที่
พักผ่อนนั่งเล่น พบปะพูดคุยกันของคนในชุมชน

รูปที่ 4.18 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ที่สอดคล้องกับ

พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญในระดับชุมชน (จากผู้วิจัย , 2550)

2. พื้นที่ว่างสาธารณะที่แบ่งตามกิจกรรมการใช้งาน โดยการแบ่งในประเภทนี้มีการแบ่งกิจกรรมย่อยจากกิจกรรมหลักอีกครั้ง โดยกิจกรรมย่อยดังกล่าวอ้างอิงมาจากการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น

2.1 พื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นพื้นที่หรือสถานที่ที่เกิดกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้า สถานที่รับฝากของ หรือกิจกรรมเพื่อธุรกิจ ดังนั้นจากการลงสำรวจพื้นที่ พบว่ารูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งได้ดังนี้

2.1.1 การจำหน่ายสินค้าอุปโภค/บริโภคแบบถาวร เช่น ตลาด หรือตลาดภายในชุมชน แทนด้วยสัญลักษณ์ (A-1)

2.1.2 การจำหน่ายสินค้าอุปโภค/บริโภคแบบกึ่งถาวร เช่น ร้านค้าชั่วคราว หรือแผงลอยรวมไปถึงการตั้งแผงจากร้านค้าพาณิชย์ แทนด้วยสัญลักษณ์ (A-2)

2.1.3 การจำหน่ายสินค้าอุปโภค/บริโภคแบบชั่วคราว เช่น รถเข็นขายของ หรือ หาบเร่ แทนด้วยสัญลักษณ์ (A-3)

2.1.4 การบริการสาธารณะ เช่น รถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง รถโดยสารประจำทาง เรือข้ามฟาก แทนด้วยสัญลักษณ์ (A-4)

ร้านค้าที่ตั้งอยู่ในตลาดนกระจอก

ร้านขายอาหารที่อยู่ภายในชุมชนโรงคราม

รูปที่ 4.19 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ใน แขวงวัดกัลยาณ์ (จากผู้วิจัย , 2550)

2.2 พื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางสังคม โดยเป็นพื้นที่ที่มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสาร ทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเคารพ ศรัทธา หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นรูปแบบกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งได้ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมทางด้านพักผ่อนหย่อนใจ/ พบปะสังสรรค์ เช่น การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุมกันของคนในชุมชน หรือ การนั่งเล่นเดินเล่นเพื่อผ่อนคลาย แทนด้วยสัญลักษณ์ (B-1)

2.2.2 กิจกรรมทางศาสนา / ศรัทธา / ประเพณี เช่น การร่วมกิจกรรม ประเพณีทางศาสนา หรือเทศกาลประจำปี แทนด้วยสัญลักษณ์ (B-2)

2.2.3 กิจกรรมทางด้านกีฬา / นันทนาการ เช่น การออกกำลังกาย สนามเด็กเล่นแทนด้วยสัญลักษณ์ (B-3)

พื้นที่ริมถนนบริเวณใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์
ที่ชาวบ้านในชุมชนภูเขียวนิยมเข้ามาใช้
พื้นที่เพื่อทำกิจกรรม

พื้นที่หน้าอุโบสถวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร
ที่มีผู้คนนิยมเข้ามากราบไหว้บูชาพระตลอดทั้งวัน

รูปที่ 4.20 ตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ตอบรับกิจกรรมทางสังคมใน
แขวงวัดกัลยาณมิตร (จากผู้วิจัย , 2550)

จากรายละเอียดของประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะและการลงสำรวจเพื่อสังเกตการณ์
ในเบื้องต้นสามารถประมวลผลออกมาเป็นตาราง ได้ดังนี้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 การแบ่งประเภทของพื้นที่วางอาคารในระดับชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์จากการลงสำรวจพื้นที่ในเมืองต้น

ชื่อพื้นที่วางอาคาร	ประเภทของพื้นที่วางอาคาร																					
	แบ่งตาม ความสำคัญระดับเมือง			แบ่งตาม กิจกรรมการใช้งาน						แบ่งตาม กลุ่มผู้ใช้					แบ่งตาม วันในการเข้าใช้พื้นที่		แบ่งตาม ช่วงเวลาการเข้าใช้งานพื้นที่					
	ระดับ	ระดับ	ระดับ	เศรษฐกิจ(A)				สังคม(B)			เด็ก/	วัยรุ่น/	ผู้ใหญ่/	ผู้สูงอายุ	พระ/	วันธรรมดา	วันหยุด	7.00-8.30	11.30-13.00	16.00-17.30	19.00-20.30	
	เมือง(1)	ย่าน(2)	ชุมชน(3)	(A-1)	(A-2)	(A-3)	(A-4)	(B-1)	(B-2)	(B-3)	นักเรียน	นักศึกษา	คนทำงาน		เฒ่า	สัปดาห์	สุดสัปดาห์	(ช่วงเช้า)	(ช่วงเที่ยงวัน)	(ช่วงเย็น)	(ช่วงหัวค่ำ)	
1.ทางเท้าถนนอิสราภาพ(ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์)	●			●	●	●	●				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2.ซอยอิสราภาพ 26			●								●	●				●	●	●	●	●	●	
3.ซอยอิสราภาพ 24		●		●	●	●	●				●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
(ต้นซอยอิสราภาพ 24 ถึงต้นซอยประชาธิปไตย 2)																						
4.ซอยอิสราภาพ 22		●														●	●					
5.ซอยอิสราภาพ 20		●			●			●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
6.ซอยอิสราภาพ 18			●								●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
7.ซอยย่อยถนนเทศบาลสาย 2			●					●			●	●	●	●		●	●	●			●	●
(ใต้ถนนบูรพาภิรามถึงทางแยกถนนเทศบาลสาย 3)																						
8.ซอยย่อยภายในซอยประชาธิปไตย 2			●					●			●	●	●	●		●	●			●	●	
9.ทางเท้าถนนประชาธิปไตย(ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์)	●			●	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10.ซอยประชาธิปไตย 6			●									●	●			●	●	●	●	●	●	●
11.ซอยประชาธิปไตย 4			●									●	●			●	●	●	●	●	●	●
12.ถนนอุตรนอมรินทร์ตัดใหม่	●			●	●	●	●	●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
13.ถนนเทศบาลสาย 1		●		●	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
14.ถนนเทศบาลสาย 2		●		●	●		●				●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
15.ถนนเทศบาลสาย 3		●				●						●	●	●		●	●	●	●	●	●	
16.ถนนพญาไม้	●					●						●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
17.ทางเข้าสำนักเทศกิจ		●		●	●		●	●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
18.ทางเดินเทียบแม่บ้านเจ้าพระยา		●				●	●	●	●		●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
19.ทางเดินเทียบคลองพลอย			●								●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	
20.ซอยกุฎิเงิน		●		●	●		●				●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
21.ซอยกุฎิเงิน1-9 (ทางเดินภายในชุมชน)			●	●							●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●
22.ซอยโรงน้ำแข็ง			●		●						●		●	●		●	●	●	●	●	●	
23.ซอยวัดกัลยาณ์		●		●	●	●	●	●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●

ชื่อพื้นที่ว่างสาธารณะ	ประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ																				
	แบ่งตาม ความสำคัญระดับ เมือง			แบ่งตาม กิจกรรมการใช้งาน							แบ่งตาม กลุ่มผู้ใช้					แบ่งตาม วันในการเข้าใช้พื้นที่		แบ่งตาม ช่วงเวลาการเข้าใช้งานพื้นที่			
	ระดับ	ระดับ	ระดับ	เศรษฐกิจ(A)				สังคม(B)			เด็ก/	วัยรุ่น/	ผู้ใหญ่/	ผู้สูงอายุ	พระ/	วันระหว่าง	วันหยุด	7.00-8.30	11.30-13.00	16.00-17.30	19.00-20.30
	เมือง(1)	ย่าน(2)	ชุมชน(3)	(A-1)	(A-2)	(A-3)	(A-4)	(B-1)	(B-2)	(B-3)	นักเรียน	นักศึกษา	คนทำงาน		เณร	สัปดาห์	สุดสัปดาห์	(ช่วงเช้า)	(ช่วงเที่ยงวัน)	(ช่วงเย็น)	(ช่วงหัวค่ำ)
24.ชอยวัดกัลยาณโม			●								●		●	●		●	●	●	●	●	
25.ชอยวัดกัลยาณโม2			●								●		●	●		●	●		●	●	
26.ชอยวัดกัลยาณโม3(ทางเดินเลียบบนคลองกุฎีจีน)			●								●		●	●		●	●		●	●	
27.ชอยวัดกัลยาณโม4		●		●	●	●	●	●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
28.ชอยวัดกัลยาณโม5		●		●	●	●	●	●			●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
29.ชอยวัดกัลยาณโม6			●								●	●	●	●		●	●	●	●	●	
30.ชอยโพธิ์			●							●		●	●			●	●	●	●	●	●
31.ทางเดินย่อยเอียงชอยโพธิ์(ข้างวัดบุปผาราม)			●					●			●		●	●		●	●	●	●	●	
32.ทางเดินภายในชุมชนกุฎีขาว			●	●	●		●				●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
33.ทางเดินเลียบบนคลองกุฎีขาว			●								●		●	●		●	●	●	●	●	●
34.ทางเดินภายในชุมชนโรงคราม			●	●	●		●				●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
35.โบสถ์ข้างศาลาครูต			●			●	●	●	●			●	●	●		●	●	●		●	●
36.ศาลเจ้ากวนอิมแกง		●				●		●				●	●	●		●	●	●	●	●	
37.วัดกัลยาณมิตรธรรมมหาวิทยาลัย	●			●	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
38.วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร	●			●				●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
39.วัดบุปผาราม		●		●				●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
40.พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง			●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	
41.ศาลาคนกระจะอก		●		●	●			●			●		●	●		●	●	●	●	●	●
42.สวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ	●							●				●	●	●		●	●	●		●	●
43.สวนหย่อมวงเวียนเด็ก		●			●			●			●		●	●		●	●	●	●	●	
(รวมถึงบริเวณประตูด้านหน้ารร.ศึกษานารี)																					
44.สนามเด็กเล่นใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์		●						●	●		●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
45.สวนหย่อมอนุทินสวัสดิ์		●						●	●		●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
46.สนามกีฬาใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์		●						●	●		●	●	●	●		●	●		●	●	●

จากตาราง 4.2 การแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ จากการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น ซึ่งได้แสดงผลการสำรวจโดยใช้สัญลักษณ์ ที่มีสีต่างๆในแต่ละประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า “เมตสี” เมตสีแต่ละสีในตารางที่ 4.2 ไม่ได้เป็นการแสดงความหมายหรือนัยยะใดๆ ทั้งสิ้น แต่จะเป็นการแสดงถึงระดับการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง ซึ่งหากพื้นที่ว่างสาธารณะใดที่มีจำนวนเมตสีมากจะถือว่า พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นมีแนวโน้มของระดับการเข้าใช้สูงสุด มีความเป็นเอกประโยชน์มากที่สุด ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะใดที่มีจำนวนเมตสีน้อยจะถือว่า พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นมีแนวโน้มของระดับการเข้าใช้ต่ำ มีความเป็นเอกประโยชน์น้อย

อย่างไรก็ตาม จากตารางที่ 4.2 การแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ จากการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น พบว่า

1. พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์เป็นประเภทเกาะติดอยู่กับเส้นทางสัญจรส่วนมากจากการสำรวจพบว่า มีมากถึง 2 ใน 3 ของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา และยังมีกรนิยมนิยมใช้มากที่สุด
2. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการนิยมนิยมใช้มากที่สุด จากการสำรวจพบว่าเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในบริเวณสถานที่สำคัญทางศาสนา แสดงให้เห็นว่าชุมชนยังมีความผูกพันกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางศาสนา หรือกล่าวได้ว่าสถานที่ทางศาสนายังเป็นศูนย์รวมกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน
3. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการจัดสร้างขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้ประโยชน์พบว่าไม่ได้รับความนิยมใช้งาน เหมือนกับพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมระหว่างอาคารที่เกิดการใช้ประโยชน์ขึ้นเอง อาจมีผลเนื่องมาจากตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการจัดสร้างขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์อยู่ห่างจากชุมชนมากกว่า พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมระหว่างอาคารที่เกิดการใช้ประโยชน์ขึ้นเอง
4. พื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจหลากหลายรูปแบบ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ตั้งดูความสนใจจากกลุ่มคน ในการเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นได้ตลอดทั้งวัน

4.4 การสุ่มเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา

จากตารางที่ 4.2 ที่กำหนดความเป็นเอกประโยชน์ของพื้นที่ด้วยจำนวนของเมตสี ซึ่งจะมีผลต่อการพิจารณาเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ โดยเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีจำนวนเมตสีมากที่สุด หรือพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีแนวโน้มของระดับการเข้าใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกของแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อที่จะนำไปศึกษาในรายละเอียดของการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง (time – lapse photo) และเปรียบเทียบระหว่างผลการลงสำรวจเพื่อสังเกตการณ์ในพื้นที่ กับ ภาพที่ได้จากการบันทึกภาพต่อเนื่อง (time-lapse photo) ทั้งนี้สามารถสุ่มเลือกตัวอย่างพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ได้ 6 พื้นที่ย่อย ดังนี้ (แผนที่ 4.14)

กลุ่มที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

1. ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
2. ถนนเทศบาลสาย 1
3. ซอยวัดกัลยาณ

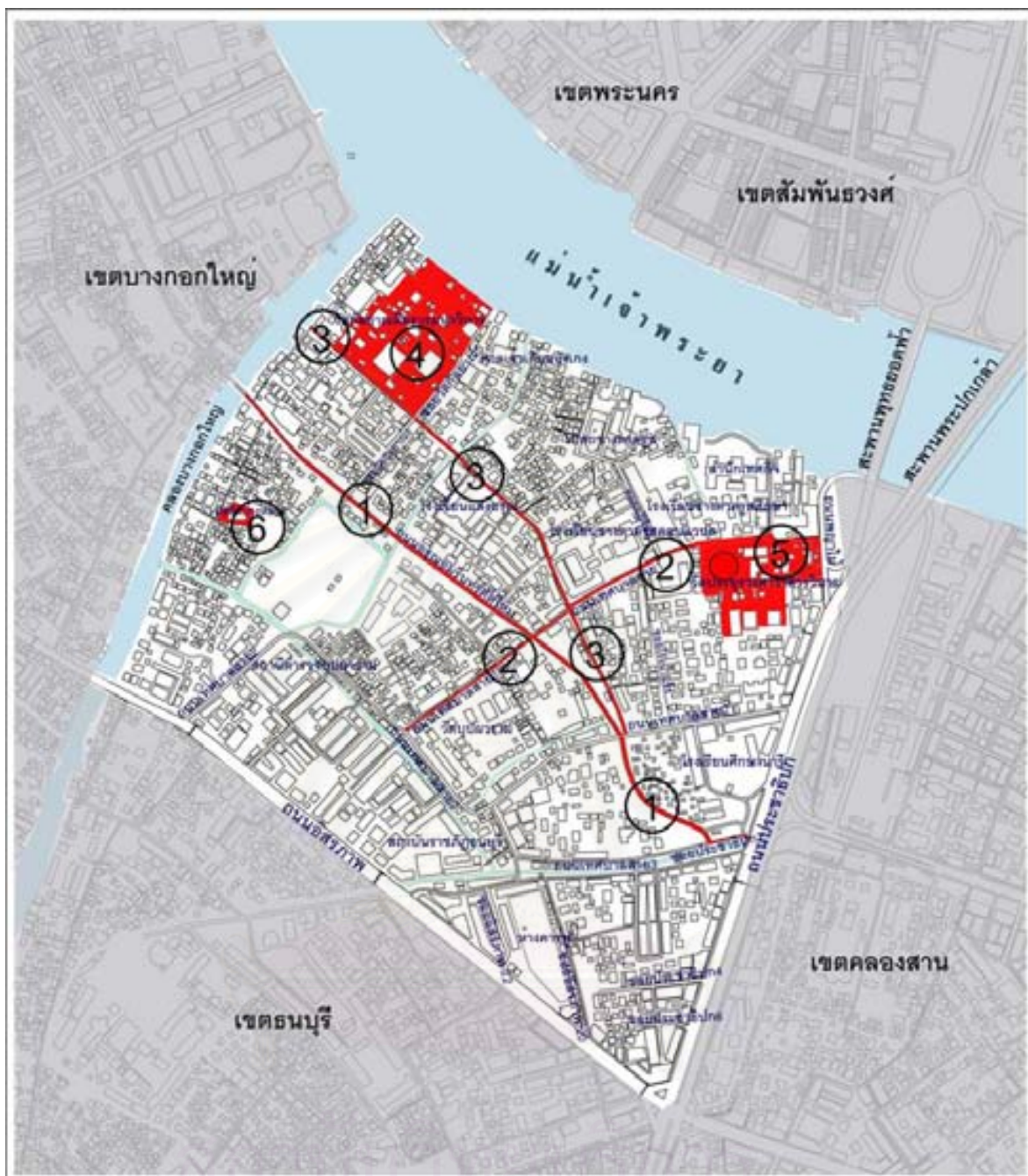
กลุ่มที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม

4. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
5. วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
6. มัสยิดบางหลวง

หมายเหตุ พื้นที่ว่างสาธารณะที่เป็นแบบเส้นทางสัญจรในถนนอิสรภาพ และถนนประชาธิปไตย จะเป็นพื้นที่ยกเว้นในการนำมาเป็นตัวเลือกเพื่อสุ่มเลือกพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ทั้งสองเป็นพื้นที่ของถนนสายหลัก ในระดับเมือง ไม่จัดว่าเป็นพื้นที่ที่ใช้ภายในระดับชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.15 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะจากการสุ่มเลือกพื้นที่

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะที่สุ่มเลือก</p> <p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p> <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและภาควิชาจากอุวิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="981 1713 1236 1892"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1244 1713 1420 1892"> <p>0 50 100 200 M.</p> </div> </div>
---	---

บทที่ 5

ศึกษาการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชน

จากบทที่ 4 ที่ได้ทำการสุ่มเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนวัดกัลยาณที่มีระดับการใช้งานอย่างเอนกประสงค์มากที่สุด 6 พื้นที่ ได้แก่

1. ซอยวัดกัลยาณ	2. ถนนเทศบาลสาย 1
3. ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่	4. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
5. วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร	6. มัสยิดบางหลวง

แล้วนำมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อศึกษารูปลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะในรายละเอียด ตลอดจนรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ของคนเดินเท้า โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

5.1 ศึกษารูปลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะตามคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

5.2 ศึกษารูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชนทั้งรายละเอียดของกิจกรรม และช่วงเวลา ในการเข้าใช้พื้นที่โดยใช้วิธีการบันทึกโดยภาพถ่ายต่อเนื่อง (Time Lapse Photo)

5.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปลักษณะในเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะและรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ (5.1 และ 5.2)

5.1 รูปลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะ

จากการทบทวนวรรณกรรม คุณสมบัติด้านกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่

5.1.1 คุณสมบัติทางกายภาพระดับเมือง

ก. มีที่ตั้งใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ เช่น เป็นบริเวณเปลี่ยนถ่ายการสัญจร บ่ายรับ-ส่งผู้โดยสารของระบบขนส่งมวลชน หรือตั้งอยู่ในบริเวณทางแยก หรือทางสัญจรหลักของถนนภายในชุมชน

ข. มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมืองซึ่งสามารถใช้ประกอบกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อคนในเมืองได้

ค.มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือพื้นที่สำหรับหลบแดด ฝน เป็นต้น

ง.มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยจะส่งผลไปถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมต่อของพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งอย่างสอดคล้องกัน เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมและทำให้ผู้คนสามารถกระจายตัวสู่พื้นที่ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

5.1.2 คุณสมบัติระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะ

ก.มีขนาดพื้นที่และสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และช่วงเวลาที่ใช้ เช่น ขนาดทางเดินเท้าที่กว้างพอต่อการสัญจรไป-มาของผู้ใช้ มีบรรยากาศที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้งาน มีความใกล้ชิดธรรมชาติ เป็นต้น

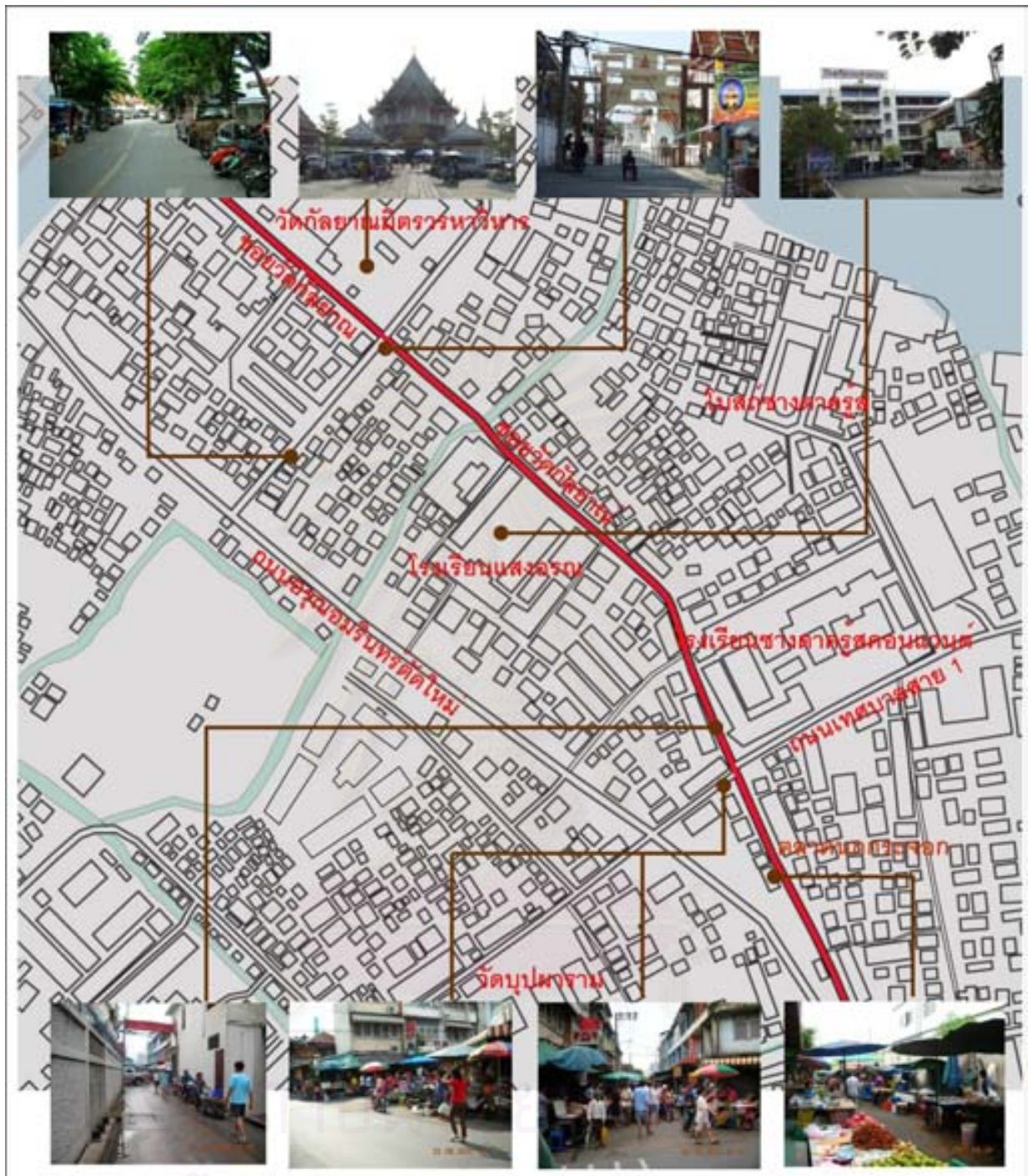
ข. มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เหมาะสมต่อรูปแบบการใช้กิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบ

ค.มีการปิดล้อมที่ดี โดยมีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมอง ทั้งเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างสูงและต่อเนื่อง

ง.มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย หรือกล่าวได้ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถรองรับการใช้งานได้อย่างหลากหลาย

จากคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีดังกล่าวข้างต้น โดยวิเคราะห์ควบคู่ไปกับ ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชน รูปแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่าง รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคาร และการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น พบว่า

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะบนซอยวัดกัลยาณ เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีประโยชน์ใช้สอยเพื่อรองรับการสัญจรเป็นหลัก ซึ่งมีการสัญจรผ่านทั้งยานพาหนะและคนเดินเท้า มากแห่งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามยังมีการใช้ประโยชน์ด้านอื่นซ้อนทับด้วย เช่น การซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า การพบปะพูดคุยกัน จากแผนที่ข้างล่าง พร้อมกับข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่ แสดงผลออกมาดังนี้

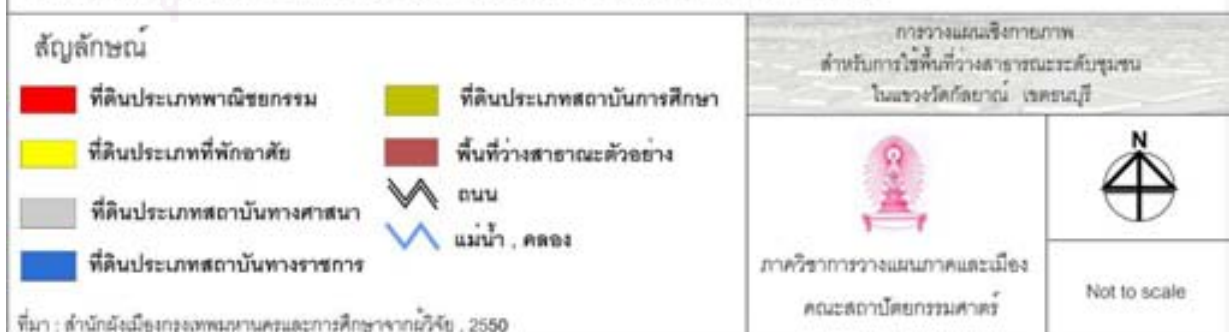
แผนที่ 5.1 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ 1 ซอยวัดกัลยาณมิตร

<p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้ , 2550</p>	 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	 <p>Not to scale</p>

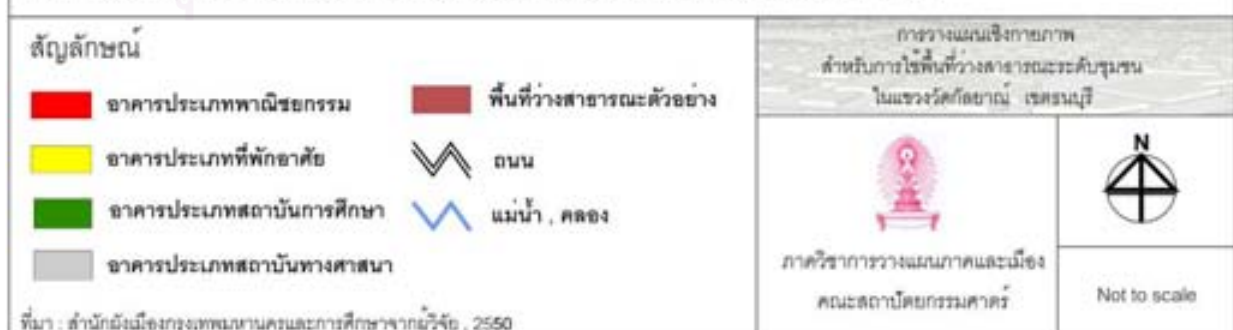
แผนที่ 5.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณ

แผนที่ 5.3 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะ ซอยวัดกัลยาณมิตร

แผนที่ 5.4 ความหนาแน่นของมวลาอาคารและที่ว่างโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณมิตร

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> สิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน (figure) พื้นที่ว่างระหว่างสิ่งก่อสร้าง (ground) พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษารายภูมิวิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ ส่วนบริหารพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div data-bbox="986 1803 1268 1915" style="text-align: center;"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1276 1803 1436 1915" style="text-align: center;"> <p>Not to scale</p> </div> </div>
--	--

จากแผนที่ 5.1 พบว่าซอยวัดกัลยาณ์เป็นเส้นทางสัญจรหลักของชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนกุฎีจีน พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ตัดผ่านบริเวณด้านหลังพื้นที่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และตัดผ่านกับถนนเทศบาลสาย1 เป็นสี่แยกอยู่บริเวณตลาดนกกระจอก ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมอยู่ซ้อนทับกับพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ และบริเวณปลายซอยมีทางเชื่อมกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ด้วย เส้นทางเดินภายในชุมชนโดยรอบ พื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อกับซอยวัดกัลยาณ์ ซึ่งทำให้ซอยวัดกัลยาณ์เป็นเส้นทางสัญจรหลักของคนในหลายชุมชน จากแผนที่ 5.2 และแผนที่ 5.3 สถานที่สำคัญที่อยู่ในแนวของเส้นทางซอยวัดกัลยาณ์ คือ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร โรงเรียนแสงอรุณ ตลาดนกกระจอก อาคารพาณิชย์กรรม และมีกลุ่มอาคารประเภทที่พักอาศัยตั้งอยู่อย่างหนาแน่น ตามแผนที่ 5.4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอาคารตั้งอยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ว่างระหว่างอาคารมีอยู่ค่อนข้างน้อย ส่วนมากเป็นเส้นทางสัญจรภายในชุมชน ซึ่งจากการลงสำรวจมีระยะความกว้างของเส้นทางเพียง 1.00-1.50 ม. เท่านั้น เหมาะสำหรับเป็นทางสัญจรสำหรับการเดินเท้าและยานพาหนะประเภทจักรยาน จักรยานยนต์ ด้วยพื้นที่ว่างระหว่างอาคารมีอยู่น้อยมากจากแผนที่ 5.4 ส่งผลให้การพบปะ พูดคุยกันของผู้คนนิยมเป็นพื้นที่ริมเส้นทางสัญจรหลัก หรือด้านหน้ากลุ่มอาคารที่เกาะตัวตามแนวซอยวัดกัลยาณ์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางด้านการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าตามมา โดยมากเป็นประเภทร้านค้าขายอาหารชั่วคราว แผงลอย และรถเข็นขายของ

รูปที่ 5.1 กิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดในซอยวัดกัลยาณ์ (จากผู้วิจัย , 2550)

ดังนั้นสรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณิ
ได้ดังนี้

- มีที่ตั้งอยู่ใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ คือ เป็นเส้นทางสัญจรหลักของชุมชนหลายชุมชนตลอดแนวเส้นทางชอยวัดกัลยาณิ คือ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนชอยวัดกัลยาณิ และอยู่ใกล้กับจุดตัดหรือทางแยกของถนนสายสำคัญที่มีการชุมนุมกิจกรรม คือ บริเวณสี่แยกถนนอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1(สี่แยกเซเว่น) และสามแยกชอยวัดกัลยาณิตัดกับถนนเทศบาลสาย1

- พื้นที่ชอยวัดกัลยาณิอยู่ใกล้กับอาคารหรือสถานที่ที่มีความสำคัญในระดับเมือง คือโรงเรียนแสงอรุณ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ในแขวงวัดกัลยาณิ และวัดกัลยาณิมิตรรวมหาวิหาร ซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีผู้คนเคารพ ศรัทธามากมาย และผลจากเส้นทางที่ตัดผ่านหรืออยู่ใกล้กับอาคารหรือสถานที่ที่มีความสำคัญทำให้มีร้านค้าชั่วคราว เช่น รถเข็นขายของ หรือแผงลอย เพื่อขายของให้กับผู้คนที่สัญจรผ่านไป-มา หรือคนในละแวกนั้น

- พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบและมีเส้นทางเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น ๆ ได้ เช่น เชื่อมต่อกับ ถนนเทศบาลสาย 1 ตลาดนกกระจอก และชอยวัดกัลยาณิ 4 ซึ่งเชื่อมต่อไปสู่ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ด้วย

- เนื่องจากพื้นที่มีประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก จึงมีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และช่วงเวลา เช่น วัสดุที่แข็งแรง พื้นที่ทางสัญจรที่เรียบ ความลาดชันของพื้นที่ เป็นต้น

- ตลอดแนวเส้นทางชอยวัดกัลยาณิ ได้มีอาคารเกาะตัวอยู่ตามแนวเส้นทางของชอยค่อนข้างหนาแน่น รวมทั้งยังมีเส้นทางสัญจรย่อยภายในชุมชนละแวกนั้นเชื่อมต่อกับชอยวัดกัลยาณิด้วย ดังนั้นพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปิดล้อมโดยรอบของพื้นที่ค่อนข้างหนาแน่น บางพื้นที่จึงไม่ค่อยมีพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร อย่างไรก็ตามก็มีช่องเปิดจากพื้นที่โดยรอบทั้งช่องเปิดจากอาคารและช่องเปิดจากพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร ทำให้เกิดมุมมองเชื่อมต่อและถึงการเข้า-ออกจากพื้นที่โดยรอบด้วย

- พื้นที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน โดยเห็นได้จากการที่พื้นที่มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก แต่ก็ได้ใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมอย่างอื่นซ้อนทับด้วย เช่น การซื้อขายสินค้า เป็นต้น

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะบนถนนเทศบาลสาย 1 เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ

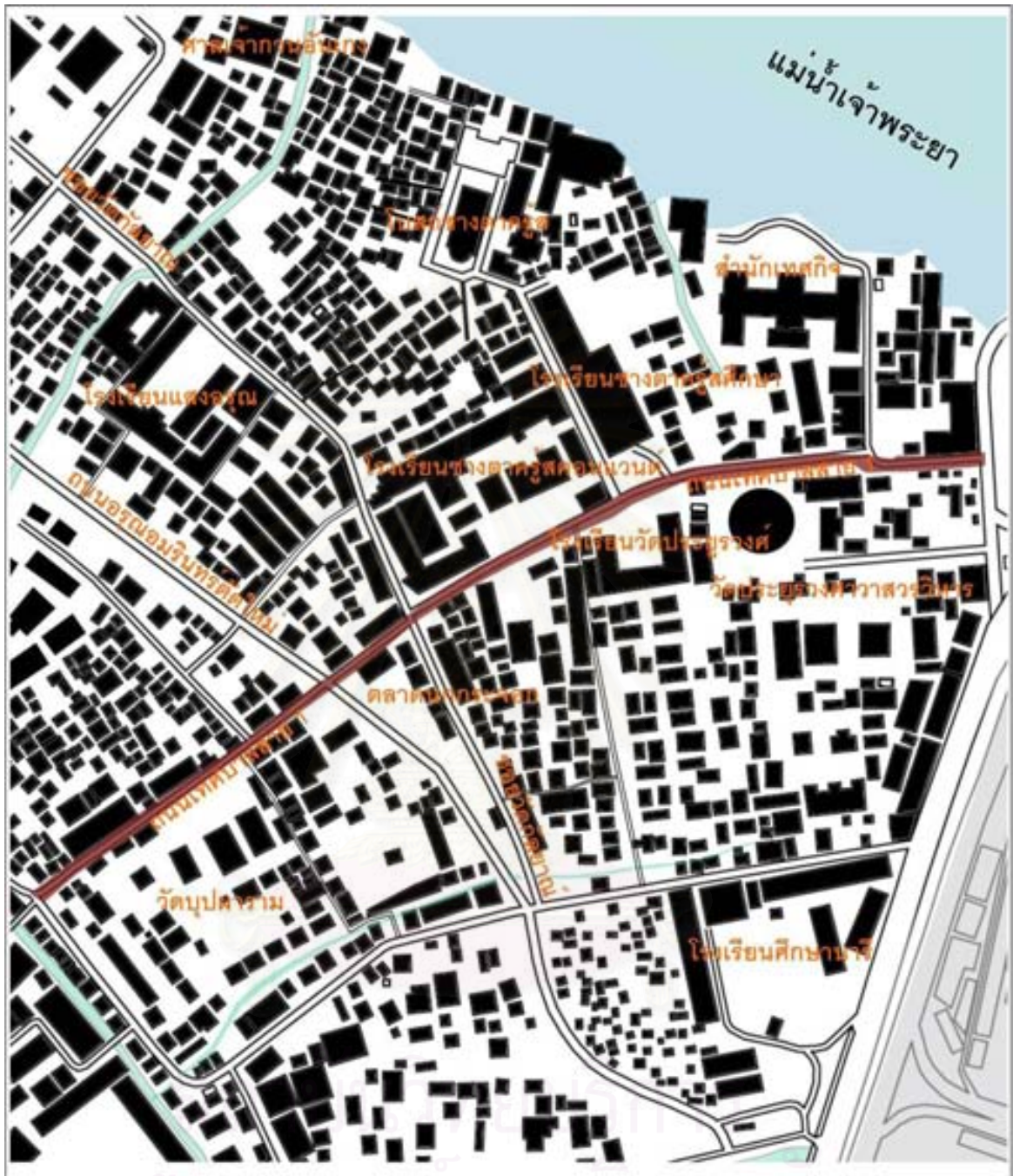

แผนที่ 5.8 ความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> สิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน (figure) พื้นที่ว่างระหว่างสิ่งก่อสร้าง (ground) พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากกู๊เกิ้ล , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงสถาปัตย์ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวังค้อยามัน เขตธนบุรี</p>
	<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div data-bbox="970 1809 1246 2004" style="text-align: center;"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1251 1809 1425 2004" style="text-align: center;"> <p>Not to scale</p> </div> </div>

รูปที่ 5.2 กิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดขึ้นในถนนเทศบาลสาย 1 (จากผู้วิจัย , 2550)

จากแผนที่ 5.5 ถนนเทศบาลสาย 1 อยู่ในตำแหน่งบริเวณ 3 แยก ของถนนเทศบาลสาย 2 ตัดผ่านเป็นสี่แยกกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่และซอยวัดกัลยาณ์ และยาวไปจรดกับถนนพญาไม้บริเวณใกล้ๆ กับวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร จากแผนที่ 5.6-5.7 พบว่าแนวถนนเทศบาลสาย 1 ได้ตัดผ่านสถานที่สำคัญ คือ วัดบุปผาราม วัดประยุรวงศาวาส โรงเรียนช่างตาครู้ศคอนแวน โรงเรียนช่างตาครู้ศึกษา โรงเรียนวัดประยุรวงศ์ โรงเรียนอนุบาลวรรณบูรณศึกษา และซอยกุฎีจีนที่เป็นทางเข้าสู่ชุมชนกุฎีจีนและโบสถ์ช่างตาครู้ศ นอกจากนี้สำคัญดังกล่าว ยังมีชุมชนหลายชุมชนตั้งอยู่โดยรอบทั้งชุมชนบุปผาราม ชุมชนวัดประยุรวงศ์ กลุ่มอาคารบ้านเรือนแต่ละชุมชนตั้งอยู่ค่อนข้างหนาแน่น พื้นที่ว่างภายในชุมชนเองจึงมีเพียงเส้นทางสัญจรภายในชุมชนที่เชื่อมต่อกับถนนเทศบาลสาย 1 ดังแสดงในแผนที่ 5.8 ส่งผลให้กลุ่มคนนิยมเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณริมถนนเทศบาลสาย 1 เป็นส่วนมากเห็นได้ชัดเจนคือบริเวณพื้นที่ชุมชนบุปผาราม ซึ่งมีการใช้พื้นที่บริเวณสวนหย่อมด้านหน้าวัดบุปผาราม ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ทางด้านนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ บริเวณพื้นที่ถนนเทศบาลสาย 1 นิยมใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรผ่านทั้งการเดินเท้าและ

ให้ยานพาหนะ มีการตั้งร้านชั่วคราวขายของโดยมากเป็นรถเข็น จากกรณีที่ถนนเทศบาลสาย 1 มีเส้นทางตัดผ่านกับถนนอรุณอมรินทร์เป็นสี่แยก ก่อให้เกิดการชุมนุมของกลุ่มคนมีการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในด้านการพบปะพูดคุย การสัญจรผ่าน และโดยเฉพาะการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ในบริเวณดังกล่าวเคยเป็นที่ตั้งของตลาดคนกกระจอกเก่า ก่อนที่จะมีการตัดถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ผ่าน ภายหลังจากที่ถนนตัดผ่านแล้วตลาดจึงได้ย้ายมาอยู่ในพื้นที่ปัจจุบัน อย่างไรก็ตามบริเวณของตลาดเก่าและตลาดใหม่เป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อจนเกิดการสั่นไหวของผู้คน และกิจกรรม

ดังนั้นสามารถสรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะบนถนนเทศบาลสาย 1 ได้ดังนี้

- พื้นที่เป็นทางสัญจรหลักของหลายชุมชน คือชุมชนบุปผาราม ชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดประยูรวงศ์ และมีจุดตัดหรือทางแยกของถนนสายสำคัญที่มีการชุมนุมกิจกรรม คือ บริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 (สี่แยกเซเว่น) และสามแยกซอยวัดกัลยาณ์ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 ที่ตำแหน่งดังกล่าวมีพื้นที่เชื่อมต่อกับตลาดคนกกระจอกด้วย

เห็นได้ว่า คุณสมบัติข้อนี้มีตำแหน่งที่เป็นจุดตัดหรือทางแยกที่เหมือนกันระหว่างถนนเทศบาลสาย 1 และซอยวัดกัลยาณ์ โดยเป็นการชุมนุมของคนเพื่อทำกิจกรรมต่างร่วมกัน

- เป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางตัดผ่านและอยู่ใกล้กับอาคารหรือสถานที่ที่มีความสำคัญ คือ สถานที่ทางศาสนา ได้แก่ วัดบุปผาราม วัดประยูรวงศาสุวรรณวิหาร และโบสถ์รางตากู๊ต ส่วนอาคารทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนรางตากู๊ตคอนแวนต์ โรงเรียนรางตากู๊ตศึกษา โรงเรียนวัดประยูรวงศ์ โรงเรียนอนุบาลวรรณบูรณี

- เป็นพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า โดยตามแนวของถนนนั้นส่วนมากเป็นอาคารที่มีการใช้ประโยชน์ด้านพาณิชย์กรรม เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร และผลจากเส้นทางที่มีการตัดผ่านหรืออยู่ใกล้อาคาร สถานที่ที่มีความสำคัญ ทำให้มีการตั้งร้านค้าชั่วคราว เช่น รถเข็น หรือแผงลอยขายของ ขายอาหารให้แก่ผู้คนในละแวกนั้น

- โดยรอบของพื้นที่ว่างสาธารณะมีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบ และมีความต่อเนื่อง การเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งอื่นๆ คือ สวนหย่อมด้านหน้าวัดบุปผาราม ตลาดคนกกระจอก วัดประยูรวงศาสุวรรณวิหาร เป็นต้น

- พื้นที่ถนนเทศบาลสาย 1 มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่มีความเหมาะสมต่อกลุ่มผู้ใช้ กิจกรรม เช่น ถนนมีพื้นที่เรียบ ใช้วัสดุและมีโครงสร้างที่แข็งแรงเพื่อรับน้ำหนัก ความลาดชันของถนนที่เหมาะสมต่อการใช้งาน แต่อย่างไรก็ตามบางพื้นที่ของทางเท้าถนนเทศบาลสาย 1 ยังมีขนาดที่แคบไปต่อการใช้งานเช่น บริเวณด้านหน้าโรงเรียนรางตากู๊ตคอนแวนต์ ทำให้ในบางครั้งคนเดินเท้าจะต้องมาลงใช้เส้นทางถนนร่วมกับยานพาหนะ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายได้

- มีกลุ่มอาคารเกาะตัวตามแนวเส้นทางถนนค่อนข้างหนาแน่น โดยมีช่องเปิดจากตัวอาคารและเส้นทางสัญจรย่อยภายในชุมชนด้านหลังอาคารเชื่อมต่อกับถนนเทศบาลสาย 1 ซึ่งแสดงได้ว่าพื้นที่ที่มีการปิดล้อมที่ดี มีการสร้างมุมมองระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก รวมไปถึงการเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ที่มากขึ้นในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

- พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน โดยพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก และเป็นจุดบริการรถรับจ้างทั้งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รถสามล้อ แต่บางช่วงเวลาจะมีการตั้งร้านค้าขายของในบริเวณที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนตามแนวเส้นทาง และ จุดตัดที่เป็นทางแยกคือ บริเวณบริเวณสี่แยกเขเว่น(แยกถนนอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1) และสามแยกซอยวัดกัลยาณ์ตัดกับถนนเทศบาลสาย

พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรทั้ง 2 แห่งคือ ซอยวัดกัลยาณ์ และถนนเทศบาลสาย1 ที่แม้จะมีกลุ่มคนมาใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณริมซอยหรือถนน แต่ก็ยังมีบางส่วน ofพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีสภาพไม่เอื้อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของคน คือเส้นทางสำหรับคนเดินเท้ามีขนาดที่แคบมากเกินไป แม้ว่าจะเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับวัด หรือโรงเรียน ส่งผลให้ผู้คนที่สัญจรโดยการเดินเท้า เกิดความไม่ปลอดภัยในการสัญจรผ่าน บางส่วนมีการใช้ยานพาหนะแทนเกิดการสัญจรซ้อนทับกัน ระหว่างคนเดินเท้ากับยานพาหนะบนพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 2 พื้นที่

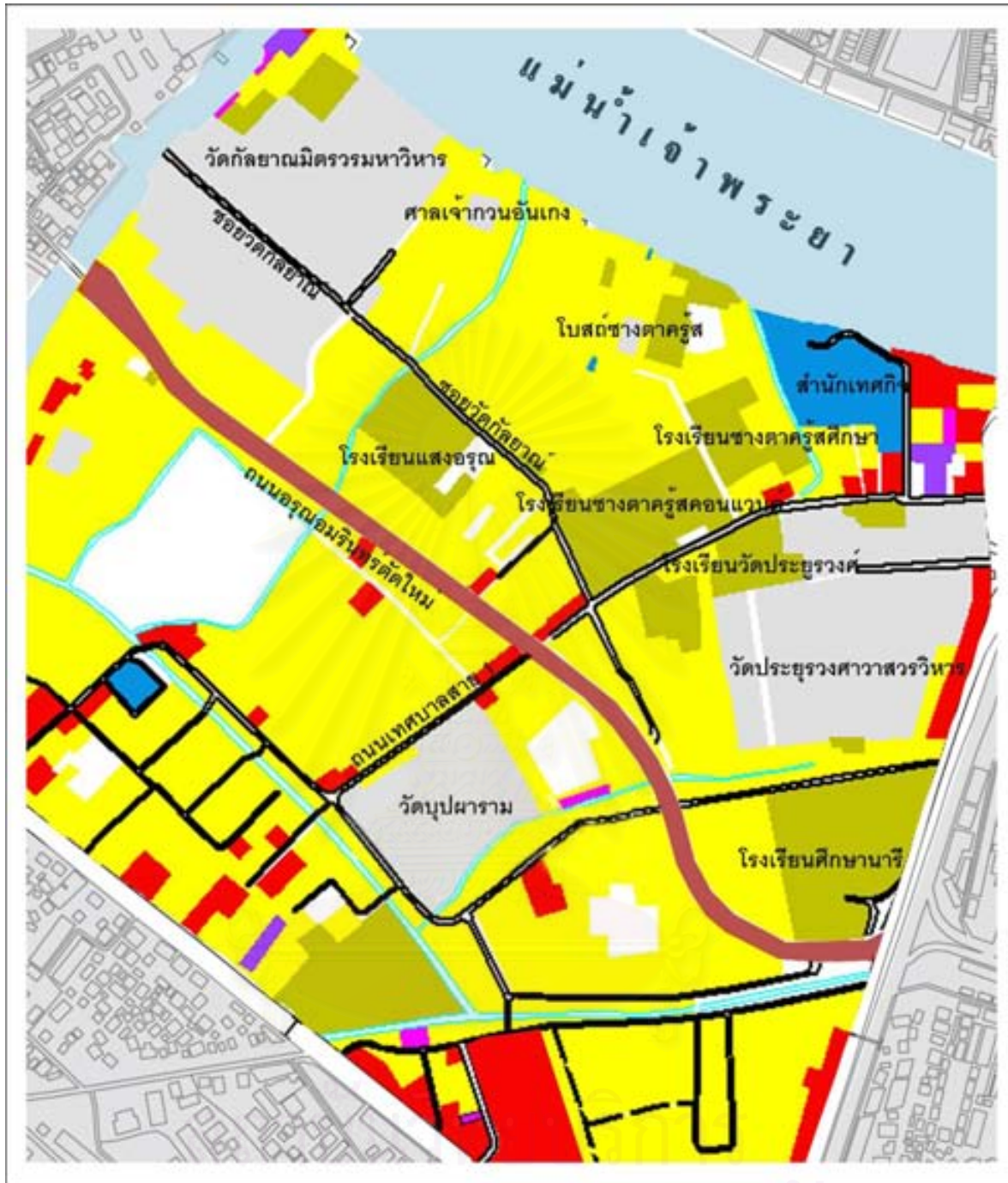
พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะบนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ จากแผนที่ 5.9 จะเห็นว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ถือได้ว่าตัดผ่านกลางแขวงวัดกัลยาณ์ เป็นถนนสายหลักที่มีการใช้ประโยชน์ทางด้านการสัญจรจากหลายชุมชน ทั้งชุมชนที่อยู่ภายในแขวงวัดกัลยาณ์ และชุมชนที่อยู่นอกแขวงวัดกัลยาณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

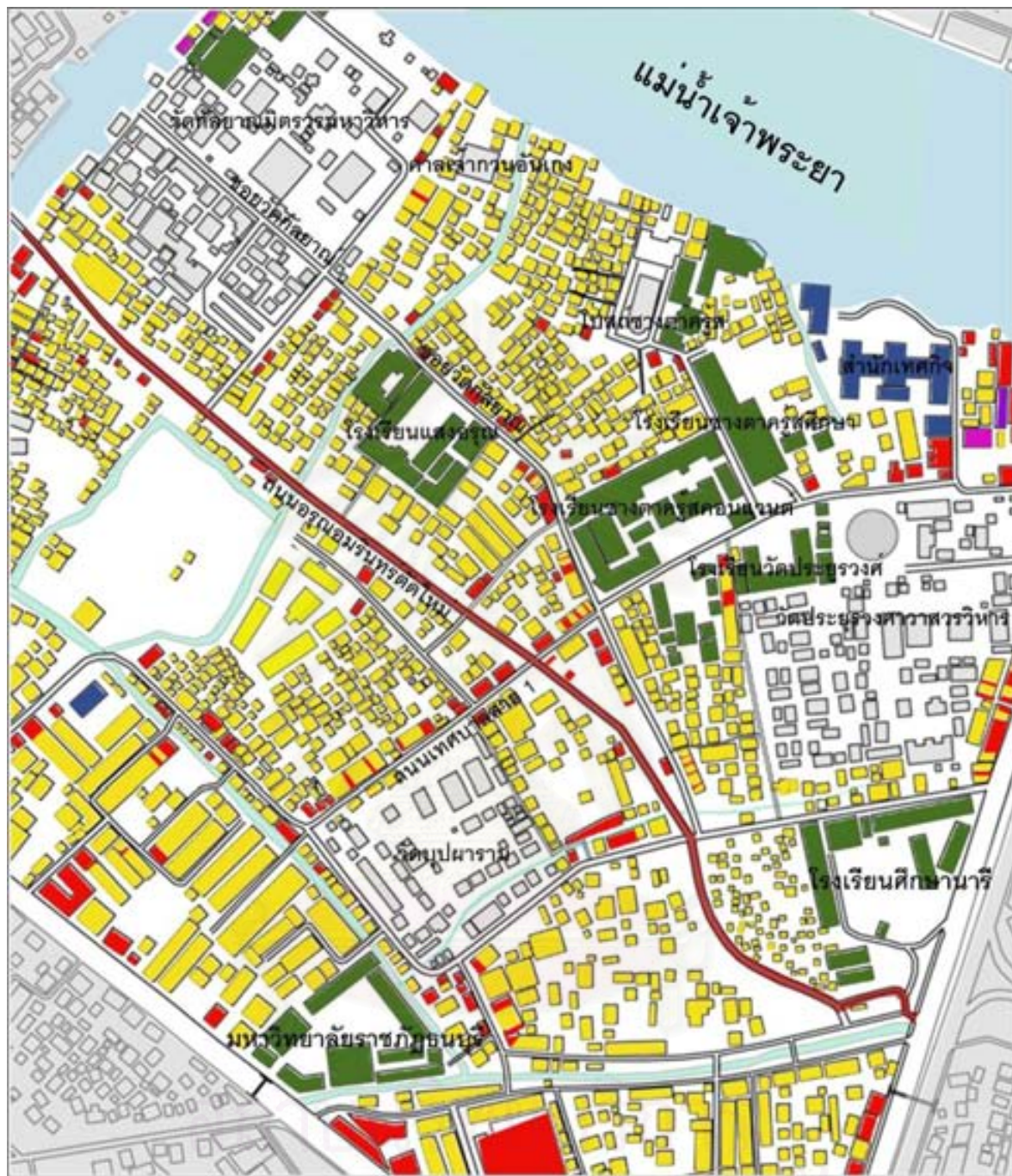

แผนที่ 5.10 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่วางสาธณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ดินประเภทพาณิชย์ยกรรม ที่ดินประเภทที่พักอาศัย ที่ดินประเภทสถาบันทางศาสนา ที่ดินประเภทสถาบันทางราชการ ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า พื้นที่วางสาธณะตัวออยาง ถนน แม่น้ำ, คลอง 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำนักงานใช้พื้นที่วางสาธณะระดับชุมชน โนนระววัดักัดชานัน เขตธนบุรี</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<div style="text-align: center;"> <p>N</p> </div> <p>Not to scale</p>
--	---	---	---

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษากฎผังเมือง, 2550

แผนที่ 5.11 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่โดยรอบพื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

สัญลักษณ์ อาคารประเภทอุตสาหกรรม เฉพาะกิจ อาคารประเภทอุตสาหกรรม และคลังสินค้า อาคารประเภทพาณิชย์ยกรรม อาคารประเภทที่พักอาศัย อาคารประเภทสถาบันทางศาสนา อาคารประเภทสถาบันทางราชการ อาคารประเภทสถาบันการศึกษา พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี	
ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากวิจัย , 2560		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ Not to scale	

จากแผนที่และการลงสำรวจพื้นที่ พบว่า ช่วงถนนที่ทำการศึกษามีรถโดยสารประจำทางวิ่งผ่านนอกจากการบริการของรถรับจ้างประเภทรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง รถแท็กซี่ รถตุ๊ก-ตุ๊ก ตามแผนที่ 5.10 และ แผนที่ 5.11 จะเห็นว่า พื้นที่โดยรอบมีการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคารในด้านที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มอาคารที่เกาะตัวตามแนวถนนมีรั้วรอบขอบชิดมากในแต่ละหลัง ผู้คนบางส่วนนิยมใช้ยานพาหนะส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ โดยภาพรวมเมื่อพิจารณาจากแผนที่ 5.12 จะเห็นว่ากลุ่มอาคารที่อยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว จะตั้งอยู่อย่างหนาแน่น แต่ก็ยังมีพื้นที่ว่างระหว่างแนวถนนกับอาคารอยู่บ้าง บริเวณที่เป็นจุดรวมการชุมนุม จะพบชัดเจนในบริเวณถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดผ่านเป็นสี่แยกกับถนนเทศบาลสาย 1 ในพื้นที่ที่มีการเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่หลากหลายกิจกรรม โดยเฉพาะที่โดดเด่นที่สุดเป็นกิจกรรมทางการค้า-ขายสินค้า ทั้งอาหาร ขนม เครื่องดื่ม และเครื่องอุปโภคต่างๆ อีกพื้นที่ที่มีการเข้าใช้พื้นที่มากเช่นกัน คือบริเวณถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย(ติดกับโรงเรียนศึกษานารี) ในช่วงเวลาเร่งด่วนทั้งตอนเช้าและตอนเย็นจะมีการตั้งร้านค้าชั่วคราว ประเภท ขนม เครื่องดื่ม ผลไม้ ฯลฯ เพื่อจำหน่ายให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สัญจรผ่านไปมา พื้นที่ริมถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ยังใช้เป็นพื้นที่จอดรถรับผู้โดยสารที่มาจากรถบริการขนส่งสาธารณะหรือรถประจำทางในถนนประชาธิปไตยอีกด้วย ตลอดเส้นทางบริเวณทางเท้าริมถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่จะมีขนาดที่กว้างและจัดสภาพภูมิทัศน์อย่างสวยงาม มีแนวร่วมเงาของต้นไม้เกือบตลอดเส้นทาง

รูปที่ 5.3 กิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดในถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่(จากผู้วิจัย , 2550)

ดังนั้นสามารถสรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะถนน
อรรถอมรินทร์ตัดใหม่ ได้ดังนี้

- เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจร โดยอยู่ใกล้กับป้ายรับ-ส่งผู้โดยสาร และจุดบริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างบริเวณสามแยกถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย และมีพื้นที่ที่เป็นจุดตัดหรือทางแยกที่เกิดการชุมนุมของคนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ บริเวณพื้นที่สี่แยกถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1(สี่แยกเซเว่น)

- พื้นที่อยู่ใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โดยกระจุกตัวอยู่มากในบริเวณสี่แยกถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1(สี่แยกเซเว่น)

- โดยรอบของพื้นที่ถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่ มีความหนาแน่นของมวลอาคาร โดยรอบพื้นที่ที่ไม่แออัดมากเกินไป และพื้นที่มีความต่อเนื่องและเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งอื่น คือ เชื่อมต่อกับถนนเทศบาลสาย 1 , เทศบาลสาย 2 เป็นต้น

- ถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่เป็นถนนที่มีขนาดกว้าง พื้นที่ทางเท้าตามแนวของถนนมีขนาดที่กว้าง สภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม ร่มรื่นด้วยร่มเงาของต้นไม้ มีอุปกรณ์ประกอบถนน เช่น ม้านั่ง ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ เป็นต้น

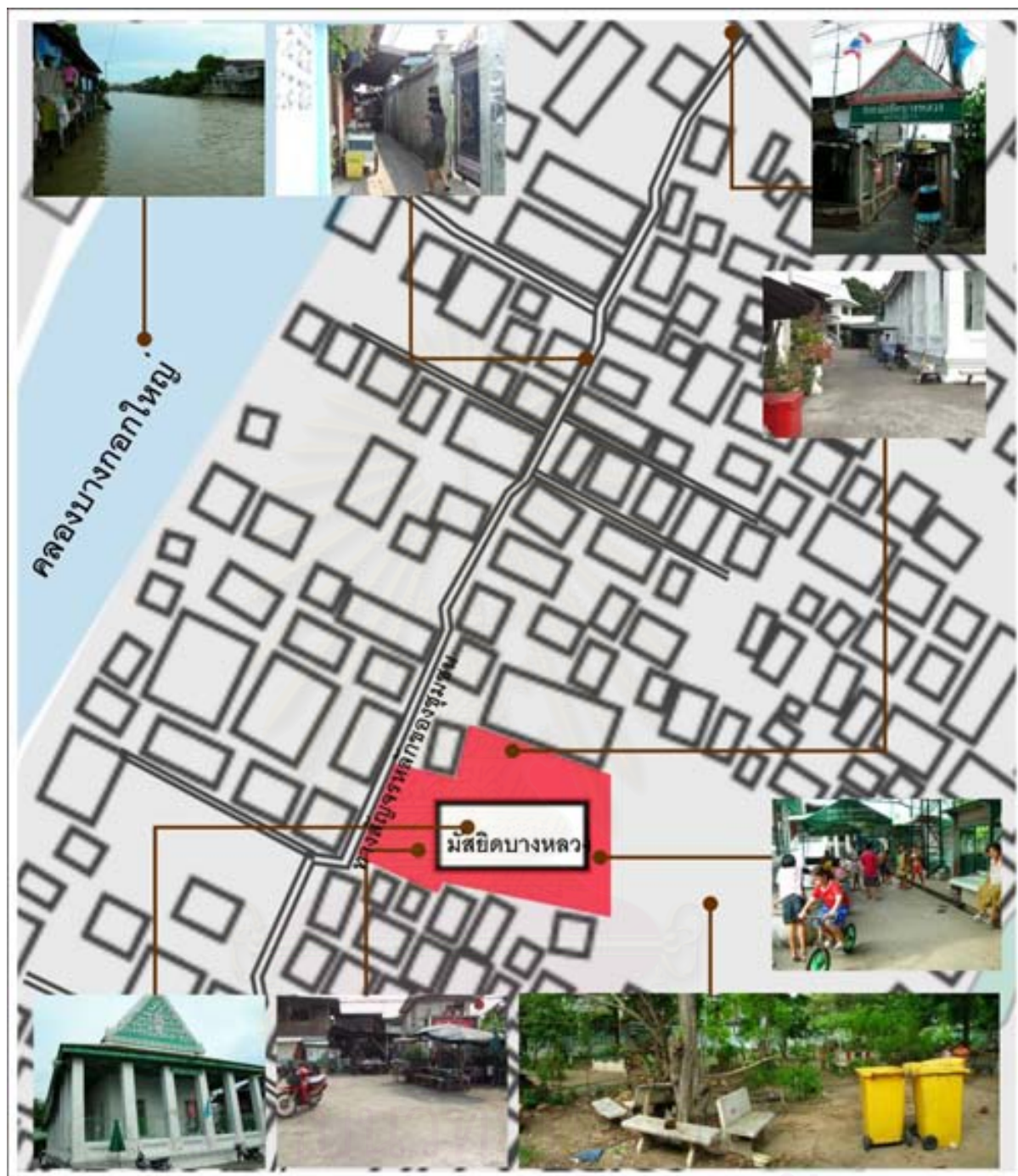
- มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อประโยชน์ใช้สอยหลัก คือการสัญจร โดยมีขนาดเส้นทางสัญจรและทางเท้าที่กว้าง ถนนมีพื้นที่ที่เรียบ มีการใช้วัสดุและโครงสร้างที่แข็งแรง เพื่อรับน้ำหนัก ความลาดชันของถนนมีความเหมาะต่อการใช้งาน

- มีการปิดล้อมของพื้นที่ด้วยอาคารที่เกาะตัวไปตามแนวเส้นทางถนนและระหว่างอาคารก็มีเส้นทางสัญจรเชื่อมต่อกับถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่ เช่น ถนนเทศบาลสาย1 ถนนเทศบาลสาย 2 ซอยวัดกัลยาณี่4 เป็นต้น เกิดการเชื่อมต่อทางด้านมุมมองระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก และการเข้า-ออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ที่มากขึ้นในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

- พื้นที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน เนื่องจากพื้นที่มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก และมีตำแหน่งที่เป็นจุดบริการรถรับจ้างทั้งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รถสามล้อ แต่บางช่วงเวลาจะมีการตั้งร้านค้าขายของในบริเวณที่เป็นจุดตัดสี่ทางแยก คือบริเวณบริเวณแยกถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1(สี่แยกเซเว่น) และสามแยกถนนอรรถอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย (สามแยกข้างโรงเรียนศึกษานารี)

พื้นที่ที่4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนที่มีการเข้าใช้พื้นที่โดยผู้คนในชุมชนเป็นส่วนมาก จากการสังเกตการณ์และสอบถาม พบว่าไม่ค่อยมีบุคคลภายนอกนิยมเข้ามาใช้พื้นที่เท่าใดนัก

แผนที่ 5.13 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่วางสาธารณะที่4 มัสยิดบางหลวง

สัญลักษณ์

- พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากยูวีซี , 2550

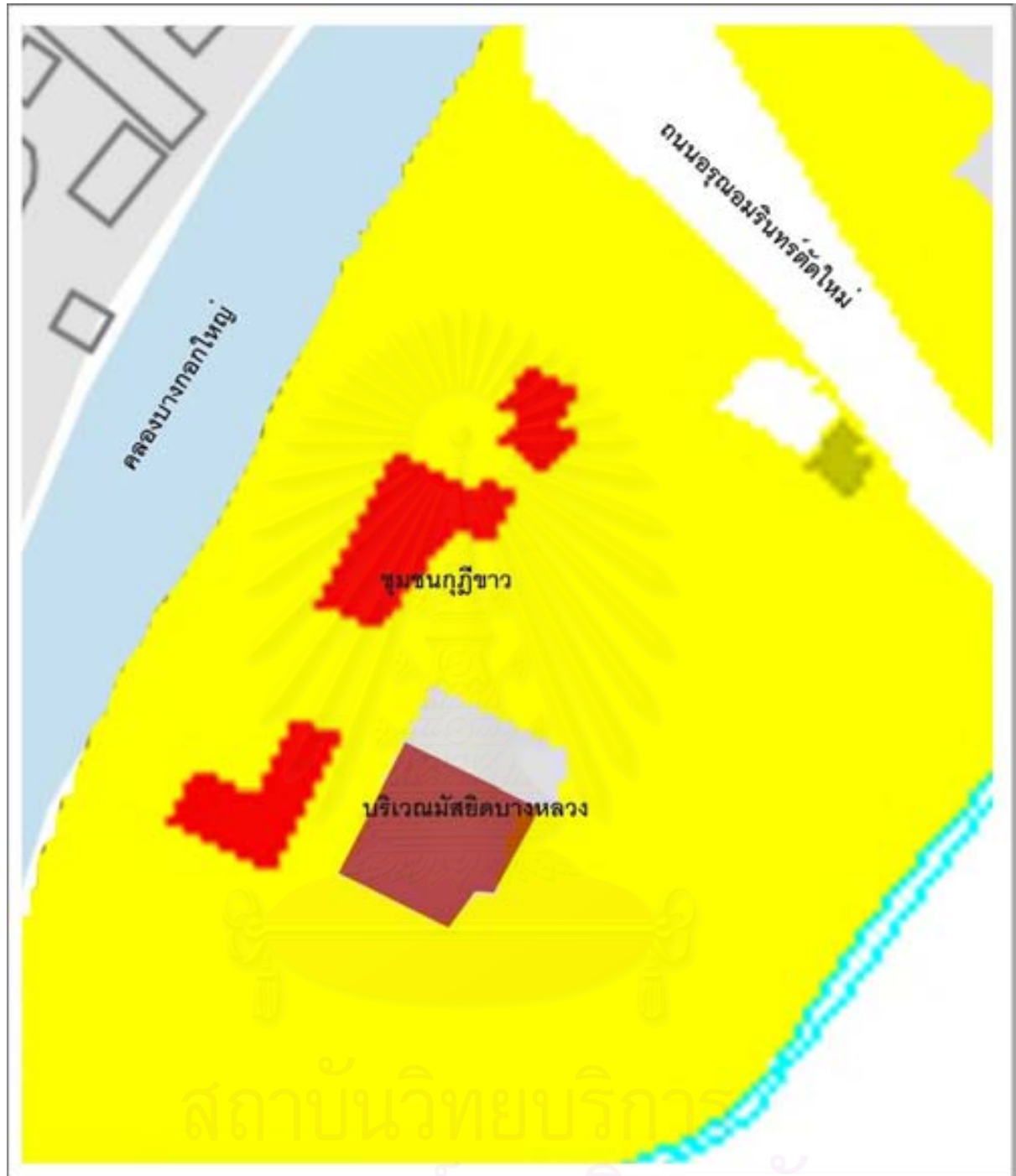
การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับเกาะไรพื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณ์, เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

แผนที่ 5.14 การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวง

สัญลักษณ์

	ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม		ถนน
	ที่ดินประเภทที่พักอาศัย		แม่น้ำ, คลอง
	ที่ดินประเภทสถานทางศาสนา		
	พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง		

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกุฎีขาว เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากวิจัย , 2550

แผนที่ 5.15 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่โดยรอบพื้นที่วางสาธารณะมัสยิดบางหลวง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> อาคารประเภทพาณิชย์กรรม อาคารประเภทที่พักอาศัย อาคารประเภทสถาบันทางศาสนา พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้ , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

แผนที่ 5.16 ความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่างโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะมัธยมปลายหลวง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> สิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน (figure) พื้นที่ว่างระหว่างสิ่งก่อสร้าง (ground) พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ , คลอง <p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากวิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div data-bbox="957 1814 1260 2016" style="text-align: center;"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1268 1814 1428 2016" style="text-align: center;"> <p>Not to scale</p> </div> </div>
---	---

จากแผนที่ 5.13 พื้นที่ว่างสาธารณะตั้งอยู่ในตำแหน่งกลางชุมชน อยู่ติดกับเส้นทางสัญจรหลักภายในชุมชนซึ่งมีขนาดกว้างเพียง 1.20-1.50 ม. แผนที่ 5.14 และแผนที่ 5.15 จะเห็นว่าพื้นที่ว่างสาธารณะอยู่ในบริเวณอาคารทางศาสนาที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน กลุ่มอาคารโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะตั้งอยู่อย่างหนาแน่น ส่วนมากมีการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคารในด้านที่พักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ แผนที่ 5.16 จะเห็นได้ชัดเจนว่ามีกลุ่มมรดกอาคารตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างหนาแน่นและจากการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น พบว่าสภาพในชุมชนมีความแออัด อับทึบ และค่อนข้างมืด นอกจากนี้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้แล้วก็มีเพียงเส้นทางสัญจรภายในชุมชนซึ่งมีความกว้างเพียง 1.00-1.50 ม. เท่านั้น ที่ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนอีกแห่งหนึ่ง ด้วยเหตุที่บริเวณโดยรอบมีสยดบางหลวงเป็นพื้นที่ว่างแบบปิดล้อมแห่งเดียวในชุมชน ที่สามารถรองรับคน และกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นที่ชุมนุมของคนในชุมชน เพื่อทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย พื้นที่เพื่อนันทนาการ สวมเด็กเล่น และกิจกรรมทางด้านประเพณีวัฒนธรรม ภายในชุมชนเป็นต้น

รูปที่ 5.4 กิจกรรมที่เกิดในพื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง(จากผู้วิจัย , 2550)

สรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะ บริเวณพื้นที่โดยรอบ มัสยิดบางหลวง ดังนี้

- มีที่ตั้งอยู่ติดกับทางสัญจรหลักของชุมชนมุสลิม
- เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้อาคารที่มีความสำคัญทางศาสนา คือมัสยิดบางหลวง ซึ่งถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจ ศูนย์รวมกิจกรรม ของคนในชุมชนมุสลิม
- อยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ เป็นต้น
- โดยรอบบริเวณพื้นที่มัสยิดบางหลวง มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบพื้นที่ค่อนข้างหนาแน่น แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่ดังกล่าวมีความต่อเนื่องและเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งอื่น คือ เส้นทางสายหลักภายในชุมชนที่มีการเชื่อมต่อกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ได้ เป็นต้น
- พื้นที่ที่มีการปิดล้อมโดยกลุ่มอาคารโดยรอบ ซึ่งมีช่องเปิดของอาคารและมีทางสัญจรย่อยเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะ เกิดการเชื่อมต่อทางด้านมุมมองระหว่างพื้นที่ภายใน-ภายนอก และการเข้า-ออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ที่มากขึ้น และความสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- ด้วยพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวงเป็นพื้นที่ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจ ศูนย์รวมกิจกรรมของคนในชุมชน ทั้งการซื้อขายสินค้า อาหาร การพบปะพูดคุยกันของคนในชุมชน การเป็นสนามเด็กเล่น หรือพื้นที่เพื่อการนันทนาการของเด็กๆ เป็นต้น จึงถือได้ว่าพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับผู้คน กิจกรรมที่หลากหลาย ในตลอดทั้งวัน

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร เป็นวัดที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มากวัดหนึ่งในแขวงวัดกัลยาณมิตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.17 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ 5 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

<p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้ใจ , 2550</p>	<div data-bbox="1077 1809 1157 1915" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1316 1809 1396 1915" data-label="Image"> </div> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <p>Not to scale</p>

แผนที่ 5.18 การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

สัญลักษณ์	
	ที่ดินประเภทพาณิชย์ยกรรม
	ที่ดินประเภทที่พักอาศัย
	ที่ดินประเภทสถาบันทางศาสนา
	ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ
	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
	พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
	ถนน
	แม่น้ำ, คลอง

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้ , 2550

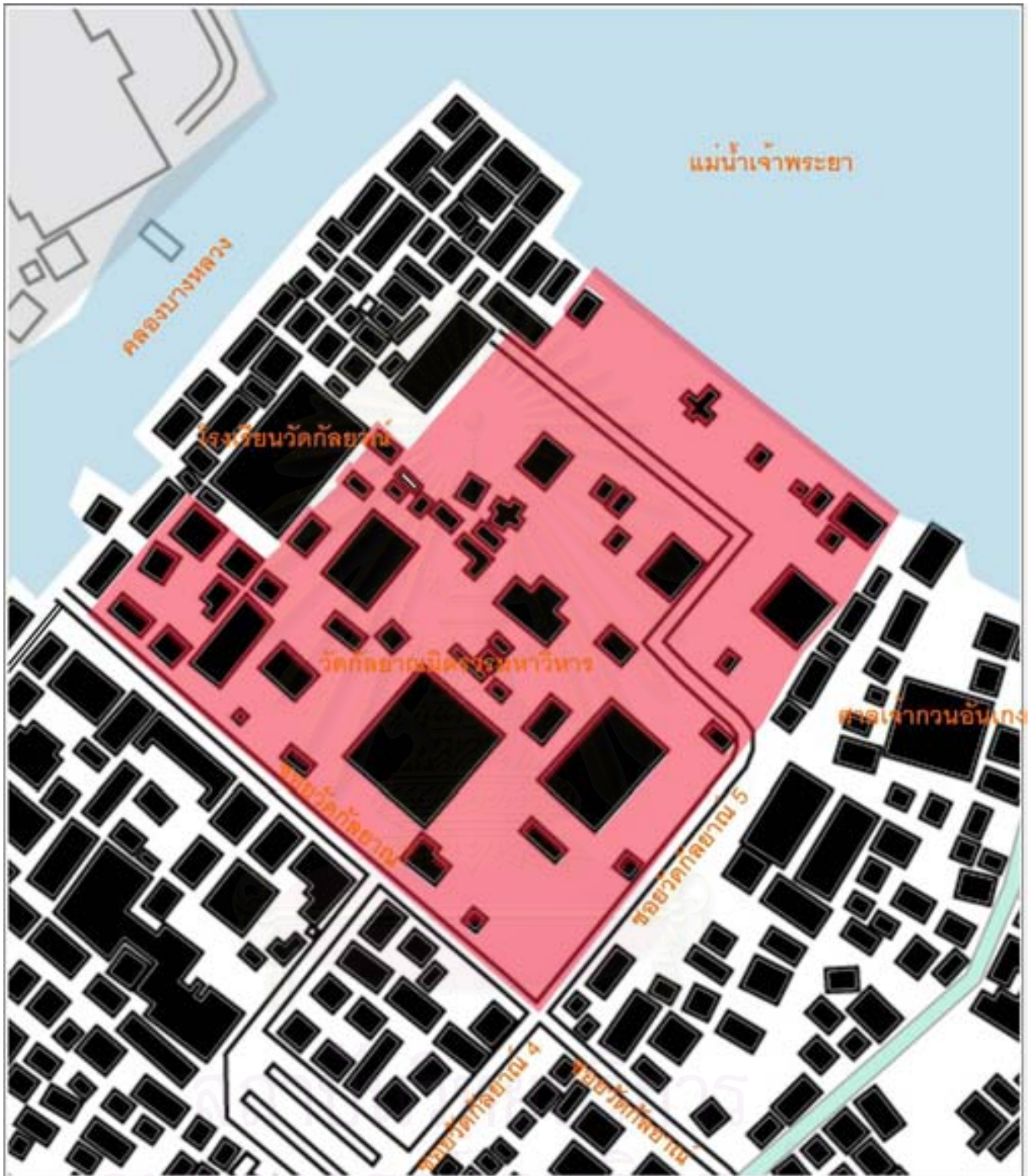

แผนที่ 5.19 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรธรรมมหาวิหาร

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> อาคารประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ อาคารประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า อาคารประเภทพาณิชย์กรรม 	<ul style="list-style-type: none"> อาคารประเภทที่พักอาศัย อาคารประเภทสถาบันทางศาสนา อาคารประเภทสถาบันการศึกษา พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากวิจัย , 2550</p>	 <p>Not to scale</p>	

แผนที่ 5.20 ความหนาแน่นของมวดอาคารและพื้นที่ว่างโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะ
วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

สัญลักษณ์

	สิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน (figure)		ถนน
	พื้นที่ว่างระหว่างสิ่งก่อสร้าง (ground)		แม่น้ำ, คลอง
	พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง		

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากกู๊เกิ้ล , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในเขตวัดกัลยาณ เขตธนบุรี

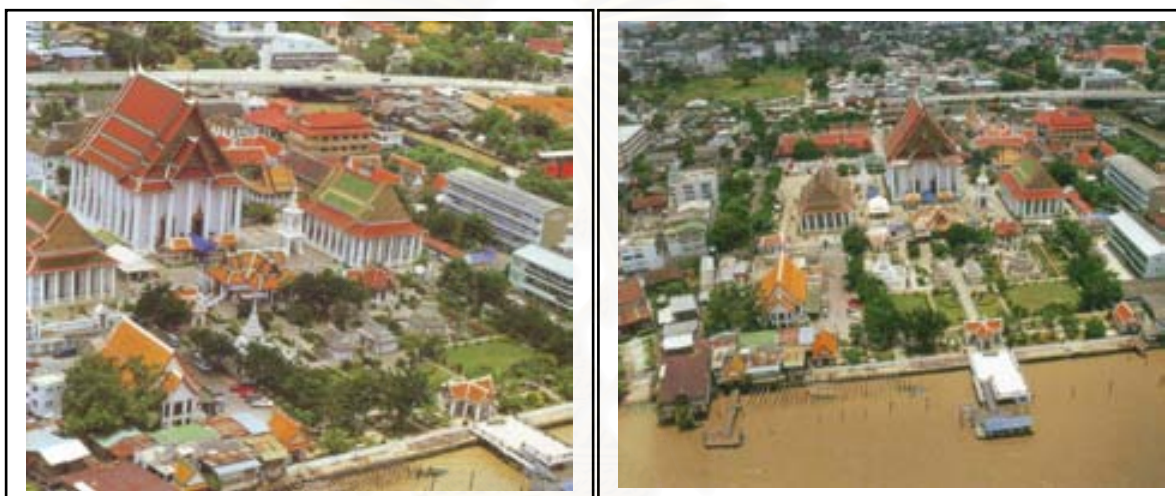

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

จากแผนที่ 5.17 เนื่องจากวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารเป็นวัดที่ก่อสร้างมานาน เมื่อสมัยก่อนที่นิยมการสัญจรทางน้ำ ด้านหน้าของวัดจึงหันหน้าไปทางแม่น้ำ พื้นที่ว่างด้านหน้าวัดมีประโยชน์ทั้งทางด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา กิจกรรมประเพณีต่างๆ และเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมเอกลักษณ์และคุณค่าของอาคารด้วย ต่อมาเมื่อนิยมการสัญจรทางบกมากขึ้น มีการตัดถนนเข้าถึงวัดและชุมชน และวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารเองก็เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางศาสนา สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือผู้คนที่มาจากพื้นที่อื่นๆ เข้ามาเยี่ยมชม สักการะไหว้พระ ส่งผลให้พื้นที่ด้านหน้าของวัดมีการปรับพื้นที่เพื่อใช้บางส่วนเป็นพื้นที่จอดรถ และจัดสวนหย่อมเพื่อการใช้เป็นที่พักผ่อน มีการตั้งร้านค้าชั่วคราวเพื่อขายของด้วย (รูปที่ 5.5)

รูปที่ 5.5 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในปี พ.ศ. 2539 (สมุดภาพแห่งกรุงเทพมหานคร 220 ปี, 2539)

จากแผนที่ 5.18 และแผนที่ 5.19 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในด้านพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ และตั้งอยู่อย่างหนาแน่น แผนที่ 5.20 จะพบว่ากลุ่มอาคารดังกล่าว ได้โอบล้อมพื้นที่ว่างสาธารณะด้านหน้าของวัดจึงมีผู้คนในชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ด้วย เช่น การเช่าพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจอดรถยนต์ พบปะพูดคุยกัน พักผ่อนหย่อนใจเล่นกีฬาและทำกิจกรรมอื่นที่มีความสนใจร่วมกันระหว่างผู้คน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพื้นที่จะมีการเข้าใช้ของกลุ่มคนตลอดทั้งวันก็ตามในปัจจุบัน สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ยังไม่มีมีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย และเพิ่มเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าของอาคารเท่าใดนัก เนื่องจากพื้นที่ด้านหน้าวัด แต่เดิมพื้นที่มีการปรับลักษณะภูมิทัศน์สภาพทางกายภาพที่สวยงาม รองรับการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม(รูปที่ 5.5) แต่ปัจจุบันเจ้าอาวาสของวัดองค์ใหม่ได้ปรับพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีขนาดกว้างมาก พื้นผิวเป็นพื้นคอนกรีต ลักษณะเป็นลานกลางแจ้ง ไม่มีหลังคาคลุมหรือร่มเงาไม้ปกคลุม สามารถรับแสงแดด ความร้อน หรือ ฝน ได้อย่างเต็มที่

รูปที่ 5.6 กิจกรรมที่เกิดในพื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารปัจจุบัน (จากผู้วิจัย , 2550)

สรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ดังนี้

- พื้นที่อยู่ใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจร ซึ่งเป็นการสัญจรทางน้ำ คือเรือข้ามฟาก ไปสู่ปากคลองตลาด หากเป็นในช่วงเทศกาลที่ทางวัดจัดงาน จะมีเรือด่วนบริการจากท่าวัดกัลยาณมิตรไปถึงท่าสะพานตากสินด้วย ส่วนเส้นทางถนนนั้นได้มีเส้นทางที่เชื่อมต่อกับพื้นที่แห่งนี้ด้วย คือซอยวัดกัลยาณมิตร และซอยวัดกัลยาณมิตร 4 โดยสามารถเชื่อมต่อไปสู่ ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ และถนนเทศบาลสาย 1 ได้

- เป็นพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณอาคารที่มีความสำคัญทางศาสนา ทางประวัติศาสตร์ และยังถือว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้วย

- พื้นที่วัดตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ศาลาที่นั่งพักผ่อนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น

- มีมวลอาคารโดยรอบพื้นที่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารตั้งอยู่อย่างหนาแน่น และมีเส้นทางเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างแต่ละแห่ง เช่น พื้นที่ว่างแบบเส้นทางสัญจร คือ ซอยวัดกัลยาณมิตร 4 ซอยวัดกัลยาณมิตร 5 เป็นต้น

- พื้นที่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารมีการปิดล้อมโดยกลุ่มอาคารโดยรอบพื้นที่ ซึ่งมีช่องเปิดของอาคารและมีทางสัญจรย่อยเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว เกิดการเชื่อมต่อทางด้านมุมมองระหว่างพื้นที่ภายใน-ภายนอก และการเข้า-ออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ และความสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

- พื้นที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น ปัจจุบันพื้นที่ลานวัดที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สำหรับเช่าเป็นที่จอดรถทั้งของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเยียนวัด หรือแม้แต่ของคนในชุมชนโดยรอบ ที่

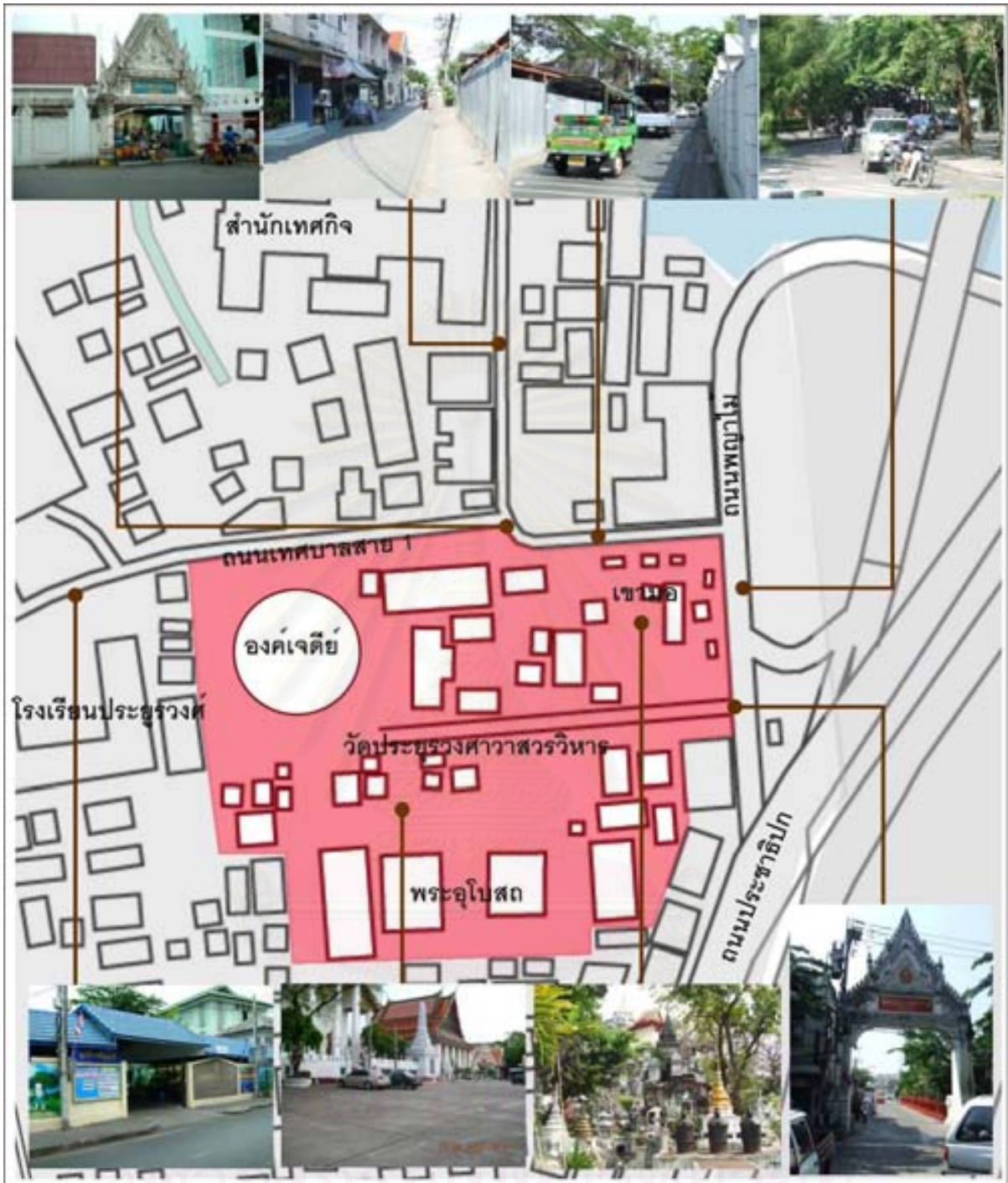

เช่าเป็นที่จอดรถโดยจ่ายค่าเช่าที่เป็นรายเดือน บางส่วนของพื้นที่จอดรถ ก็ได้มีการตั้งร้านค้า
ชั่วคราวขายดอกไม้ เครื่องดื่ม เป็นต้น ในตอนเย็น คนในพื้นที่โดยรอบนิยมนั่งเล่นพักผ่อน
สนทนาพบปะ พูดคุยกัน เด็กๆก็ใช้เป็นที่สำหรับทำกิจกรรมสันทนาการต่างๆ สำหรับในช่วง
เทศกาล เช่น เทศกาลตรุษจีน พื้นที่บางส่วนมีการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่จอดรถ เป็นพื้นที่ขายของ
และแสดงมหรสพในตอนกลางคืน เป็นต้น

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประจวบวงศาสุวรรณวิหาร วัดแห่งนี้เป็นวัด
ที่มีความสำคัญและเก่าแก่มากน้อยไปกว่าวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร

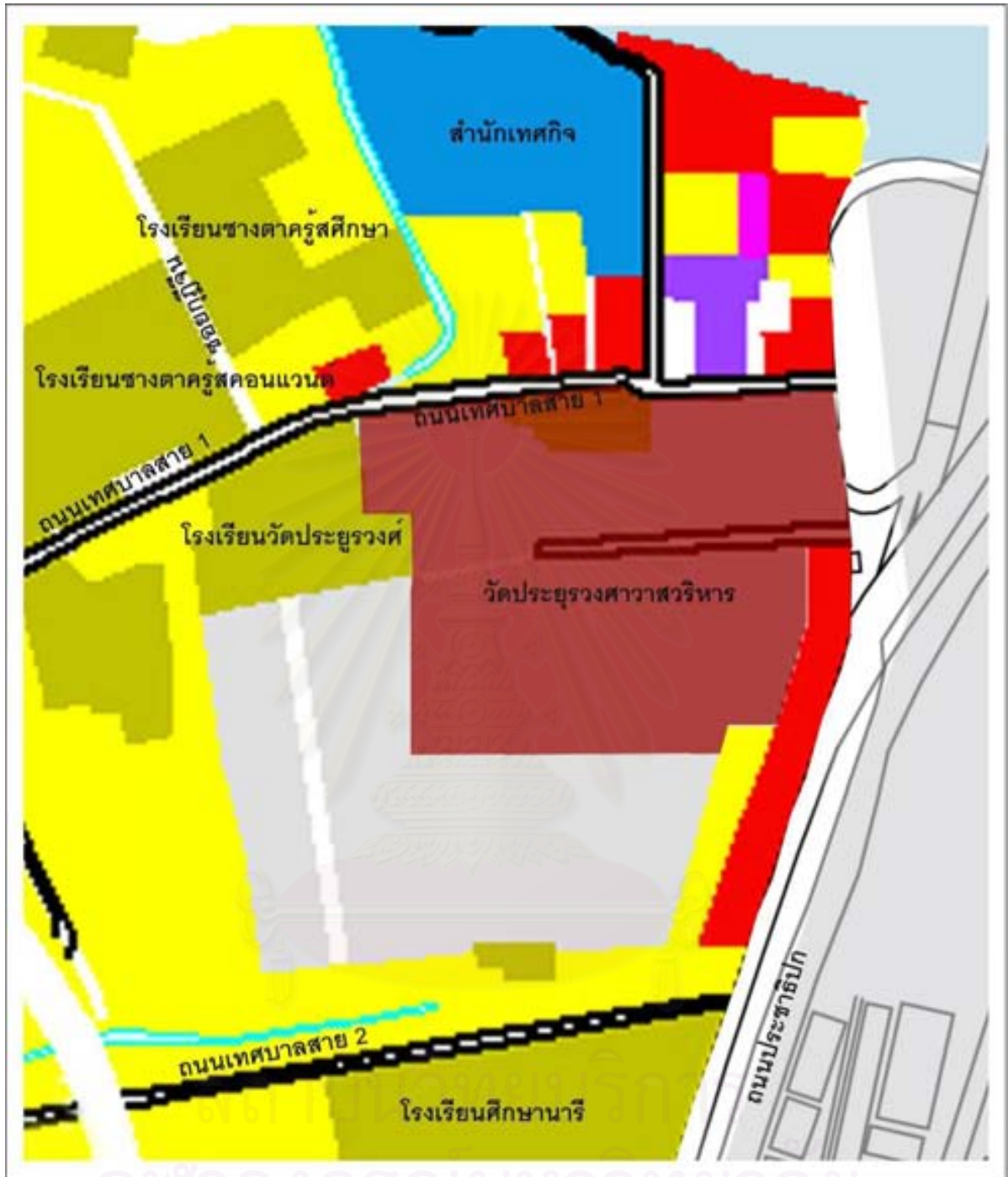

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.21 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ 6 วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

<p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวังค้อฮาน์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้อยู่อาศัย , 2550</p>		
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>	

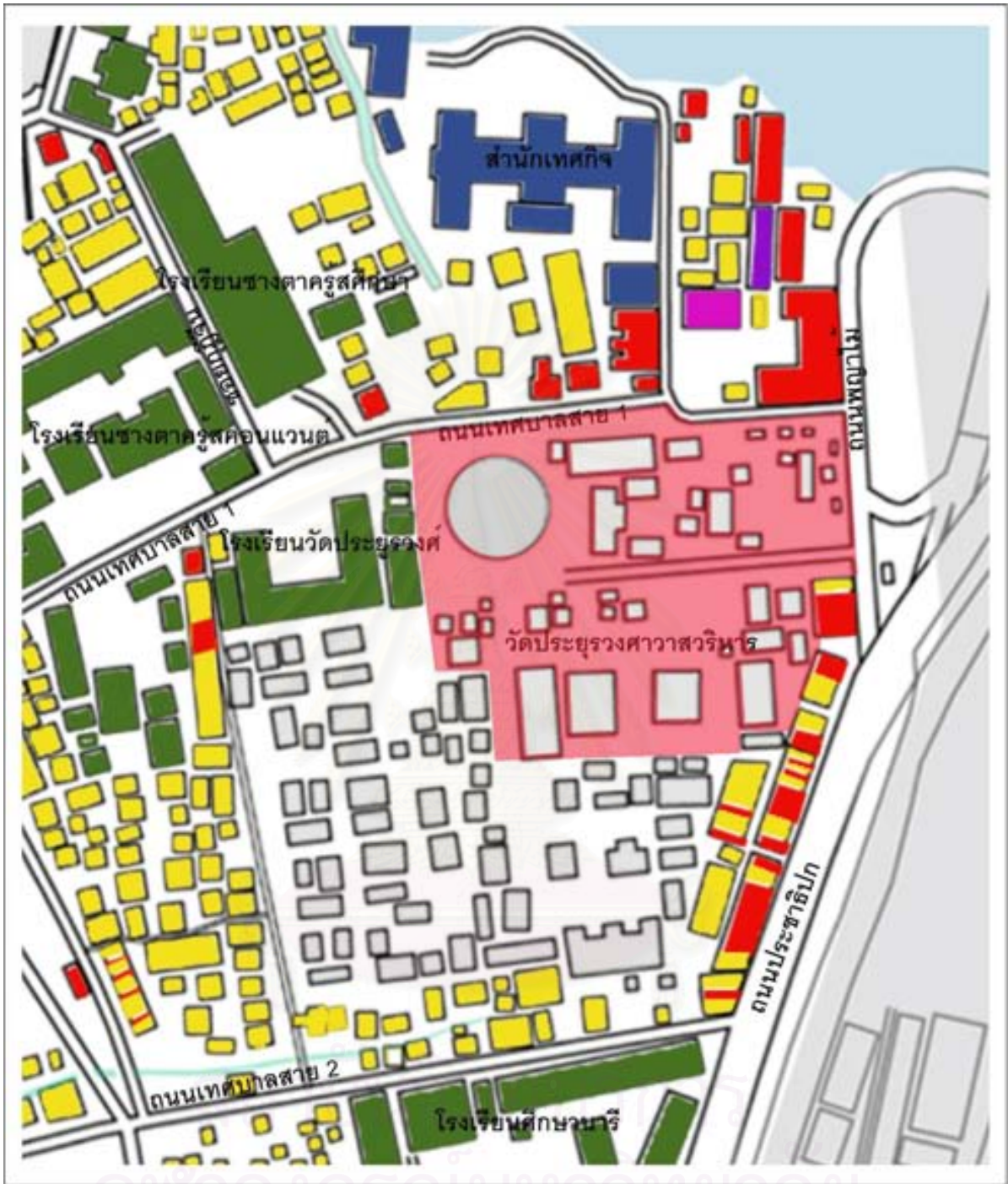

แผนที่ 5.22 การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาสุวรรณวิหาร

สัญลักษณ์	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ	การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในเขตวังวิเศษ ย่าน เขตธนบุรี
ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า	
ที่ดินประเภทที่พักอาศัย	พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง	
ที่ดินประเภทสถาบันทางศาสนา	ถนน	ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ที่ดินประเภทสถาบันทางราชการ	แม่น้ำ, คลอง	 Not to scale
ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา		

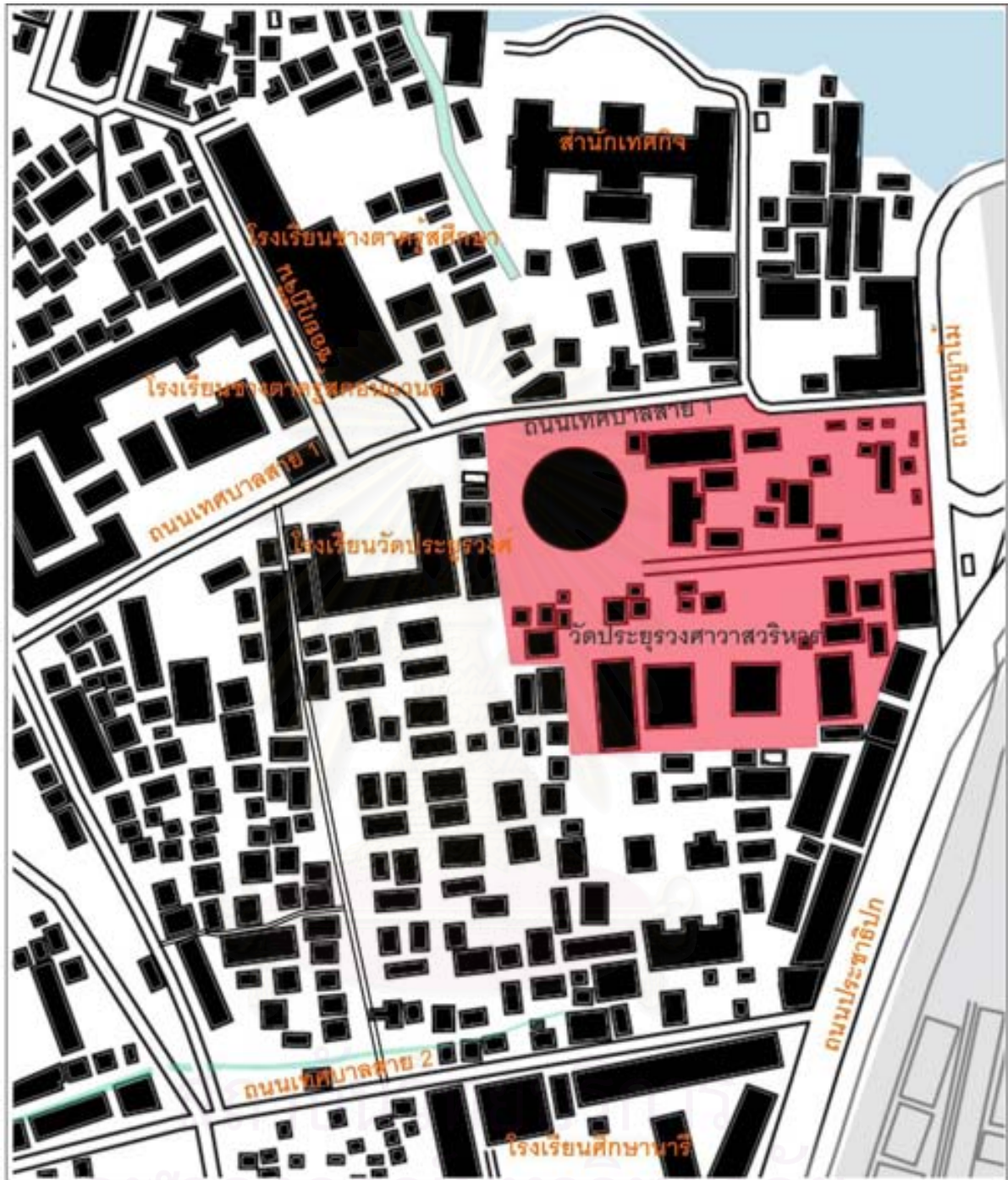
ที่มา : สำนักงานเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้วิจัย , 2550

แผนที่ 5.23 การใช้ประโยชน์อาคารพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> อาคารประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ อาคารประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า อาคารประเภทพาณิชย์กรรม อาคารประเภทที่พักอาศัย 	<ul style="list-style-type: none"> อาคารประเภทสถาบันทางศาสนา อาคารประเภทสถาบันทางราชการ อาคารประเภทสถาบันการศึกษา พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ถนน แม่น้ำ, คลอง 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>		<p>Not to scale</p>
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้อยู่อาศัย, 2550</p>					

แผนที่ 5.24 ความหนาแน่นของมวลอาคารและที่ว่างพื้นที่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

สัญลักษณ์ 		การวางแผนเชิงกายภาพ ส่วนที่การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี	
■ สิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน (figure) □ พื้นที่ว่างระหว่างสิ่งก่อสร้าง (ground) ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง	〰 ถนน ■ แม่น้ำ, คลอง		
ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากปี 2550		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	Not to scale

จากแผนที่ 5.21 วัดอยู่ในตำแหน่งที่อยู่ติดกับถนนเทศบาลสาย 1 และถนนพญาไม้ มีความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่มาก ตามที่แผนที่ 5.22 และแผนที่ 5.23 ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและใช้ประโยชน์อาคารอย่างหลากหลาย ทั้งในด้านพักอาศัย พาณิชยกรรม ศาสนสถาน สถานที่ราชการและการอุตสาหกรรมบ้าง ซึ่งต่างก็ตั้งอยู่อย่างหนาแน่นรอบพื้นที่วัด ดังแสดงในแผนที่ 5.24 ส่วนบริเวณภายในวัดนั้นนอกจากจะมีพระอุโบสถที่สวยงาม องค์เจดีย์เก่าขนาดใหญ่ และศาลาต่างๆ เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์จากพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ ยังมีการสร้างสวนหย่อม เรียกว่า เขามอหรือเขาเต่า ซึ่งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่มีคนเข้ามาใช้พื้นที่บ้าง ซึ่งสภาพทั่วไปภายในของเขามอ มีการปรับภูมิทัศน์พื้นที่ให้มีความสวยงาม สร้างความใกล้ชิดกันระหว่างคนกับธรรมชาติ แต่สภาพอากาศโดยรวมพื้นที่ มีสภาพอับ ทึบ ไม่รู้ลึกปลอดโปร่งเท่าใดนัก ส่วนมากวัดแห่งนี้นิยมใช้เป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานศพ งานทำบุญต่างๆ รวมไปถึงการทำบุญสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็นภายในโบสถ์ เป็นต้น ด้วยประตูทางเข้า-ออกด้านที่ติดกับถนนเทศบาลสาย 1 มีการตั้งร้านแผงลอยเพื่อขายอาหารและเครื่องดื่มสำหรับผู้คนที่สัญจรผ่านไปมาหน้าวัด หรือผู้คนที่เข้า-ออกในวัดบ้าง สภาพโดยรวมพื้นที่ว่างภายในบริเวณวัดคือพื้นที่ด้านหน้าเมรุเผาศพ และด้านหน้าพระอุโบสถ เป็นพื้นที่ที่มีคนมาใช้พื้นที่มากที่สุด เนื่องจากใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ และพื้นที่ด้านหน้าพระอุโบสถใช้เป็นพื้นที่จอดรถ

รูปที่ 5.7 กิจกรรมที่เกิดในพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร(จากผู้วิจัย , 2550)

สรุปคุณสมบัติทางกายภาพอันพึงประสงค์ของพื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ดังนี้

- พื้นที่อยู่ใกล้กับทางสัญจรหลักของชุมชนคือถนนเทศบาลสาย 1 และอยู่ใกล้กับจุดบริการรถรับจ้างประเภทรถแท็กซี่ รถสามล้อ ในพื้นที่ฝั่งประตูทางออกที่ติดกับถนนพญาไม้
- เป็นพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณอาคารที่มีความสำคัญทางศาสนา ทางประวัติศาสตร์ และยังมีสถานที่พักผ่อนหรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวก็ได้ คือ เขามอ หรือเขาเต่า
- พื้นที่วัดตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ทั้งร้านค้าที่อยู่โดยรอบพื้นที่วัด หรือในบริเวณประตูทางเข้า-ออกวัด ฝั่งที่ติดกับถนนเทศบาลสาย 1
- มวลอาคารโดยรอบพื้นที่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหารตั้งอยู่อย่างหนาแน่น และมีเส้นทางเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างแต่ละแห่ง เช่น พื้นที่ว่างแบบเส้นทางสัญจร คือ ถนนเทศบาลสาย 1 ถนนพญาไม้ หรือรวมไปถึง สวนหย่อมบริเวณเชิงสะพานพุทธ เป็นต้น
- พื้นที่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหารมีการปิดล้อมโดยกลุ่มอาคารโดยรอบพื้นที่ ซึ่งมีช่องเปิดของอาคารและมีทางสัญจรย่อยของชุมชนโดยรอบเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว เกิดการเชื่อมต่อทางด้านมุมมองระหว่างพื้นที่ภายใน-ภายนอก และการเข้า-ออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดความถี่ และความสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น เป็นพื้นที่ให้เช่าจอดรถ ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น งานบวช งานศพ เป็นต้น เมื่อเป็นช่วงที่ไม่มีกิจกรรมใดๆ พื้นที่ดังกล่าวก็ใช้เป็นที่พักพิงของผู้คนในละแวกนั้น

จากการศึกษาสรุปลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่ พบว่าแต่ละพื้นที่มีคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี ดังสรุปเป็นตารางที่ 5.1 ได้ดังนี้

1) คุณสมบัติทางกายภาพระดับเมือง

- มีที่ตั้งใกล้กับจุดเชื่อมต่อทางสัญจรที่สำคัญสำคัญ เช่น อยู่ป้ายรับ-ส่งผู้โดยสาร หรือบริเวณทางแยก ทางสัญจรหลักภายในชุมชน แทนสัญลักษณ์ด้วย (ก)
- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมืองซึ่งสามารถใช้ประกอบกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่อคนในชุมชนได้ แทนสัญลักษณ์ด้วย (ข)
- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือพื้นที่สำหรับหลบแดด ฝน เป็นต้น แทนสัญลักษณ์ด้วย (ค)
- มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องมีการเชื่อมต่อของพื้นที่ว่างแต่ละแห่ง แทนสัญลักษณ์ด้วย (ง)

2). คุณสมบัติระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะ

- มีขนาดพื้นที่และสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรมกลุ่มผู้ใช้และช่วงเวลาที่ใช้ แทนสัญลักษณ์ด้วย (จ)
- มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบ แทนสัญลักษณ์ด้วย (ฉ)
- มีการปิดล้อมที่ดี โดยมีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมอง ทั้งเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบ แทนสัญลักษณ์ด้วย (ช)
- มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย แทนสัญลักษณ์ด้วย (ซ)

ตารางที่ 5.1 แสดงคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่

พื้นที่ว่างสาธารณะ	คุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี							
	คุณสมบัติระดับเมือง				คุณสมบัติระดับพื้นที่ย่อย			
	(ก)	(ข)	(ค)	(ง)	(จ)	(ฉ)	(ช)	(ซ)
1.ชอยวัดกัลยาณัม	○	○		○		○	○	○
2.ถนนเทศบาลสาย 1	○	○	○	○		○	○	○
3.ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่	○		○	○	○	○	○	○
4.พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง	○	○	○	○			○	○
5.วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร	○	○	○	○			○	○
6.วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร	○	○	○	○			○	○

จากตารางที่ 5.1 สามารถสรุปคุณสมบัติหลักๆ ของพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งแบ่งเป็น พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร และพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม ได้ดังนี้

1.พื้นที่ว่างสาธารณะแบบทางสัญจร

1.1 พื้นที่ว่างสาธารณะบนชอยวัดกัลยาณัม บนถนนเทศบาลสาย1 บนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เป็นเส้นทางสัญจรสายหลักของหลายชุมชน และแนวเส้นทางยังมีตำแหน่งหรือจุดที่ตัดกันเป็นทางแยก ก่อให้เกิดการชุมนุมของคนเพื่อทำกิจกรรม

1.2 พื้นที่ว่างสาธารณะบนชอยวัดกัลยาณิ์ บนถนนเทศบาลสาย1 บนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบและมีเส้นทางเชื่อมต่อกันไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ทำให้มีการลื่นไหลของกิจกรรมและผู้คนกระจายไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆได้

1.3 พื้นที่ว่างสาธารณะบนชอยวัดกัลยาณิ์ บนถนนเทศบาลสาย1 บนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพจึงมีรูปแบบรองรับการสัญจร เช่น พื้นผิว ความลาดชันของถนน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นด้วย เช่น ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ ม้านั่ง ต้นไม้เพื่อเพิ่มร่มเงา

1.4 พื้นที่ว่างสาธารณะบนชอยวัดกัลยาณิ์ บนถนนเทศบาลสาย1 บนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่มีกลุ่มอาคารตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่และเส้นทางสัญจรย่อย เชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรตลอดแนวเส้นทาง โดยเป็นลักษณะของการปิดล้อมพื้นที่ที่ดี และมีช่องเปิดเพื่อการเชื่อมต่อทั้งทางด้านมุมมอง การเข้า-ออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบ

1.5 พื้นที่ว่างสาธารณะบนชอยวัดกัลยาณิ์ บนถนนเทศบาลสาย1 บนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย

ด้วยคุณลักษณะที่ขาดไปในแต่ละพื้นที่นั้น เป็นผลเนื่องมาจาก

- พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรนี้มีความแตกต่างกันของลำดับศักดิ์ถนน โดยถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่เป็นเส้นทางสัญจรสายหลักในแขวงวัดกัลยาณิ์ที่มีขนาดกว้าง ซึ่งมีความสำคัญใกล้เคียงกับยานพาหนะ นิยมใช้ประโยชน์เพื่อการสัญจรผ่านมากกว่า ถนนเทศบาลสาย 1 และชอยวัดกัลยาณิ์ ซึ่งเป็นถนนสายรอง มีขนาดที่แคบกว่า และทั้งสองพื้นที่มีแนวเส้นทางที่แทรกตัวอยู่ภายในชุมชน พื้นที่จึงมีความใกล้ชิดกับคนและการสัญจรแบบการเดินเท้ามากกว่า

- ชอยวัดกัลยาณิ์กับถนนเทศบาลสาย 1 เป็นเส้นทางสัญจรสายหลัก สายเดิมของหลายชุมชนในแขวงวัดกัลยาณิ์มานานแล้ว ดังนั้นอาคารหรือสถานที่สำคัญต่างในชุมชน จึงเกาะตัวไปตามแนวเส้นทางทั้งสอง เพื่อให้มีการเชื่อมต่อและการเข้าถึงพื้นที่หรือสถานที่สำคัญต่างๆ ในชุมชนได้อย่างสะดวก ส่วนถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เป็นถนนที่ถูตัดผ่านพื้นที่ในภายหลัง การเชื่อมต่อและการเข้าถึงอาคารหรือสถานที่สำคัญดังกล่าวจึงไม่สะดวกเมื่อเทียบกับชอยวัดกัลยาณิ์กับถนนเทศบาลสาย 1

- ด้วยความคุ้นเคยกับพื้นที่ชอยวัดกัลยาณิ์กับถนนเทศบาลสาย 1 ที่มีการใช้ประโยชน์มานาน ตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชน รูปลักษณะพื้นที่ที่มีการยืดหยุ่น รองรับปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้หลากหลาย จึงทำให้พื้นที่ที่มีการชุมนุมของคน กิจกรรม ในช่วงเวลาที่หลากหลาย แม้ว่าขนาดและสภาพทางภูมิทัศน์ของพื้นที่จะไม่มีความกว้างและสวยงามนัก เมื่อเทียบกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

2. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม

2.1 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อยู่ในบริเวณที่เชื่อมต่อกับทางสัญจรสายหลักคือ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารเชื่อมต่อกับซอยวัดกัลยาณมิตร วัดประยุรวงศาวาสวรวิหารเชื่อมต่อกับถนนเทศบาลสาย 1 และถนนพญาไม้ ส่วนมัสยิดบางหลวงเชื่อมต่อกับทางสัญจรสายหลักในชุมชนกุฎีขาว

2.2 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เป็นพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นอาคารทางศาสนา

2.3 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อยู่ในบริเวณที่ใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ที่นั่งพักผ่อนเพื่อหลบแดด หลบฝน เป็นต้น เพื่อเป็นการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้พื้นที่

2.4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบค่อนข้างหนาแน่นและมีเส้นทางเชื่อมต่อกันไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ทำให้เกิดการสั่นไหวของกิจกรรมและผู้คนกระจายไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆได้

2.5 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เป็นพื้นที่ปิดล้อมที่มีช่องเปิดของพื้นที่โดยรอบไม่ว่าจะเปิดจากอาคาร ช่องเปิดจากพื้นที่ระหว่างอาคาร เชื่อมต่อกับพื้นที่โดยรอบในด้านมุมมอง และการเข้า-ออกของพื้นที่

2.6 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร มีความยืดหยุ่นในการใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมได้หลากหลายทั้ง กิจกรรมทางด้านศาสนา กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ และกิจกรรมทางด้านสังคม เป็นต้น

จะเห็นว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมทั้ง 3 พื้นที่ ได้ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะเหมือนกัน ซึ่งเป็นผลจากพื้นที่ปิดล้อมล้อมดั่งกล่าวเป็นพื้นที่ที่อยู่ในสถานที่ทางศาสนาเหมือนกัน จึงทำให้คุณลักษณะของพื้นที่มีความคล้ายคลึงกัน และด้วยลักษณะของพื้นที่ที่ขาดไป เป็นผลเนื่องมาจาก

- พื้นที่มีการใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ให้เข้าจอดรถเสียส่วนใหญ่ เช่น พื้นที่ด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และพื้นที่ด้านหน้าโบสถ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร การใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวส่งผลประโยชน์ให้แก่ทางวัดเป็นอย่างมากในเรื่องของรายได้จากการเก็บค่าเช่าที่กับคนที่มาจอด ทั้งประเภทจ่ายเป็นรายวันหรือรายเดือน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนที่มาวัดและ

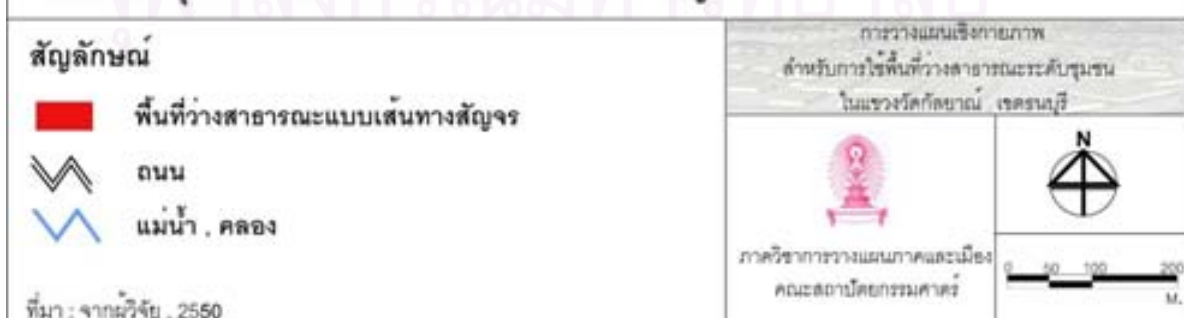
จากคนในชุมชนโดยรอบ แต่ใช้พื้นที่ว่างสำหรับการเช่าที่จอดรถบัส ถือได้ว่าเป็นการทำลายพื้นที่ว่างสาธารณะในทางอ้อม เนื่องจากพื้นที่ว่างไม่สามารถใช้ประโยชน์ในด้านอื่นซ้อนทับได้เลยยกประกอบกับการปรับเปลี่ยนลักษณะพื้นที่ให้เป็นลานโล่ง กว้าง เพื่อเพิ่มพื้นที่จอดรถ ปรับปูพื้นผิวด้วยคอนกรีตเพื่อให้มีผิวเรียบ และมีความแข็งแรง ทนทาน แต่ลักษณะดังกล่าว มีผลในเรื่องการสะสมความร้อนในพื้นที่ ชาติร่มเงาจากต้นไม้ รวมไปถึงอุปกรณ์ประดับที่อำนวยความสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่ยังมีน้อย เช่น ถังขยะ ม้านั่ง เป็นต้น คุณสมบัติที่ขาดไปทั้ง 2 ประการนั้น ส่งผลต่อพื้นที่ว่างในด้านความหลากหลายในการใช้ประโยชน์ที่น้อยลง ทั้งกลุ่มผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลาในการเข้าอาคารดึงดูดให้ผู้คนในชุมชนออกมาอยากทำกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงเวลากลางวัน หรือช่วงที่มีแดดจัด หรือช่วงเวลาฝนตก เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

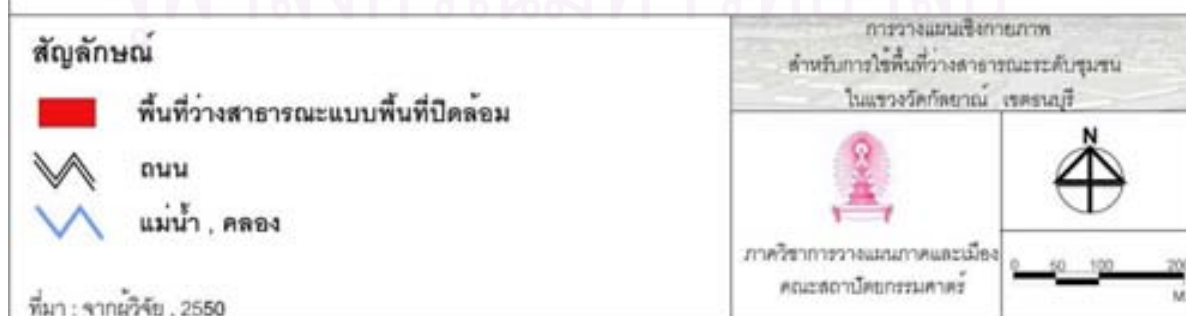
แผนที่ 5.25 คุณลักษณะพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

แผนที่ 5.26 ลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม

จากคุณสมบัติของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 2 แบบ จะเห็นว่าคุณสมบัติร่วมกันของพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวมีผลต่อการเข้าใช้คือ สามารถมองเห็นและเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย เพิ่มความรู้สึกปลอดภัยแก่ผู้ที่ใช้ มีความสะดวกในการทำกิจกรรมที่หลากหลายบนพื้นที่แห่งเดียว หากพื้นที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดีจะเป็นการดึงดูดให้ผู้คนอยากเข้าใช้พื้นที่ด้วย

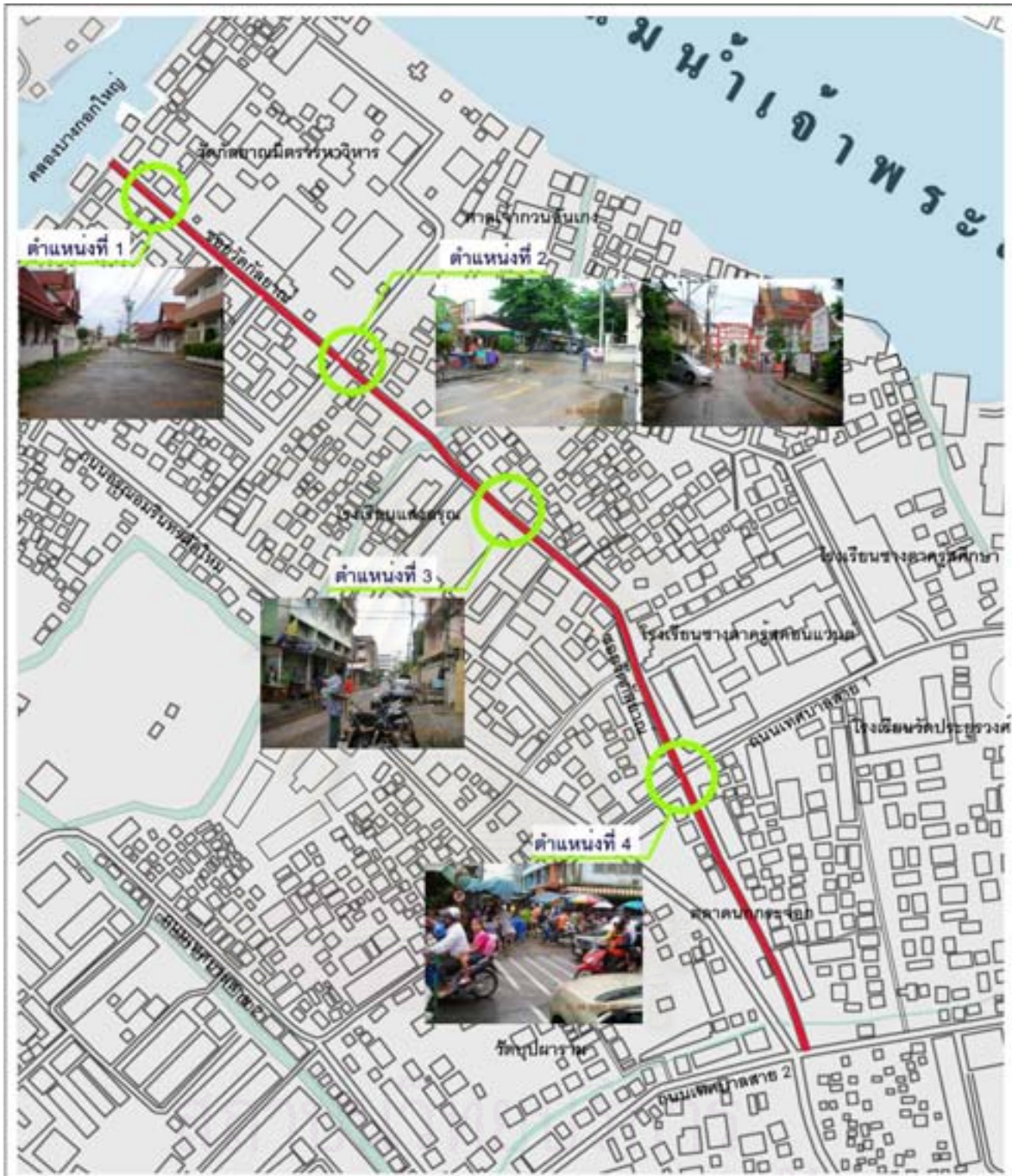
ส่วนคุณสมบัติบางประการที่ไม่เหมือนกันนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการรองรับประโยชน์ใช้สอยหลักที่แตกต่างกัน คือ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมจะช่วยส่งเสริมพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมทางด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย ประเพณีชุมชนและพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรนั้น รูปแบบกิจกรรมที่เกิดจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นส่วนมาก เช่น การสัญจรผ่านโดยการเดินเท้า พบปะพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้าน การซื้อ-ขายสินค้ากัน เป็นต้น

5.2 การบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้วยวิธีบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง (time lapse photo)

5.2.1 รูปแบบการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนประเภทต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้วิธีการถ่ายภาพต่อเนื่อง ตามช่วงเวลาต่างๆที่ได้กำหนดไว้ในตำแหน่งสำคัญที่ครอบคลุมพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งอาจต้องบันทึกภาพในหลายตำแหน่งต่อ 1 พื้นที่ โดยช่วงเวลาในการถ่ายภาพจะเริ่มตั้งแต่เวลาเช้า (07.00 น.) ถึงหัวค่ำ (20.30 น.) เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนออกมาทำกิจกรรมต่างๆนอกอาคาร หรือนอกที่พักอาศัย โดยจะถ่ายภาพทุกๆ 2 ชั่วโมง จากนั้นนำภาพมาเรียงต่อกันเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อสรุปภาพรวมของประเภทกิจกรรม ประเภทกลุ่มคน ในช่วงเวลาต่างๆ ผลการบันทึกสรุปได้ดังนี้

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณ ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพมีดังนี้ ตำแหน่งที่ 1 พื้นที่บนเส้นทางที่อยู่ภายในขอบเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (แต่เนื่องจากตัวอุโบสถของวัดหันหน้าไปทางแม่น้ำเจ้าพระยา ชอยวัดกัลยาณจึงอยู่ในตำแหน่งด้านหลังของวัด) ตำแหน่งที่ 2 พื้นที่บริเวณสี่แยกด้านหน้าประตูทางเข้าวัด ตำแหน่งที่ 3 พื้นที่บริเวณถนนหน้าโรงเรียนแสงอรุณ ตำแหน่งที่ 4 พื้นที่บริเวณสี่แยกด้านหน้าตลาดนกกกระจอก

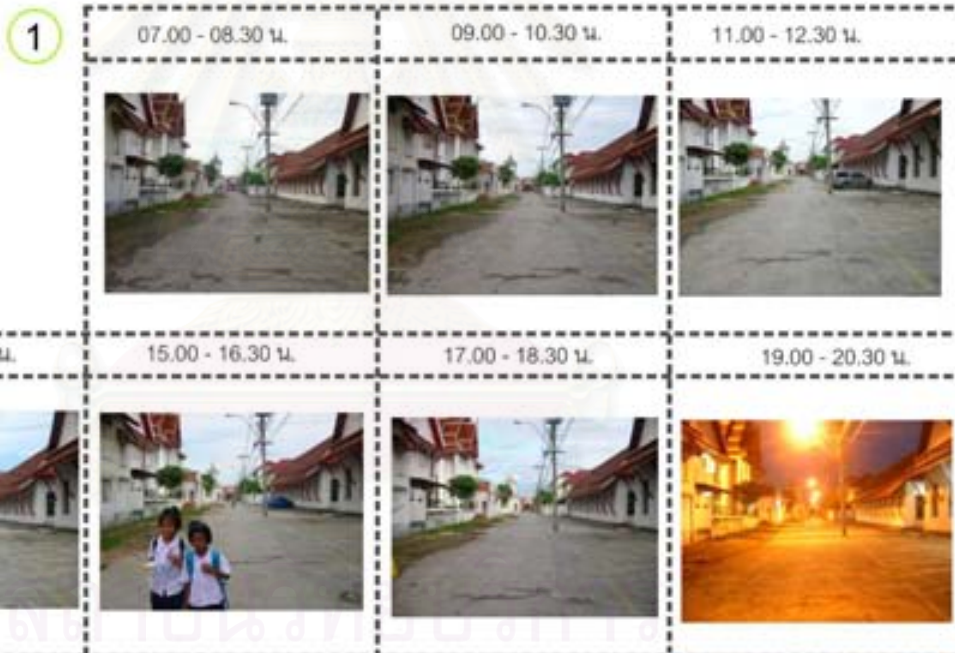
แผนที่ 5.27 ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในพื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณมิตร

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo		 ถนน แยกม้า, คลอง		การวางแผนถ่ายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี	
		 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์		 Not to scale	
ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากกูเกิ้ล, 2550					

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

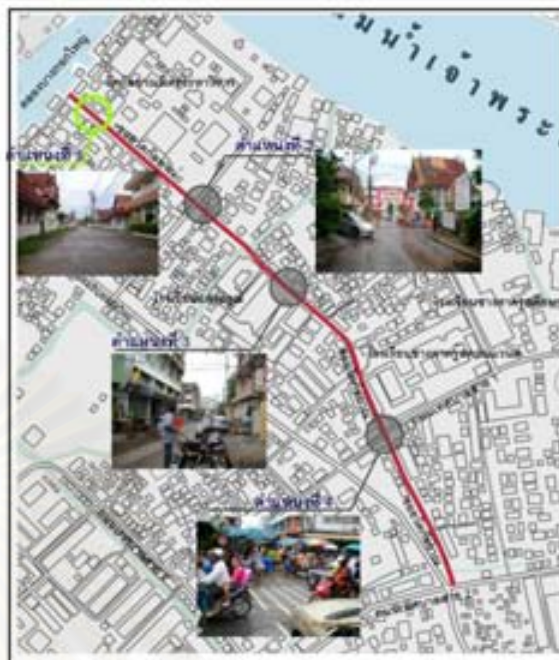
รูปที่ 5.8 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันระหว่างสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ ตำแหน่งการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>	
		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	 <p>Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.9 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันหยุดสุดสัปดาห์โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปเคลื่อนไหวและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ
ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

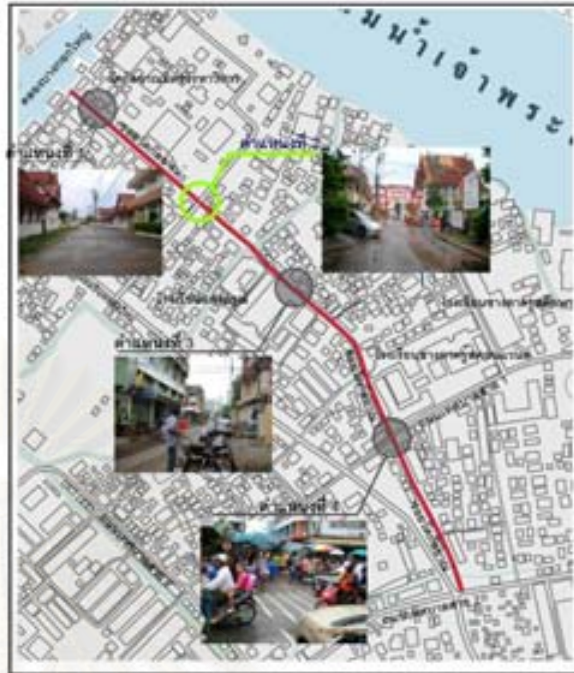
รูปที่ 5.10 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันระหว่างสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p> <p> ถนน แม่น้ำ, คลอง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบใดและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>		<p>การวางแผนถ่ายภาพ ตำแหน่งการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p> <p></p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>		<p></p> <p>Not to scale</p>
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>				

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

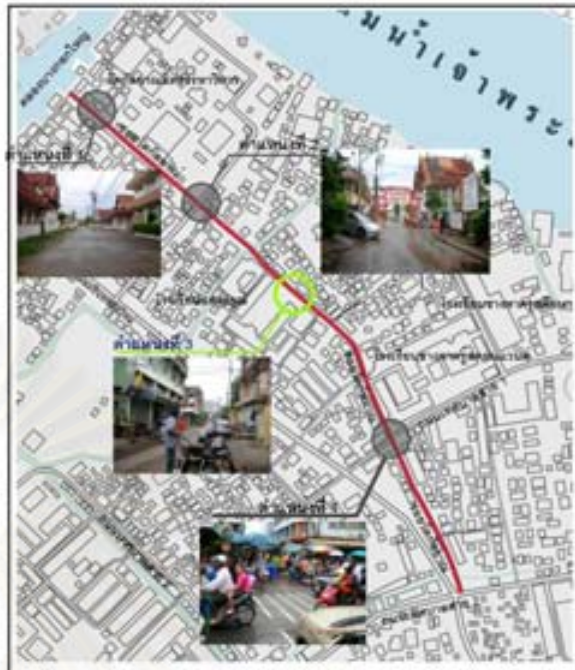
ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.11 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันหยุดสุดสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>		<p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>		<p>การวางแผนเรียงภาพถ่าย สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p></p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>		<p></p> <p>Not to scale</p>	

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

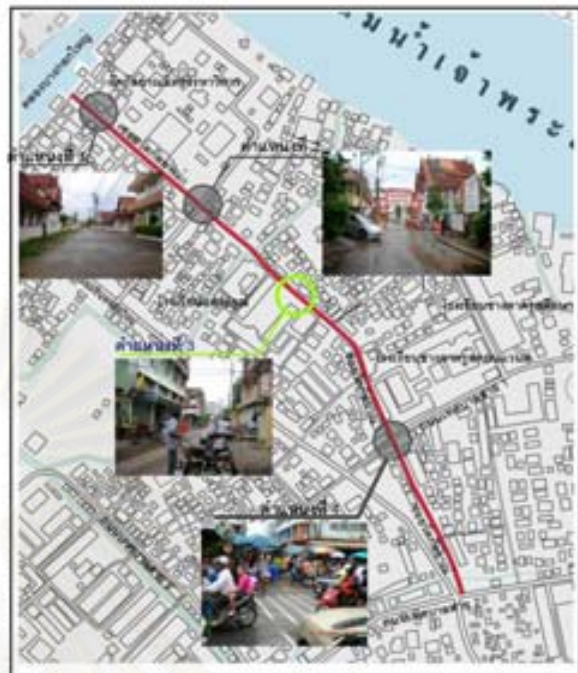
รูปที่ 5.12 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันระหว่างสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ● ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ ส่วนการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

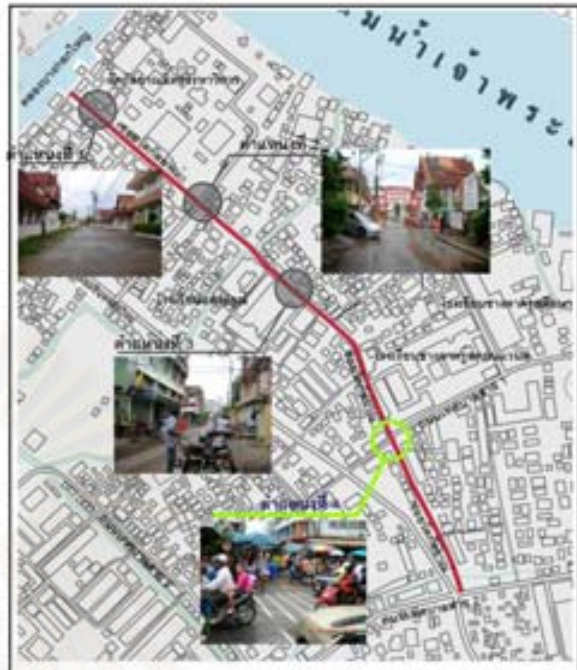
รูปที่ 5.13 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันหยุดสุดสัปดาห์โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่วางสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

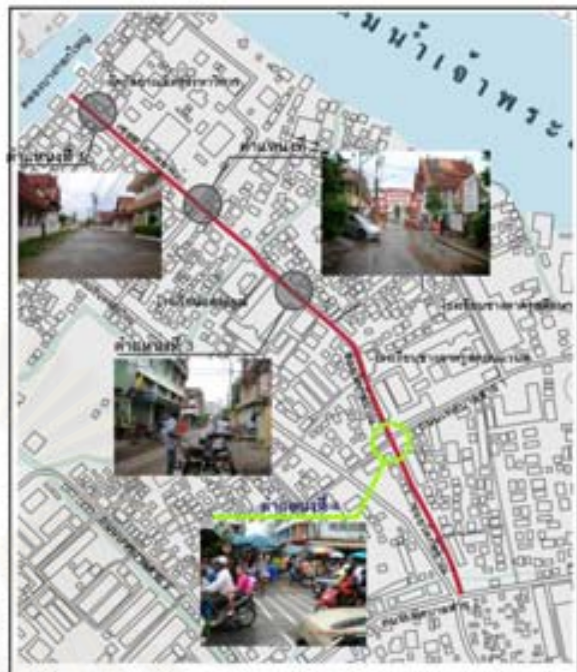

รูปที่ 5.14 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่วางสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันระหว่างสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

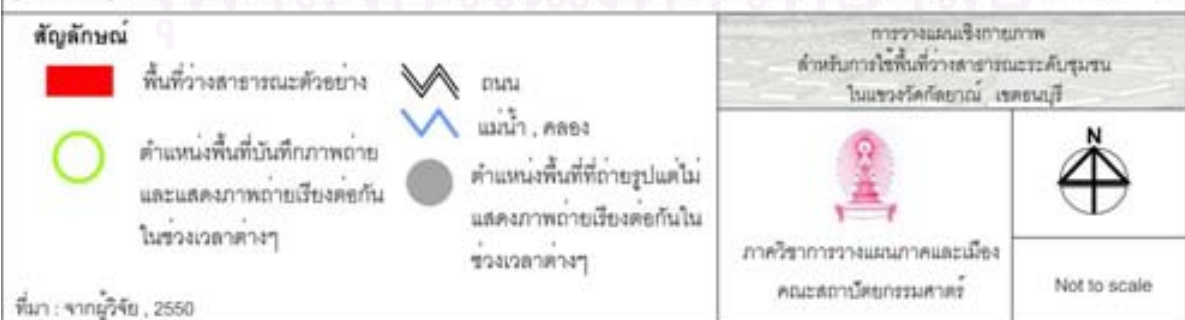
<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>		<p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปต่อเนื่องแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณ เขตธนบุรี</p>	
		<p> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p> N</p>		
<p>ที่มา : จากคู่มือฯ , 2550</p>				<p>Not to scale</p>	

พื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณ

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.15 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะซอยวัดกัลยาณในวันหยุดสุดสัปดาห์โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

ตารางที่ 5.2 รูปแบบการเช่าใช้พื้นที่ทางสาธารณะของวัดกัลยาณมิตร (พื้นที่ที่ 1) ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์

พื้นที่ทางสาธารณะ (พื้นที่ที่ 1: วัดกัลยาณมิตร)	ตำแหน่งที่ตั้งภาพของพื้นที่ทาง สาธารณะ	ช่วงเวลา	กลุ่มผู้ใช้					ประเภทกิจกรรม										
			เด็ก-นักเรียน	วัยรุ่น-นักศึกษา	วัยทำงาน-ผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุ	ครอบครัว	กิจกรรม นันทนาการ	ชม	พักผ่อน	ออกกำลังกาย	มีสัตว์เลี้ยง	ชมภาพวาด	มีบุตรหลาน	มีสัตว์เลี้ยง			
 <p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ตั้งภาพของพื้นที่ทาง สาธารณะ พื้นที่ทางสาธารณะตัวอย่าง เช่าใช้ในวันระหว่างสัปดาห์ เช่าใช้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ 	1 บริเวณด้านหน้าวัดกัลยาณมิตร 	07:00 - 08:30 น.			●											●		
		08:30 - 10:30 น.	●		●			●									●	
		11:00 - 12:30 น.	●		●												●	
		13:00 - 14:30 น.																
		15:00 - 16:30 น.	●	●	●	●											●	
	2 บริเวณทางใต้ของวัดกัลยาณมิตร 	07:00 - 08:30 น.	●		●	●		●			●						●	
		08:30 - 10:30 น.			●	●					●						●	
		11:00 - 12:30 น.			●	●					●						●	
		13:00 - 14:30 น.		●	●	●					●						●	
		15:00 - 16:30 น.	●	●	●	●					●	●					●	
	3 บริเวณทางใต้ของเขตพุทธ 	07:00 - 08:30 น.			●	●			●								●	
		08:30 - 10:30 น.	●	●	●	●					●						●	
		11:00 - 12:30 น.			●	●		●			●						●	
		13:00 - 14:30 น.		●	●	●					●						●	
		15:00 - 16:30 น.		●	●	●					●						●	
	4 บริเวณที่จอดรถสาธารณะ 	07:00 - 08:30 น.	●	●	●	●		●			●						●	
		08:30 - 10:30 น.			●	●					●						●	
		11:00 - 12:30 น.			●	●					●						●	
		13:00 - 14:30 น.		●	●	●					●						●	
		15:00 - 16:30 น.		●	●	●					●						●	
17:00 - 18:30 น.	●		●	●					●	●					●			
19:00 - 20:30 น.	●		●	●					●	●					●			

ผลการศึกษาพบว่าในพื้นที่ที่ 1 พื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณัมทั้ง 4 ตำแหน่ง ที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในวันระหว่างสัปดาห์ พบว่า ใน 2 ช่วงเวลาแรก คือเวลา 7.00 – 8.30 น. และ 9.00 - 10.30 น. มีการสัญจรไปมาของผู้คนมากมาย ทั้งเด็ก นักเรียน ผู้ใหญ่ คนในวัยทำงาน โดยจะเป็นการสัญจรผ่านเพื่อเดินทางไปโรงเรียนหรือทำงาน ตั้งแต่บริเวณตำแหน่งที่ 1 ไปจนถึงตำแหน่งที่ 4 มีผู้คนสัญจรไปมาอย่างคับคั่ง โดยเฉพาะในบริเวณตำแหน่งที่ 4 ที่มีตลาดนกกระจอกช้อนทับอยู่บนพื้นที่ชอยวัดกัลยาณัม อีกทั้งยังมีเส้นทางเทศบาลสาย 1 ตัดผ่านชอยวัดกัลยาณัมหน้าตลาดนกกระจอกด้วย เส้นทางทั้งสองเชื่อมต่อกัน ผู้คนก็สามารถใช้เส้นทางไปสู่สถานที่ต่างๆที่สำคัญ ทั้งสถานศึกษา วัดโบสถ์ อาคารทางราชการ ในละแวกนั้นได้ง่าย ส่วนในเวลาช่วงเที่ยง คือ 11.00 – 12.30 น. และ 13.00 – 14.30 น. ผู้คนเบาบางลง มีการสัญจรไปมาบ้าง และผู้คนก็จะทำกิจกรรมในพื้นที่ร่ม หรือ ภายในอาคารเป็นส่วนใหญ่อาจจะเห็นผลเนื่องมาจากผู้คนส่วนมากไปทำงาน ไปเรียนกัน เหลือเพียงเด็กเล็กๆ และคนแก่ที่อยู่บ้าน ประกอบกับสภาพอากาศร้อน มีแดดแรง ในช่วงเวลาตั้งแต่ 15.00 น. ขึ้นไป เริ่มมีผู้คนคับคั่งมากขึ้น บริเวณทางเดินริมชอยเริ่มเกิดกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่าตอนเช้าไม่ว่าจะเป็น การสัญจรผ่านไปมา การพบปะพูดคุยกัน การซื้อของ เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลาหลังเลิกเรียน เลิกงาน จะสังเกตเห็นได้ว่า ช่วงเวลาตั้งแต่ 15.00 น. ขึ้นไป แม้จะมีผู้คนคับคั่งคล้ายกับช่วงเวลาตอนเช้า แต่สภาพบรรยากาศโดยทั่วไปจะไม่รู้สึกรีบเร่งเหมือนกับตอนเช้าเท่าใดนัก ดังเช่น เมื่อระหว่างการเดินทางกลับบ้านจะมีการหยุดพักทำกิจกรรมบางอย่างชั่วคราว เช่น แวะซื้อขนม-อาหาร พูดคุยกัน จากนั้นจึงเดินทางกลับ

ส่วนในวันหยุดสุดสัปดาห์พบว่าช่วงเวลาที่คนออกมาใช้พื้นที่ว่างดังกล่าวจะคล้ายๆกับวันระหว่างสัปดาห์ แต่จะมีผู้คนมากขึ้นกว่าเดิม ในช่วงเวลา 7.00 – 10.30 น. ที่พบส่วนมากจะเป็นเด็กเล็กและผู้ใหญ่ ไปจนถึงคนแก่ ในตอนกลางวัน เริ่มมีกลุ่มเด็กนักเรียนวัยรุ่น นักศึกษามากขึ้น

โดยภาพรวมกลุ่มคนจะนิยมเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมในบริเวณหน้าโรงเรียนแสงอรุณ ไปจนถึงบริเวณตลาดนกกระจอก มากกว่าบริเวณพื้นที่ตั้งแต่สี่แยกหน้าประตูวัดกัลยาณัมมิตรวรมหาวิหารเข้าไปถึงถนนด้านหลังของวัดกัลยาณัมมิตรวรมหาวิหาร กลุ่มคนที่นิยมเข้าใช้พื้นที่มากที่สุดส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่-วัยทำงาน และกิจกรรมส่วนมากจะเป็นการพบปะพูดคุยกัน และการสัญจรผ่านทั้งการเดินเท้าและใช้ยานพาหนะ

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะชอยวัดกัลยาณัมได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่ามีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณตั้งแต่หน้าโรงเรียนแสงอรุณไปจนถึงบริเวณตลาดนกกระจอก ซึ่งโดยมากในวันระหว่างสัปดาห์จะเป็นการสัญจรผ่านทั้งทางเดินเท้าและใช้ยานพาหนะ ประเภทจักรยานยนต์และจักรยานเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเดินทางไปโรงเรียน

ทั้งเวลาช่วงเช้าและเดินทางกลับจากโรงเรียนช่วงเย็น ในบริเวณพื้นที่หน้าโรงเรียนแสงอรุณ ถึงบริเวณตลาดนกกกระเจอกจึงทำให้เกิดความตึกคักจากการชุมนุมของผู้คนที่เข้าใช้พื้นที่ที่มีการพบปะพูดคุย ซื้อขายขนม อาหาร เครื่องดื่ม ในบริเวณดังกล่าวด้วย

- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ตั้งแต่บริเวณสี่แยกหน้าประตูวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร ถึงบริเวณหน้าโรงเรียนแสงอรุณ กิจกรรมโดยมากเป็นการสัญจรผ่านทั้งการเดินเท้าและการใช้ยานพาหนะประเภทจักรยานยนต์เป็นส่วนใหญ่และมีการพบปะพูดคุยกันบริเวณด้านหน้าอาคารที่อยู่ริมซอยวัดกัลยาณมิตร ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่โดยมากเป็นช่วงเวลาสายตั้งแต่ 10.00น. ไปจนถึงเวลาหัวค่ำ คือ 20.30 น. หรืออาจจะตึกกว่านั้นในบางวัน
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ กลุ่มนี้พบว่ามีการเข้าใช้พื้นที่มากที่สุด และมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย และการสัญจรผ่านด้วย โดยรูปแบบกิจกรรมดังกล่าวส่วนมากจะเกิดขึ้นตลอดทั้งวันและพบตลอดเส้นทางของพื้นที่ ซอยวัดกัลยาณมิตรโดยเฉพาะบริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าวัดกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีจุดบริการการขนส่งสาธารณะ เช่น มอไซค์รับจ้าง รถตุ๊กตุ๊ก เป็นต้น ซึ่งรองรับบริการคนในละแวกนั้น และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ออกมาจากวัดกัลยาณมิตร เป็นต้น ส่วนหน้าโรงเรียนแสงอรุณมีบรรดาผู้ปกครองที่จะต้องมารับ ส่งบุตรหลาน และกลุ่มพ่อค้า แม่ค้า ที่มาค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม ขนม ทำให้บริเวณนี้เกิดความตึกคัก ในช่วงเช้า และช่วงเย็นเป็นส่วนใหญ่ และบริเวณสี่แยกตลาดนกกกระเจอก ที่เป็นทั้งบริเวณตลาดและถนนทางเชื่อมกับถนนเทศบาลสาย 1 ต่อไปสู่โรงเรียน วัดโบสถ์ ต่างๆ ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เช่น โรงเรียนช่างศาครุศคอนแวนต์ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร เป็นต้น
- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ กลุ่มนี้ถือว่ามีการเข้าใช้พื้นที่รองลงมาจากกลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ รูปแบบกิจกรรมที่เกิดจะเป็นการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย และการสัญจรผ่านเป็นส่วนใหญ่ซึ่งพบเกือบตลอดแนวของเส้นทางซอยวัดกัลยาณมิตร โดยเฉพาะบริเวณด้านหลังประตูทางเข้าวัดกัลยาณมิตร ตลอดแนวไปจนถึง ตลาดนกกกระเจอก ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่โดยมากเป็นช่วงเวลา 7.00น. จนถึงเย็น คือ 18.30 น.

- กลุ่มเนร-พระ พบว่ามีการเข้าใช้พื้นที่บ้าง โดยส่วนมากใช้ในการสัญจรผ่านเป็นส่วนใหญ่ซึ่งพบในพื้นที่บริเวณวัดกัลยาณมิตรและประตูด้านหน้าวัดกัลยาณมิตร และช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้า ตั้งแต่ 7.00 -8.30 น.

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพมี 5 ตำแหน่ง ดังนี้ ตำแหน่งที่ 1 พื้นที่บริเวณ 3 แยกที่ถนนเทศบาลสาย 1 จรดกับถนนเทศบาลสาย 2 ตำแหน่งที่ 2 กับ 3 จะเป็นเส้นทางตรงของถนน ซึ่งอยู่บริเวณด้านหน้าวัดบุปผารามและด้านหน้าซอยโพธิ์ ตำแหน่งที่ 4 อยู่ใกล้กับด้านหน้าตลาดนกระจอก และตำแหน่งที่ 5 บริเวณสามแยกด้านหน้าโรงเรียนช่างตาครูส์ศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

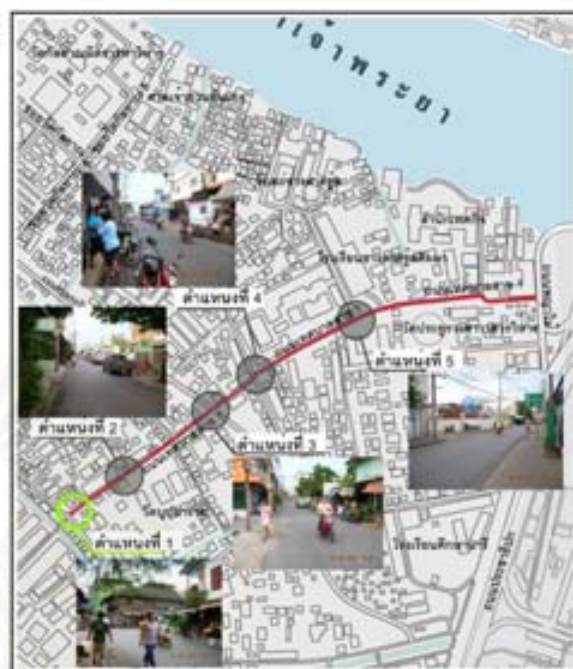

แผนที่ 5.28 ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo</p>		<p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณิ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากภูมิวิจัย , 2550</p>		<p></p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>		<p></p> <p>Not to scale</p>	

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.16 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินที่ภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปเคลื่อนไหว และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณิ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.17 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.18 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่ที่มีบทักภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แยกน้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.19 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวังค้อยามัน เขตธนบุรี

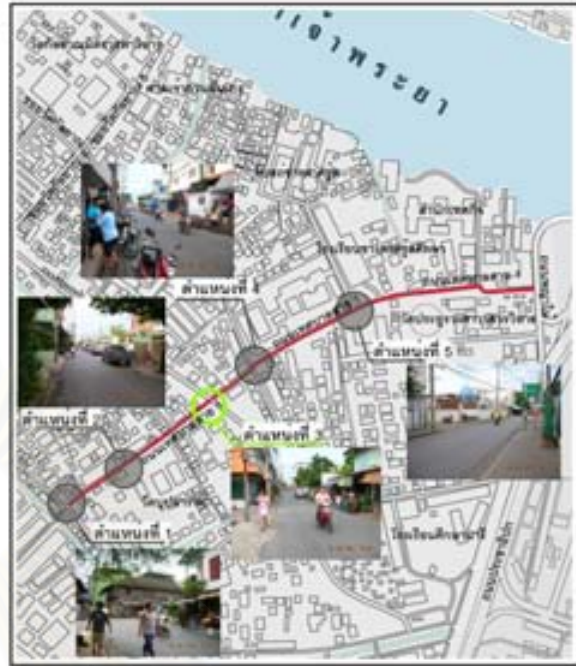
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

North arrow and scale: Not to scale

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.20 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในเขตวัดศรัทธาณันท์ เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่วางสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.21 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่วางสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปต่อเนื่อง แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน
ในเขตวังค้อยามัน เขตอรัญญี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

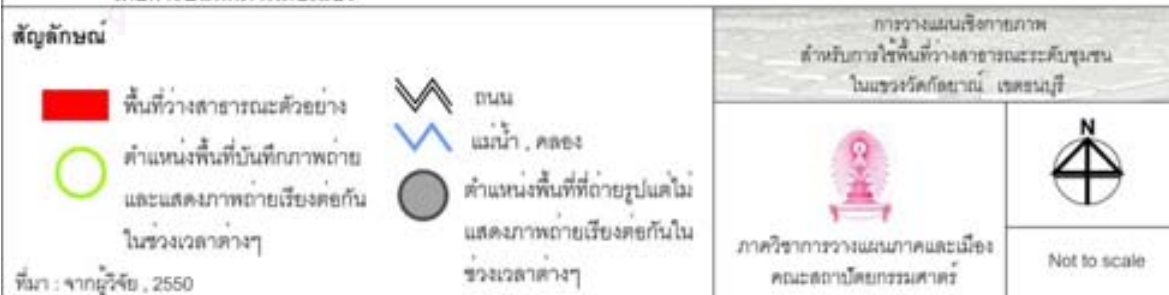
ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

4

รูปที่ 5.22 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

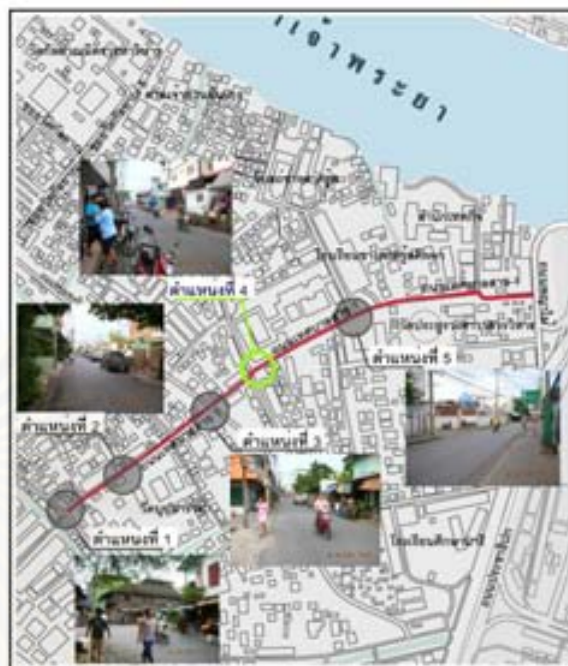

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

4

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.23 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเรียงภาพถ่าย สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเชิงวิถีชีวิตย่าน เขตคนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1

ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.24 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

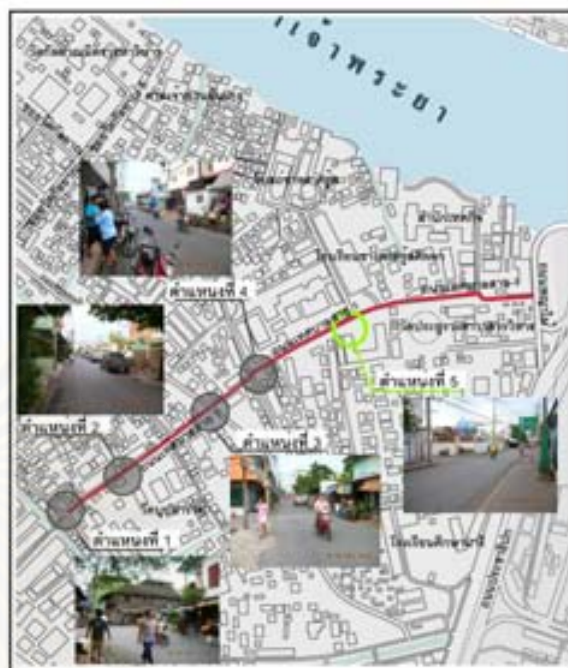
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตจังหวัดลพบุรี เขตถนน 5</p>	
<p>ที่มา : จากคู่มือฯ , 2550</p>		 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	 <p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1

ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

5

รูปที่ 5.25 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย1ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่ แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ที่ 2 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในวันระหว่างสัปดาห์ พบว่า ในช่วงเวลา 07.00-08.30 น. เป็นช่วงเวลาที่มียุคนสัญจรผ่านไปมามากที่สุดทั้งการเดินเท้าและการใช้ยานพาหนะประเภทรถจักรยานยนต์ และจักรยานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการเดินทางเพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน ของกลุ่มเด็กนักเรียน และผู้ใหญ่ โดยเฉพาะบริเวณตำแหน่งที่ 3,4,5 เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกันและมีตำแหน่งที่ตั้งที่ใกล้เคียงกับ ตลาดตอนเช้าบริเวณถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับวัดกัลยาณมิตร (ตำแหน่งที่ 3) ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ตลาดนกกกระจอก สถานศึกษาทั้งระดับอนุบาล ไปจนถึงระดับมัธยม ถึง 4 แห่ง คือ โรงเรียนวรรณบูรณาศึกษา โรงเรียนวัดประยูรวงศ์ โรงเรียนช่างตากรัฐศึกษา โรงเรียนช่างตากรัฐคอนแวนต์ และสถานที่ทางศาสนา 2 แห่ง คือ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร โบสถ์ช่างตากรัฐ นอกจากนี้เส้นทางถนนเทศบาลสาย 1 ยังเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ กับถนนพญาไม้ และถนนประชาธิปไตยซึ่งเป็นถนนสายหลักในพื้นที่ศึกษาอีกด้วย ในช่วงเวลา 11.00 - 12.30 น. เป็นช่วงเวลาที่พื้นที่ถนนเทศบาลสาย 1 มีการเข้าใช้พื้นที่ของผู้น้อยลง ผู้นิยมทำกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร หรือในอาณาบริเวณบ้านของตนเองมากกว่า การเข้าใช้พื้นที่ของผู้น้อยในบริเวณพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ จะเริ่มกลับมาคึกคักอีกครั้งในช่วงเวลา 15.00 – 18.30 น. ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากเป็นช่วงเวลาที่อากาศที่แดดร้อนแล้ว ทำให้กลุ่มคนที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านออกมาพบปะสังสรรค์พูดคุยกัน เด็กเล็กก็ออกมาวิ่งเล่น พักผ่อน บริเวณหย่อมหน้าวัดบุปผารามผู้คนเดินทางกลับจากโรงเรียน หรือการทำงาน มีการแวะซื้อของจากที่ตั้งร้านค้าที่ตั้งร้านขายระหว่างเส้นทาง และบริเวณตลาดนกกกระจอก และสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ด้วย ประกอบกับความแออัดของการสัญจรทั้งของรถที่มารับลูกหลานและคนเดินเท้า หรือบุคคลากรในโรงเรียน ช่วงตอนเย็น

การใช้พื้นที่ในช่วงเวลาต่างๆของวันหยุดสุดสัปดาห์ พบว่า มีผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่ตลอดทั้งวัน แต่จะไม่คึกคักเหมือนกับวันระหว่างสัปดาห์ แต่พื้นที่ที่มีการเข้าใช้อย่างโดดเด่นที่สุด คือ ตำแหน่งที่ 4 ที่อยู่ใกล้บริเวณด้านหน้าตลาดนกกกระจอกจะมีคนเข้ามาใช้พื้นที่มากที่สุด

โดยภาพรวมแล้ว พื้นที่ถนนเทศบาลสาย 1 นั้น บริเวณที่มีการเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนที่โดดเด่นที่สุดจะเป็นบริเวณช่วงถนนตั้งแต่แยกเซเว่น ไปถึงบริเวณหน้าตลาดนกกกระจอก และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นค่อนข้างโดดเด่นนอกจากการสัญจรผ่านแล้ว กิจกรรมในด้านการซื้อขาย-แลกเปลี่ยน ก็เกิดขึ้นมากพอกับกิจกรรมการพบปะพูดคุย กลุ่มผู้ใช้จะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มผู้สูงอายุ

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะถนนเทศบาลสาย 1 ได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่ามีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณหน้าวัด

บุปผารามไปจนถึงบริเวณโรงเรียนช่างตาครุฑ โดยเฉพาะบริเวณหน้าตลาดนกกกระจอกไปจนถึงบริเวณโรงเรียนวัดประยูรวงศ์ กิจกรรมโดยมากในวันระหว่างสัปดาห์จะเป็นการสัญจรผ่านเพื่อเดินทางไปโรงเรียนในวันระหว่างสัปดาห์ หรือไปเรียนพิเศษ ไปเที่ยว ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ทั้งเวลาช่วงเช้าและช่วงเย็น และยังมีกรพบปะพูดคุย ซื้อขายขนม อาหาร เครื่องดื่มช่วงเวลาเกิดขึ้นมีทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น

- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการเข้าใช้ตลอดแนวเส้นทางถนนเทศบาลสาย 1 แต่พบน้อยที่สุดในบริเวณด้านหน้าตลาดนกกกระจอก กิจกรรมโดยมากเป็นการสัญจรผ่านโดยใช้ยานพาหนะในบริเวณสี่แยกอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 และพบปะพูดคุยกัน ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่โดยมากเป็นช่วงเวลาสายตั้งแต่ 10.00น. ไปจนถึงเวลาหัวค่ำ คือ 20.30 น. หรืออาจจะดีกว่านั้นในบางวัน
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ กลุ่มนี้มีการเข้าใช้พื้นที่มากที่สุด และพบตลอดแนวเส้นทางสัญจรและมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย และการสัญจรผ่านโดยการเดินเท้า และใช้ยานพาหนะด้วย โดยรูปแบบกิจกรรมต่างๆดังกล่าวส่วนมากจะเกิดขึ้นตลอดทั้งวัน แต่ช่วงที่พบว่ามีการใช้พื้นที่ที่คึกคักที่สุดของกลุ่มนี้คือ ช่วงเช้าและช่วงเย็น และเป็นบริเวณที่เป็นจุดตัดที่เป็นแยกคือสามแยกถนนเทศบาลสาย 1 และถนนเทศบาลสาย 2 สี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 เชื่อมต่อไปจนถึงสี่แยกถนนเทศบาลสาย 1 ตัดกับซอยวัดกัลยาณัม (หน้าตลาดนกกกระจอก) และบริเวณหน้าอาคารและสถานที่สำคัญ ทั้งด้านหน้าโรงเรียนต่างๆ ที่อยู่ตามเส้นทางถนน และวัดที่อยู่ตามเส้นทางนี้
- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ กลุ่มนี้ถือว่ามีกรเข้าใช้พื้นที่รองลงมาจากกลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ รูปแบบกิจกรรมที่เกิดจะเป็นการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย และการสัญจรผ่านเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่โดยมากเป็นช่วงเวลา 9.00น. ไปจนถึงเย็น คือ 18.30 น.
- กลุ่มเณร-พระ พบว่ามีการเข้าใช้พื้นที่บ้าง ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ไม่ห่างจากวัดมากนัก คือบริเวณวัดประยูรวงศาสุวรรณวิหาร แต่ในพื้นที่วัดบุปผารามพบว่าไม่ค่อยมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวบ้านในละแวกชุมชนบุปผาราม

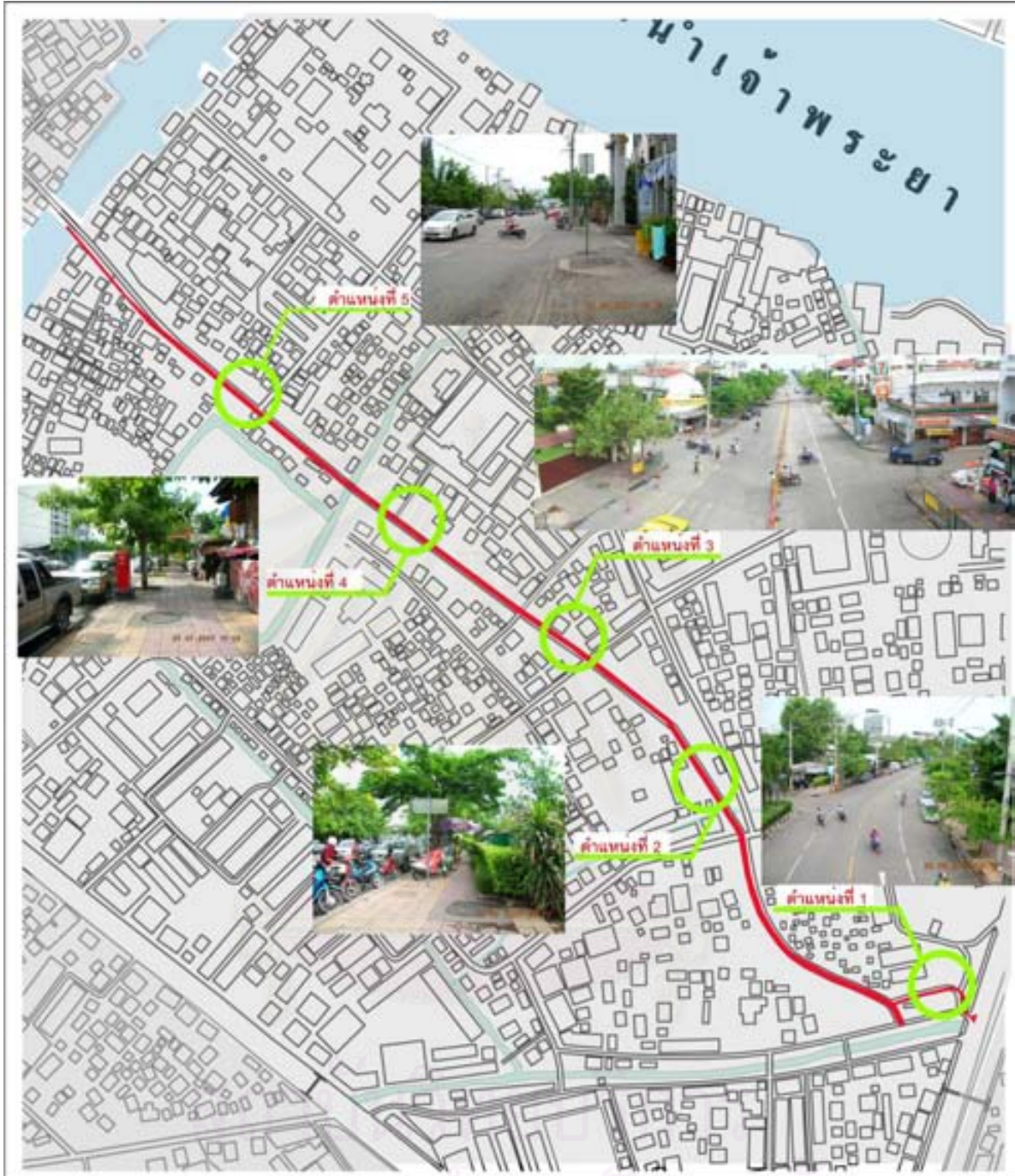
หรือชุมชนใกล้เคียงเท่าใดนัก โดยส่วนมากใช้ในการสัญจรผ่านเป็นส่วน
ใหญ่ และช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้า ตั้งแต่ 7.00 -8.30 น.

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ตำแหน่งที่ทำการ
บันทึกภาพมี 5 ตำแหน่ง ดังนี้ตำแหน่งที่ 1 พื้นที่บริเวณปากทางถนนอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนน
ประชาธิปไตย ตำแหน่งที่ 2 พื้นที่ทางเดินเท้าของถนนอมรินทร์ตัดใหม่นั้นมีทางเชื่อมต่อกับ
ด้านหลังตลาดคนกกระจอก ตำแหน่งที่ 3 พื้นที่บริเวณสี่แยกเซเว่นๆที่เส้นถนนเทศบาลสาย 1 ตัด
ผ่าน ตำแหน่งที่ 4 พื้นที่บริเวณทางเดินเท้าของถนนอมรินทร์ตัดใหม่ ก่อนทางเข้าวัดกัลยาณ
ตำแหน่งที่ 5 พื้นที่บริเวณสามแยกหน้าประตูทางเข้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.29 ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพภาพต่อเนื่องในพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo</p>		<p> ถนน แม่น้ำ, คลอง</p>		<p>การวางแผนเรียงภาพ สำหรับภาพถ่ายพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตจังหวัดลพบุรี เขตถนนบุรี</p>	
		<p> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>		<p> N Not to scale</p>	

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากยูวีไอ , 2550

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.26 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<ul style="list-style-type: none"> ถนน แม่น้ำ , คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพต่อเนื่อง และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

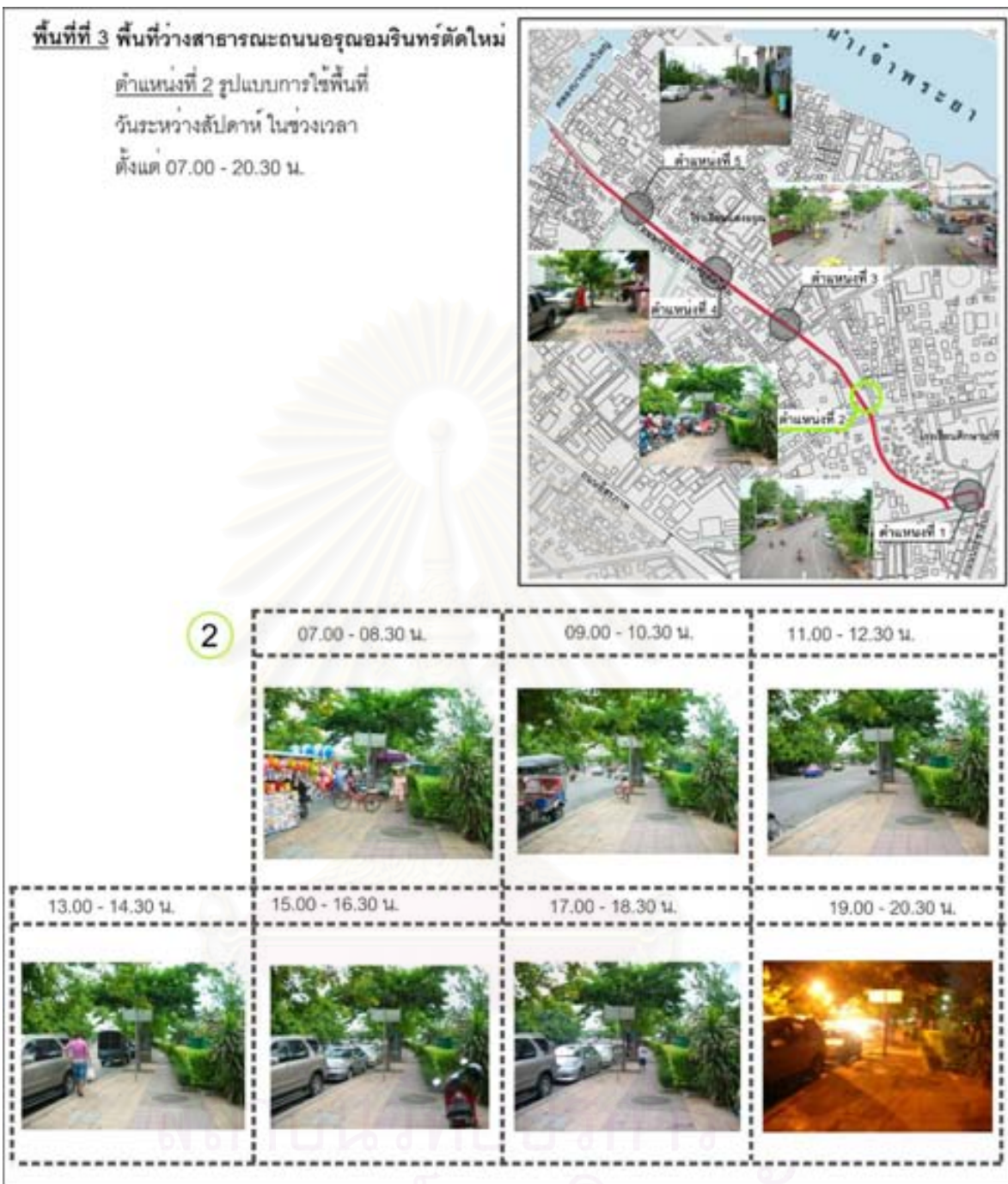
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.27 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณัม เขตธนบุรี</p>
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>

รูปที่ 5.28 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <p> Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

รูปที่ 5.29 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p> <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ , คลอง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
		<p> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p> N</p> <p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

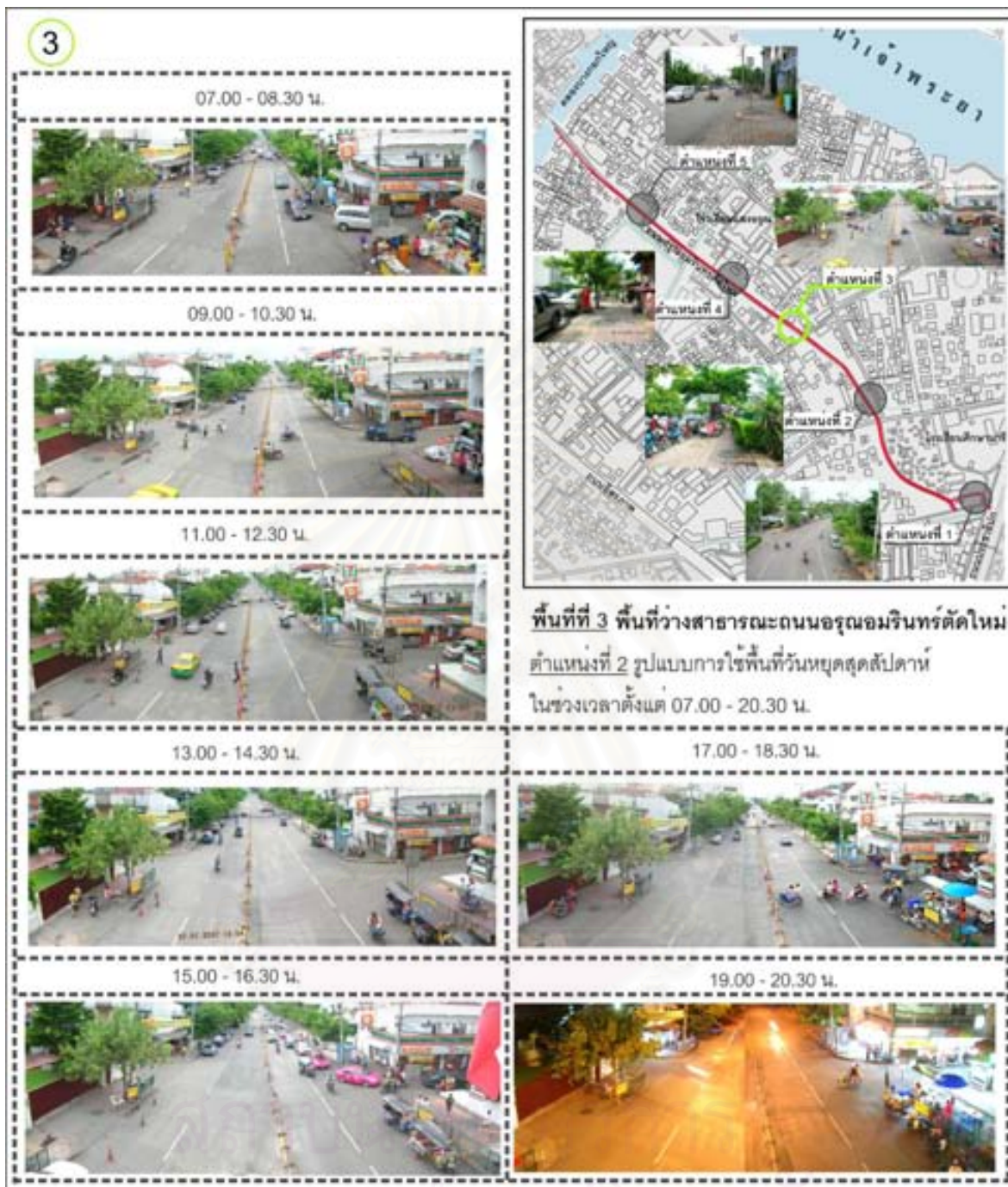
ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่วันระหว่างสัปดาห์

ในช่วงเวลาตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.30 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินที่ภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะกับชุมชน ในเชิงวิถีชุมชน เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่วันหยุดสุดสัปดาห์
ในช่วงเวลาตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.31 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บินที่ภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพต่อเนื่อง และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันใน ช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

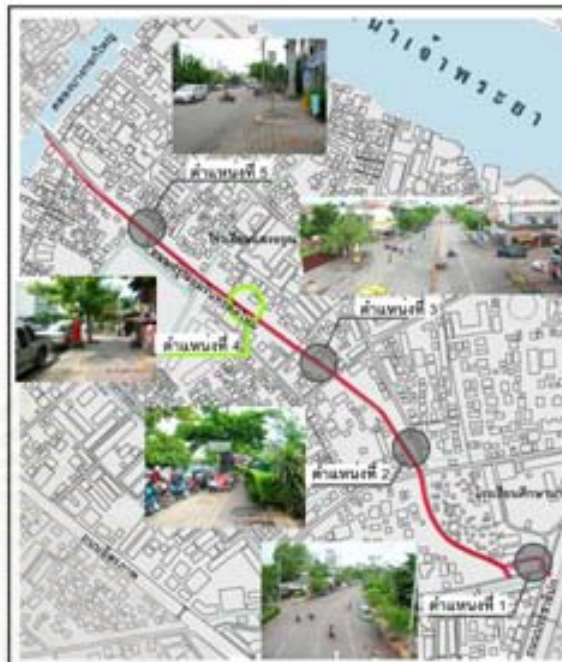
รูปที่ 5.32 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในเขตจรัลศัลยาณู เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	 Not to scale

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

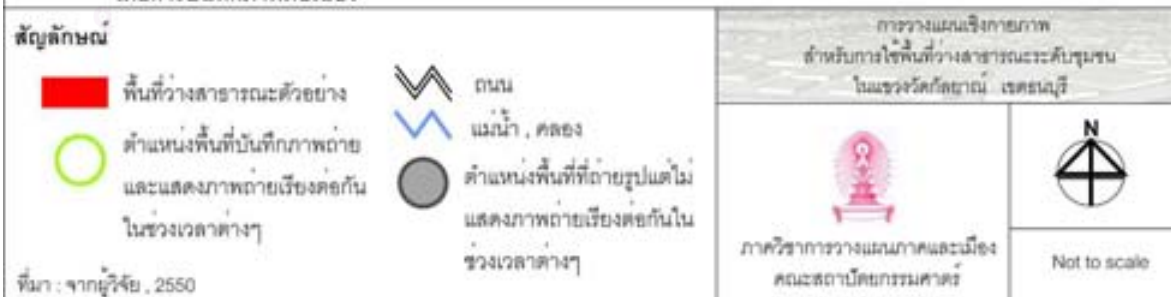
ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

4

รูปที่ 5.33 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

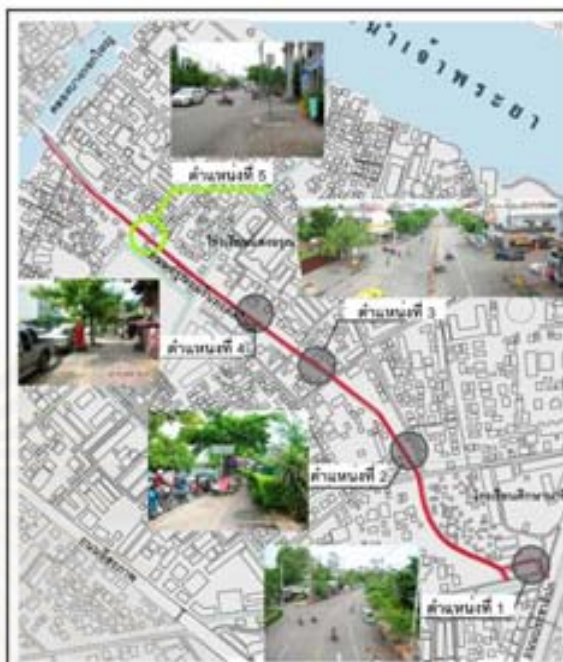
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

Not to scale

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

5

รูปที่ 5.34 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่วางสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันระหว่างสัปดาห์
โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

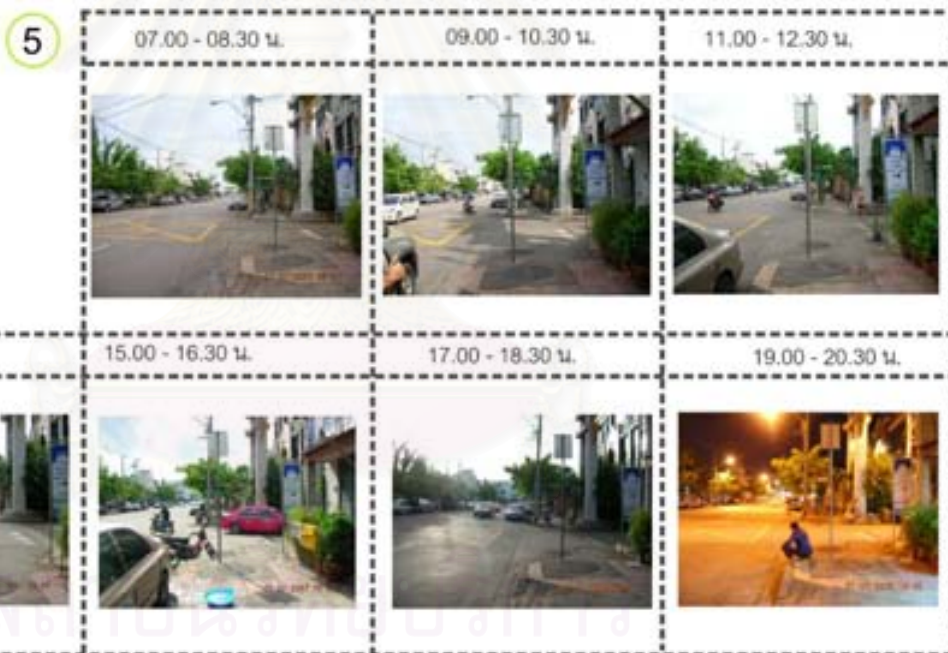
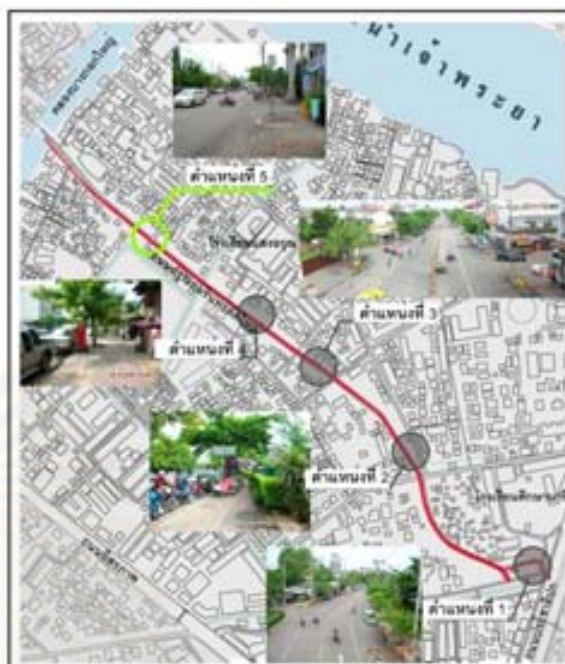
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.35 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบใหม่ และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ตารางที่ 5.4 รูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ทางสาธารณะถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่(พื้นที่ที่ 3) ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์

พื้นที่ทางสาธารณะ (พื้นที่ที่ 3 ถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่)	ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง	ช่วงเวลา	กลุ่มผู้ใช้					ประเภทกิจกรรม							
			เด็ก-0ปี	0ปี-10ปี	10ปี-20ปี	20ปี-30ปี	30ปี+	ออกกำลังกาย	ชม	พบปะพูดคุย	นั่งพักผ่อน	รอทำธุระ	สัญจรมา-ไปจาก	ซื้อของตามถนน	
 <p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง พื้นที่ทางสาธารณะตัวอย่าง เข้าใช้ในวันระหว่างสัปดาห์ เข้าใช้ในวันหยุดสุดสัปดาห์ 	<p>1 บริเวณทางแยกถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่กับถนนประชาชื่น</p> 	07:00-08:30 น.	●		●								●		
		08:30-10:00 น.			●	●								●	
		10:00-12:00 น.			●	●	●						●	●	
		12:00-14:00 น.		●		●	●			●				●	
		14:00-16:00 น.		●	●	●	●			●	●			●	
		16:00-18:00 น.		●		●	●			●				●	
	<p>2 ทางเดินเท้า ถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่กับซอยสุขุมวิท 23</p> 	07:00-08:30 น.	●		●	●			●						
		08:30-10:00 น.			●	●			●					●	
		10:00-12:00 น.	●		●	●			●					●	
		12:00-14:00 น.			●	●								●	
		14:00-16:00 น.				●	●			●				●	
		16:00-18:00 น.	●		●	●				●				●	
	<p>3 ทางเดินเท้า ถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่กับซอยสุขุมวิท 23</p> 	07:00-08:30 น.			●	●								●	
		08:30-10:00 น.			●	●								●	
		10:00-12:00 น.			●	●								●	
		12:00-14:00 น.			●	●								●	
		14:00-16:00 น.			●	●					●			●	
		16:00-18:00 น.			●	●					●			●	
	<p>4 ทางเดินเท้าบริเวณทางเข้าวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร</p> 	07:00-08:30 น.			●	●								●	
		08:30-10:00 น.		●	●	●								●	
10:00-12:00 น.		●		●	●								●		
12:00-14:00 น.				●	●				●				●		
14:00-16:00 น.				●	●				●				●		
16:00-18:00 น.		●		●	●				●				●		
<p>1 บริเวณทางแยกถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่กับถนนประชาชื่น</p> 	07:00-08:30 น.			●	●			●					●		
	08:30-10:00 น.	●		●	●			●					●		
	10:00-12:00 น.			●	●			●					●		
	12:00-14:00 น.	●		●	●			●			●		●		
	14:00-16:00 น.	●	●	●	●			●		●			●		
	16:00-18:00 น.	●		●	●			●		●			●		
<p>1 บริเวณทางแยกถนนอุษณธรรัตนโกสินทร์ตัดใหม่กับถนนประชาชื่น</p> 	07:00-08:30 น.			●	●			●					●		
	08:30-10:00 น.	●		●	●			●					●		
	10:00-12:00 น.			●	●			●					●		
	12:00-14:00 น.	●	●	●	●			●		●			●		
	14:00-16:00 น.	●		●	●			●		●			●		
	16:00-18:00 น.	●		●	●			●		●			●		

ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ที่ 3 พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง ในวันระหว่างสัปดาห์ พบว่า ตำแหน่งที่ 1,2,4,5 มีการใช้พื้นที่ของผู้คนไม่ค่อยคึกคักเท่าใดนัก แต่เกิดกิจกรรมขึ้นทั้งวัน ช่วงเวลา 07.00 – 08.30 น. ในตำแหน่งที่ 2,3 เกิดการเข้าใช้พื้นที่ของคนคึกคักมากที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับสถานศึกษา อาคารทางศาสนา และตลาดคนกระเจอก ทำให้รูปแบบกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ทั้งการซื้อขายอาหาร เครื่องดื่ม ขนม และเครื่องอุปโภค การบริการขนส่งสาธารณะ การพบปะสนทนาพูดคุยระหว่างกัน รวมไปถึงการสัญจรผ่านทั้งการเดินเท้าและการใช้ยานพาหนะโดย ในช่วงวันระหว่างสัปดาห์กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างคึกคัก และบริเวณหน้าสถานศึกษาที่มีการจอดรถเพื่อรับส่งนักเรียนหรือบุคคลากรในสถานศึกษาเป็นผลให้เกิดการจราจรที่ค่อนข้างแออัดทั้งคนเดินเท้าและยานพาหนะอย่างไรก็ตามรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตำแหน่งที่ 2,3 เป็นพื้นที่กิจกรรมซื้อ-ขาย ที่เชื่อมต่อกัน นอกจากนี้ในบริเวณใกล้ๆกับตำแหน่งที่ 2 ยังมีเส้นทางเชื่อมต่อเข้าสู่ด้านหลังตลาดนกระเจอก จึงมีการตั้งร้านค้าแผงลอยประเภทอาหาร ขนม เครื่องดื่มและเครื่องอุปโภค จึงทำให้เกิดการชุมนุมของผู้คน เพื่อทำกิจกรรมการซื้อขายสินค้า การพูดคุยทักทายทำให้เกิดบรรยากาศที่คึกคักในบริเวณนี้ในช่วงบ่าย ตั้งแต่ช่วงเวลา 13.00 น.เป็นต้นไป ตำแหน่งที่ 1 สามแยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย (ข้างโรงเรียนศึกษานารี) ทั้งรถโดยสารประเภทรถตุ๊ก-ตุ๊ก รถแท็กซี่ จอดรอรับผู้โดยสาร และ ที่รถส่วนบุคคลมาจอดริมถนนเช่นกัน เพื่อรอรับบุคคลากร หรือนักเรียนจากโรงเรียนศึกษานารี หรือผู้ที่เดินทางกลับจากทำงานซึ่งลงจากรถโดยสารประจำทางในถนนประชาธิปไตย ในตำแหน่งที่ 3 ถือได้ว่าเป็นบริเวณที่มีการเข้าใช้พื้นที่ค่อนข้างโดดเด่นมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากเป็นพื้นที่ที่มีร้านค้าตั้งอยู่มาก ทั้งร้านค้าที่เป็นอาคาร ร้านแผงลอย รถเข็น ในช่วงเวลาเช้าและตอนเย็น จนถึงค่ำ มีการบริการสาธารณะจำพวก รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รถตุ๊ก-ตุ๊ก อยู่ใกล้ๆ ในตำแหน่งนี้ ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่กึ่งกลางในแขวงวัดกัลยาณ์ ผู้คนในแขวงหลายชุมชนสามารถเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ได้อย่างสะดวก แม้จะเป็นการสัญจรโดยการเดินก็ตาม โดยเฉพาะช่วงเวลาตั้งแต่ 17.00 น. ขึ้นไป มีร้านค้าประเภทแผงลอย รถเข็นขายอาหาร เข้ามาตั้งร้านมากที่สุดประกอบกับบริเวณตลาดนกระเจอกไม่มีร้านค้าในตอนเย็นแล้ว จึงมีการกระจุกตัวของผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังมีเส้นทางสัญจรอื่นๆ เชื่อมต่อกับถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ซึ่งสามารถเข้าถึงอาคารต่างๆได้สะดวก ทั้งเส้นทางสายรอง เช่น ถนนเทศบาลสาย 1 และถนนเทศบาลสาย 2 และเส้นทางสัญจรย่อยภายในชุมชนและชอยย่อยต่างๆ เช่น โรงเรียน วัด เป็นต้น

วันหยุดสุดสัปดาห์ การเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะมีลักษณะคล้ายกับวันระหว่างสัปดาห์ โดยเฉพาะช่วงเช้า (เวลา 07.00 – 08.30 น.) และช่วงเย็น(ตั้งแต่ 17.00 เป็นต้นไป) แต่ผู้ที่เข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะจะหนาแน่นกว่าวันระหว่างสัปดาห์ ทั้งร้านค้าต่างๆ ผู้คนที่มาจับจ่ายใช้สอย และผู้คนที่สัญจรผ่านไปมา

โดยรวมแล้วพื้นที่ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เป็นถนนสายรองที่มีการตัดผ่านชุมชนหลายชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ มีการเชื่อมต่อกับเส้นทางสัญจรสายย่อยที่เข้าสู่ชุมชนได้ ตลอดเส้นทางถนนจึงเกิดกิจกรรมในด้านการสัญจรผ่านโดดเด่นมากที่สุดในพื้นที่บริเวณตำแหน่งที่ 3 (สี่แยกเซเว่นหรือสี่แยกอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1) และตำแหน่งที่ 1 มีการเข้าใช้พื้นที่ของกลุ่มคนคึกคักที่สุด และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นนอกจากการสัญจรผ่านทั้งการเดินเท้าและการใช้ยานพาหนะแล้ว ก็มีทั้งการซื้อ-ขายสินค้า การขนส่งสาธารณะ และพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่ามีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณสามแยกถนนอรุณอมรินทร์จรดกับถนนประชาธิปไตย ซึ่งพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนศึกษานารี และบริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 ซึ่งพื้นที่ก็อยู่ใกล้กับโรงเรียนหลายแห่ง คือโรงเรียนช่างตาครูสุคนธ์คอนแวนต์ โรงเรียนช่างตาครูสุศึกษา โรงเรียนวัดประยูรวงศ์ โรงเรียนวรรัตนบูรณีศึกษาและตลาดนกกระจอก ในวันระหว่างสัปดาห์จะเป็นพื้นที่ที่มีรูปแบบกิจกรรมและผู้คนอยู่อย่างหลากหลายโดยเฉพาะเป็นการสัญจรผ่านเพื่อเดินทางไปสู่โรงเรียนทั้งเวลาช่วงเช้าและช่วงเย็น มีการพบปะพูดคุย ซื้อขายขนม อาหาร เครื่องดื่ม ในบริเวณดังกล่าวด้วย
- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่นี้น้อยมาก โดยมากพบในบริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 กิจกรรมส่วนมากเป็นการสัญจรผ่านและซื้อ-ขายสินค้าในบริเวณแยกดังกล่าว ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่โดยมากเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 16.00น. ไปจนถึงเวลา 18.30 น. หรืออาจจะดีกว่านั้นในบางวัน
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ กลุ่มนี้มีการเข้าใช้พื้นที่มากที่สุด โดยมากพบในบริเวณสามแยกถนนอรุณอมรินทร์จรดกับถนนประชาธิปไตย บริเวณสามแยกประตูทางเข้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และบริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 จะเห็นได้ว่าบริเวณที่มีการชุมนุมกิจกรรมของคนค่อนข้างหนาแน่น พื้นที่จะมีการเชื่อมต่อไปสู่หรืออยู่ใกล้กับอาคารและสถานที่ที่มีความสำคัญ คือบริเวณสามแยกถนนอรุณอมรินทร์จรดกับถนนประชาธิปไตยใกล้กับโรงเรียนศึกษานารี บริเวณสามแยกประตูทางเข้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารอยู่ใกล้กับวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร หรือพื้นที่ที่มีลักษณะเส้นทางตัดกันเป็นแยก คือ

บริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1 รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลากหลาย ทั้งการซื้อ-ขายสินค้า การบริการด้านขนส่งสาธารณะ การพบปะพูดคุย และการสัญจรผ่าน รูปแบบกิจกรรมดังกล่าวส่วนมากจะเกิดขึ้นตลอดทั้งวัน

- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ กลุ่มนี้ถือว่ามี การเข้าใช้พื้นที่รองลงมาจากกลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ บริเวณที่มีการนิยมนำเข้าใช้พื้นที่จะเป็นบริเวณเดียวกับกลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นการซื้อ-ขายสินค้า พบปะพูดคุย และการสัญจรผ่านเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาที่กลุ่มนี้นิยมออกมาใช้พื้นที่จะเกิดขึ้นตลอดทั้งวัน
- กลุ่มเนร-พระ มีการเข้าใช้พื้นที่บ้าง กิจกรรมที่พบจะเป็นการสัญจรผ่านเป็นส่วนใหญ่ และช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้า ตั้งแต่ 7.00 -8.30 น. เพื่อไปสู่ถนนประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพมี 4 ตำแหน่ง ดังนี้

แผนที่ 5.30 ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพภาพต่อเนื่องพื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo		 ถนน แม่น้ำ, คลอง		การวางแผนรังสีเอกภาพ สำหรับการโรยพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดศิวรักษ์ เขตธนบุรี	
		 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์			
ที่มา : ดำเนินงานเมื่อถึงกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากผู้ใช้ , 2550				Not to scale	

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่วางสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

1

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.36 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่วางสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณัม เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

1

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
	13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.
	19.00 - 20.30 น.		

รูปที่ 5.37 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แยกน้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2560

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

รูปที่ 5.38 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ● ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.39 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ

- ถนน
- แม่น้ำ , คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดศัลยาราม เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

3

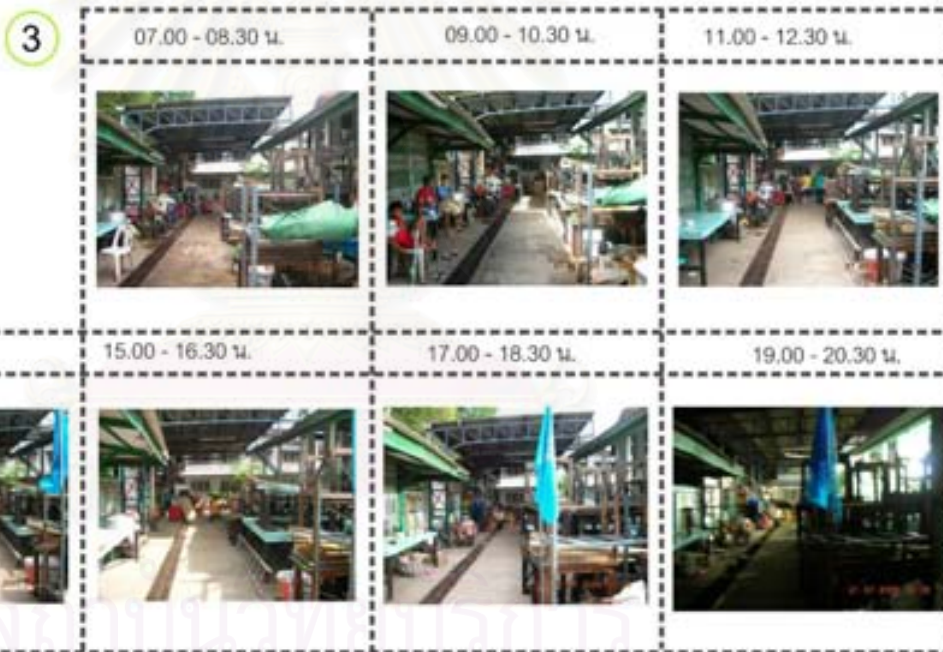
รูปที่ 5.40 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แอ่งน้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการไร้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดก้อฮามัน, เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.41 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ , คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

4

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.42 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แยกน้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2560</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง

ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่

วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.43 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะมัสยิดบางหลวงในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 4 พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวง ที่ทำการบันทึกภาพ ต่อเนื่องในวันระหว่างสัปดาห์นั้น พบว่าในขณะที่สำรวจพื้นที่ ได้มีพื้นที่บริเวณด้านข้างมัสยิดบางหลวง ที่ได้ทำการทុบอาคารเพื่อทำการก่อสร้างใหม่ คือ โรงเรียนสอนศาสนา ซึ่งขณะนั้นได้มีกองเศษวัสดุในการก่อสร้างในตำแหน่งที่ 3 ซึ่งอาจมีผลกระทบบ้างในการเข้าใช้พื้นที่ของคนในชุมชน เนื่องจากไม่สามารถใช้พื้นที่โดยรอบได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจและสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่าผู้คนในชุมชนนิยมเข้าใช้พื้นที่มากที่สุดจะเป็นบริเวณ ตำแหน่งที่ 1 คือ ในวันระหว่างสัปดาห์ ช่วงเช้า (07.00 น. – 08.30 น.) จะมีการตั้งร้านค้า ส่วนมากเป็นการขายอาหารประเภท โจ๊ก กวยเตี๋ยว ข้าวแกง เป็นต้น และจะมีผู้ใหญ่ในวัยทำงานและคนแก่มาซื้ออาหาร หรือมานั่งเสวนาพูดคุยกันในตอนเช้า หลังจากนั้นพื้นที่จะค่อนข้างเงียบ มีร้านค้าตั้งขายอยู่เพียง 1-2 ร้าน และเป็นร้านที่มาตั้งในช่วงเวลาหลังจากช่วงเช้า (07.00 น. – 08.30 น.) พื้นที่ดังกล่าวที่เงียบเหงา จากการสอบถามเนื่องมาจากผู้ใหญ่ นักเรียน ออกไปทำงานหรือไปโรงเรียนกัน ผู้คนบางส่วนที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน นิยมอยู่ในบ้านมากกว่า ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากอากาศที่ร้อน สภาพพื้นที่ดังกล่าวไม่มีหลังคาคลุม หรือวัสดุป้องกันแดด กันฝน หลังจากนั้นในช่วงเวลาตั้งแต่ 15.00 น. เป็นต้นไปเริ่มมีผู้คนกลับเข้ามาใช้พื้นที่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก เด็กนักเรียนที่เลิกจากโรงเรียน เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อเป็นสนามเด็กเล่นหรือเพื่อการนันทนาการต่างๆ เด็กวัยรุ่นผู้ใหญ่ คนแก่ ก็นิยมมานั่งพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน กอปรกับในช่วงเวลา 17.00 น.จะมีพิธีละหมาดร่วมกันของชาวชุมชน และเด็กบางส่วนก็จะมาเรียนศาสนาในโรงเรียนสอนศาสนาในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันด้วย จึงทำให้มีการสัญจรผ่านไปมาโดยการเดินเท้าทำให้พื้นที่เกิดความคึกคักมีความหลากหลายของคน กิจกรรมด้วย

ส่วนในวันหยุดสุดสัปดาห์ พบว่า พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง ตำแหน่งที่ยังมีผู้คนนิยมใช้มากที่สุดก็ยังเป็นบริเวณตำแหน่งที่ 1 และมีการเข้าใช้พื้นที่ตลอดทั้งวัน

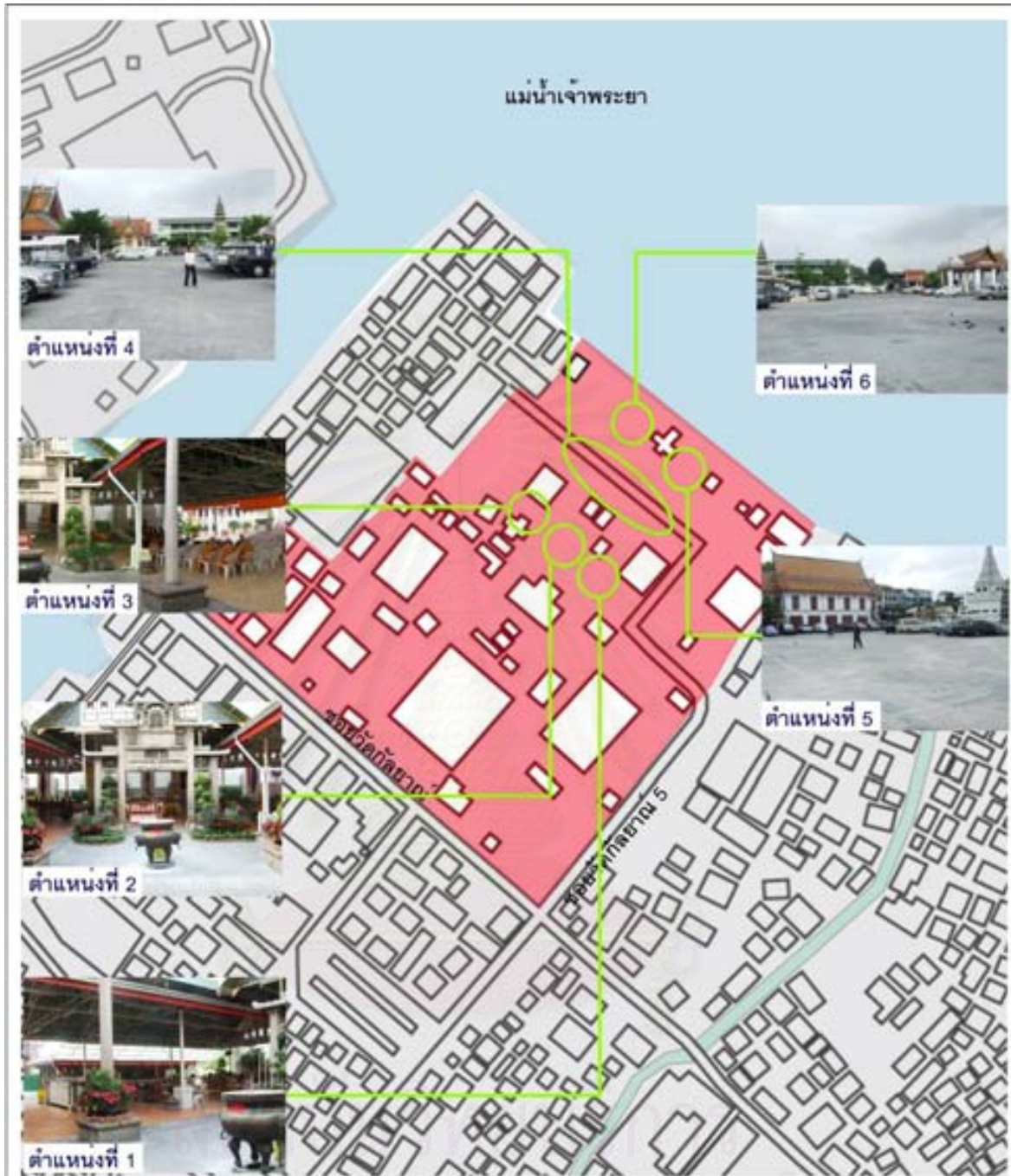
กล่าวโดยสรุปแล้วพื้นที่ว่างบริเวณด้านหน้าของมัสยิดบางหลวง (ตำแหน่งที่ 1) เป็นพื้นที่ที่มีการเข้าใช้ของกลุ่มคน เพื่อทำกิจกรรมในด้านต่างๆมากที่สุด โดยเฉพาะช่วงเช้า (07.00 น. – 08.30 น.) และตั้งแต่ 15.00 น. เป็นต้นไป โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งการสัญจรผ่าน การซื้อ-ขายสินค้า กิจกรรมนันทนาการ เช่น ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่นของเด็กๆ พบปะพูดคุยกัน นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น แต่โดยภาพรวมแล้วพื้นที่ที่มีการเข้าใช้ตลอดทั้งวัน ซึ่งเป็นเนื่องจากจะต้องมีการทำพิธีละหมาดที่มัสยิด 5 ครั้งต่อวัน พื้นที่ว่างโดยรอบมัสยิดบางหลวงแห่งนี้ เป็นพื้นที่ว่างภายในชุมชนแห่งเดียวที่เป็นลานโล่งและมีขนาดพื้นที่ที่กว้างพอที่จะทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในมัสยิดบางหลวงได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่ามีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณโดยรอบพื้นที่มัสยิด (ยกเว้นบริเวณด้านข้างที่มีการก่อสร้างโรงเรียนสอนศาสนาแห่งใหม่) รูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ส่วนมากเป็นในตอนเช้าจะเป็นการสัญจรผ่านเพื่อเดินทางไปโรงเรียนหรือการซื้ออาหารที่ตั้งร้านขายในบริเวณนั้นตอนเช้า ในตอนเย็นกิจกรรมที่เกิดจะหลากหลายมากขึ้นทั้งการซื้ออาหาร ขนม และการพบปะพูดคุยกัน การเล่นเกมสนทนาการต่างๆของเด็ก และการสัญจรผ่านไปมา
- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่นี้เช่นกัน มีรูปแบบกิจกรรมเหมือนกลุ่มเด็ก-นักเรียน แต่ช่วงเวลาในการเข้าใช้ส่วนมากจะเป็นช่วงสายตั้งแต่ 9.00น. ไปจนถึงช่วงหัวค่ำ
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ เป็นกลุ่มที่มีการเข้าใช้พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวงมากที่สุด กิจกรรมที่พบส่วนมากจะเป็นการพบปะพูดคุยกัน การซื้อ-ขายอาหาร จากร้านค้าที่ตั้งอยู่ในบริเวณนั้น ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน
- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ กลุ่มนี้มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณด้านหน้าและด้านข้างมัสยิด(ตำแหน่งที่ 2) กิจกรรมส่วนมากที่พบจะเป็นการนั่งเล่นพักผ่อน พบปะพูดคุยกันเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่ส่วนมากเป็นช่วง 9.00 – 12.30 น. และตั้งแต่ 16.00 น.ขึ้นไป

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพมี 6 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 1,2,3 พื้นที่บริเวณด้านหน้าอุโบสถ ซึ่งเป็นที่ที่คนเข้ามากราบไหว้พระเป็นจำนวนมาก ตำแหน่งที่ 4,5,6 พื้นที่บริเวณลานจอดรถด้านหน้าของวัด ซึ่งอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ในตำแหน่งที่ 1,2,3 สามารถถ่ายภาพได้ถึงเวลา 17.30 น.เท่านั้น เนื่องจากทางวัดปิดทำการทำให้ในช่วง 19.00 น. จึงไม่สามารถถ่ายภาพตำแหน่งนี้ได้

แผนที่ 5.31 ตำแหน่งที่ทำการบินถ่ายภาพต่อเนื่องในพื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง

การวางแผนถ่ายภาพ
สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครและการศึกษาจากกู๊เกิ้ล , 2550

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

1

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.
			ทางวัดบิศุโขโบสถ์

รูปที่ 5.44 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี 	
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ Not to scale	

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

1

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.
			ทางวัดปิดอุโบสถ

รูปที่ 5.45 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร	
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

รูปที่ 5.46 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร	
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550		 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	 Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

รูปที่ 5.47 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
 สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
 ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

3

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.
			ทางวัดเปิดดูโบสถ์

รูปที่ 5.48 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปแบบไม่ แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ
 สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
 ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

N
 Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

3	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.
			ทางวัดปิดดูโบสถ์

รูปที่ 5.49 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ที่มา : จากผู้วิจัย . 2550	ถนน แม่น้ำ , คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ	การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี	
		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.50 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2560</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.51 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร</p>	
<p>ที่มา : จากยูวีจี , 2550</p>		 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	 <p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

5

รูปที่ 5.52 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.53 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>			
		 Not to scale	

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
 ตำแหน่งที่ 6 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.54 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 6 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร	
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	Not to scale

พื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
วัดกัลยาณมิตรรวมมหาวิหาร
ตำแหน่งที่ 6 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.55 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 6 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดกัลยาณมิตรรวมมหาวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550	ถนน แม่น้ำ , คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ	การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี	
		ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	N Not to scale

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการเข้าใช้พื้นที่วางสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (พื้นที่ที่ 5) ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์

พื้นที่วางสาธารณะ (พื้นที่ที่ 5: วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร)	ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง	ช่วงเวลา	กลุ่มผู้ใช้					ประเภทกิจกรรม							
			เด็ก-นักเรียน	วัยรุ่น-นักศึกษา	วัยทำงาน-ผู้ใหญ่	วัยชรา-ผู้สูงอายุ	พระ-เณร	ซื้อ-ขายแลกเปลี่ยนสินค้า	จอดรถขนส่งสาธารณะ	พบปะ-พูดคุย	นั่งทานอาหารและพักผ่อนหย่อนใจ	ออกกำลังกาย	สัญจรผ่าน (โดยการเดินเท้า/ยานพาหนะ)	พิธีกรรมทางศาสนา	
5.วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร สัญลักษณ์ ● ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง ■ พื้นที่วางสาธารณะตัวอย่าง ● เข้าใช้ในวันระหว่างสัปดาห์ ● เข้าใช้ในวันหยุดสุดสัปดาห์	1. หน้าพระอุโบสถ (1)	07.00 - 08.30 น.		●	●	●				●	●				●
		09.00 - 10.30 น.		●	●	●	●			●			●		●
		11.00 - 12.30 น.	●	●	●	●			●						●
		13.00 - 14.30 น.		●	●	●			●						●
		15.00 - 16.30 น.	●	●	●	●			●						●
		17.00 - 18.30 น.			●	●			●				●		●
		19.00 - 20.30 น.													
	2. หน้าพระอุโบสถ (2)	07.00 - 08.30 น.	●	●	●	●			●						●
		09.00 - 10.30 น.	●	●	●	●									●
		11.00 - 12.30 น.	●	●	●	●									●
		13.00 - 14.30 น.		●	●	●									●
		15.00 - 16.30 น.		●	●	●									●
		17.00 - 18.30 น.			●	●									
		19.00 - 20.30 น.													
	3. หน้าพระอุโบสถ (3)	07.00 - 08.30 น.			●	●	●			●	●				●
		09.00 - 10.30 น.		●	●	●			●	●			●		●
		11.00 - 12.30 น.		●	●	●			●	●					●
		13.00 - 14.30 น.	●	●	●	●			●	●					●
		15.00 - 16.30 น.		●	●	●			●	●					●
		17.00 - 18.30 น.			●	●			●	●					●
	19.00 - 20.30 น.														
4. ลานจอดรถด้านหน้าวัด (1)	07.00 - 08.30 น.		●	●								●			
	09.00 - 10.30 น.			●				●							
	11.00 - 12.30 น.			●				●					●		
	13.00 - 14.30 น.			●				●					●		
	15.00 - 16.30 น.	●	●	●	●			●	●	●			●		
	17.00 - 18.30 น.	●	●	●	●			●	●	●			●		
	19.00 - 20.30 น.							●							

ตารางที่ 5.6 รูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรรวมหวิหาร (พื้นที่ที่ 5) ในวันระหว่างสัปดาห์และวันหยุดสุดสัปดาห์ (ต่อ)

พื้นที่ว่างสาธารณะ (พื้นที่ที่ 5 วัดกัลยาณมิตรรวมหวิหาร)	ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง	ช่วงเวลา	กลุ่มผู้ใช้					ประเภทกิจกรรม							
			เด็ก-นักเรียน	วัยรุ่น-นักศึกษา	วัยทำงาน-ผู้ใหญ่	วัยชรา-ผู้สูงอายุ	พระ-นเณร	ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า	จอดรถขนส่งสาธารณะ	พบปะ-พูดคุย	นั่งทานกาแฟและพักผ่อนหย่อนใจ	ออกกำลังกาย	สับุญจรมาน (โดยการเดินเท้าชานพาหนะ)	พิธีกรรมทางศาสนา	
5. วัดกัลยาณมิตรรวมหวิหาร 	5. ลานจอดรถด้านหน้าวัด (2) 	07.00 - 08.30 น.			●				●				●		
		09.00 - 10.30 น.			●	●			●				●		
		11.00 - 12.30 น.		●					●					●	
		13.00 - 14.30 น.			●	●			●					●	
		15.00 - 16.30 น.	●	●	●	●			●	●	●				
		17.00 - 18.30 น.							●						
	19.00 - 20.30 น.							●							
	6. ลานจอดรถด้านหน้าวัด (3) 	07.00 - 08.30 น.	●	●	●				●		●		●		
		09.00 - 10.30 น.	●	●	●				●		●		●		
		11.00 - 12.30 น.	●	●	●	●		●	●	●			●		
		13.00 - 14.30 น.		●	●				●		●		●		
		15.00 - 16.30 น.	●	●	●	●			●	●			●		
		17.00 - 18.30 น.	●	●	●	●			●	●	●		●		
	19.00 - 20.30 น.	●	●	●	●		●	●	●	●		●			

สัญลักษณ์

- ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่อง
- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- เข้าใช้ในวันระหว่างสัปดาห์
- เข้าใช้ในวันหยุดสุดสัปดาห์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการศึกษาในพื้นที่ที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในวันระหว่างสัปดาห์นั้น พบว่า มีผู้คนเข้าใช้พื้นที่ไม่มากนัก ในช่วงเวลาตั้งแต่ 09.00 – 16.30 น. จะเป็นเวลาที่ผู้คนนิยมเข้ามากกราบไหว้พระในบริเวณด้านหน้าอุโบสถ (ตำแหน่งที่ 1,2,3) จากการสังเกตการณ์จะพบว่าเป็นบุคคลภายนอกพื้นที่แขวงวัดกัลยาณมิตรเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นผลให้ด้านหน้าในบริเวณตำแหน่งที่ 4,5,6 ซึ่งเป็นพื้นที่จอดรถจึงมีรถเข้ามาจอดมาก ซึ่งก็มีบางส่วนที่เป็นรถของคนในชุมชนวัดกัลยาณมิตร มาเช่าที่จอดรถโดยทางวัดบริการให้เช่าเป็นรายเดือน นอกจากเป็นที่จอดรถแล้ว ยังมีกิจกรรมทางด้านการค้าขายซื้องานพื้นที่ยี่ดั่งกล่าว โดยเป็นพ่อค้า แม่ค้าในละแวกแขวงวัดกัลยาณมิตรตั้งร้านขายขนม เครื่องดื่ม พวงมาลัย เป็นต้น เพื่อขายให้สำหรับผู้เข้ามากกราบไหว้พระ แต่หลังจากในช่วงเวลา 17.00 น.เป็นต้นไป พื้นที่บริเวณลานจอดรถ ด้านหน้าวัด(ตำแหน่งที่ 5,6) จากที่เป็นกลุ่มคนนอกพื้นที่แขวงวัดกัลยาณมิตรเข้ามาใช้เป็นส่วนมาก ได้มีการสลับเปลี่ยนเป็นผู้คนในละแวกนั้น เช่น ในชุมชนวัดกัลยาณมิตร เข้ามาใช้พื้นที่แทนโดยกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่จะเป็นในทางการพบปะพูดคุยกัน การชมวิวและพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นสถานที่เพื่อออกกำลังกาย เช่น ปั่นจักรยาน เตะตะกร้อ รวมไปถึงเป็นพื้นที่สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กๆ

ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์จะคล้ายกับวันระหว่างสัปดาห์ โดยในตำแหน่งที่ 1 บริเวณด้านหน้าอุโบสถ ในช่วงเวลาตั้งแต่ 07.00 – 17.00 น. จะมีผู้คนเข้ามากกราบไหว้พระเป็นจำนวนมากกว่าวันระหว่างสัปดาห์อย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้พื้นที่ลานจอดรถด้านหน้านอกจากมีรถจอดอย่างหนาแน่นและมีร้านค้ามาตั้งร้านเพื่อขายของมากขึ้น สำหรับในช่วง 17.30 น. หลังจากที่ทางวัดปิดทำการ พื้นที่ลานจอดรถด้านหน้าก็เป็นคนในละแวกนั้นเข้ามาใช้พื้นที่เหมือนอย่างปกติ

โดยภาพรวมแล้วลานจอดรถด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ฝั่งที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา หรือตำแหน่งที่ 5,6 ในการบันทึกภาพ เป็นพื้นที่ที่มีการเข้าใช้ของกลุ่มคนที่หลากหลาย โดยสามารถแยกกลุ่มคนออกได้ค่อนข้างชัดเจนระหว่างคนในพื้นที่ ที่ส่วนมากเข้ามาใช้พื้นที่ในช่วงเวลาตอนเย็น (ตั้งแต่ 17.00 น. เป็นต้นไป) ซึ่งจะเป็นกิจกรรมประเภทนันทนาการ พบปะพูดคุย ออกกำลังกาย เดินเล่น นั่งเล่น พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนคนนอกพื้นที่ที่ส่วนมากเข้ามาใช้พื้นที่ในช่วงเช้า(ตั้งแต่ 7.30 น) จนถึงเวลาประมาณ 17.00 น.ซึ่งจะเป็นกิจกรรมในด้านการเข้ามากกราบไหว้สักการะ เทียวชมวัด และชมวิวทิวทัศน์ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จะเห็นได้ว่าการเข้าใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้กลุ่มคนนอกพื้นที่และคนในพื้นที่ชุมชนเองจะแบ่งช่วงเวลาในการเข้าใช้ได้อย่างค่อนข้างชัดเจน รูปแบบกิจกรรมที่ทำก็มีความแตกต่างกันด้วย

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่านิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณหน้าพระอุโบสถเพื่อกราบไหว้พระ โดยจะเป็นกลุ่มเด็ก-นักเรียนนอกพื้นที่ที่มากับผู้ปกครอง

พบในช่วงเวลาเช้า ตั้งแต่เปิดอุโบสถคือ 7.00 น. จนถึงเวลา อุโบสถปิด ประมาณ 17.30 น. และอีกพื้นที่คือบริเวณลานจอดรถที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาพื้นที่นั้นนอกจากจะใช้เป็นที่จอดรถบ้างแล้ว ยังมีผู้คนที่มาไหว้พระเดินมาพักผ่อน ชมวิวบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาด้วยส่วนเด็ก-นักเรียนในพื้นที่หรือในชุมชนวันระหว่างสัปดาห์เป็นการเดินทางไปโรงเรียนซึ่งนิยมโดยการเดินเท้าจากโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนอยู่ใกล้กับชุมชนโดยอยู่ติดกับวัดกัลยาณัมและในตอนเย็น กลุ่มเด็ก-นักเรียนที่เข้ามาใช้พื้นที่บริเวณนี้เป็นเด็กในชุมชน รูปแบบกิจกรรมจะเป็นการพักผ่อน นั่งเล่น และทำกิจกรรมเช่นกระโดดคยวง บินจกยาน เป็นต้น

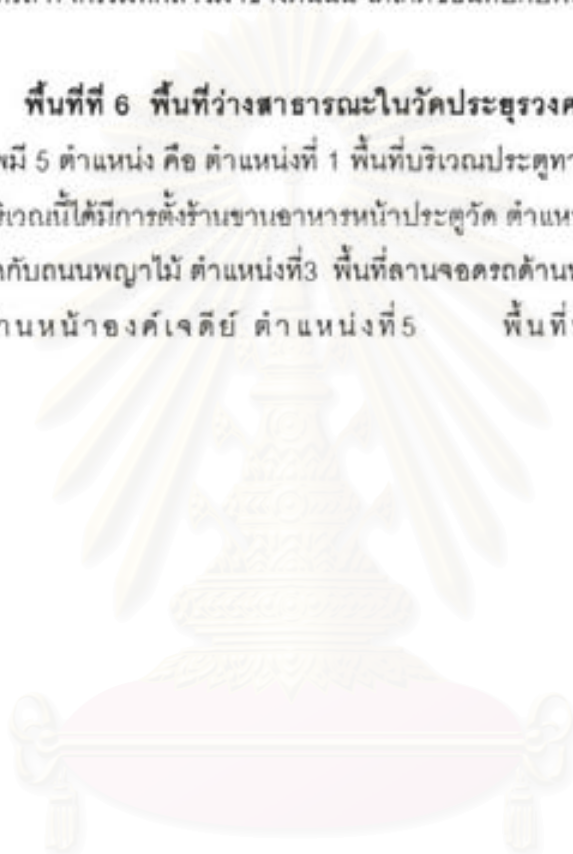
- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่และเกิดรูปแบบกิจกรรมในบริเวณเดียวกับกลุ่มเด็ก-นักเรียนที่เป็นคนนอกพื้นที่ซึ่งพบมากในวันระหว่างสัปดาห์ สำหรับในตอนเย็นถึงหัวค่ำในช่วงวันระหว่างสัปดาห์ และวันหยุดสุดสัปดาห์จะเป็นกลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษาที่เป็นคนในพื้นที่ นิยมเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณลานจอดรถที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา กิจกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นการพบปะพูดคุยกันในกลุ่ม และมีการสัญจรผ่านไป-มาบ้าง
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ มีการเข้าใช้พื้นที่โดยรอบ โดยจะแบ่งได้ 2 กลุ่มคือกลุ่มคนนอกพื้นที่ที่เข้ามากราบไหว้พระ และเที่ยวชมสถานที่โดยรอบวัดไปจนถึงสัญจรผ่านบริเวณลานจอดรถเพื่อไปชมวิวและให้อาหารปลาในแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่ จะเป็นช่วงเช้าตั้งแต่เวลาประมาณ 7.30 น. ไปจนถึงช่วงเย็น เวลาประมาณ 17.00 น. ส่วนกลุ่มคนในพื้นที่จะเป็นกลุ่มพ่อค้า แม่ค้าที่ตั้งร้านขายของเช่น อาหาร เครื่องดื่ม ดอกไม้ แก้วที่เข้ามาไหว้พระ ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่ของกลุ่มนี้จะเข้าใช้ตลอดทั้งวัน แต่ในตอนเย็น กิจกรรมที่พบจะเป็นการสัญจรผ่านการพบปะพูดคุยกัน การพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นมา ส่วนมากจะเกิดในบริเวณลานจอดรถที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา
- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ ในกลุ่มนี้ที่เป็นคนนอกพื้นที่จะนิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณด้านหน้าพระอุโบสถ เพื่อมากราบไหว้พระเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้าตั้งแต่เวลาประมาณ 7.30 น. ไปจนถึงช่วงเย็น เวลาประมาณ 17.00 น. แต่สำหรับคนในพื้นที่เองจะเข้าใช้พื้นที่บริเวณลานจอดรถหน้าวัด เพื่อทำกิจกรรมเช่น การสัญจรผ่าน การ

พบปะพูดคุยกัน ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเวลาประมาณ 16.00 น.ขึ้นไป

- กลุ่มเนร-พระ จะเข้าใช้พื้นที่โดยรอบของวัด โดยเฉพาะบริเวณหน้าพระอุโบสถทั้งเช้าและเย็น เนื่องจากจะมีการทำวัตรเช้า-เย็นทุกวัน

จากข้างต้น พื้นที่ว่างในวัดกัลยาณมิตรรวมมหาวิหาร ส่วนมากถูกใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ให้เจ้าจรดกรท กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้เกิดซ้อนทับกับพื้นที่ให้เจ้าจรดกรทของทางวัด

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประจวบวงศาสุวรรณวิหาร ตำแหน่งที่ทำการบันทึกภาพมี 5 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 1 พื้นที่บริเวณประตูทางออกของวัดฝั่งถนนเทศบาลสาย 1 ซึ่งในบริเวณนี้ได้มีการตั้งร้านขายอาหารหน้าประตูวัด ตำแหน่งที่ 2 พื้นที่บริเวณประตูเข้าออกวัดฝั่งที่ติดกับถนนพญาไม้ ตำแหน่งที่ 3 พื้นที่ลานจรดกรทด้านหน้าพระอุโบสถ ตำแหน่งที่ 4 พื้นที่ลานด้านหน้าองค์เจดีย์ ตำแหน่งที่ 5 พื้นที่พื้นที่ด้านข้างองค์เจดีย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.32 ตำแหน่งที่ทำการบินถ่ายภาพต่อเนื่องพื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง</p> <p> ตำแหน่งพื้นที่ที่บันทึกภาพแบบ Time Lapse Photo</p>		<p> ถนน</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>	
<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดศิวามณ์ เขตธนบุรี</p>		<p> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	
<p>ที่มา : จากยูวีซี , 2550</p>		<p> N</p> <p>Not to scale</p>	

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

1

รูปที่ 5.56 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 1 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.57 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 1 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณชุมชน ในเขตวังคฤหาสน์ เขตธนบุรี</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

รูปที่ 5.58 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
		<p> ภาพวิเคราะห์วางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p> Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
ตำแหน่งที่ 2 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

2

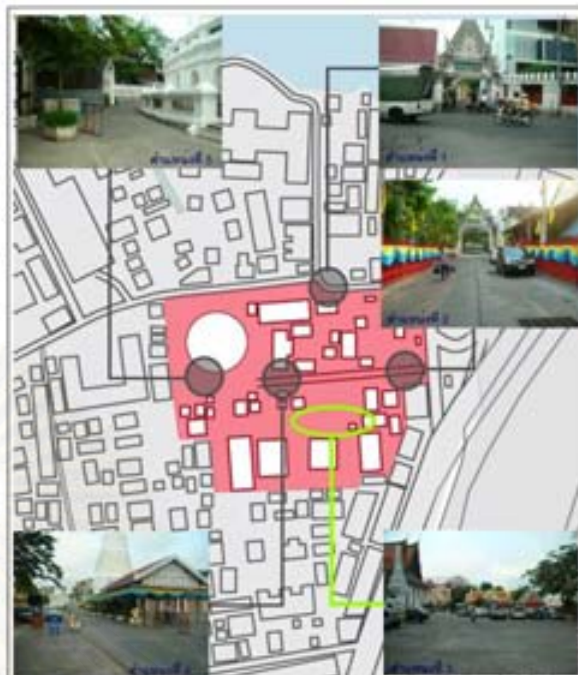

รูปที่ 5.59 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 2 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตจังหวัดขอนแก่น เขตตอนใต้</p>	
	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.60 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบใหม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเรียงภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 3 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.61 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 3 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวังวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2560</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

4

รูปที่ 5.62 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

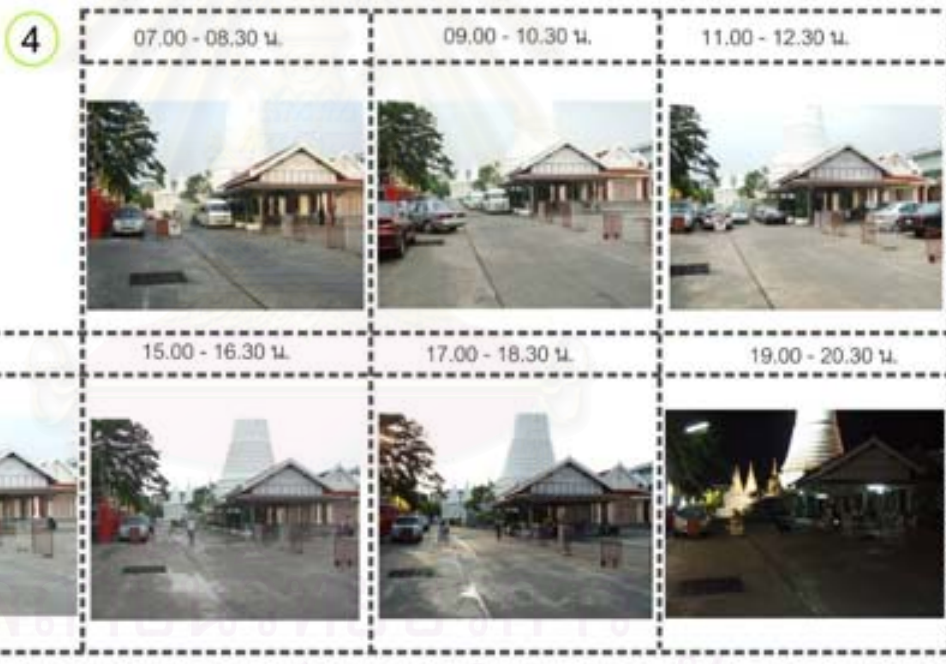
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 4 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

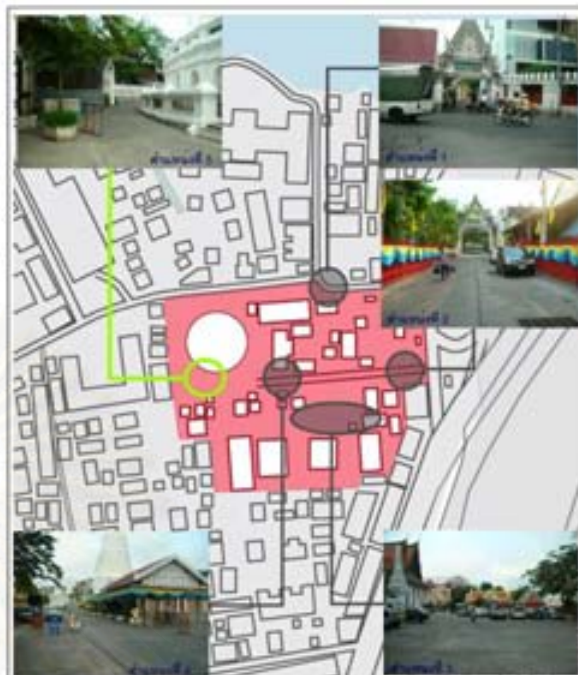

รูปที่ 5.63 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 4 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบันทึกภาพถ่ายต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ○ ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่ายและแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณชุมชน ในเขตวัดกัลยาณัม เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	<p>Not to scale</p>

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน
 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันระหว่างสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

5	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
	13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.
			19.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.64 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารในวันระหว่างสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง
- ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ
- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพรูปแบบใด และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ

ที่มา : จากผู้วิจัย . 2550

การวางแผนเรียงภาพถ่าย
 สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
 ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

N
 Not to scale

พื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะใน

วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
 ตำแหน่งที่ 5 รูปแบบการใช้พื้นที่
 วันหยุดสุดสัปดาห์ ในช่วงเวลา
 ตั้งแต่ 07.00 - 20.30 น.

5

	07.00 - 08.30 น.	09.00 - 10.30 น.	11.00 - 12.30 น.
13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.	17.00 - 18.30 น.	19.00 - 20.30 น.

รูปที่ 5.65 รูปแบบการใช้พื้นที่ในตำแหน่งที่ 5 บนพื้นที่ว่างสาธารณะวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยการบินถ่ายภาพต่อเนื่อง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งพื้นที่บันทึกภาพถ่าย และแสดงภาพถ่ายเรียงต่อกัน ในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง ตำแหน่งพื้นที่ที่ถ่ายภาพแต่ไม่แสดงภาพถ่ายเรียงต่อกันในช่วงเวลาต่างๆ <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวงศกัศณยานุ เขตธนบุรี</p>		 Not to scale
	 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์		

ผลการศึกษาในพื้นที่ที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ที่ทำการบันทึกภาพต่อเนื่องในวันระหว่างสัปดาห์ พบว่า ตามปกติแล้วทางวัดจะมีการจัดงานทางพิธีกรรม เช่น งานศพ หรืองานทำบุญต่างๆเป็นประจำ ผู้คนที่เข้ามาใช้พื้นที่จะเป็นทั้งคนในแขวงวัดกัลยาณัมและเป็นคนนอกพื้นที่แขวงวัดกัลยาณัม โดยปกติทางวัดจะมีการจัดงานพิธีกรรมเช่น งานศพ การทำบุญต่างๆ เป็นประจำ ทำให้มีการเตรียมงานอยู่เสมอ นอกจากนี้ภายในวัดมีสวนหย่อมคือ เขามอหรือเขาเต่า มีผู้คนเข้าไปเยี่ยมชมนอนอยู่บ้างบรรยากาศภายในวัดจึงไม่เงียบเท่าใดนัก แต่ก็ไม่คึกคักเท่ากับวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ในบริเวณตำแหน่งที่ 1 ทางด้านหน้าประตูวัดที่มีการตั้งร้านอาหารจะมีเด็กนักเรียนจากโรงเรียนวัดประยุรวงศาวาส และคนในละแวกนั้น เข้ามาใช้บริการ ในตำแหน่งที่ 3 ส่วนมากใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่จอดรถของคนในชุมชนโดยรอบและบุคลากรของโรงเรียนวัดประยุรวงศาวาส หรือสำนักงานเทศกิจ ตำแหน่งที่ 4 เป็นพื้นที่ด้านหน้าองค์เจดีย์เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมพื้นที่แห่งนี้จะรองรับผู้คนจำนวนมาก แต่หากไม่มีการประกอบพิธีกรรมใดๆ ในตอนเย็นจะมีผู้คนจากพื้นที่รอบเข้ามาพบปะพูดคุยกัน ในตำแหน่งที่ 5 เป็นบริเวณด้านข้างองค์เจดีย์พื้นที่บริเวณนี้ ส่วนมากใช้ประโยชน์ในด้านการสัญจรผ่านเข้า-ออก ของวัดจากเส้นทางถนนเทศบาลสาย 1 ลัดผ่านไปสู่ถนนพญาไม้และถนนประชาธิปไตย ส่วนมากเป็นการสัญจรโดยทางเท้ามากกว่ายานพาหนะซึ่งเป็นยานพาหนะประเภท รถจักรยาน รถจักรยานยนต์

ส่วนในวันหยุดสุดสัปดาห์ จะมีผู้คนเข้ามาทำบุญ และเที่ยวชมสวนหย่อม(เขาเต่า)ภายในวัด มากกว่าวันระหว่างสัปดาห์ จากการสังเกตการณ์พบว่า ในวันใดที่ทางวัดมีการประกอบงานพิธีกรรมต่างๆ ถึงตอนเย็น หรือหัวค่ำ จะส่งผลให้ร้านอาหารที่ตั้งอยู่หน้าวัดก็เปิดร้านถึงเวลาหัวค่ำเช่นกัน เพราะปกติ ร้านค้าดังกล่าวจะเปิดร้านในเวลาประมาณก่อน 19.00 น.

ในการบันทึกภาพ แม้จะมีการเข้าใช้ของผู้คนไม่ค่อยคึกคักเท่าใดนัก แต่จากตารางสรุปผล พบว่าในแต่ละพื้นที่จะมีการแบ่งหน้าที่การใช้ประโยชน์จากกิจกรรมที่เกิด คือ บริเวณประตูเข้า-ออกวัด นอกจากมีการสัญจรเข้า-ออกผ่านไปมาแล้ว ก็มีการซื้อขายสินค้ากัน ส่วนบริเวณลานด้านหน้าเจดีย์ ก็ใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบริเวณด้านหน้าอุโบสถ ก็เป็นพื้นที่สำหรับบริการจอดรถแก่ผู้ที่เข้ามาในวัด เมื่อพิจารณาแล้ว พื้นที่ทั้งสามมีการรองรับกิจกรรมที่สอดรับกันเป็นอย่างดี เช่น ผู้คนที่เข้ามาร่วมพิธีกรรมในวัดก็มีการจอดรถหรือสัญจรผ่านเข้าออกวัด เป็นธรรมดา ร้านค้าอาหารเครื่องดื่มที่ตั้งอยู่ประตูเข้า-ออกของวัด ก็มีการขายของให้แก่ผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรมในวัดบางส่วน

พื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งที่มีกิจกรรมเกิดขึ้นทับกันอยู่ บางครั้งกิจกรรมในช่วงเวลาเดียวกัน แต่เกิดกับกลุ่มคนคนละกลุ่ม เช่น การออกเดินทางไปทำงาน ไปโรงเรียนในช่วงเวลาเดียวกันของผู้ใหญ่วัยทำงาน และเด็กนักเรียน หรือสถานที่เดียวกันแต่ ต่างกันที่กลุ่มผู้ใช้และช่วงเวลา และคนละจุดประสงค์ เช่น วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารในช่วงกลางวันกลุ่มคน

ภายนอกแขวงวัดกัลยาณโณเข้าใช้พื้นที่ลานจอดรถด้านหน้า เพื่อจุดประสงค์จอดรถและเข้าไปกราบไหว้พระในวัด แต่ในตอนเย็น คนในละแวกใกล้วัดกัลยาณโณมีตรวรรณหาวิหารกลับใช้พื้นที่ลานจอดรถด้านหน้าเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย และพบปะพูดคุยกัน เป็นต้น

สรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดประยูรวงศาวาสวิหารได้ดังนี้

- กลุ่มเด็ก-นักเรียน พบว่านิยมเข้าใช้พื้นที่ในบริเวณภายในวัด เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่านเพื่อเป็นทางลัด หรือเพื่อซื้ออาหาร ขนมที่ตั้งขายบริเวณหน้าประตูวัด ในวันระหว่างสัปดาห์ช่วงเวลาในการนิยมเข้าใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้าตั้งแต่ 7.00 น. (ก่อนเวลาเคารพธงชาติ) และตอนเย็นเวลาประมาณ 15.00 น. (หลังเลิกเรียน) ส่วนในวันหยุดสุดสัปดาห์จะมีการมากกราบไหว้พระซึ่งส่วนมากกลุ่มนี้จะมากับผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ และเที่ยวชมเขามอ
- กลุ่มวัยรุ่น-นักศึกษา มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่คล้ายกับกลุ่มเด็กนักเรียน แต่กิจกรรมที่เกิดจะเป็นการสัญจรผ่านส่วนใหญ่ ในวันหยุดสุดสัปดาห์จะมีการมากกราบไหว้พระและเที่ยวชมเขามอ
- กลุ่มวัยทำงาน-ผู้ใหญ่ ส่วนมากนิยมเข้าใช้พื้นที่เพื่อเช่าที่จอดรถ สัญจรผ่าน หรือบางครั้งก็เพื่อการประกอบพิธีกรรมเช่น งานบวช งานศพ เป็นต้น ในวันหยุดสุดสัปดาห์ มีผู้นิยมเข้ามากราบไหว้พระและเที่ยวชมเขามอด้วยเช่นกัน โดยรูปแบบกิจกรรมประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนนอกพื้นที่ ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงตอนเช้าเวลาประมาณ 7.00 น. ไปจนถึงเวลาก่อนเที่ยง และในตอนเย็นตั้งแต่เวลาประมาณ 15.00 น.ขึ้นไป ส่วนคนในพื้นที่นั้น มีรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่เพื่อเช่าเป็นที่จอดรถ ตั้งร้านขาย อาหารเครื่องดื่มบริเวณประตูทางเข้าออกของวัด และการสัญจรผ่าน แต่ในช่วงเย็น ตั้งแต่เวลาประมาณ 16.00 น.ขึ้นไป ผู้คนในละแวกใกล้เคียงจะเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อการพบปะพูดคุยกัน
- กลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุ พบว่ากลุ่มคนแก่-ผู้สูงอายุที่เป็นคนนอกพื้นที่จะนิยมเข้ามากราบไหว้พระ หรือร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่จะเป็นช่วงเช้า ประมาณ 7.00 น.จนถึงประมาณตอนบ่าย ส่วนคนในพื้นที่ของกลุ่มนั้นนอกจากจะเป็นการเข้ามากราบไหว้พระ และทำวัตรเช้า-เย็นตามปกติแล้ว บางส่วนได้ตั้งร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่มบริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าออกฝั่งที่ติดถนน

เทศบาลสาย 1 เพื่อขายของให้แก่คนที่เข้ามาทำกิจกรรมภายในวัด หรือ ผู้คนที่สัญจรผ่านไปมาบริเวณด้านหน้าวัด ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่นั้น ในวันระหว่างสัปดาห์ ประมาณ 7.30 น. จนถึงเวลา 20.30 น. ส่วนในวันหยุดสุดสัปดาห์ การตั้งร้านขายของจะสายกว่าปกติคือตั้งแต่เวลา ประมาณ 11.00-12.00 น.

- กลุ่มเนร-พระ จะเข้าใช้พื้นที่โดยรอบบริเวณของวัดตามปกติ

จาก 2 พื้นที่ข้างต้นคือวัดกัลยาณ์ และวัดประยูรวงศาวาสวิหารที่แบ่งกลุ่มผู้ใช้ได้อย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่ และกลุ่มคนนอกพื้นที่ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่เกิดแตกต่างกัน ช่วงเวลาในการเข้าใช้ก็แตกต่างกันด้วย ซึ่งเข้าใช้พื้นที่คนละช่วงเวลา จากรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่ พบว่า

- 1) ผู้คน กิจกรรมและช่วงเวลา มีความสัมพันธ์ต่อกัน สามารถบ่งบอกได้ถึงความเอื้อประโยชน์ของพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นได้ เช่น พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งที่มีความคึกคัก ความหลากหลายของคนและกิจกรรม เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน ย่อมแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นมีความเอื้อประโยชน์ในการใช้งานสูง
- 2) พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถเกิดการเข้าใช้พื้นที่อย่างเอื้อประโยชน์ เป็นบางตำแหน่งหรือเป็นบางบริเวณของพื้นที่ว่างสาธารณะได้

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปลักษณะเชิงพื้นที่และรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์

จากตัวอย่างพื้นที่ว่างสาธารณะที่ได้ทำการศึกษาในรายละเอียดทั้ง 6 พื้นที่ พบว่า คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีผลเอื้อให้เกิดความนิยมในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างหลากหลายทั้งคน กิจกรรม และช่วงเวลา สามารถแจกแจงในรายละเอียดได้ดังนี้

พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรทั้ง 3 พื้นที่ในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ ได้แก่ ซอยวัดกัลยาณ์ ถนนเทศบาลสาย 1 และถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ส่วนอยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดเชื่อมต่อการสัญจร กล่าวคือ บริเวณที่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 (สี่แยกเซเว่นอิเลฟเว่น (7-11)) และบริเวณด้านหน้าตลาดนกกระจอก ส่วนมีการเข้าใช้ของกลุ่มคนหลากหลายประเภทค่อนข้างมากที่สุด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมการซื้อ-ขายสินค้า เป็นตำแหน่งที่จอดรถเพื่อเป็นจุดเปลี่ยนการสัญจรสาธารณะ โดยมีเส้นทางสัญจรผ่านเข้าสู่สถานศึกษา สถานที่ทางศาสนาหลายแห่ง หรือแม้กระทั่งมีเส้นทางสัญจรผ่านเป็นทางลัดไปสู่ถนนสายหลักของเมือง คือถนนประชาธิปไตย ซึ่งกลุ่มคนที่เข้าใช้พื้นที่ส่วนมากเน้นการสัญจรโดยการเดิน

เท่า จะทำให้การทำกิจกรรมร่วมกันหรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนมีความใกล้ชิดมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้า การพบปะพูดคุยสนทนา เป็นต้น ส่วนบริเวณที่อยู่ริมเส้นทางสัญจรที่เป็นทางตรงนั้น ตำแหน่งที่มีการชุมนุมของกิจกรรมคือ พื้นที่ด้านหน้าโรงเรียนแสงอรุณโดยเฉพาะในวันวันระหว่างสัปดาห์และช่วงเช้าและเย็นที่มีการรับส่งนักเรียนจากผู้ปกครองหรือการเดินทางโดยการเดินเท้าของนักเรียนในละแวกนี้ ส่งผลให้เกิดการตั้งร้านคารดเย็นขายขนม เครื่องดื่ม ของว่าง และของเล่นเพื่อขายให้แก่เด็กนักเรียน และผู้คนในบริเวณนั้น ดังนั้นรูปแบบการใช้พื้นที่ส่วนมากจะเป็นการเข้ามาพบปะพูดคุยกัน ของกลุ่มคนในละแวกทั้งเด็กนักเรียน ผู้ใหญ่ และคนแก่ นั้น มีกิจกรรมทางด้านการซื้อขายสินค้า การบริการทางด้านขนส่งสาธารณะบ้างในบางเวลาเท่านั้น

พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่เหลือทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่วัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร และพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายซ้อนทับกันอยู่เช่นเดียวกับพื้นที่แบบเส้นทางสัญจร เนื่องจากพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวเป็นพื้นที่ภายในบริเวณอาคารทางศาสนา การประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในทางศาสนาจึงเป็นถือว่าเรื่องปรกติ และในขณะเดียวกันผู้คนในละแวกนั้นยังยึดใช้พื้นที่บางส่วนของวัดประกอบกิจกรรมการซื้อขายสินค้า นันทนาการ การออกกำลังกาย การพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นมาอีก นอกจากนี้ที่ดังกล่าวจะมีประโยชน์ให้สอยเพื่อรองรับกิจกรรมแล้วยังช่วยส่งเสริมให้เกิดความสง่างามของสถานที่เหล่านั้น รวมทั้งส่งเสริมให้อาคารมีศักยภาพและความสำคัญแตกต่างจากอาคารอื่นๆ โดยรอบ

พื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่ โดยมากมีการนิยมเข้าใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาเช้าตั้งแต่ 07.00 – 10.30 น. และ เวลาตั้งแต่ 15.00 น. เป็นต้นไป มากกว่าในช่วงเวลากลางวัน คือตั้งแต่ช่วง 11.00 – 14.30 น. จากผลการศึกษาสามารถสรุปรูปแบบการใช้พื้นที่ที่มีระดับความเป็นเอเนกประโยชน์จากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุดตามลำดับ โดยแยกตามกลุ่มของพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการเข้าใช้มากที่สุด พื้นที่ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ ถนนเทศบาลสาย 1 เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีถนนตัดผ่านเกิดเป็นทางแยกหลายจุด บางส่วนของเส้นทางเป็นที่ตั้งของอาคารสาธารณะที่สำคัญคือ อาคารทางศาสนา อาคารทางการศึกษา ตลาดของชุมชน เป็นต้น ลำดับต่อมาคือชอยวัดกัลยาณมิตรที่เป็นเส้นทางตัดผ่านเกิดเป็นทางแยกหลายตำแหน่ง และมีอาคารสาธารณะสำคัญริมถนนหลายแห่งเช่นกัน เพียงแต่ว่าระดับความสำคัญของเส้นทางนั้นเป็นเส้นทางสัญจรภายในชุมชน ทำให้กลุ่มผู้คนเข้าใช้ส่วนมากเป็นการสัญจรโดยการเดินเท้าของคนในชุมชน ลำดับสุดท้ายคือถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ แม้จะเป็นถนนที่กว้างที่สุด ตลอดแนวของเส้นทางที่ผ่านช่วงพื้นที่ชอยวัดกัลยาณมิตรมีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่สวยงาม แต่รูปแบบการเข้าใช้ของผู้คนส่วนมากเป็นเพื่อการสัญจรทั้งการ

เดินเท้าในบริเวณทางเท้าและ บางจุดในบริเวณทางแยกมีการชุมนุมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน
พอสมควร

2. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการเข้าใช้มากที่สุด ซึ่งมีการเข้าใช้
ที่ใกล้เคียงกันคือวัดกัลยาณมิตรมหาวิหาร และวัดประยุรวงศาวาสวิหาร แต่เมื่อศึกษาใน
รายละเอียดถึงปริมาณการเข้าใช้ของกลุ่มคน พบว่าวัดกัลยาณมิตรมหาวิหารมีการเข้าใช้มาก
ที่สุดในแต่ละวัน ส่วนวัดประยุรวงศาวาสวิหารจะมีการเข้าใช้ของกลุ่มคนมากที่สุดเฉพาะวันที่มี
การใช้สถานที่วัดประกอบพิธีกรรม เช่น งานศพ เป็นต้น รูปแบบการใช้พื้นที่ มีความคล้ายคลึงกัน
ทางด้านกิจกรรมทางศาสนา เช่น การมาสักการะกราบไหว้พระ หรือกิจกรรมทางด้านการพบปะ
พูดคุยกันของผู้คนในชุมชนละแวกนั้น การซื้อ-ขาย อาหารเครื่องดื่ม การพักผ่อนหย่อนใจและการ
เยี่ยมชมพื้นที่ต่างภายในวัดอย่างไรก็ตามนอกจากกิจกรรมดังกล่าววัดกัลยาณมิตรมหาวิหารถือได้
ว่าเป็นกิจกรรมและพื้นที่เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยว และพื้นที่ให้เช่าเพื่อจอด
รถอย่างชัดเจน ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ทางการพาณิชย์ส่วนวัดประยุรวงศาวาส
วิหารนั้นมีความโดดเด่นในด้านการเป็นพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมทางศาสนา ความศรัทธา โดยจะ
พบว่าคนในชุมชนละแวกวัดประยุรวงศาวาสวิหาร ยังนิยมเข้ามาสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็นที่วัด
ประยุรวงศาวาสวิหาร และพื้นที่วัดยังคงมีการรองรับประโยชน์เพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น
งานศพ งานบวช การทำบุญทอดกฐิน เป็นต้น

ด้วยเหตุที่ตำแหน่งที่ตั้งส่งผลให้ การเข้าถึง มุมมอง ทัศนียภาพทาง
สายตาของพื้นที่มีความแตกต่างกัน วัดกัลยาณมิตรมหาวิหารเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ริมน้ำมีการ
เข้าถึงพื้นที่ได้หลายทางทั้งทางบกและทางน้ำ มีบรรยากาศ มุมมองเปิดโล่งส่งเสริมให้มีทัศนียภาพ
ที่สวยงามดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในวัดกัลยาณมิตรมากกว่าวัดประยุรวงศาวาสวิหารที่มีเพียงการ
เข้าถึงทางบกเท่านั้น รวมทั้งมีชุมชนตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่วัดอย่างหนาแน่น ไม่มีพื้นที่ว่างสาธารณะ
โดยรอบอาคาร ทำให้มุมมอง ทัศนียภาพไม่โดดเด่นพอ เมื่อเทียบกับวัดกัลยาณมิตรมหาวิหาร

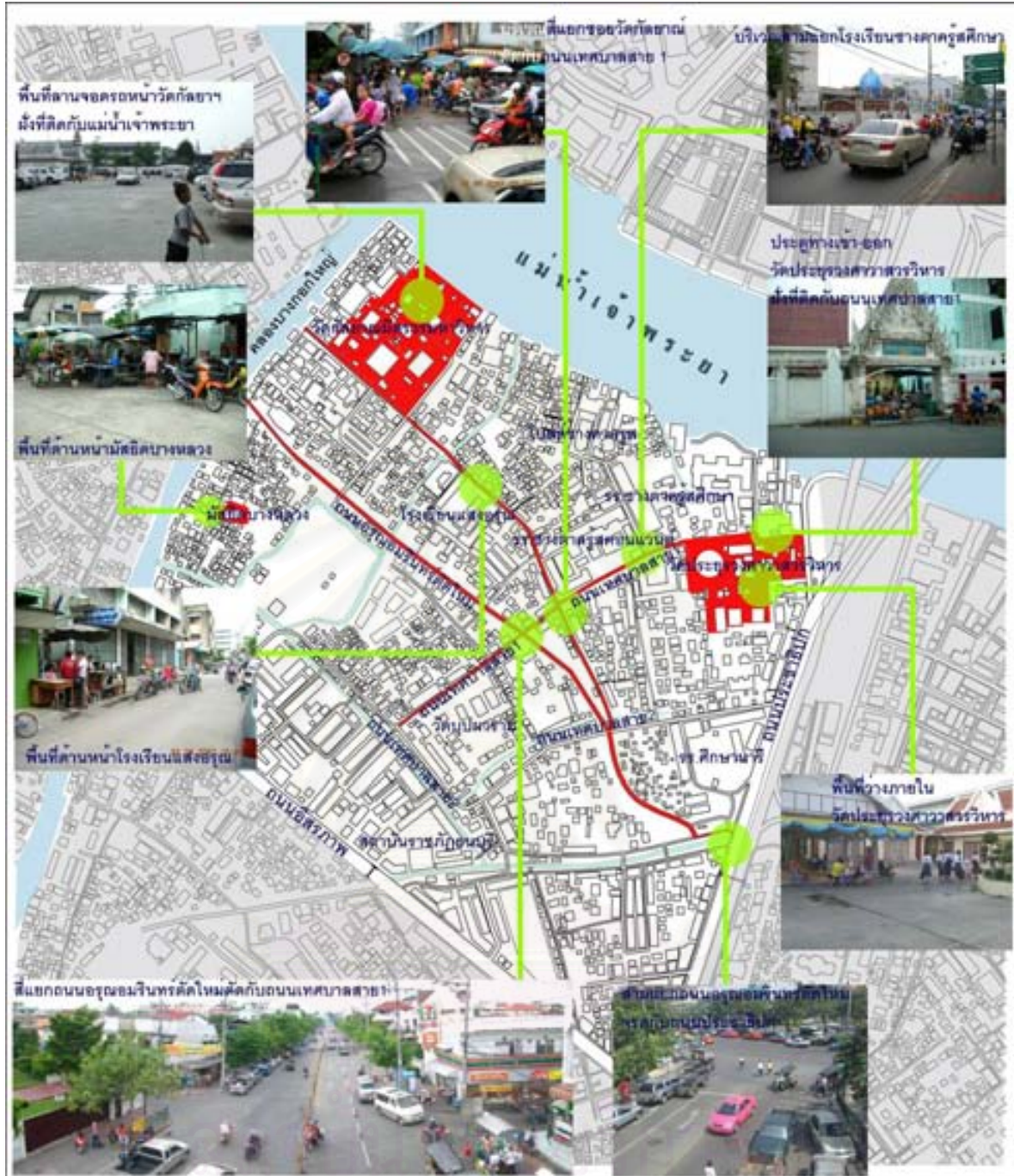
พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการเข้าใช้รองจาก 2 พื้นที่ข้างต้น คือ
พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง พื้นที่แห่งนี้มีผู้ใช้ที่หลากหลายมากเช่นกัน แต่ส่วนมากเป็นคนใน
ชุมชน ด้วยตำแหน่งที่ตั้ง ที่อยู่ภายในชุมชน มีการเข้าถึงได้โดยการเดินเท้า รถจักรยาน หรือ
จักรยานยนต์เท่านั้น ในบางครั้งจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมตัวมัสยิดบางหลวง แต่ก็เข้ามา
เพียงช่วงเวลาสั้นๆ เนื่องจากภายในชุมชนไม่ได้มีสถานที่อื่นๆดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้อยู่
ในพื้นที่นานๆ ซึ่งรวมไปถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิด
ทัศนียภาพด้วย เช่น ลักษณะทางด้านภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น

จากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะและรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้น สามารถประมวลผลออกมาเป็นตำแหน่งหรือบริเวณที่มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ของผู้คน โดยแสดงในแผนที่ได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.33 ตำแหน่งหรือบริเวณที่มีการนิยมเข้าใช้พื้นที่ในแขวงวัดกัลยาณ์

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะตัวอย่าง ตำแหน่งที่มีการชุมนุมกันของกลุ่มคนเพื่อทำกิจกรรมในช่วงเวลาต่างๆ ถนน แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div data-bbox="957 1724 1228 1926"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1228 1724 1420 1926"> <p>0 50 100 200 M.</p> </div> </div>
---	---

จากแผนที่ 5.33 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการนิยมเข้าใช้อย่างเอนกประโยชน์มีความสอดคล้องกับคุณสมบัติทางกายภาพที่ดีของพื้นที่ว่างสาธารณะตามที่ได้ทบทวนไป ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะควรตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นอยู่บริเวณทางแยก ทางสัญจรหลักของชุมชน เช่น บริเวณสี่แยกเซเวนอีเลฟเว่น (7-11) ซึ่งเป็นสี่แยกที่ตัดกันระหว่างถนนเทศบาลสาย1 และถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ หรือสี่แยกหน้าตลาดนกกระจอกซึ่งเป็นจุดตัดระหว่างถนนเทศบาลสาย1 ซอยวัดกัลยาณ์ เป็นต้น พื้นที่ที่ตั้งอยู่ในบริเวณดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการชุมนุมของคนทั้งการสัญจรไปมาของคนเดินเท้าที่มีอัตราที่สูง รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

2. พื้นที่ว่างสาธารณะควรตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญ เช่น ลานวัด หรือพื้นที่ว่างที่อยู่ด้านหน้าอาคารทางราชการต่างๆ ซึ่งพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ต่อคนในชุมชนได้ ดังเช่น ลานด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ที่การใช้ประโยชน์ทั้งคนในชุมชน และคนนอกชุมชน ในช่วงเวลาและกิจกรรมที่แตกต่างกัน หรือ พื้นที่ว่างโดยรอบมัสยิดบางหลวงที่นิยมใช้เป็นพื้นที่ชุมนุมคนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนา กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางนันทนาการ

3. ความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะมีอยู่อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง มีการเชื่อมต่อไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ส่งผลให้เกิดการกระจายตัวของกิจกรรมและผู้คนไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆได้อย่างทั่วถึง เช่น กลุ่มอาคารที่อยู่โดยรอบลานด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารที่ความหนาแน่นอย่างเหมาะสม และยัง เชื่อมต่อกับทางสัญจรภายในชุมชนวัดกัลยาณ์ไปสู่ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา และพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆได้

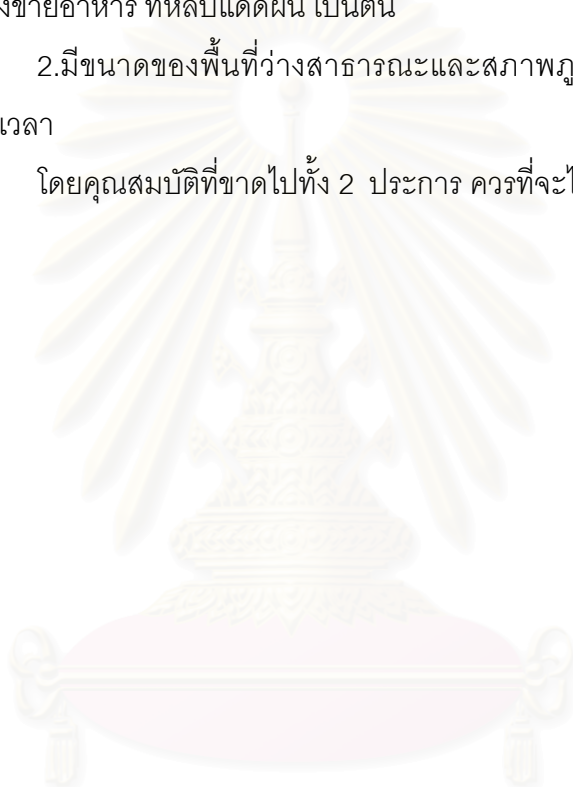
4. พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้ประโยชน์ด้านการสัญจรเป็นหลัก ควรมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมในการรองรับการสัญจรของคนเดินเท้า เช่น พื้นผิว ความลาดชันของถนน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นด้วย เช่น ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ ม้านั่ง ต้นไม้เพื่อเพิ่มร่มเงาอย่างเหมาะสม เช่น ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่

5. ความหนาแน่นของกลุ่มอาคารที่ตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะตลอดจนเส้นทางสัญจรย่อยต่างๆ เพื่อการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ โดยทำให้เกิดลักษณะการปิดล้อมพื้นที่ที่ดี มีช่องเปิดเพื่อการเชื่อมต่อทั้งทางด้านมุมมอง เข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบด้วย ทำให้เกิดความถี่และความสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่มากขึ้น เช่น พื้นที่โดยรอบวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร หรือพื้นที่โดยรอบซอยวัดกัลยาณ์ เป็นต้น

6. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมได้หลากหลายทั้งกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมทางด้านสังคมทางศาสนา เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวส่วนมากจะเกิดกับพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อม

ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวจึงควรที่จะส่งเสริมให้มีคุณภาพที่ยั่งยืนมากขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆได้ ส่วนคุณสมบัติบางประการที่ขาดไปของพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ คือ

1. การที่พื้นที่ตั้งอยู่ใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า โดยเฉพาะร้านหรือแผงขายอาหาร ที่หลบแดดฝน เป็นต้น
  2. มีขนาดของพื้นที่ว่างสาธารณะและสภาพภูมิทัศน์เหมาะสมต่อ รูปแบบกิจกรรม ผู้ใช้ และช่วงเวลา
- โดยคุณสมบัติที่ขาดไปทั้ง 2 ประการ ควรที่จะได้รับการปรับปรุง แก้ไขให้ได้ตามคุณสมบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาเชิงพื้นที่และการวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์

จากการศึกษาในบทที่ 5 ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่เอื้อให้เกิดรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่อย่างหลากหลายทั้งในกลุ่มคน กิจกรรม และช่วงเวลา ดังนั้นพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 6 พื้นที่ ซึ่งน่าจะมีคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นบรรทัดฐานสำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาของพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ในชุมชนได้ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแนวทางการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน แขวงวัดกัลยาณ์ ในภาพรวมได้อย่างเหมาะสม เนื้อหาในบทนี้จึงแบ่งได้เป็น 2 ส่วนหลักดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะ ในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์

6.2 แนวทางการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ระดับชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์

6.1 การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์

พื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชนทั้งพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งแบบเส้นทางสัญจร และแบบปิดล้อม ล้วนมีคุณลักษณะทางกายภาพบางประการร่วมกัน แต่ทั้งนี้อาจมีคุณลักษณะบางประการที่แตกต่างกัน ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่แต่ละแห่ง

อาจสรุปได้ว่าคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่พึงประสงค์ มีแนวโน้มในการสร้างศักยภาพในการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ดังนี้

6.1.1) พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

1) พื้นที่ว่างสาธารณะควรอยู่ในตำแหน่งเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ เช่น เป็นเส้นทางสัญจรสายหลักของชุมชน ตัวอย่างเช่น ซอยวัดกัลยาณ์ ถนนเทศบาลสาย 1 หรือทางเดินหลักในชุมชนกุฎีขาว เป็นต้น การมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บ้ายรับ-ส่งผู้โดยสารในระบบขนส่งมวลชน บริเวณถนนอิสรภาพ ถนนประชาธิปไตย เป็นต้น และรวมถึงการอยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดตัดกันหรือทางแยก เช่น สี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 ถนนเทศบาลสาย 1 จรดกับซอยกุฎีจีน เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการชุมนุมเพื่อทำ

กิจกรรมในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี เช่น การซื้อขาย การบริการขนส่งสาธารณะ และการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมของผู้คน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นทางร่วม / ทางแยก และมีการเปลี่ยนทิศทางหรือประเภทการสัญจรของคนในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้จะมีอัตราการสัญจรผ่านของคนมากกว่าพื้นที่อื่นด้วย (แผนที่ 6.1)

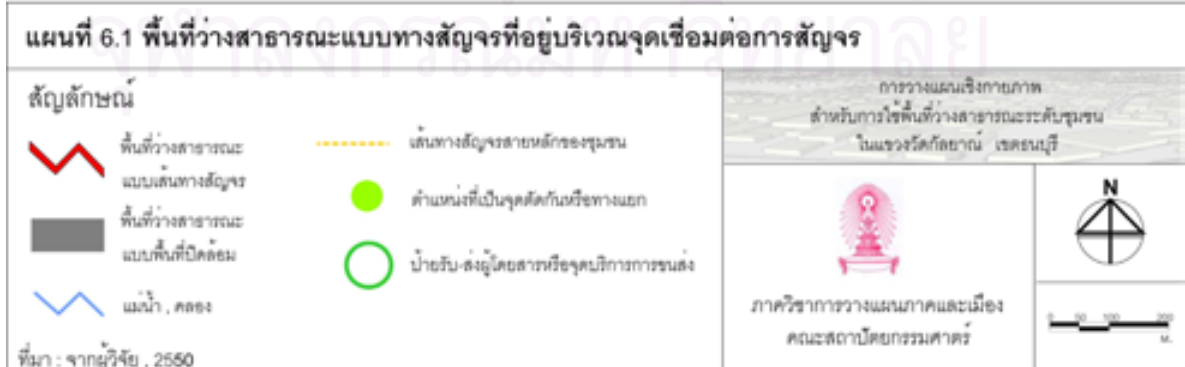
2) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบและมีเส้นทางรวมทั้งมุมมองเชื่อมต่อไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ได้เป็นโครงข่าย ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง (แผนที่ 6.2)

3) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสม เช่น พื้นผิว ความลาดชัน รูปทรงสัญญาณ ที่มีการปิดล้อมเหมาะสมต่อการรองรับกิจกรรมและการสัญจร นอกจากนี้ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ด้วย เช่น เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ ถังขยะ ม้านั่ง ต้นไม้หรือโครงสร้างเพื่อเพิ่มร่มเงา เพื่อความสะดวกสบายแก่ผู้ที่ใช้พื้นที่ เช่น ถนนอิสรภาพ ถนนประชาธิปไตย ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เป็นต้น (แผนที่ 6.2)

4) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีการโอบล้อมด้วยแนวอาคารริมถนน (facade) ที่ต่อเนื่อง ตลอดจนมีการเชื่อมต่อเพื่อการเข้าและออกจากพื้นที่ เช่น ซอยวัดกัลยาณที่มีกลุ่มอาคารโอบล้อมพื้นที่ตลอดแนวเส้นทาง โดยช่องเปิดของอาคารสามารถเชื่อมต่อทางด้านมุมมองกับพื้นที่ว่างสาธารณะได้ และยังมีทางสัญจรย่อยภายในชุมชนที่เชื่อมต่อกับซอยวัดกัลยาณให้มีการเข้าและออกระหว่างพื้นที่ได้ อีกด้วย(แผนที่ 6.3)

1.5) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย เช่น นอกจากการสัญจรแล้ว การชุมนุมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น บริเวณสี่แยกเซเว่นอีเลฟเว่น (7-11) หรือบริเวณสี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 เป็นต้น (แผนที่ 6.3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.2 พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบและมีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสม

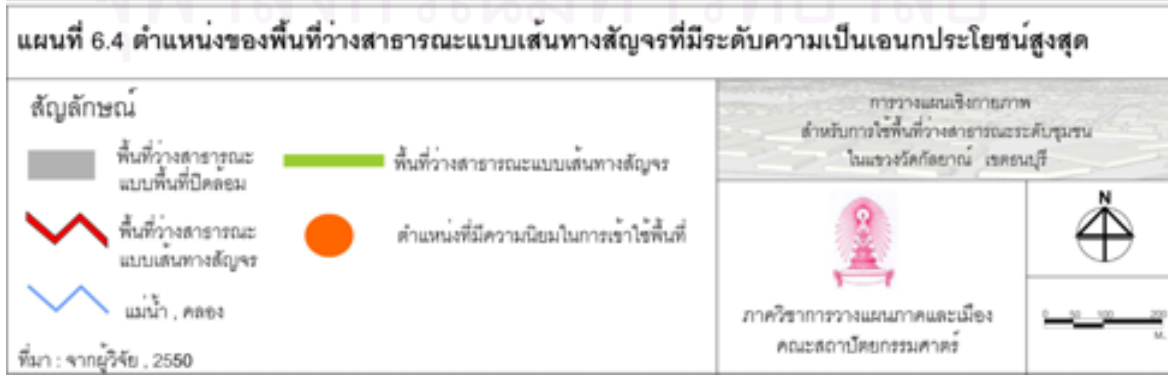
<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม</p> <p> พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร</p> <p> แอ่งน้ำ, คลอง</p> <p> พื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสม</p> <p> พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารที่เหมาะสม</p>		<p>การวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในเขตวัดศาลทอน เขตธนบุรี</p> <p>ภาควิชาการวางแผนที่และเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> 	
<p>ที่มา : จากยูวีจี , 2550</p>			

ดังนั้นสามารถสรุปพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรที่มีการนิยมเข้าใช้กันอย่างเอนกประโยชน์ในพื้นที่ คีศึกษาดังนี้

รูปที่ 6.1 สภาพปัจจุบันของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรที่มีระดับความเป็นเอกประโยชน์สูงสุด

สัญลักษณ์

- 1. คือ บริเวณสี่แยกหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
- 2. คือ สามแยกถนนเทศบาลสาย 1 จรดกับ ถนนเทศบาลสาย 2
- 3. คือ ที่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับ ถนนเทศบาลสาย 1
- 4. คือ ที่แยกถนนเทศบาลสาย 1 ตัดกับ ซอยวัดกัลยาณมิตร
- 5. คือ บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 6. คือ หน้าซอยอิสรภาพ 22
- 7. คือ สามแยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับ ถนนประชาธิปไตย

- A. คือ ซอยวัดกัลยาณมิตร
- B. คือ ถนนเทศบาลสาย 1
- C. คือ ถนนเทศบาลสาย 2
- D. คือ ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่
- E. คือ ถนนอิสรภาพ
- F. คือ ถนนประชาธิปไตย

การวางแผนเชิงกายภาพ

สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในเขตวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จากแผนที่ 6.4 พบว่า ตำแหน่งและเส้นทางสัญจรที่มีการนิยมเข้าใช้มากที่สุดจะสามารถเชื่อมต่อกันโดยเส้นทางเป็นโครงข่าย โดยตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในพื้นที่หรือเส้นทางสัญจรสายหลักและเส้นทางสายรองเป็นส่วนใหญ่

6.1.2 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม

1) พื้นที่ว่างสาธารณะควรอยู่ในตำแหน่งจุดเชื่อมต่อทางสัญจรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ในบริเวณเส้นทางสัญจรสายหลักของชุมชน เช่น วัดประยูรวงศาวาสวรวิหารเชื่อมต่อกับทางสัญจร 2 เส้นทาง คือ ถนนเทศบาลสาย 1 และถนนพญาไม้ เป็นต้น การอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดตัดหรือทางแยก เช่น สวนหย่อมวงเวียนเล็ก(ข้างโรงเรียนศึกษานารี) ซึ่งอยู่ในบริเวณสามแยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย เป็นต้น และการที่พื้นที่อยู่ในบริเวณที่เป็นป้ายรับส่งผู้โดยสาร เช่น พื้นที่ว่างด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหารที่มีการเชื่อมต่อทางสัญจรทั้งทางบกและทางน้ำซึ่งเป็นเรือข้ามฟากจากฝั่งธนบุรี(ท่าวัดกัลยาณมิตร)ไปฝั่งพระนคร(ท่าปากคลองตลาด) (แผนที่6.5)

2) พื้นที่ว่างสาธารณะควรอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญ เช่น พื้นที่อยู่ภายในวัด โบสถ์ หรือมัสยิด หรืออยู่ใกล้สถานศึกษา เช่น สวนหย่อมวงเวียนเล็ก อยู่ใกล้กับโรงเรียนศึกษานารี เป็นต้น กรณีของพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณอาคารทางศาสนาที่มีผู้คนนิยมเข้าใช้มากนั้น เป็นผลเนื่องจากผู้คนในชุมชนมีความผูกพัน เคารพกับศาสนา ประกอบกับอาคารศาสนาพื้นที่มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนานเก่าแก่ ทำให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลในการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาในพื้นที่ ก่อให้เกิดรูปแบบกิจกรรมประเภท การท่องเที่ยว การศึกษาหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ เข้ามาด้วย (แผนที่6.6)

3) พื้นที่ว่างสาธารณะควรอยู่ในบริเวณที่ใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ที่นั่งพักผ่อนเพื่อหลบแดด หลบฝน เป็นต้น เป็นการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้พื้นที่ โดยพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างที่กล่าวมา จะอยู่โดยรอบ หรือในบริเวณที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ เช่น ร้านค้าร้านอาหารแบบชั่วคราวที่ตั้งอยู่ระหว่างโบสถ์ข้างตาคูร์สูส และโรงเรียนช่างตาคูร์สูสศึกษา (แผนที่6.7)

4) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสม และมีเส้นทางเชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อม และพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร ไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆเป็นโครงข่าย จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของกิจกรรมและผู้คน กระจ่ายไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งอื่นๆ ได้ เช่น พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวงเชื่อมต่อกับเส้นทางสัญจรสายหลักของชุมชนกุฎีขาว ไปสู่สวนหย่อมอนุทินสวัสดิ์ หรือ สนามกีฬา สนามเด็กเล่นใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์ ซึ่งอยู่ด้านหน้าทางเข้าชุมชนกุฎีขาว เป็นต้น (แผนที่6.8)

5) พื้นที่ว่างสาธารณะควรมีช่องเปิดจากพื้นที่โดยรอบไม่ว่าจะเป็นช่องเปิดจากอาคาร ช่องเปิดจากพื้นที่ระหว่างอาคาร หรือช่องเปิดที่เป็นลักษณะของเส้นทางสัญจรเชื่อมต่อกับพื้นที่ปิดล้อมนั้น ลักษณะดังกล่าวจะทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นมีการเชื่อมต่อกับพื้นที่โดยรอบในด้านมุมมอง และการเข้า-ออกของพื้นที่ และส่งผลให้เกิดการเพิ่มหรือความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่จากผู้คนโดยรอบด้วย เช่น พื้นที่ว่างด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร หรือพื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง เป็นต้น (แผนที่6.9)

6) พื้นที่ว่างสาธารณะควรความยืดหยุ่นในการใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมได้หลากหลายทั้งกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมทางด้านศาสนา และกิจกรรมทางด้านสังคม เป็นต้น เนื่องจากลักษณะของพื้นที่เป็นพื้นที่ว่างแบบพื้นที่ปิดล้อม การเกิดกิจกรรมต่างๆสามารถเกิดได้หลากหลาย ข้อจำกัดในเรื่องขนาดพื้นที่ หรือรูปทรงพื้นที่ จะมีน้อยกว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร (แผนที่6.9)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

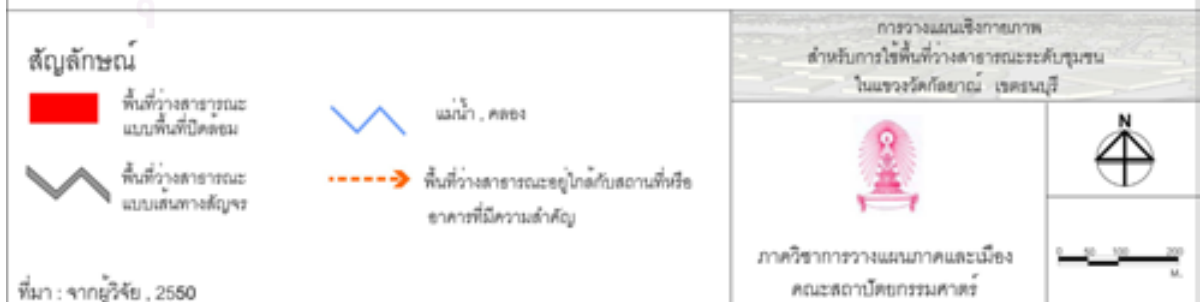
แผนที่ 6.5 พื้นที่วางสาธารณะแบบปิดล้อมที่อยู่บริเวณจุดเชื่อมต่อการสัญจร

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่วางสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม เส้นทางสัญจรสายหลักของชุมชน ตำแหน่งที่เป็นจุดตัดกันหรือทางแยก น้ำรับ-ส่งน้ำโดยสาธารณะหรือจุดบริการการขนส่ง พื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร แม่น้ำ, คลอง 		<p>การวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากภูมิวิจัย , 2550</p>		 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	
		 	

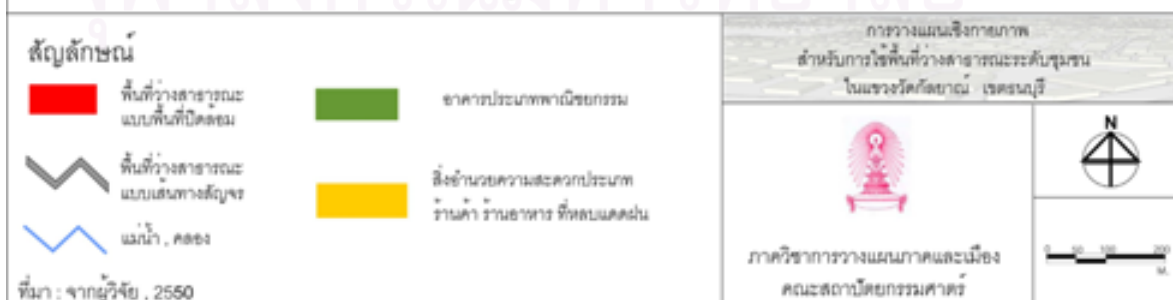
แผนที่ 6.6 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่อยู่ในบริเวณอาคารหรือสถานที่สำคัญ

แผนที่ 6.7 พื้นที่วางสาธารณะแบบปิดล้อมที่อยู่ใกล้กับสิ่งอำนวยความสะดวก

แผนที่ 6.8 พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบที่เหมาะสม

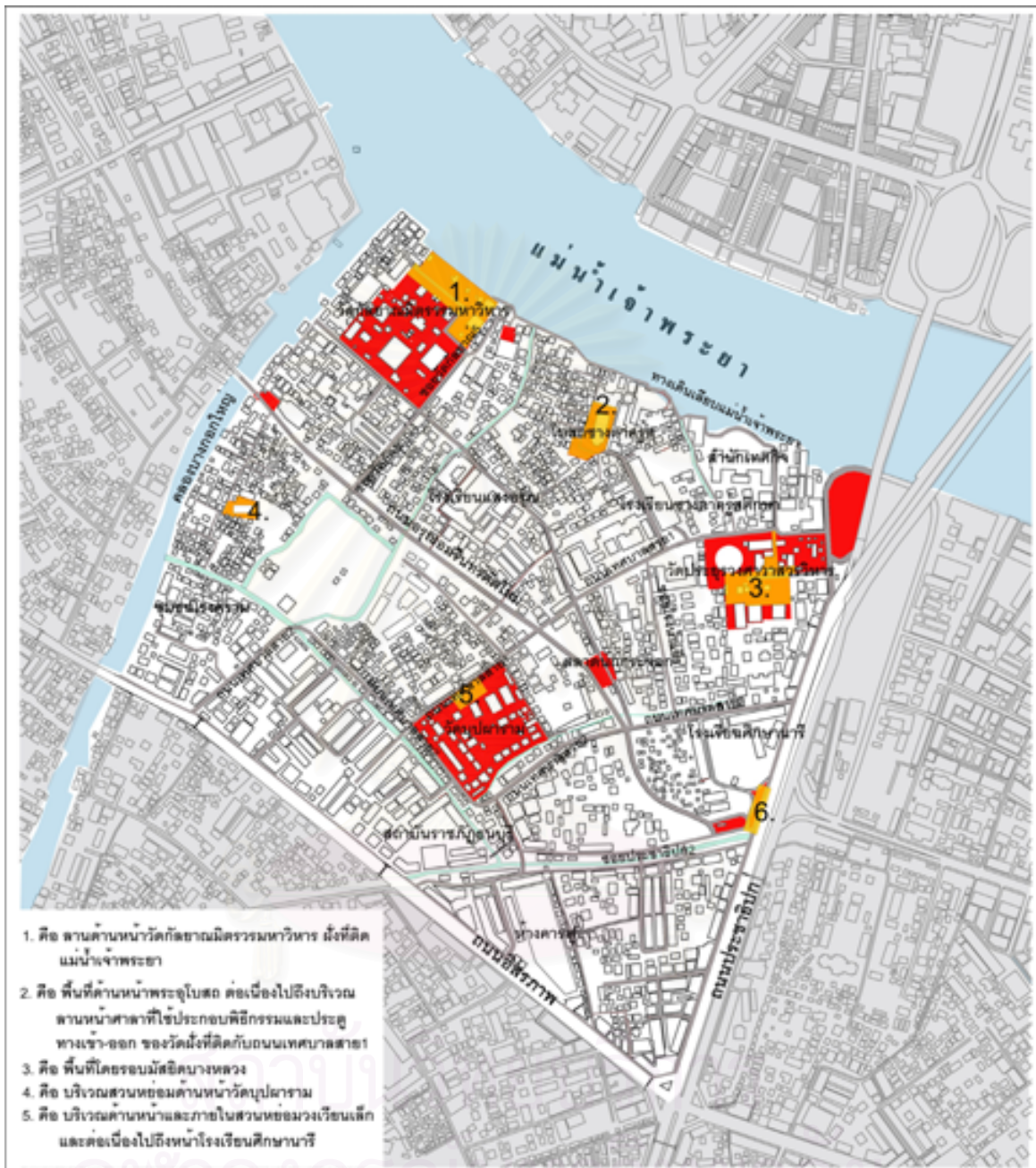
<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม อาคาร, สิ่งก่อสร้าง พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร ความหนาแน่นของมวลอาคารที่อยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะ แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : จากยูวีซีบี , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในเขตวงเวียนรัตนบุรี</p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> </div>
---	---

ดังนั้นสามารถสรุปพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีการนิยมเข้าใช้อย่างเด่นกระโชชน์ในพื้นที่ศึกษา ดังนี้

รูปที่ 6.2 สภาพพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อม ที่มีระดับความเป็นอเนกประโยชน์สูงสุด

สัญลักษณ์

1. คือ สานคานหน้าวัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร มังที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา
2. คือ พื้นที่คานหน้าพระอุโบสถ ต่อเนื่องไปถึงบริเวณลานหน้าศาลาที่ใช้ประกอบพิธีกรรมและประตูทางเข้า-ออก ของวัดมิ่งที่ติดกับถนนเทศบาลสาย 1
3. คือ พื้นที่โคจรอบมัสยิดกลางหลวง
4. คือ บริเวณสวนหย่อมคานหน้าวัดบุปผาราม
5. คือ บริเวณคานหน้าและภายในสวนหย่อมวงเวียนเล็ก และต่อเนื่องไปถึงหน้าโรงเรียนศึกษานารี

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี	
	
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	

ส่วนคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่พบในข้างต้นและมีผลในเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะ ในแต่ละพื้นที่จะเห็นว่าคุณลักษณะทางกายภาพที่ขาดไปนั้นไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยในด้านต่างๆ ประกอบกัน ทั้งจำนวนผู้ใช้หรือกลุ่มผู้ใช้กิจกรรมที่เกิด รวมไปถึงตำแหน่งหรือบริเวณต่างๆ ในพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งสามารถประมวลออกมาได้ดังนี้

1) พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

1.1) การที่พื้นที่ว่างสาธารณะบางส่วนไม่ได้อยู่ในบริเวณหรือมีการตัดผ่านพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมือง เช่น ซอยย่อยในซอยประชาธิปไตย 4 เป็นต้น มีผลให้ความนิยมในการสัญจรผ่านของผู้คนมีน้อย

1.2) การที่พื้นที่บางส่วนไม่ได้ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือพื้นที่สำหรับหลบแดดฝน หรือรวมไปถึงพื้นที่บางส่วนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว ไม่เพียงพอ จะเกิดในพื้นที่ที่เป็นซอยย่อยในชุมชน และซอยตัน

1.3) การที่พื้นที่บางส่วนไม่ได้มีขนาดของพื้นที่ และสภาพภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และช่วงเวลาที่ใช้ อาจเนื่องมาจากลำดับศักดิ์ของเส้นทางสัญจรที่มีความแตกต่างกันในทางกายภาพอย่างชัดเจน พบว่าได้ให้ความสำคัญกับเส้นทางสัญจรสายหลัก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับยานพาหนะ มากกว่าเส้นทางสัญจรสายรองและเส้นทางสัญจรสายย่อยที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนและคนเดินเท้า เห็นได้จากกรณีของถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ที่มีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพ สภาพทางภูมิทัศน์ได้สวยงามกว่าถนนเทศบาลสาย 1 และซอยวัดกัลยาณี หรือทางสัญจรย่อยในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงพื้นที่ทางเท้าของเส้นทางสัญจรสายรอง มีขนาดที่แคบ เล็กกลง เนื่องจากการขยายเส้นทางสัญจรของยานพาหนะเมื่อพื้นที่ทางเท้าได้ถูกลดความสำคัญลงผู้ใช้เส้นทางเท้าบางส่วนได้มีการลงไปใช้พื้นที่เส้นทางสัญจรของยานพาหนะร่วมกัน อาจเกิดความไม่ปลอดภัยระหว่างยานพาหนะกับคนเดินเท้า หรือบางส่วนก็หันกลับไปใช้ยานพาหนะทำให้อัตราการเดินเท้าของผู้คนลดลงได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.13 ขนาดพื้นที่และสภาพภูมิทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อพื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ▬ ถนนสายหลัก ▬ ถนนสายรอง - - - ถนนสายย่อย ∩ แม่น้ำ, คลอง <p>ที่มา : จากวิจัย , 2550</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div data-bbox="973 1814 1260 2033"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> </div> <div data-bbox="1260 1814 1437 2033"> </div> </div>
---	--

2) พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม

2.1) การที่พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งไม่ได้มีขนาดของพื้นที่ และสภาพภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และช่วงเวลาที่ใช้ ดังเช่นลานด้านหน้าวัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหารบริเวณที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่ให้เช่าจอดรถ พื้นที่จึงถูกปรับให้เป็นลานโล่งเพื่อรองรับปริมาณรถที่มากจอดได้มากที่สุด ลักษณะสภาพภูมิทัศน์ไม่มีการจัดการหรือปรับพื้นที่เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นเช่น พักผ่อนหย่อนใจ นันทนาการ เป็นต้น ปัจจุบันการจัดการพื้นที่ได้มองถึงประโยชน์เพียงเพื่อการท่องเที่ยวและทางเศรษฐกิจ มากกว่าเรื่องของสังคมและคนในชุมชน มีการรองรับการใช้ประโยชน์ และอำนวยความสะดวกสำหรับคนเพียงบางกลุ่ม เช่น นักท่องเที่ยว หรือคนนอกพื้นที่ที่เข้ามากราบไหว้พระแล้วได้ใช้พื้นที่ด้านหน้าเพื่อการจอดรถ ส่วนคนในชุมชนเอง จากที่เคยใช้พื้นที่ลานวัดเพื่อเป็นศูนย์รวมผู้คน กิจกรรม ได้ถูกใช้ไปในเชิงพุทธพาณิชย์ เกิดความขาดแคลนพื้นที่ว่างสาธารณะขึ้นสำหรับชุมชนทั้งนี้เนื่องจากชุมชนมีลักษณะอาคารอยู่ตั้งอยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ว่างในชุมชนนอกจากเส้นทางสัญจรแล้วแทบจะไม่มีเลย

2.2) การที่พื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่งไม่ได้มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบเนื่องด้วยความต้องการรองรับกิจกรรมของชุมชนให้หลากหลายมากขึ้น เช่น พื้นที่โดยรอบโบสถ์ ซางตาครู้ส พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง จึงมีการปรับพื้นที่ให้เป็นลานโล่งเพื่อจะได้ใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมกลางแจ้งได้หลากหลาย แต่ยังคงมีความบกพร่องในเรื่องการใช้วัสดุพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเกิดการสะสมความร้อนในพื้นที่ประกอบกับร่มเงาในพื้นที่ไม่มีหรือมีน้อยมาก การปรับตกแต่งทางภูมิทัศน์ไม่เอื้ออำนวยความสะดวก และจุดดึงดูดแก่ผู้ที่เข้าใช้พื้นที่ รวมไปถึงความเพียงพอของอุปกรณ์ประดับเช่น ถังขยะ ม้านั่ง โทรทัศน์ เป็นต้น หรืออย่างในกรณีพื้นที่บริเวณสะพานอนุทิน สวัสดิ์ ที่มีทั้งสวนหย่อม สนามเด็กเล่น รวมไปถึงลานกีฬาในบริเวณใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์ โดยการจัดตั้งพื้นที่ดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับคนในชุมชนหรือพื้นที่โดยรอบพื้นที่ ที่ได้มีพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมร่วมกัน แต่ในส่วนของสภาพทางกายภาพเพื่อรองรับกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีความไม่เหมาะสมอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นในสนามเด็กเล่นที่มีการใช้วัสดุปูพื้นเป็นพื้นที่แข็ง เช่น พื้นซีเมนต์ หรือบริเวณลานกีฬาใต้สะพานอนุทินสวัสดิ์ที่มีลักษณะอัป ทึบ ขาดแสงสว่างในยามค่ำ ค่ำ ทำให้ขาดความปลอดภัยของคนเข้ามาใช้ในพื้น

แผนที่ 6.14 พื้นที่วางสาธารณะแบบปิดล้อมที่มีขนาด สภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร</p> <p> พื้นที่วางสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม</p> <p> ตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมทั้งขนาด สภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพของพื้นที่วางสาธารณะ</p>	<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี</p>
<p>ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550</p>	<p></p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p> <p></p>

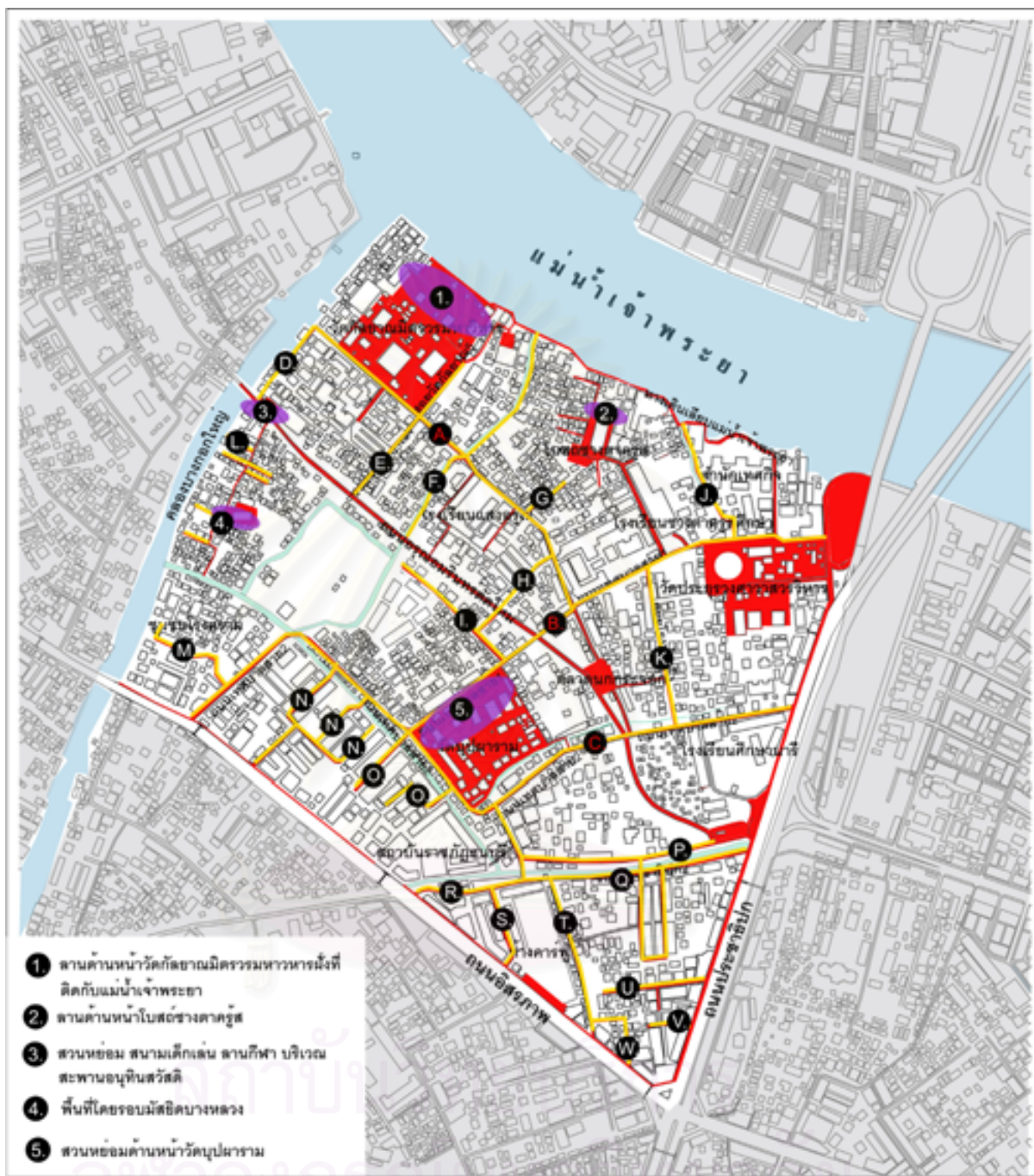
จากข้างต้นสามารถสรุปปัญหาของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 2 ได้ดังนี้

- พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจรที่เป็นชอยย่อยในชุมชน หรือชอยต้นในชุมชน ขาดความต่อเนื่องของโครงข่ายเส้นทางสัญจร ซึ่งทำให้มีอัตราการสัญจรผ่านของผู้คนน้อย ซึ่งเป็นผลรวมไป น้อย และด้วยขนาดเส้นทางสัญจรภายในที่แคบ ร้านค้า ขยายของต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับชุมชนจึงเกิดน้อยหรืออาจจะมีเลย จึงมีการใช้ประโยชน์เพื่อการสัญจรผ่านเพียงอย่างเดียว
- การไม่ให้ความสำคัญกับการเดินเท้าเท่าที่ควร ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากขนาดทางเดินเท้าของถนนสายรอง มีขนาดที่แคบหรือบางตำแหน่งไม่มีเลย ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวได้ ทำให้บางครั้งคนเดินเท้าต้องใช้พื้นที่ร่วมกับยานพาหนะ ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยและการกีดขวางการจราจรระหว่างคนเดินเท้าและยานพาหนะ
- ความต้องการที่จะรองรับกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย หรือรองรับกิจกรรมบางอย่างเป็นหลัก ส่งผลให้การปรับลักษณะทางกายภาพไม่เหมาะสมแก่พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการปรับพื้นที่ให้เป็นลานโล่งและอยู่ในพื้นที่กลางแจ้ง ซึ่งมีการใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น สะสมความร้อน สะท้อนแสง ทำให้แสบตา หรือไม่มีร่มเงา หรือเพิ่มความร่มรื่นในพื้นที่เลย
- ความต้องการปรับพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นทดแทน พื้นที่ว่างสาธารณะเก่าหายไป ก่อเกิดผลกระทบหลายด้านเช่น ทางสังคม เศรษฐกิจ นันทนาการ ต่อผู้คนที่ใช้พื้นที่เดิม เป็นต้น

ซึ่งสามารถประมวลผลและออกมาเป็นแผนที่ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.15 ตำแหน่งหรือพื้นที่ที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในในแขวงวัดกัลยาณัม

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร แฉกน้ำ, คลอง ที่มา : จากผู้วิจัย, 2550		ทางสัญจรสายตรง ทางสัญจรสายข้อย พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมเส้นทางสัญจรที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพ		การวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณัม เขตธนบุรี 	
				ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	

รูปที่ 6.3 สภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อมที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

สัญลักษณ์

- 1. ลานค้ำหน้าวัดกัลยาณมิตรรวมทวาทรมิ่งที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา
- 2. ลานค้ำหน้าโบสถ์ข้างศาลครูสี
- 3. สวนหย่อม สนามเด็กเล่น ลานกีฬา บริเวณสะพานอนุทินสวัสดิ
- 4. พื้นที่โดยรอบมัสยิดบางหลวง
- 5. สวนหย่อมค้ำหน้าวัดบุปผาราม

ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550

การวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน
ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จากแผนที่ 6.15 พบว่า นอกจากรูปที่ 6.3 ที่ได้แสดงบรรยากาศบริเวณหรือพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพไป ยังพบได้ในเส้นทางสัญจรทั้งสายรอง และสายย่อยภายในชุมชน ดังนี้

- A. แทน ซอยวัดกัลยาณ์
- B. แทน ถนนเทศบาลสาย 1
- C. แทน ถนนเทศบาลสาย 2
- D. แทน ซอยวัดกัลยาณ์ 6
- E. แทน ซอยวัดกัลยาณ์ 4 ,5
- F. แทน ทางเดินเลียบบคลองกุฎีจีน
- G. แทน ซอยวัดกัลยาณ์ 9
- H. แทน ซอยวัดกัลยาณ์ 1
- I. แทน ซอยโพธิ์
- J. แทน ทางเดินเลียบบคลองพลอย
- K. แทน ซอยโรงน้ำแข็ง
- L. แทน ซอยย่อยในชุมชนกุฎีขาวทั้งหมด
- M. แทน ทางเข้าชุมชนโรงคราม
- N. แทน ซอยอิสรภาพ 26
- O. แทน ซอยย่อยข้างวัดบุปผาราม
- P. แทน ถนนเทศบาลสาย 3
- Q. แทน ซอยประชาธิปไตย 2
- R. แทน ซอยอิสรภาพ 24
- S. แทน ซอยอิสรภาพ 22
- T. แทน ซอยอิสรภาพ 20
- U. แทน ซอยประชาธิปไตย 4
- V. แทน ซอยประชาธิปไตย 6
- W. แทน ซอยอิสรภาพ 18

คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดไปได้ส่งผลต่อพื้นที่และคนที่เข้ามาทำกิจกรรมในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเข้าใช้พื้นที่ หรือความรู้สึกที่ไม่อยากจะใช้พื้นที่เนื่องจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ว่างสาธารณะไม่เหมาะสม ไม่เอื้ออำนวย ซึ่ง

เป็นผลให้ไม่ดึงดูดผู้คนให้เข้าทำกิจกรรม หรือกล่าวได้ว่า ไม่มีบรรยากาศที่รุ่มร้อนในการพักผ่อน หย่อนใจ หรือสร้างกิจกรรมเพิ่มเติมในพื้นที่ และรวมไปถึงพื้นที่เดิมได้ถูกเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ จากเดิมไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว พบว่าบางส่วนของพื้นที่ว่างสาธารณะ เดียวกันที่มีปัญหา ก็เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเข้าใช้พื้นที่เช่นกัน เช่น พื้นที่ด้านหน้าวัด กัลยาณมิตรวรมหาวิหารฝั่งที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่โดยรอบโบสถ์ข้างตาคูู้ส พื้นที่โดยรอบ มัสยิดบางหลวง สวนหย่อมวงเวียนเล็ก(ด้านข้างโรงเรียนศึกษานารี) หรือสวนหย่อมเชิงสะพาน พุทธฯ ซึ่งเป็นผลเนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการของพื้นที่ คือ

1. การที่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และโบสถ์ข้างตาคูู้ส เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในเชิง สัญลักษณ์ของเมือง และพื้นที่ว่างสาธารณะในสถานที่ดังกล่าวได้เป็นองค์ประกอบของสถานที่ที่จะ ช่วยส่งเสริมสุนทรียภาพในการมองเห็น เพิ่มคุณค่า ความสำคัญ ของสถานที่แห่งนั้น ซึ่งเป็น ข้อจำกัดในการปรับพื้นที่ทางกายภาพ ไม่ว่าจะเปลี่ยนลักษณะทางภูมิทัศน์ การเพิ่มร่มเงาในพื้นที่

2. การพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นที่มีผลต่อการประดับประดาเมือง ตอบสนองการใช้ ประโยชน์ในระดับเมืองมากกว่าตอบสนองการใช้ประโยชน์ระดับชุมชน ดังเช่นพื้นที่สวนหย่อมวง เวียนเล็ก (ข้างโรงเรียนศึกษานารี) สวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ ที่มีลักษณะทางกายภาพ สภาพภูมิ ทัศน์ของพื้นที่ที่สวยงาม ดึงดูดให้เกิดการเข้าใช้พื้นที่ ทำให้ขาดอุปกรณ์ประกอบ พื้นที่รองรับ กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างที่ควรจัดหาให้มีในพื้นที่

3. การขาดแคลนพื้นที่ว่างสาธารณะ ทำให้จึงต้องใช้พื้นที่ที่มีอยู่ แม้ว่าพื้นที่จะไม่ เอื้ออำนวยในการเข้าใช้เหมาะสมก็ตาม ดังเช่น พื้นที่มัสยิดบางหลวง ที่เป็นพื้นที่ว่าง สาธารณะแบบปิดล้อมแห่งเดียวในชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่มีพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งอื่นเลยใน ชุมชน ที่จะเป็นตัวเลือกอื่นๆ นอกจากพื้นที่ว่างโดยรอบมัสยิดบางหลวง ทำให้พื้นที่จึงได้รับความ นิยมในการเข้าใช้งานของคนในชุมชนแม้ว่าพื้นที่จะมีลักษณะทางกายภาพไม่ดึงดูด หรือเอื้ออำนวย ความสะดวกในการเข้าใช้ก็ตาม

จากข้างต้น จึงได้ทำการเสนอแนะการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่าง สาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณมิตร ดังนี้

6.2 เสนอแนะการวางแผนเชิงกายภาพในพื้นที่ศึกษา

ในการเสนอแนะแนวทางในการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้น จะแบ่ง แนวทางการเสนอแนะ ได้ 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 คือกลุ่มพื้นที่ว่างที่มีคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี เหมาะสม จะทำการส่งเสริม รักษา คุณลักษณะดังกล่าวให้คงอยู่อย่างยั่งยืน หากมีคุณลักษณะใด ที่ขาดไปบ้างบางประการก็ควรทำการเพิ่มเติม แก้ไขให้คุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วน ซึ่งพื้นที่ว่าง

สาธารณสุขที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่ดีนั้นจะสามารถนำมาเป็นต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างในการประยุกต์ใช้กับพื้นที่ว่างสาธารณสุขแห่งอื่นได้ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณสุขระดับชุมชนเพิ่มเติม คือ

1. หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรที่จะมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อทำการส่งเสริมคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณสุขที่ดีให้คงอยู่ต่อไป

2. ควรมีการส่งเสริม ปลูกจิตสำนึกให้แก่คนภายในชุมชนช่วยกัน ดูแลรักษา เสริมสร้างกิจกรรมให้มีในพื้นที่ว่างสาธารณสุขระดับชุมชนตนเอง เพื่อให้พื้นที่ว่างสาธารณสุขดังกล่าวคงอยู่ต่อไป

โดยในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณพื้นที่ว่างสาธารณสุขที่ถือว่ามีคุณลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม είοต่อรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่นั้น มีดังนี้ โดยจะแบ่งตามประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณสุข คือ

แบบเส้นทางสัญจร ซึ่งแยกย่อยได้อีก 2 ลักษณะ คือ เป็นตำแหน่งและเป็นเส้นทาง โดย ตำแหน่งที่ถือว่ามีลักษณะทางกายภาพที่เอื้อให้เกิดการเข้าใช้พื้นที่มากที่สุด ได้แก่ บริเวณสี่แยกหน้าวัดกัลยาณมิตรวรวิหาร สามแยกถนนเทศบาลสาย1จรดกับถนนเทศบาลสาย2 สี่แยกถนนอมรินทร์ตัดใหม่ตัดกับถนนเทศบาลสาย1 สี่แยกถนนเทศบาลสาย1ตัดกับซอยวัดกัลยาณ บริเวณด้านหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี หน้าซอยอิสรภาพ22 สามแยกถนนอมรินทร์ตัดใหม่จรดกับถนนประชาธิปไตย ส่วนแนวเส้นทางที่มีลักษณะทางกายภาพที่เอื้อให้เกิดการเข้าใช้พื้นที่มากที่สุด ได้แก่ ซอยวัดกัลยาณ ถนนเทศบาลสาย1 ถนนเทศบาลสาย2 ถนนอมรินทร์ตัดใหม่ ถนนประชาธิปไตย ถนนอิสรภาพ

แบบพื้นที่ปิดล้อม ได้แก่ ลานด้านวัดกัลยาณมิตรวรวิหารฝั่งที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ด้านหน้าพระอุโบสถต่อเนื่องไปถึงบริเวณลานหน้าศาลาที่ใช้ประกอบพิธีกรรมและประตูทางเข้า-ออกฝั่งที่ติดกับถนนเทศบาลสาย1ของวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร พื้นที่โดยรอบมัธยมบาลหลวง บริเวณสวนหย่อมด้านหน้ามัธยมบาลหลวง บริเวณด้านหน้าและภายในสวนหย่อมวงเวียนเล็กและต่อเนื่องไปจนถึงหน้าโรงเรียนศึกษานารี

ดังแสดงในแผนที่ 6.16 และแผนที่ 6.17 ดังนี้

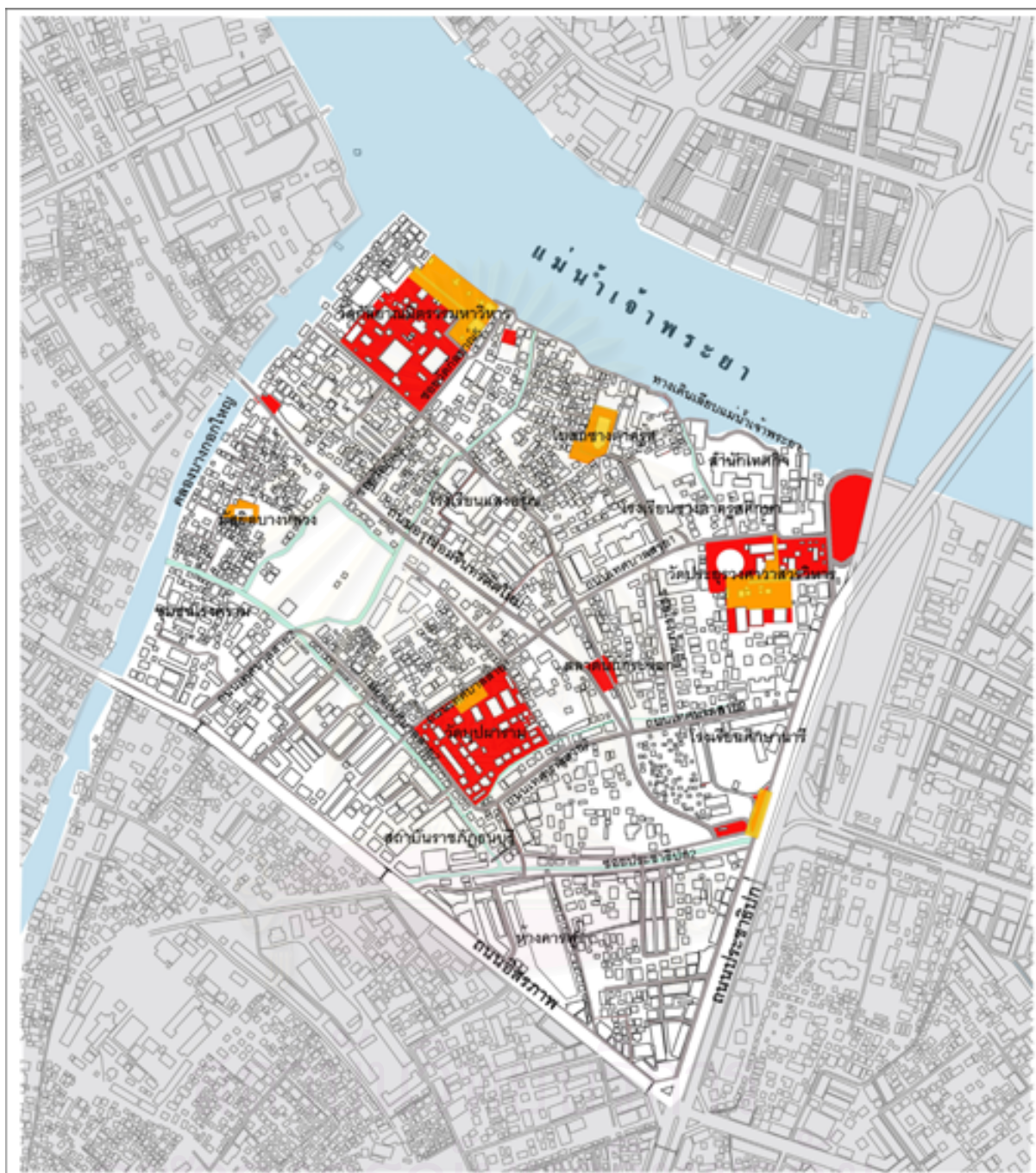
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.16 ตำแหน่งและเส้นทางสัญจรของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบทางสัญจรที่มีระดับความเป็นเอกประโยชน์สูงสุด

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่เปิดล้อม พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร แม่น้ำ, คลอง พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่เปิดล้อม เส้นทางสัญจรที่มีความนิยมในการเข้าใช้พื้นที่ ตำแหน่งที่มีความนิยมในการเข้าใช้พื้นที่		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550	ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	

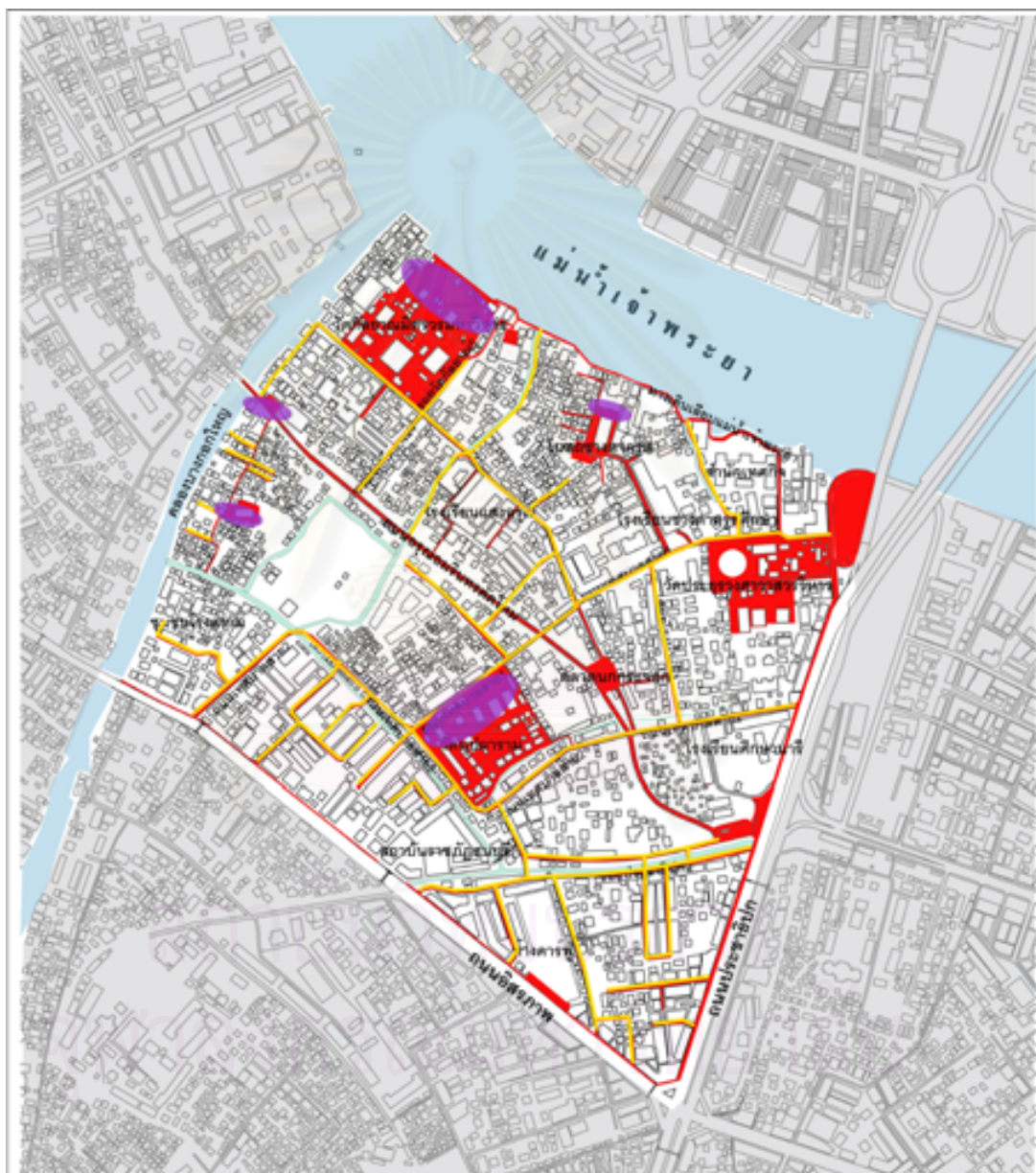

แผนที่ 6.17 ตำแหน่งพื้นที่วางสาธารณะแบบปิดล้อม ที่มีระดับความเป็นอเนกประโยชน์สูงสุด

<p>สัญลักษณ์</p> <p> พื้นที่วางสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม</p> <p> พื้นที่หรือบริเวณที่มีการนิยมเช่าใช้พื้นที่</p> <p> พื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร</p> <p> แม่น้ำ, คลอง</p>		<p>การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี</p>	
<p>ที่มา : จากคู่มือฯ , 2550</p>			
		<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์</p>	

ประเภทที่ 2 คือพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพไปหรือ รวมไปถึงพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะไปหลายประการ จึงควรที่จะทำการแก้ไขส่วนที่ขาดไปให้เป็นไปตามคุณสมบัติอย่างครบถ้วนที่สุด เพื่อการรองรับการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างสูงสุด โดยสามารถสรุปบริเวณและพื้นที่ที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นแผนที่ได้ดังนี้

แผนที่ 6.18 ตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ

สัญลักษณ์ พื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร แม่น้ำ, คลอง ที่มา : จากคู่มือฯ, 2550		 เส้นทางสัญจรที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ พื้นที่ปิดล้อมที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการบริหารพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ในรางวัลดีก็ตยาน์ เขตธนบุรี ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์		 	
---	--	--	--	---	--	--	--

ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากคุณลักษณะทางกายภาพที่ขาดไปนั้น มีดังนี้

พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางการสัญจรที่พบว่ามีปัญหาในพื้นที่ คือ การให้ความสำคัญกับยานพาหนะมากกว่าการเดินเท้า นั้น โดยการลดพื้นที่ทางเดินเท้าให้น้อยลง หรือบางแห่งไม่มีเลย ทำให้มีการใช้เส้นทางการร่วมกันในบางครั้งของคนและยานพาหนะ โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วนที่ทางสัญจรหลายแห่งของชุมชนเชื่อมต่อกับสถานที่ทำงานทั้งราชการและเอกชน เช่น ถนนเทศบาลสาย 1 เป็นต้น ย่อมส่งผลให้เกิดการจราจรที่ติดขัด และเกิดอุปสรรคในการใช้เส้นทางการสัญจรร่วมกันทั้งโดยยานพาหนะและการเดินเท้า ดังนั้นจึงเสนอแนะแนวทางในการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนคือ

1. ควรปรับระบบ หรือ วางระบบของการสัญจรใหม่ ทั้งการสัญจรโดยยานพาหนะและการเดินเท้า โดยให้มีความเหมาะสมต่อรูปแบบการใช้งานของคน และช่วงเวลา เช่น การเพิ่มเส้นทางการสัญจรในช่วงโมงเร่งด่วน การเพิ่มเติมโครงข่ายเส้นทางรถจักรยาน และเส้นทางการเดินเท้าให้มีเพิ่มขึ้น เป็นต้นดังเช่นในกรณีของ ช่วงเวลาเช้า-เย็นในช่วงโมงเร่งด่วนอาจมีการปิดเส้นทางไม่ให้ผู้ที่ใช้รถยนต์สัญจรผ่านนอกจากคนเดินเท้าและผู้ที่ใช้จักรยาน ซึ่งควรจะเป็นพื้นที่หรือบริเวณช่วงถนนที่มีการตั้งของสถานที่ทำงานทั้งเอกชนและราชการ เช่น บริเวณตั้งแต่ สี่แยกถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ตัดกับถนนเทศบาลสาย 1 (สี่แยกเซเว่น) ไปจนถึง บริเวณถนนเทศบาลสาย1 จรดกับถนนพญาไม้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวในช่วงเวลาเร่งด่วนมีความแออัดของการจราจรโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถเข็นขายของและคนเดินเท้า เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีสถานศึกษาตั้งอยู่หลายแห่ง จะมีการมารับ-ส่งลูกหลานบริเวณหน้าโรงเรียนทั้งโดยการจอดรับ-ส่งโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ประกอบกับกลุ่มพ่อค้า-แม่ค้า รถเข็น แผงลอยต่างๆ ซึ่งตั้งร้านเพื่อขายของ อาหาร ขนม เครื่องดื่มให้นักเรียน และผู้ปกครองในบริเวณด้านหน้าสถานศึกษาด้วย ส่วนในกรณีของรถยนต์ของคนภายในชุมชนนั้นพบว่า โดยมากจะเข้าจอดกับทางวัดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวัดเองก็มีทางเข้า-ออกเชื่อมกับถนนสายหลัก จึงไม่น่าจะมีปัญหากับกรณีของรถในชุมชนที่จะเข้า-ออก

2. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดความนิยมสัญจร โดยการเดินเท้าสำหรับการเดินทางในระยะใกล้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับลักษณะทางกายภาพ เพื่อดึงดูดให้เกิดการเข้างาน หรือสร้างกิจกรรมให้เกิดตามแนวเส้นทางการเดินเท้าอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อมนั้น โดยมากปัญหาจะเกิดจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานเท่าที่ควร ดังนั้นจึงได้เสนอแนะแนวทางการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ดังนี้

1. ทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหา ทั้งการพัฒนาทางด้านกายภาพของพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ที่มีคุณลักษณะทาง

กายภาพที่ดี มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดร่วมด้วยเช่น กรณีของ พื้นที่ด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารฝั่งที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา และ พื้นที่โดยรอบโบสถ์ซางตาครู้ส ที่เป็นลักษณะลานกลางแจ้ง โดดง ไม่มีสิ่งปกคลุม นอกจากนี้ยังมีการใช้วัสดุปูพื้นที่ที่สะสมความร้อนได้

อย่างเต็มที่ เนื่องจากความต้องการที่จะปรับพื้นที่เพื่อรองรับที่จอดรถในปริมาณที่มาก (กรณีของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร) หรือความต้องการที่จะใช้พื้นที่ได้อย่างเอนกประโยชน์ของชุมชนซึ่งรวมไปถึงในช่วงการจัดงานเฉลิมฉลองเทศกาลต่างๆด้วย แต่เนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของ พื้นที่แห่งนั้นมีความสำคัญในเชิงสัญลักษณ์เมือง เป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมสุนทรียภาพในการมองเห็น และรวมไปถึงเป็นองค์ประกอบของอาคารหรือสถานที่ที่มีความสำคัญซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณค่าความสำคัญแก่สถานที่นั้นๆ ด้วย ดังนั้นในการแก้ปัญหาพื้นที่ดังกล่าว จะต้องทำการปรับภูมิทัศน์ของพื้นที่ โดยที่ไม่ขัดต่อข้อจำกัดในข้างต้น เช่น ในพื้นที่ลานด้านหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร จะทำการปรับปรุงโดยเพิ่มร่มเงาให้กับพื้นที่ต้นไม้ แบ่งโซนภายในพื้นที่ว่างเพื่อจัดสรรพื้นที่ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อน และพื้นที่เพื่อรองรับการจอดรถ กรณีของเจดีย์เก่า เก่งจีน ที่มีอยู่ในลานหน้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหารฝั่งที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ก็บูรณะปรับปรุงให้มีการใช้งานพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาก็ควรปรับลักษณะทางกายภาพลักษณะทางภูมิทัศน์ เพิ่มแนวทางเดินตลอดแนวขอบเขตวัด และทำเรือหน้าวัด หรืออาจเชื่อมต่อถึงกันกับทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมก็ได้ และเพิ่มร่มเงาให้กับพื้นที่ มีการส่งเสริมการเดินทางโดยใช้เรือเพื่อลดปริมาณความหนาแน่นของจำนวนรถที่จะมาจอดในบริเวณวัดปรับเปลี่ยนวัสดุปูพื้นที่เหมาะสมและช่วยลดการดูดความร้อน

2. นอกจากการพัฒนาทางด้านกายภาพของพื้นที่ให้มีความเหมาะสมต่อรูปแบบการใช้งาน วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชนร่วมด้วย ซึ่งได้คำนึงถึงข้อจำกัดต่างๆ ของพื้นที่ด้วยร่วมด้วยแล้ว ควรมีการพัฒนาทางด้านสังคมร่วมด้วยเพื่อสร้างเสริมให้คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ร่วมมือร่วมใจกันบำรุงรักษาพื้นที่ว่างสาธารณะภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงจากทางภาครัฐแล้ว

3. จากที่หลายชุมชนแห่งนี้ได้รับการส่งเสริมจากทางภาครัฐให้เป็นชุมชนเก่าแก่ และเป็นพื้นที่ที่มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ทั้งอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญ มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามหลายแห่งและรูปแบบวิถีชุมชนเองที่น่าสนใจ ดังนั้นทางภาครัฐควรที่จะควบคุมความหนาแน่นของกลุ่มมวลาอาคารปัจจุบันในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณมิตร ไม่ให้เพิ่มอีกเพื่อป้องกันการรุกรานอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญ หรือพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีอยู่เดิม

ประเภทที่ 3 คือกรณีพื้นที่ว่างสาธารณะเก่าหายไป ถูกใช้ประโยชน์ไปในด้านอื่นแทนหรือในบางชุมชนที่ไม่มีพื้นที่ว่างสาธารณะสำหรับใช้ในชุมชน จึงได้เสนอแนะพื้นที่ว่างสาธารณะ

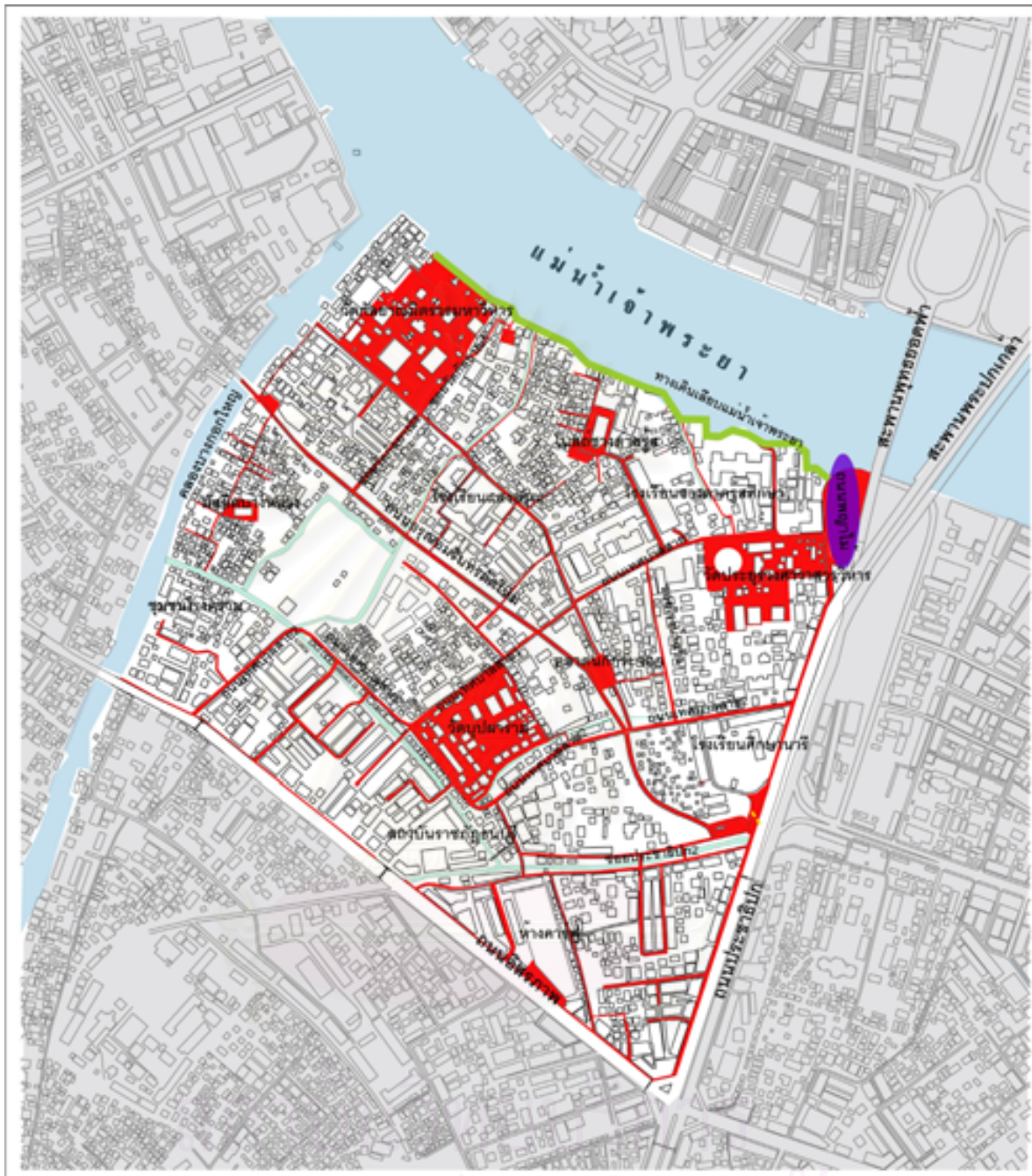

แห่งใหม่ที่มีศักยภาพเพียงพอ แต่ปัจจุบันไม่ได้รับการส่งเสริมพื้นที่ให้มีการใช้ประโยชน์เท่าที่ควร มาทดแทนพื้นที่ว่างสาธารณะเก่า ที่ขาดหายไปของชุมชน คือ พื้นที่สวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น ลานกีฬาใต้พานอนุทินสวัสดิ์ ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา

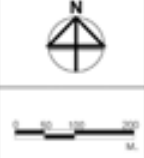
จากการเปรียบเทียบพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการนิยมเข้าใช้ในปัจจุบัน (แผนที่ 6.16 และ แผนที่ 6.17) และพื้นที่ที่มีคุณลักษณะที่ขาดไป (แผนที่ 6.18) จนเป็นเหตุให้เกิดการใช้งานได้อย่างไม่เต็มที่ โดยบางแห่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นด้านอื่นไป พื้นที่เก่าที่เคยรองรับกิจกรรมต่างๆจึงขาด หรือ หายไป ดังนั้นจึงทำการเสนอแนะเป็นกรณีศึกษาพื้นที่ที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม ทดแทนพื้นที่เก่า คือ บริเวณสวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ และทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ทั้งสองมีการเชื่อมต่อถึงกัน และยังสามารถเชื่อมต่อไปถึงพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆได้อีก โดยถนนสายรอง และถนนสายย่อยในชุมชน (แผนที่ 6.19)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6.19 เสนอแนะพื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร และแบบปิดล้อมที่จะใช้ทดแทนพื้นที่เก่าที่หายไป

สัญลักษณ์ พื้นที่วางสาธารณะแบบพื้นที่ปิดล้อม พื้นที่วางสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร แม่น้ำ, คลอง แนวเส้นทางที่เสนอแนะ ตำแหน่งพื้นที่ที่เสนอแนะ		การวางแผนเชิงกายภาพ สำหรับการใช้พื้นที่วางสาธารณะระดับชุมชน ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เขตตอนใต้	
ที่มา : จากผู้วิจัย , 2550		 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	

จะเห็นได้ว่าพื้นที่อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่มีการเข้าถึงที่สะดวก รูปแบบหรือลักษณะทางภูมิทัศน์เองก็มีการจัดการปรับปรุงไปบ้างแล้ว จึงควรที่จะแก้ไขสภาพแวดล้อมเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความมีชีวิตชีวา ดึงดูด ผู้คนให้เข้ามาในพื้นที่ เพิ่มอุปกรณ์ประกอบ ป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ดังนั้นพื้นที่ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา ที่มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนหย่อนใจ และตลอดเส้นทางมีการเชื่อมต่อกับทางเดินภายในชุมชน เช่น ทางเดินภายในชุมชนกุฎีจีน ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ หรือ เชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ เช่น โบสถ์ซางตาครู้ส ศาลเจ้ากวนอั้นแกง วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร เป็นต้น แต่เนื่องจากทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยาแห่งนี้ มีลักษณะของภูมิทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งานกลางแจ้ง ไม่ค่อยมีร่มเงาของต้นไม้ และด้วยความที่แนวเส้นทางอยู่ในตำแหน่งที่เหลื่อมล้ำกัน บุกรุกความเป็นส่วนตัวของคนในบ้านทางสายตาคงมาจากคนที่มาใช้พื้นที่ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา กล่าวคือ ทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ แต่อยู่ใกล้กับพื้นที่ส่วนตัวของบ้าน(หลังบ้าน) ดังนั้นในการปรับลักษณะสภาพทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยาให้มีความร่มรื่นของต้นไม้เพิ่มขึ้น และเพิ่มอุปกรณ์ประดับ เช่น เสาไฟฟ้า ถังขยะ ม้านั่งให้มีเพียงพอ ในบางโอกาส อาจมีการเพิ่มกิจกรรมเข้าไปในพื้นที่เพื่อเป็นการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้พื้นที่ได้หลากหลาย กิจกรรม เช่น อาจจะมีการประชาสัมพันธ์ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ของพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ โดยแสดงข้อมูลเป็นป้ายที่มีขนาดเหมาะสมติดตั้งตลอดแนวเส้นทางเดิน หรือมีการเพิ่มร่มเงาเพื่อสร้างบรรยากาศการพักผ่อนเป็นระยะของทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ควรมีแนวกันหรือฉากกันที่มีความกลมกลืน สอดรับกับลักษณะทางกายภาพที่ปรับปรุงของพื้นที่ เพื่อเป็นการบังสายตาระหว่างผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทางเดินเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา และผู้ที่อยู่ในบ้านบริเวณแนวเส้นทางเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีผลต่อความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของคนในบ้านด้วย

และบริเวณสวนหย่อมเชิงสะพานพุทธ ที่มีบรรยากาศร่มรื่นแต่ไม่ได้มีการเข้าใช้งานเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรปรับพื้นที่ดังกล่าวให้มีการดึงดูดผู้คนให้เข้าใช้ สร้างความมีชีวิตชีวา สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ประดับ เช่น งานประติมากรรม การปลูกหรือเพิ่มต้นไม้หลากสีสัน ที่นั่งพัก เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการสร้าง หรือจัดกิจกรรมในพื้นที่ดังกล่าวทั้งการจัดนิทรรศการกลางแจ้ง กิจกรรมการแสดงดนตรีของเยาวชน หรือใช้เป็นพื้นที่รองรับการจัดงานในเทศกาลต่างๆ และรณรงค์ให้หน่วยงานเอกชนใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะและผู้คน ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวตอบสนองการใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนมากขึ้น

สรุปแนวทางการเสนอแนะการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชน ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี

1.1 หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรที่จะมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อทำการส่งเสริมคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีให้คงอยู่ต่อไป

1.2 มีการส่งเสริม ปลูกจิตสำนึกให้แก่คนภายในชุมชนช่วยกัน ดูแล รักษา เสริมสร้างกิจกรรมให้มีในพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนตนเอง เพื่อให้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวคงอยู่ต่อไป

2. พื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดี หรือ รวมไปถึงพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีไปหลายประการ

2.1 มีการปรับระบบ หรือ วางระบบของการสัญจรใหม่ ทั้งการสัญจรโดยยานพาหนะและการเดินเท้า โดยให้มีความเหมาะสมต่อรูปแบบการใช้งานของคน และช่วงเวลา

2.2 มีการส่งเสริมให้เกิดความนิยมสัญจร โดยการเดินเท้าสำหรับการเดินทางในระยะใกล้

2.3 มีการจัดสรรงบประมาณจากทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหา ทั้งการพัฒนาทางด้านกายภาพของพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่ดี มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

2.4 มีการส่งเสริม ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่ร่วมมือร่วมใจกัน บำรุงรักษาพื้นที่ว่างสาธารณะภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงจากทางภาครัฐแล้ว ภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาทางด้านกายภาพ

2.5 ทางภาครัฐควรมีการควบคุมความหนาแน่นของกลุ่มมวลอาคาร ปัจจุบันในพื้นที่ไม่ให้เพิ่มขึ้นอีก เพื่อป้องกันการรुकล้ำอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญ หรือพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีอยู่เดิม

3. พื้นที่ว่างสาธารณะเก่าที่หายไป

3.1 จัดหาพื้นที่แห่งใหม่ที่มีศักยภาพเพื่อทดแทนพื้นที่ว่างสาธารณะเก่าที่หายไป โดยพื้นที่ดังกล่าวควรที่จะได้รับการยอมรับจากผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ส่งผลกระทบ หรือผลเสียต่อผู้คนที่ในพื้นที่ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.2 ควรมีการเพิ่มคุณค่าในการใช้ประโยชน์ และความคุ้นเคยในการเข้าใช้งานระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะและผู้คนที่ในพื้นที่ เช่น การสร้างกิจกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ การเพิ่ม หรือสร้างกิจกรรมในด้านต่างๆ เช่น ในรูปแบบด้านการท่องเที่ยว การศึกษา การจัดงานในช่วงเทศกาลของชุมชน หรือกิจกรรมด้านนันทนาการต่างๆ เป็นต้น

ยังสามารถปรับประยุกต์ให้ใช้ได้กับพื้นที่ว่างสาธารณะทุกพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการดึงดูดให้ผู้คนนิยมเข้าประโยชน์ในพื้นที่มากขึ้น ควบคู่ไปกับการวางแผนในเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

ดังนั้นในการเสนอแนะแนวทางดังกล่าว เป็นเพียงการเสนอแนะทางด้านกายภาพที่จะส่งผลไปสู่การเกิดกิจกรรมในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ในพื้นที่ว่างสาธารณะ หากพื้นที่ว่างสาธารณะที่ได้รับการปรับปรุงในเชิงพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ที่ศึกษาและเสนอแนะไปแล้ว ภายหลังไม่ได้รับการดูแล บำรุงรักษาพื้นที่อย่างสม่ำเสมอก็ไม่เป็นผลและไม่เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ กล่าวคือ พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นก็อาจจะไม่เป็นพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จจากการใช้งานได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะทำการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลซึ่งผ่านการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์รูปลักษณะเชิงพื้นที่ของพื้นที่ว่างสาธารณะและรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของผู้คน เพื่อสรุปผลการศึกษากว้างแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนและเสนอแนะแนวทางในประเด็นต่างๆ ดังนี้

7.1 สรุปผลการศึกษากว้างแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาเพื่อการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในพื้นที่อื่นๆ

7.1 สรุปผลการศึกษากว้างแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี

แขวงวัดกัลยาณ์เป็นพื้นที่ที่มีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยพื้นที่ดังกล่าวมีความโดดเด่นในด้านเป็นพื้นที่ของเมืองหน้าด่านในสมัยนั้น ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่แขวงวัดกัลยาณ์ ทั้งชาวไทย ชาวจีน แขกมุสลิม และชาวตะวันตก แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงจากการย้ายเมืองหลวงมาเป็นกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์แล้วกลุ่มชุมชนดังกล่าวก็ยังอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ และคงอยู่ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของตนจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าทุกคนจะมีการเปลี่ยนแปลงย้ายเข้าย้ายออกในพื้นที่บ้าง แต่ผู้คนเก่าแก่ยังหลงเหลืออยู่บ้าง จากการเปลี่ยนแปลงของผู้คนในพื้นที่ย่อมส่งผลไปสู่รูปแบบการใช้พื้นที่ภายในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่กลางแจ้งภายในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่กลางแจ้งที่รวมผู้คนที่เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

ในอดีตพื้นที่ว่างในแขวงวัดกัลยาณ์มีอยู่มาก เนื่องจากชุมชนยังไม่มีอาคารตึกมากนัก จะเกาะกลุ่มในบริเวณริมน้ำและพื้นที่โดยรอบอาคารทางศาสนา นอกจากนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง และพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ดังนั้นในพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนที่มีผู้คนเข้าใช้มากที่สุดย่อมเป็นพื้นที่ภายในบริเวณอาคารศาสนา ใช้เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมต่างๆมากมาย ทำกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา การพบปะพูดคุย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีมากขึ้น

แต่หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงของเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญทางกายภาพที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน มีการก่อสร้างอาคาร การตัดเส้นทางถนนเชื่อมต่อกัน การประดับประดาเมืองด้วยต้นไม้ รูปแบบสถาปัตยกรรม เป็นต้น ส่งผลต่อการเข้าใช้พื้นที่ของผู้คนให้กระจายไปสู่พื้นที่ต่างๆ นอกจากพื้นที่ในวัด เช่น เส้นทางสัญจร สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น เป็นต้น ทำให้พบว่าปัจจุบันมีพื้นที่ว่างสาธารณะในพื้นที่ถึง 46 แห่งโดยสามารถแบ่งพื้นที่ว่างสาธารณะได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบเส้นทางสัญจร

2. พื้นที่ว่างสาธารณะแบบปิดล้อม

- พื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ระหว่างอาคารซึ่งเกิดการใช้ประโยชน์เอง

ได้แก่ พื้นที่บริเวณอาคารทางศาสนา และตลาดในชุมชน

- พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ ได้แก่สวนหย่อม

สนามเด็กเล่น สนามกีฬาภายในชุมชน

โดยข้อมูลดังกล่าวได้จากการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น ซึ่งได้ทำการสังเกตการณ์และบันทึกผลการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ โดยพิจารณาเกณฑ์การเข้าใช้จาก ความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมือง ย่าน ชุมชน กลุ่มผู้ใช้ วันเวลาในการเข้าใช้ และรูปแบบกิจกรรม

พื้นที่ว่างสาธารณะใน 2 กลุ่มข้างต้นมีรูปลักษณะเชิงพื้นที่แตกต่างกัน ทำให้มีผลต่อการเข้าใช้พื้นที่ของคน จึงทำการศึกษาพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวงวัดกัลยาณ์ ทั้งในส่วนของคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ และในส่วนของรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

โดยในการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถประมวลคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีได้ดังนี้

1) คุณสมบัติระดับเมืองของพื้นที่ว่างสาธารณะ

- มีที่ตั้งใกล้กับจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ

- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาคารหรือสถานที่สำคัญในระดับเมือง

- มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ร้านค้า หรือ

พื้นที่สำหรับหลบแดด ฝน เป็นต้น

- มีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

2). คุณสมบัติระดับพื้นที่ย่อยของพื้นที่ว่างสาธารณะ

- มีขนาดพื้นที่และสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรมกลุ่มผู้ใช้และช่วงเวลาที่ใช้

- มีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เหมาะสมต่อรูปแบบการใช้กิจกรรมกลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้ เช่น วัสดุ ความลาดชัน อุปกรณ์ประกอบ

- มีการปิดล้อมที่ดี โดยมีช่องเปิดเพื่อสร้างมุมมอง ทั้งเข้าและออก จากพื้นที่อื่นโดยรอบ
- มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับรูปแบบกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ และเวลาที่ใช้อย่างหลากหลาย

ส่วนวิธีการศึกษารูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ จะทำการสำรวจพื้นที่และถ่ายภาพในช่วงเวลาที่หลากหลาย(Time – Lapes Photo) ซึ่งกำหนดช่วงเวลาในการเริ่มถ่ายตั้งแต่เวลา 07.00 น.ถึงเวลา 20.30 น. และทำการบันทึกภาพซ้ำตำแหน่งเดิมทุก 2 ชั่วโมง โดยการศึกษาพื้นที่ว่างดังกล่าวจะทำการสุ่มเลือกพื้นที่เพื่อเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาทั้งหมด 6 พื้นที่ โดยสุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะในแต่ละกลุ่ม ที่มีการเข้าใช้ของคนมากที่สุด 3 อันดับแรก ซึ่งได้มาจากผลการลงสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น

จากผลการศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพขอพื้นที่ว่างสาธารณะและรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่าทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นมีผลให้เกิดรูปแบบการเข้าใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่หลากหลาย คุณลักษณะทางกายภาพหลักๆ ที่มีความสำคัญ และควรจะมีในพื้นที่ว่างสาธารณะมีดังนี้

1. การมีตำแหน่งอยู่ในจุดเชื่อมต่อการสัญจรที่สำคัญ คือ เป็นเส้นทางหลักของชุมชน บริเวณจุดตัดของถนนที่เกิดเป็นทางแยก และบริเวณป้ายรับ-ส่งผู้โดยสารของระบบมวลชนสาธารณะ
2. พื้นที่ว่างสาธารณะตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญ เช่น ลานวัด หรือพื้นที่ว่างที่อยู่ด้านหน้าอาคารทางราชการต่างๆ ซึ่งพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ต่อคนในชุมชน
3. การมีความหนาแน่นของมวลอาคารโดยรอบอย่างเหมาะสมต่อเนื่องกัน มีการเชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นโครงข่าย ซึ่งจะทำให้เกิดการสั่นไหวของกิจกรรมและผู้คน กระจายไปสู่พื้นที่ว่างสาธารณะอื่นๆ ได้
4. มีลักษณะทางกายภาพที่รองรับการสัญจร เช่น พื้นผิว ความลาดชันของถนน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นด้วย เช่น ตู้โทรศัพท์ ถึงขยะ ม้านั่ง อย่างเหมาะสม
5. การมีพื้นที่ปิดล้อมที่ดี มีช่องเปิดจากพื้นที่โดยรอบไม่ว่าจะเป็นช่องเปิดจากอาคาร ช่องเปิดจากพื้นที่ระหว่างอาคาร หรือช่องเปิดที่เป็นลักษณะของเส้นทางสัญจรเชื่อมต่อกับพื้นที่ปิดล้อมนั้น โดยเป็นการสร้างมุมมอง และการเข้า-ออกของพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการเพิ่มหรือมีความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่จากผู้คนโดยรอบ
6. การที่พื้นที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้ ในช่วงเวลาที่หลากหลายได้

แต่อย่างไรก็ตามยังพบอีกว่าเกือบจะทุกพื้นที่ว่างสาธารณะในแขวง มีคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่ครบทุกประการ โดยส่วนที่ขาดไปส่งผลให้ในบางช่วงเวลาและบางกิจกรรมไม่สามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้ แต่เนื่องจากผู้คนส่วนมากมีความคุ้นเคยกับพื้นที่ จึงทำให้รูปลักษณะบางประการที่ขาดไปดังกล่าว มีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของคนในชุมชนไม่มากนัก แต่หากคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ขาดไปได้รับการปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีคุณลักษณะครบทั้ง 8 ประการ จะสามารถส่งเสริมและดึงดูดผู้คนให้สนใจเข้าไปใช้พื้นที่ได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามในการปรับปรุงแก้ไขพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อให้พื้นที่ว่างสาธารณะมีคุณลักษณะทางกายภาพครบถ้วน ควรคำนึงถึงข้อจำกัดของพื้นที่ว่างสาธารณะบางแห่ง ดังนี้

1. การเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในเชิงสัญลักษณ์ของเมือง และพื้นที่ว่างสาธารณะในสถานที่ดังกล่าวได้เป็นองค์ประกอบของสถานที่ที่จะช่วยส่งเสริมสุนทรียภาพในการมองเห็น เพิ่มคุณค่า ความสำคัญ ของสถานที่แห่งนั้น
2. การที่พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนั้นมีผลต่อการประดับประดาเมือง ตอบสนองการใช้ประโยชน์ในระดับเมืองมากกว่าตอบสนองการใช้ประโยชน์ระดับชุมชน
3. การขาดแคลนพื้นที่ว่างสาธารณะ ทำให้จำเป็นต้องใช้พื้นที่ที่มีอยู่ แม้ว่าพื้นที่จะไม่เอื้ออำนวยในการเข้าใช้เหมาะสมก็ตาม

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

โดยข้อเสนอแนะดังกล่าว แบ่งได้เป็น 2 ส่วนในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนในแขวงวัดกัลยาณ์ โดยเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีแนวโน้มการเข้าใช้ที่น้อยที่สุดจากพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในแขวงวัดกัลยาณ์ ซึ่งอาจจะพบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีแนวโน้มการเข้าใช้ที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในแขวง หากศึกษาในรายละเอียดต่อไปอาจจะเป็นพื้นที่ที่มีการเข้าใช้มากที่สุด ในชุมชนหรือพื้นที่ในละแวกนั้นก็ได้ หรืออาจจะทำให้พบข้อสังเกต ข้อจำกัด หรือคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะเพิ่มขึ้นมาอีกประการ ซึ่งอาจจะเป็นคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่แห่งนั้นก็ได้
2. การศึกษาการวางแผนเชิงกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะระดับชุมชนกับพื้นที่หรือชุมชนอื่นที่มีความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์ที่หลากหลายและแตกต่างกันไป เช่น พื้นที่ในชุมชนชานเมือง ชุมชนในย่านเศรษฐกิจ ชุมชนในเมืองท่องเที่ยว เป็นต้น หรือทำการศึกษาการวางแผนเชิงกายภาพสำหรับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมืองและอาจจะส่งผลให้มีเป็นข้อกำหนดหรือมาตรฐานของคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กำธร กุลชล. การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร - การติดตามหาคำตอบในรอบ 40 ปี.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545

ขวัญสรอง อติโพธิ. การพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเมืองน่าอยู่. วารสารข่าว เครือข่าย
เมืองน่าอยู่ 1(6) (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2547) : 1.

ขวัญสรอง อติโพธิ. การพัฒนาที่ว่างสาธารณะ เพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่ . เอกสาร
ประกอบการประชุมเชิงวิชาการ เวทีเครือข่ายเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ครั้งที่ 3, 2547

ไชศรี ภักดีสุขเจริญ. วาทกรรมของเมืองผ่านโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์. วารสารวิชาการ
สถาปัตยกรรม. 2547. ฉบับที่ 2

จามรี อารยานิมิตสกุล. ความเป็นมาของบริเวณลานโล่ง. วารสารวิชาการสถาปัตยกรรม.
2527. ฉบับที่ 2

จุฬวดี สันทัต . การวิเคราะห์โครงข่ายพื้นที่และการสัญจร เพื่อปรับปรุงผังแม่บททาง
กายภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2547

ชีรวัดณ์ นิจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมการฝึกหัดครู.
2528

นิธิ เอียวศรีวงศ์. ความยุ่งของการอยู่. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์มติชน. กรุงเทพฯ, 2548

นุชนาฏ เชาวลิต. โครงการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542

วันเสด็จ แก้วดก. **รูปแบบของชุมชนเสมือนในพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน**

พหุโยธิน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนผังชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2548

วิญญา พิษณุกานต์. **แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544

ศุภธิดา สว่างแจ้ง. **รูปแบบการใช้พื้นที่ของชุมชนโดยรอบสถาบันเทคโนโลยีพระจอม**

เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนผังชุมชน ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2548

สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน .** พิมพ์ครั้งที่ 4.

สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ . กรุงเทพฯ , 2545

สมใจ นิ่มเล็ก. **สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนชาวสวน.** พิมพ์ครั้งที่ 1 .

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . กรุงเทพฯ , 2545

สมลักษณ์ บุญณรงค์. **การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ของชุมชนกะทู้ จังหวัดภูเก็ต.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังชุมชน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2549

- สกุลชัย ตันติเศรณี . **แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพของพื้นที่โล่งด้านการพาณิชย์
ภายในย่านถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร .** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง ภาควิชาสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2549
- สิทธิพร ภิรมย์รัตน์ . **ทฤษฎีการวางแผน (Planning Theory).** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ,
2545
- สุเทพ เชาวลิต . **หลักการพัฒนาชุมชน.** พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. กรุงเทพฯ,
2524
- สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์ . **การพัฒนาชนบทในประเทศไทย.** สำนักพิมพ์อักษรสาส์น. กรุงเทพฯ,
2521
- อภิศักดิ์ ไผทาคำ . **แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
เมืองขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังเมือง
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543
- อมรรัตน์ กฤตยณวัช . **การศึกษาเพื่อวางแผนทางจัดสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร
ในแง่ของการผังเมือง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2526
- อริยา อรุณินท์ . **การจัดการกิจกรรมสาธารณะบนถนนสาธารณะ : บทวิพากษ์ถนน
คนเดินและนโยบายการใช้ พื้นที่ถนน กรณีศึกษาในกรุงเทพมหานคร .**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง สถาบัน
เทคโนโลยีแห่งเอเชีย , (มปป.)

อรุณรัตน์ ประถมรัตน์. การศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สอดคล้อง
กับพฤติกรรมของวัยรุ่นในพื้นที่บริเวณลานสาธารณะ กรณีศึกษา : The Center
Point of Siam. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ,
2547

ภาษาอังกฤษ

Akinori Kato. Plaza of Southern Europe. Tokyo : Toppen Printing , 1980

Gahl Jan. Life Between Buildings : Using Public Space. Denmark :
The Danish Architecture Press , 2001

Rob Krier . Urban Space. London , 1979

Whitney North Seymour . Small Urban Spaces. Ir Newyork , 1963

William H. Whyte. Rediscovering the Center. Ir Newyork , 1963

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุภาดา ศรีสารคาม เกิดวันพุธที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2523 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และได้เข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย